

සිසුන්ගේ මෘදු
කුසලතා
සංවර්ධනයට බුද්ධ
ධර්මය විෂය
මාලාවෙන් ලබා
දෙන දායකත්වය

sisungē mṛdu kusalatā saṁvardhanayaṭa
buddha dharmaya viṣaya māḷāven labā dena
dāyakatvaya

Ven. Boralande Samadhirathana
Author

RESEARCH
COLLAB.

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය

**sisungē mṛdu kusalatā saṁvardhanayaṭa
buddha dharmaya viṣaya mālavēn labā dena
dāyakatvaya**

Ven.Boralande Samadhirathana

(BA,MA,Med,National dip in education)

Faculty of Education University of Colombo

Published by
Research Collab. 2026
India | United Kingdom | South Africa | Cameroon | Tunisia | Morocco

Registration No.: AS-22-0003855

Bhaskar ID: IN-0426-9442QY

Official Website: www.researchcollab.in

Publication Portal: <https://publication.researchcollab.in>

Email: editor@researchcollab.in

WhatsApp: +91 60023 13260

© 2026 Research Collab. All rights reserved except where otherwise stated under the applicable Creative Commons license.

ISBN: 978-81-687019-0-8

E-ISBN: 978-81-687019-1-5

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21064132>

Copyright© Ven.Boralande Samadhirathana

Citation: Ven.Boralande Samadhirathana.(2026). *sisungē nṛdu kusulatā saṁvardhanayaṭa buddha dharmaya vṛṣaya māṭāven labā dena dāyakatvaya*, Research Collab. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21064132>

This book is published online under a fully Open Access program and is licensed under the [Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License \(CC BY-NC 4.0\)](#). Under the terms of this license, third parties may copy, share, adapt, and redistribute the material in any medium or format for non-commercial purposes, provided that appropriate credit is given to the author(s), a link to the license is provided, and any changes made are clearly indicated. The views, opinions, findings, and conclusions expressed in this publication are those of the respective author(s) and do not necessarily reflect those of the publisher or editors. The publisher, editors, and authors shall not be held responsible for any errors, omissions, or consequences arising from the use or application of the information contained in this book. No warranty, express or implied, is provided regarding the accuracy, completeness, or reliability of the content. While every reasonable effort has been made by the publisher, editors, and authors to ensure that the information presented is accurate and not misleading at the time of publication, no representation or warranty is made that all information, including material obtained from third-party sources, has been independently verified. The publisher remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps, institutional affiliations, and territorial boundaries. The publisher, editors, and authors have made every reasonable effort to identify and acknowledge all copyright holders for any material reproduced in this publication. If any copyrighted material has been used without proper acknowledgment or if any copyright holder has been inadvertently omitted, please contact the publisher. Appropriate corrections or acknowledgments will be incorporated in future editions or reprints.

Author's Declaration

The author declares that this book is based on the original research entitled "**සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය**" The research was undertaken and submitted as part of the **Postgraduate Course in Education (2023)** at the **Faculty of Education, University of Colombo**, under the academic supervision of **Dr. S. S. Dahanayake**.

The author further declares that the contents presented in this publication are derived from the aforementioned original research and accepts full responsibility for the authenticity, accuracy, originality, and integrity of the work.

Author: Venerable Boralande Samadhi Rathana Thero

Clinical Trial Number: Not applicable.

Ethics Approval and Consent to Participate

Ethical approval for this study was obtained from the relevant academic authority of the **Faculty of Education, University of Colombo**, in accordance with the University's ethical guidelines for research involving human participants. Written or informed consent was obtained from all participants prior to data collection. Where participants were minors, the necessary permissions were obtained through the respective school authorities and/or parents or legal guardians in accordance with institutional and national ethical requirements. Participation in the study was voluntary, and all data were collected, stored, and reported in a manner that ensured participant confidentiality and anonymity.

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය.

නම	: පූජ්‍ය බොරලන්දේ සමාධරතන හිමි
ශිෂ්‍ය අංකය	: 2023/MED/PT/SM/103
පාඨමාලාව	: අධ්‍යාපනපති පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලාව (2023), අධ්‍යාපන පීඨය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.
පර්යේෂණ අධීක්ෂකවරයා	: ආචාර්ය. එස්.එස්. දහනායක

ප්‍රකාශය

මෙම නිබන්ධනය මා විසින් සිදු කරන ලද මුල් පර්යේෂණ කාර්යයක් බවත්, මෙහි අන්තර්ගත කරුණු සඳහා වෙනත් අයගේ අදහස්, දත්ත හෝ නිර්මාණ උපුටා ගෙන ඇති සෑම අවස්ථාවකදීම ඒ සඳහා නිසි යොමු දැක්වීම් සිදු කර ඇති බවත් මින් ප්‍රකාශ කර සිටිමි.

එමෙන්ම මෙම නිබන්ධනය හෝ මෙහි අඩංගු කිසිදු කොටසක් මීට පෙර කිසිදු විශ්වවිද්‍යාලයකට හෝ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයකට උපාධියක්, ඩිප්ලෝමාවක් හෝ වෙනත් සුදුසුකමක් සඳහා ඉදිරිපත් කර නොමැති බවද මින් සහතික කරමි.

.....
දිනය

.....
අත්සන
පුජ්‍ය බොරලන්දේ සමාධර්මත හිමි

ස්තූතිය

"සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය" මැයෙන් මා විසින් සිදු කරන ලද මෙම පර්යේෂණ කාර්යය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා නොමසුරු සහයෝගය සහ මග පෙන්වීම ලබා දුන් බොහෝ පිරිසක් වෙති.

පළමුවෙන්ම, මෙම පර්යේෂණයේ ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වාම ඉතා ඉවසීමෙන් සහ කැපවීමෙන් යුතුව අත්‍යවශ්‍ය උපදෙස් හා මගපෙන්වීම් ලබා දෙමින්, පර්යේෂණය නිවැරදි දිශානතියට යොමු කළ කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයීය අධ්‍යාපන පීඨයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාරවාර්ය, මාගේ පර්යේෂණ අධීක්ෂක ආචාර්ය එස්.එස්. දහනායක මැතිතුමාට මාගේ ගෞරවණීය ස්තූතිය පුද කරමි.

විශේෂයෙන්ම මෙම පර්යේෂණ කාර්යය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වූ පුස්තකාල පහසුකම්, ලිපි ලේඛන, පොත් සහරා සහ අන්තර්ජාල පහසුකම් ආදිය සපයා දී අනුග්‍රහය දැක්වූ කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය සහ ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය යන ආයතනවල නිලධාරී මණ්ඩලයට මාගේ විශේෂ ස්තූතිය පිරිනමමි.

ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීමේදී අවසර ලබා දුන් ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයේ නිලධාරීන්ටත්, දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී පූර්ණ සහයෝගය ලබා දුන් තෝරාගත් පාසල්වල විදුහල්පතිවරුන්ට සහ ගුරු භවතුන්ටත්, ඉතා කැමැත්තෙන් දත්ත ලබා දුන් ආදරණීය දූ දරුවන්ටත් මාගේ විශේෂ ස්තූතිය පිරිනමමි.

අවසාන වශයෙන්, මෙම පර්යේෂණය සාර්ථකව නිම කිරීම සඳහා නිරන්තරයෙන් දිරි ගැන්වූ මාගේ පියාණන්ටත්, කලාපණ මිත්‍රයන්ටත්, වචනයකින් හෝ සහය වූ සැමටත් මාගේ හෘදයාංගම ස්තූතිය පිරිනමමි.

පූජ්‍ය බොරලන්දේ සමාධිරතන හිමි,

අධ්‍යාපන පීඨය,

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.

සංක්ෂිප්තය

මෙම අධ්‍යයනය මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයේ ද්විතීයික මට්ටමේ සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා (විශේෂයෙන් සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම) සංවර්ධනය සඳහා 10 ශ්‍රේණියේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලැබෙන දායකත්වය විමර්ශනය කරනු ලබයි. සමස්ත පෞරුෂ වර්ධනය මූලික කරගත් නූතන අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් තුළ, සිසුන් සතුව බෞද්ධ ආචාර ධර්ම පිළිබඳ ඉහළ න්‍යායික දැනුමක් පැවතියද, එය ප්‍රායෝගික වර්යාත්මක කුසලතා බවට පරිවර්තනය නොවීම හෙවත් "සංජානන - වර්යාත්මක පරතරය" (Cognitive-Behavioral Gap) මෙම පර්යේෂණය මගින් ආමන්ත්‍රණය කෙරේ. මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය (Mixed-method approach) අනුගමනය කරමින් සිදු කළ මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ස්තරායන අහඹු නියැදි ක්‍රමය යටතේ 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් 322 ක්, ගුරුවරුන් 30 ක් සහ විදුහල්පතිවරුන් 07 දෙනෙකු යොදා ගන්නා ලදී. ශිෂ්‍ය හා ගුරු ප්‍රශ්නාවලි, අර්ධ-සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ පන්නි කාමර නිරීක්ෂණ හරහා ලබාගත් දත්ත, දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණය (Triangulation) මගින් තහවුරු කරගත් අතර, SPSS මෘදුකාංගය සහ ගුණාත්මක අන්තර්ගත විශ්ලේෂණය භාවිතයෙන් විශ්ලේෂණය කරන ලදී. සේවක නායකත්වය (Servant Leadership) සහ චින්තවේගීය බුද්ධිය වැනි නූතන මෘදුක සලකා න්‍යායන්ට අනුකූල ශක්තිමත් න්‍යායික පදනමක් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සතු බව පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල පෙන්වා දෙයි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව සිසුන්ගේ සවන් දීම සහ ඉවසීම (මධ්‍යකය = 3.82) වැනි නිෂ්ක්‍රීය කුසලතා සහ ප්‍රසිද්ධියේ කතා කිරීම හා නායකත්වය (මධ්‍යකය = 3.22) වැනි සක්‍රීය කුසලතා අතර පැහැදිලි විෂමතාවයක් පවතී. විභාග කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් රටාව සහ පන්නි කාමර තුළ පවතින "නායකත්ව ඒකාධිකාරය" (Leadership Monopoly) වැනි ව්‍යුහාත්මක බාධක හේතුවෙන්, "දස රාජ ධර්ම" හෝ "සම්මා වාචා" වැනි සංකල්ප ප්‍රායෝගිකව අත්හදා බැලීමට සිසුන්ට ලැබෙන අවස්ථා සීමා වී ඇති බව හඳුනා ගැනුණි. එබැවින් විෂය මාලාව න්‍යායිකව සාර්ථක වුවද, එය බෙදා හැරීමේ ක්‍රියාවලිය (Delivery mechanism) මෘදුක සලකා වර්ධනයට ප්‍රමාණවත් නොවන බව නිගමනය කෙරේ. මෙම පරතරය පියවීම සඳහා ගුරු කේන්ද්‍රීය ක්‍රමයෙන් බැහැරව, භූමිකා රහදැක්වීම් සහ භ්‍රමණ නායකත්ව වගකීම් වැනි ක්‍රියාකාරකම් පදනම් කරගත් ඉගෙනුම් උපාය මාර්ග (Activity-based learning) වෙත යොමු වීම තුළින් න්‍යායික දැනුම ප්‍රායෝගික ජීවන කුසලතා බවට පත් කළ හැකි බව මෙම ස්වාධීන පර්යේෂණ නිබන්ධනය මගින් නිර්දේශ කරයි.

Abstract

This study investigates the contribution of the Grade 10 Buddhism curriculum to the development of soft skills—specifically communication, leadership, and problem-solving—among secondary students in the Gampaha Educational Zone, Sri Lanka. In the context of a modern education system that prioritizes holistic development, this research addresses the critical "Cognitive-Behavioral Gap," where students' high theoretical knowledge of Buddhist ethics fails to translate into practical behavioral competencies. Adopting a mixed-method approach, the study utilized a descriptive survey design involving a stratified random sample of 322 Grade 10 students, 30 teachers, and 7 principals. Data were triangulated through student and teacher questionnaires, semi-structured interviews, and classroom observations, and analyzed using both statistical methods (SPSS) and qualitative content analysis. The findings reveal that the Buddhism curriculum possesses a rich theoretical framework aligned with modern soft skill theories, such as Servant Leadership and Emotional Intelligence. However, quantitative analysis indicates a significant disparity between students' passive skills, such as listening and patience (Mean = 3.82), and active skills, such as public speaking and leadership initiative (Mean = 3.22). The study identified structural barriers, including an exam-centric pedagogy and a "Leadership Monopoly" within classrooms, which restrict practical engagement and limit opportunities for students to apply learned concepts like the "Ten Royal Virtues" or "Right Speech" in real-life scenarios. Consequently, the research concludes that while the curriculum is theoretically sound, its delivery mechanism is insufficient for fostering active soft skills. To bridge this gap, the thesis recommends shifting from teacher-centered instruction to activity-based learning strategies, such as role-playing and rotating leadership responsibilities, to effectively transform doctrinal knowledge into practical life skills.

පටුන

අනු අංකය	මාතෘකාව	පිටු අංකය
1.0	හැඳින්වීම	01
1.1	පර්යේෂණ පසුබිම	01
1.2	ගැටලුව හැඳින්වීම	03
1.3	පර්යේෂණ තාර්කිකය	07
1.4	පර්යේෂණ අරමුණු	08
1.5	ප්‍රධාන පද අර්ථ දැක්වීම	09
1.5.1	මෘදු කුසලතා (Soft Skills)	09
1.5.2	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව (Buddhist Curriculum)	09
1.5.3	21 වන සියවසේ කුසලතා (21st Century Skills)	09
1.5.4	චිත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence)	09
1.6	පරිච්ඡේද ව්‍යුහය	10
1.7	පරිච්ඡේද සාරාංශය	11
2.0	හැඳින්වීම (දෙවන පරිච්ඡේදය)	12
2.1	මෘදු කුසලතා සංකල්පය පිළිබඳ න්‍යායාත්මක පසුබිම	12
2.1.1	ප්‍රධාන මෘදු කුසලතා වර්ගීකරණය	14
2.2	න්‍යායාත්මක විමර්ශනය	15
2.2.1	ඇල්බට් බන්ට්‍රාගේ සමාජ සංවර්ධන න්‍යාය	15
2.2.1.1	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ සමාජ අනුකරණ න්‍යාය	17
2.2.2	ලොරන්ස් කෝල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය	18
2.2.2.1	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය	20
2.3	ආනුභවික විමර්ශනය	21
2.4	සාහිත්‍ය විමර්ශනයෙන් අනාවරණය වන පර්යේෂණ හිඬුස	26
2.5	සංකල්පීය රාමුව (Conceptual Framework)	28
2.6	සාරාංශය	30

3.0	හැඳින්වීම (තෙවන පරිච්ඡේදය)	31
3.1	පර්යේෂණ සැලසුම	31
3.2	පර්යේෂණ අරමුණු විග්‍රහය	32
3.2.1	බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළ අන්තර්ගත මෘදු කුසලතා විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම	32
3.2.2	සන්නිවේදන, නායකත්වය හා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාවන් වර්ධනය විශ්ලේෂණය	32
3.2.3	ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය	33
3.2.4	මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම	33
3.3	පර්යේෂණ ජනගහනය සහ නියැදිය	34
3.3.1	ජනගහනය	34
3.3.2	පර්යේෂණ ජනගහනය	35
3.3.3	පර්යේෂණ නියැදිය	35
3.3.3.1	පාසල් නියැදිය තෝරා ගැනීම	36
3.3.3.2	ශිෂ්‍ය නියැදිය තෝරා ගැනීම	37
3.3.3.3	ගුරු නියැදිය තෝරා ගැනීම	38
3.3.3.4	විදුහල්පති නියැදිය තෝරා ගැනීම	38
3.4	දත්ත රැස් කිරීමේ උපකරණ	39
3.4.1	ප්‍රශ්නාවලි	40
3.4.1.1	ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි	40
3.4.1.2	ගුරු ප්‍රශ්නාවලිය	41
3.4.2	සම්මුඛ සාකච්ඡා	42
3.4.3	ලේඛනගත මූලාශ්‍ර	42
3.4.4	නිරීක්ෂණ පත්‍රිකා	42
3.5	දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම සහ දත්ත විශ්ලේෂණය කළ ආකාරය	43
3.6	දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණය (Data Triangulation)	44
3.7	පර්යේෂණය මෙහෙය වූ ආකාරය	45
3.8	පර්යේෂණයේ පිහිටුවා ගත් සීමා	46

3.9	පර්යේෂණ ආචාරධර්ම	47
3.9	සාරාංශය	48
4.0	හැඳින්වීම (සිව්වන පරිච්ඡේදය)	49
4.1	දත්ත විශ්ලේෂණය සහ අර්ථ කථනය	51
4.1.1	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට යොදාගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම	51
4.1.1.1	මෘදු කුසලතා කාණ්ඩ සහ පෙළපොතෙහි ඇතුළත් බෞද්ධ සංකල්ප අතර සම්බන්ධතාවය	51
4.1.1.2	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ "Hidden Curriculum" ප්‍රවේශය	54
4.1.1.3	10 ශ්‍රේණිය පෙළපොත තුළ අන්තර්ගත මෘදු කුසලතා සංවර්ධන විභවතාව	56
4.1.1.4	විෂය අන්තර්ගතය සහ නූතන කුසලතා න්‍යායන් අතර න්‍යායාත්මක සම්බන්ධතාවය	58
4.1.1.5	10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය ගුරු මාර්ගෝපදේශය (2015) පදනම් කරගත් විෂය අන්තර්ගත හා ක්‍රමවේද විශ්ලේෂණය	61
4.1.1.5.1	ජාතික අධ්‍යාපන අරමුණු හා "21 වන සියවසේ කුසලතා" (4Cs) ආකෘතිය අතර ව්‍යුහාත්මක අනුකූලතාව	61
4.1.1.5.2	මූලික නිපුණතා (Basic Competencies) හරහා මෘදු කුසලතා පදනම සැකසීම	62
4.1.1.5.3	විෂය නිපුණතා (Subject Competencies) හරහා මෘදු කුසලතා ප්‍රායෝගික කරණය	63
4.1.1.6	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව විශ්ලේෂණය පිළිබඳ සමස්ත සාරාංශය	65
4.1.2	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන, නායකත්ව හා ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා වර්ධනය වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කිරීම	68
4.1.2.1	සන්නිවේදන කුසලතා සංවර්ධනය විශ්ලේෂණය	68
4.1.2.2	නායකත්ව කුසලතා සංවර්ධනය විශ්ලේෂණය	70
4.1.2.3	ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා සංවර්ධනය විශ්ලේෂණය	72
4.1.2.4	පියසන් සහසම්බන්ධතා විශ්ලේෂණය: මෘදු කුසලතා අතර පවතින අන්තර්-සම්බන්ධතාව	73

4.1.2.5	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ මෘදු කුසලතා වර්ධනය: න්‍යායාත්මක අවබෝධය සහ ප්‍රායෝගික භාවිතය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක සාරාංශය	74
4.1.3	බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ප්‍රායෝගිකව දායක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම	75
4.1.3.1	ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සිසු දත්ත විශ්ලේෂණය	75
4.1.3.2	ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය හරහා සිදු වූ ශිෂ්‍ය වර්ධාත්මක වෙනස සහ ඒ ආශ්‍රිත දත්ත විශ්ලේෂණය	77
4.1.3.3	ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ගුරු හා විදුහල්පති දත්ත විශ්ලේෂණය	79
4.1.3.4	ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සමෝධානිත විශ්ලේෂණය	81
4.1.4	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා පවතින බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම	83
4.1.4.1	ව්‍යුහාත්මක සහ විෂය මාලා කේන්ද්‍රීය බාධක (Structural and Curricular Barriers)	83
4.1.4.2	පන්ති කාමර පරිසරය සහ සම්පත් ආශ්‍රිත බාධක (Classroom and Resource Barriers)	85
4.1.4.2.1	පන්ති කාමරයේ තදබඳය සහ පෞද්ගලික අවධානය	85
4.1.4.2.2	භෞතික සම්පත් සහ ඉඩ පහසුකම්	86
4.1.4.2.3	සම්පත් ලබා ගැනීමේ අසමතුලිතතාවය	86
4.1.4.3	මනෝවිද්‍යාත්මක සහ ආකල්පමය අභියෝග (Psychological and Attitudinal Challenges)	87
4.1.4.3.1	ප්‍රකාශන බිය සහ ලැජ්ජාව (Performance Anxiety)	87
4.1.4.3.2	දෙමාපියන්ගේ ආකල්ප සහ බාහිර දිරිගැන්වීම්	88
4.1.4.3.3	විෂය පිළිබඳ පවතින 'සාම්ප්‍රදායික' ආකල්පය	88
4.1.4.4	විශ්ලේෂණාත්මක සාරාංශය: බාධක සහ අභියෝග	89
4.2	සාරාංශය	90
5.0	හැඳින්වීම (පස්වන පරිච්ඡේදය)	92
5.1	පර්යේෂණ නිගමන	93

5.1.1	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත මෘදු කුසලතා සංවර්ධන විභවතාව සහ නූතන කළමනාකරණ සංකල්ප අතර න්‍යායාත්මක අනුකූලතාව පිළිබඳ නිගමන	93
5.1.2	බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා අත්පත් කර ගැනීමේ ස්වභාවය සහ න්‍යායාත්මක දැනුම හා ප්‍රායෝගික භාවිතය අතර පවතින පරතරය පිළිබඳ නිගමන	94
5.1.3	බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ පවතින ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ප්‍රවේශයේ උභයතාවය සහ ප්‍රායෝගික කුසලතා සංවර්ධනය කෙරෙහි එහි බලපෑම පිළිබඳ නිගමන	95
5.1.4	බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බලපාන ව්‍යුහාත්මක, පාරිසරික හා මනෝ විද්‍යාත්මක බාධක පිළිබඳ නිගමන	96
5.2	යෝජනා සහ නිර්දේශ	98
5.2.1	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත විෂය සංකල්ප මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය උදෙසා ඵලදායීව යොදා ගැනීම පිළිබඳ යෝජනා සහ නිර්දේශ	98
5.2.2	සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා න්‍යායාත්මක මට්ටමේ සිට ප්‍රායෝගික භාවිතය දක්වා පරිවර්තනය කිරීම සඳහා වන යෝජනා සහ නිර්දේශ	99
5.2.3	ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය සහ ක්‍රියාකාරකම් පාදක ඉගෙනුම් ප්‍රවේශයක් කරා ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය යොමු කිරීම සඳහා වන යෝජනා සහ නිර්දේශ	100
5.2.4	මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට පවතින ව්‍යුහාත්මක, පාරිසරික හා ආකල්පමය බාධක ජය ගැනීම සඳහා වන යෝජනා සහ නිර්දේශ	101
5.3	අනාගත පර්යේෂණ දිශානති	103
5.3.1	දීර්ඝකාලීන අන්වායාම අධ්‍යයන (Longitudinal Studies) සිදු කිරීම	103
5.3.2	සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයන (Comparative Studies) පුළුල් කිරීම	103
5.3.3	දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය සහ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ අධ්‍යයන	104
5.3.4	ක්‍රියාත්මක පර්යේෂණ සහ මැදිහත් වීම් පදනම් කරගත් අධ්‍යයන (Action Research & Intervention Studies)	104
5.3.5	ගුරු අධ්‍යාපන විෂය මාලාවන් සම්බන්ධ අධ්‍යයන	104
5.3.6	තාක්ෂණය සහ බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීම පිළිබඳ අධ්‍යයන	105
5.4	සාරාංශය	106
-	ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය	107

වගු පටුන

වගු අංකය	වගුවේ මාතෘකාව	පිටු අංකය
3.3.1.1	රජයේ පාසල් වල ඉගෙනුම ලබන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	34
3.3.1.2	පාසල් වර්ගය අනුව ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ රජයේ මුලු පාසල් සංඛ්‍යාව	34
3.3.1.3	පාසල් වර්ග අනුව ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි අධ්‍යාපන කලාප වල පාසල් සංඛ්‍යාව	35
3.3.2.1	ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයට අයත් අධ්‍යාපන කොට්ඨාශ වල පාසල් වර්ගය අනුව පාසල් සංඛ්‍යාව	35
3.3.3.1.1	ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි පවතින මිශ්‍ර පාසල් අනුව තෝරාගත් පාසල් නියැදිය	37
3.3.3.2.1	ශිෂ්‍ය නියැදිය සඳහා ශිෂ්‍යයන් තෝරාගත් ආකාරය	38
3.3.3.1	සමස්ත පර්යේෂණ නියැදිය	38
3.4.1	දත්ත රැස් කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද පර්යේෂණ උපකරණ	39
3.4.1.1	ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි සංයුතිය	40
3.4.1.2	ගුරු ප්‍රශ්නාවලි සංයුතිය	41
4.1.1.4	බෞද්ධ සංකල්ප සහ නූතන කුසලතා න්‍යායන් අතර සැසඳීම	59
4.1.2.1	දත්ත අර්ථ කථන පදනම	68
4.1.2.2	සන්නිවේදන කුසලතා පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)	68
4.1.2.3	නායකත්ව කුසලතා පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)	70
4.1.2.4	ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)	72
4.1.2.5	මෘදු කුසලතා අතර පවතින පියර්සන් සහසම්බන්ධතා මැට්‍රික්සය	73
4.1.3.1	ඉගැන්වීම් ශිල්ප ක්‍රම සහ සිසු සහභාගීත්වය	75
4.1.3.2	ප්‍රමාණාත්මක සහ නිරීක්ෂණ දත්තයන්හි ඒකාබද්ධ සම්පිණ්ඩනය	78
4.1.3.3	ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සංඛ්‍යානමය දර්ශක	80
4.1.4.1	විෂය මාලා කේන්ද්‍රීය බාධක පිළිබඳ සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)	83

4.1.4.2	පරිසර සාධක සහ සම්පත් බාධක පිළිබඳ සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)	85
4.1.4.3	ආකල්පමය බාධක පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)	87
4.1.4.4	ප්‍රධාන බාධක පිළිබඳ සමස්ත මධ්‍යන්‍ය අගයන් සංසන්දනය	89

පළමු පරිච්ඡේදය

1. හැඳින්වීම

1.0. හැඳින්වීම

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය උදෙසා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලැබෙන දායකත්වය විමර්ශනය කෙරෙන මෙම ස්වාධීන පර්යේෂණ නිබන්ධනයේ මූලික අඩිතාලම පළමු වන පරිච්ඡේදය මගින් සකසනු ලබයි. නූතන ලෝකයේ අධ්‍යාපනික හා වෘත්තීය සාර්ථකත්වය සඳහා මෘදු කුසලතා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් බවට පත්ව ඇති අතර , ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් පද්ධතිය තුළ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව එම කුසලතා වර්ධනයට දායක කර ගත හැකි ආකාරය පිළිබඳ විද්‍යාත්මක පසුබිම මෙම පරිච්ඡේදය හරහා විග්‍රහ කෙරේ.

මෙම පරිච්ඡේදය මගින් පර්යේෂණයට අදාළ පසුබිම සහ පර්යේෂණ ගැටලුව හඳුන්වා දෙන අතර, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ න්‍යායාත්මක දැනුම සහ සිසුන්ගේ ප්‍රායෝගික වර්ධාව අතර පවතින පරතරය පිළිබඳව ගැඹුරින් සාකච්ඡා කරනු ලැබේ. අනතුරුව, මෙම අධ්‍යයනයේ වැදගත්කම හෙවත් පර්යේෂණ තාර්කිකය ඉදිරිපත් කරන අතර, අධ්‍යයනය මගින් ළඟා කර ගැනීමට අපේක්ෂිත නිශ්චිත අරමුණු ලැයිස්තුගත කරනු ලබයි.

තවද, පර්යේෂණය තුළ භාවිතා වන 'මෘදු කුසලතා', 'බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව' සහ 'විත්තවේගීය බුද්ධිය' වැනි මූලික සංකල්ප සඳහා නිශ්චිත අර්ථ දැක්වීම් ලබා දෙන අතර, නිබන්ධනයේ සමස්ත පරිච්ඡේද ව්‍යුහය පිළිබඳ සැකැස්ම ද මෙම පරිච්ඡේදය අවසානයේ දක්වා ඇත.

1.1. පර්යේෂණ පසුබිම

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය යන මෙම පර්යේෂණ කාර්යය, නූතන අධ්‍යාපනික සන්දර්භය තුළ සිසුන්ගේ සමස්ත සංවර්ධනය පිළිබඳ තීරණාත්මක සාධකයක් අවධාරණය කරයි. වේගවත් තාක්ෂණික දියුණුව සහ සංකීර්ණ සමාජ ගතිකතාවන් සමඟ වේගයෙන් පරිණාමය වන ලෝකයක, හුදු අධ්‍යයන ජයග්‍රහණයන්ගෙන් ඔබ්බට ගිය ශක්තිමත් මෘදු කුසලතාවලින් සමන්විත පුද්ගලයින් සඳහා ඇති ඉල්ලුම සැලකිය යුතු මට්ටමින් ඉහළ යමින් පවතී. ලෝක ආර්ථික සංසඳය (World Economic Forum, 2020) පෙන්වා දෙන පරිදි, 21 වන සියවසේ රැකියා වෙළඳපොළ තුළ විවේචනාත්මක චින්තනය, ගැටලු විසඳීම, නායකත්වය සහ සහයෝගීතාවය වැනි ගුණාංග සේවකයාගේ ඵලදායිතාව සහ වෘත්තීය සාර්ථකත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය මූලික සාධක බවට පත්ව තිබේ.

දේශීය සන්දර්භය තුළ ද මෙම අවශ්‍යතාවය දැඩිව දැනෙමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාවේ වාර්තාවකට (2019) අනුව, විශ්වවිද්‍යාල උපාධිධාරීන්ගෙන් 62% ක් පමණ තාක්ෂණික දැනුමෙන් (Hard Skills) පරිපූර්ණ වුව ද, මෘදු කුසලතා ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් රැකියා වෙළඳපොළේ අභියෝගවලට මුහුණ දී ඇත. මෙයින් ගම්‍ය වන්නේ පාසල් මට්ටමේ සිටම මෙම කුසලතා සංවර්ධනය කිරීමේ කාලීන අවශ්‍යතාවයයි. මෘදු කුසලතා යන්නට අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය, සන්නිවේදනය, චින්තනවේගීය බුද්ධිය සහ අනුවර්තනය වීමේ

හැකියාව වැනි ගුණාංග ඇතුළත් වේ. මෙම සංකල්පය න්‍යායාත්මකව තහවුරු කිරීමේදී ඩැනියෙල් ගෝල්මන්ගේ (1998) විත්තවේගීය බුද්ධි න්‍යාය සහ හෝවාර්ඩ් ගාඩනර්ගේ (1983) බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය වැදගත් වේ. ගෝල්මන්ට අනුව ස්වයං දැනුවත්භාවය, ස්වයං නියාමනය සහ සහානුභූතිය වැනි අංග පුද්ගල සාර්ථකත්වයට තීරණාත්මක වන අතර, ගාඩනර්ගේ අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය (Interpersonal Intelligence) ද මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා ශක්තිමත් න්‍යායාත්මක පදනමක් සපයයි.

කෙසේ වෙතත්, සාම්ප්‍රදායික විෂය මාලාවන් ප්‍රධාන වශයෙන් දැනුම ලබා ගැනීම (Knowledge Acquisition) කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කරන බැවින්, පවතින අධ්‍යාපන ආකෘතිය තුළ අත්‍යවශ්‍ය මෘදු කුසලතා (Soft Skills) ප්‍රමාණවත් ලෙස ආමන්ත්‍රණය නොවන බවට ගෝලීය පිළිගැනීමක් පවතී (World Bank, 2014). මෙම හිඬය පිරවීම සඳහා වටිනාකම් පාදක අධ්‍යාපනය (Value-based Education) සහ වර්තමාන සංවර්ධනය කෙරෙහි ලොව පුරා අවධානය යොමු වී ඇත (UNESCO, 2015). මෙහිදී ලෝකයේ ප්‍රමුඛ දාර්ශනික සම්ප්‍රදායක් වන බුදු දහම, සදාචාරාත්මක හා මානසික ජීවිතය උදෙසා පුළුල් ප්‍රායෝගික වැඩපිළිවෙළක් ඉදිරිපත් කරයි. එහි ඉගැන්වෙන සිහිකල්පනාව (Mindfulness), කරුණාව (Compassion) සහ සදාචාරාත්මක සංවරය (Ethical Conduct), සමකාලීන මෘදු කුසලතා ලෙස සැලකෙන විත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence) සහ සහයෝගීතාව වැනි ගුණාංග සමඟ මනාව සමපාත වේ (Goleman, 1995; Bodhi, 2011).

ජේරවාද බෞද්ධ උරුමය පදනම් කරගත් ශ්‍රී ලංකාවේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සියවස් ගණනාවක් තිස්සේ විධිමත් අධ්‍යාපනයේ අනිවාර්ය අංගයකි. මෙම විෂය මාලාව හුදු ආගමික දැනුමෙන් ඔබ්බට ගොස් සදාචාරාත්මක වටිනාකම් සහ ගුණවත් හැසිරීම් (Character Building) ඇති කිරීම අපේක්ෂා කරයි (National Education Commission, 2003). බුද්ධ ධර්මයේ හරයන් විෂය මාලාවක් හරහා නිසි ලෙස භාවිත කිරීමෙන්, 21 වන සියවසේ අභියෝගයන්ට මුහුණ දීම සඳහා අවශ්‍ය පෞරුෂ සංවර්ධනය ශිෂ්‍යයා තුළ ඇති කළ හැකි බව පෙනී යයි.

එහෙත්, මෙම විභවය පවතිද්දී පවා, ශ්‍රී ලාංකික අධ්‍යාපන සන්දර්භය තුළ බුද්ධ ධර්මය මගින් සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා වර්ධනය වන ආකාරය පිළිබඳ විද්‍යාත්මකව විමර්ශනය කරන ලද ආනුභවික පර්යේෂණවල (Empirical Research) සැලකිය යුතු හිඟයක් පවතී (Ratnayake, 2020). එබැවින් මෙම පර්යේෂණය හරහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව, එහි අන්තර්ගතය සහ ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය නිශ්චිත අරමුණු ඔස්සේ පරීක්ෂා කරනු ලබයි. මෙමගින් ලබා ගන්නා අනාවරණයන් අධ්‍යාපනඥයින්ට සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට විෂය මාලාවේ සමස්ත විභවය සිසුන්ගේ පූර්ණ සංවර්ධනය උදෙසා යොදා ගැනීමට මග පෙන්වනු ඇත.

1.2. ගැටලුව හැඳින්වීම

විසි එක් වන සියවස ආරම්භයත් සමඟ ලෝක අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ සිදු වූ දැවැන්තම පරාමාදර්ශී වෙනස (Paradigm Shift) වන්නේ, අධ්‍යාපනයේ අරමුණ හුදෙක් දැනුම සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ සිට කුසලතා පුර්ණ පුද්ගලයෙකු නිර්මාණය කිරීම දක්වා පුළුල් වීමයි. විශේෂයෙන්ම හතරවන කාර්මික විප්ලවය (4th Industrial Revolution) සමඟ උද්ගත වී ඇති තාක්ෂණික හා සමාජීය සංකීර්ණතා හමුවේ, සාම්ප්‍රදායික පන්ති කාමරය තුළ ලබා දෙන තාක්ෂණික දැනුම (Hard Skills) පමණක් පුද්ගල සාර්ථකත්වය සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවන බව ගෝලීය වශයෙන් පිළිගෙන ඇත. ලෝක ආර්ථික සංසදය (World Economic Forum - 2020) විසින් එළිදක්වන ලද 'අනාගත රැකියා වාර්තාවට' (The Future of Jobs Report) අනුව, 2025 වසර වන විට ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය වන ප්‍රධානතම කුසලතා 10 අතරින් මුල් තැනක් ගනු ලබන්නේ විවේචනාත්මක චින්තනය, ගැටලු විසඳීම, නායකත්වය, සමාජ බලපෑම සහ වින්තවේගීය බුද්ධිය වැනි මෘදු කුසලතාවන්ය.

වර්තමාන ගෝලීය අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදයන් බොහොමයක් තවමත් ක්‍රියාත්මක වන්නේ 19 වන සියවසේ කාර්මික යුගයට උචිත, දැනුම කේන්ද්‍ර කරගත් සාම්ප්‍රදායික ආකෘතීන් මතය (Robinson, 2011). අධ්‍යාපන දාර්ශනික පවුලේ ෆ්‍රෙයිරි (Paulo Freire) විවේචනයට ලක් කළ "බැංකු ක්‍රමයේ අධ්‍යාපනය" (Banking Concept of Education), එනම් ගුරුවරයා විසින් ශිෂ්‍යයාගේ මනස තොරතුරු ගබඩා කරන බඳුනක් ලෙස සලකා කටයුතු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය, තවමත් බොහෝ ආසියානු රටවල අධ්‍යාපන පද්ධති තුළ ප්‍රමුඛව පවතී (Freire, 1970). මෙහි සෘජු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වත්මන් අධ්‍යාපන නිමැවුම් සහ ගෝලීය රැකියා වෙළඳපොළේ අවශ්‍යතා අතර බරපතල විෂමතාවක් හෙවත් "කුසලතා පරතරය" (Skills Gap) නිර්මාණය වී ඇත (World Economic Forum, 2020). මෙම සන්දර්භය තුළ සමාජ කුසලතා, සහයෝගීතාවය, මානසික ස්ථාවරත්වය සහ ආචාර ධර්ම වැනි මෘදු ගුණාංග විෂය මාලාවන් තුළ නාමිකව අන්තර්ගත වුවද, ඒවා ප්‍රායෝගික වර්ධාවන් බවට පත් නොවීම සංකීර්ණ අධ්‍යාපනික අර්බුදයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

මෙම ගෝලීය අර්බුදයේ බලපෑම ශ්‍රී ලංකාව වැනි සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වඩාත් තීව්‍ර ලෙස නිරීක්ෂණය කළ හැක. ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියාවේ ඉහළම සාක්ෂරතාවක් හිමි රටක් වුවද, එම ජයග්‍රහණය ආර්ථික හෝ සාමාජීය ඵලදායීතාවක් බවට පරිවර්තනය කිරීමේදී පසුබෑමකට ලක්ව ඇත (UNDP, 2021). ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාවේ (UGC) දත්තවලට අනුව, වාර්ෂිකව බිහිවන උපාධිධාරීන්ගෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රතිශතයක් ඵලදායී රැකියාවක නිරත වීමට අපොහොසත් වී ඇත්තේ ඔවුන් සතු තාක්ෂණික දැනුමේ උනන්දුවක් නිසා නොව, සන්නිවේදනය, කණ්ඩායම් හැඟීම, නායකත්වය සහ ආකල්පමය පරිණතභාවය වැනි මෘදු කුසලතාවන්ගේ (Soft Skills) හිඟකම හේතුවෙනි (University Grants Commission, 2019).

මෙම ගැටලුව හුදෙක් උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට පමණක් සීමා වූවක් නොව, පාසල් අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළම පවතින ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතාවකි. අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ වාර්තා පෙන්වා දෙන පරිදි, ශ්‍රී ලාංකේය පාසල් සිසුන්ගේ විෂය නිර්දේශිත දැනුම (Subject Knowledge) ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවතියද, එම දැනුම ප්‍රායෝගික ජීවිතයේ අභියෝග ජය ගැනීමට හෝ සාමූහික වැඩපිළිවෙළක් සඳහා යොදා ගැනීමේ හැකියාව අවම මට්ටමක පවතී

(Ministry of Education, 2020). මෙම "දැනුම සහ භාවිතය අතර පරතරය" (Gap between Knowledge and Practice) අවම කිරීම සඳහා ඇති වඩාත් විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය වන්නේ වටිනාකම් පාදක අධ්‍යාපනයයි (Values-based Education). ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් අධ්‍යාපන ව්‍යුහය තුළ මෙම වගකීම මූලික වශයෙන් බුද්ධ ධර්මය ඇතුළු ආගමික විෂය පථයන් වෙත පැවරී තිබීම විශේෂත්වයකි.

මෙම පර්යේෂණයේ කේන්ද්‍රීය ගැටලුව නිර්මාණය වන්නේ මෙතැන්හිදීය. ලොව ගැඹුරුතම මනෝවිද්‍යාත්මක හා දාර්ශනික පදනමක් සහිත බුදු දහම, ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් පද්ධතිය තුළ අනිවාර්ය විෂයක් ලෙස 1 ශ්‍රේණියේ සිට 13 ශ්‍රේණිය දක්වා උගන්වනු ලැබේ. විෂය මාලාව තුළ සන්නිවේදනය (සම්මා වාචා), නායකත්වය (දස රාජ ධර්ම), ගැටලු විසඳීම (වතුරාර්ය සත්‍යය), සහ චිත්තවේගී කළමනාකරණය (භාවනා) වැනි මෘදු කුසලතාවන්ට අදාළ න්‍යායාත්මක කරුණු ඉතා බහුලව අන්තර්ගත වේ.

පාසල් පාදක ඇගයීම් සහ විභාග ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණය (2021) අනුව, අ.පො.ස සාමාන්‍ය පෙළ විභාගයේදී බුද්ධ ධර්මය විෂය සඳහා 'A' සාමාර්ථ ලබා ගන්නා ප්‍රතිශතය 78% ක් තරම් ඉහළ අගයක් ගනී. සංඛ්‍යා ලේඛනවලට අනුව මෙය විශිෂ්ට ජයග්‍රහණයකි. එහෙත්, මෙම ඉහළ ලකුණු ප්‍රතිශතය ශිෂ්‍යයාගේ සැබෑ ජීවිතයේ වර්ධාත්මක ගුණාත්මකභාවය (Behavioral Quality) සමඟ සැසඳීමේදී බරපතළ විරුද්ධාභාසයක් (Paradox) මතු වේ. ශ්‍රී ලංකා නීති අධ්‍යාපන සංගමයේ සහ ළමා ආරක්ෂක අධිකාරියේ වාර්තා (2023) පෙන්වා දෙන්නේ පාසල් සිසුන් අතර ප්‍රචණ්ඩත්වය, මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය, අසංවිධානාත්මක හැසිරීම් සහ විනය විරෝධී ක්‍රියාවල සීඝ්‍ර වර්ධනයක් දක්නට ලැබෙන බවයි.

මෙයින් ගම්‍ය වන බරපතළ පර්යේෂණ ගැටලුව වන්නේ, "වසර 13ක් පුරාවට බුද්ධ ධර්මය ඉගෙන ගනිමින්, විභාගවලින් ඉහළම ලකුණු ලබා ගන්නා දරුවා තුළ, බුදු දහමින් අපේක්ෂා කරන මෘදු කුසලතා (ඉවසීම, නායකත්වය, මෛත්‍රිය, සහයෝගීතාව) ප්‍රායෝගිකව පිහිටා නොතිබීමයි." මෙය අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාවේදී හඳුන්වනු ලබන්නේ "සංජානන - වර්ධාත්මක පරතරය" (Cognitive-Behavioral Gap) ලෙසයි. එනම්, "යහපත් දේ කුමක්දැයි දැන සිටීම" (Knowing Good) සහ "යහපත් දේ කිරීම" (Doing Good) අතර ඇති පුළුල් පරතරයයි.

ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාවේ (2022) 'පාසල් විෂය මාලා ඵලදායිතාව' පිළිබඳ වාර්තාවට අනුව, මෙම ගැටලුවට මූලික හේතුව විෂය කරුණු වල දෝෂයක් නොව, ඒවා සම්ප්‍රේෂණය කරන ක්‍රමවේදයේ පවතින දෝෂයකි. එම වාර්තාවට අනුව:

1. **විභාග කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම:** බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීමේදී ගුරුවරුන්ගෙන් 92% ක්ම අවධානය යොමු කරන්නේ විෂය නිර්දේශයේ කරුණු ආවරණය කිරීමට සහ විභාග ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු ලිවීමට සිසුන් පුහුණු කිරීමටයි.
2. **ක්‍රියාකාරකම් උනන්දුව:** මෘදු කුසලතා වර්ධනය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම්, භූමිකා නිරූපණ, විවාද සහ ප්‍රායෝගික සමාජ සත්කාර වැනි ක්‍රමවේද භාවිත වන්නේ 8% කටත් වඩා අඩු ප්‍රතිශතයකි.
3. **ඇගයීම් ක්‍රමවේදයේ දුර්වලතා:** බුද්ධ ධර්මය විෂයට අදාළ ඇගයීම්වලින් 84% ක්ම පදනම් වී ඇත්තේ ලිඛිත පරීක්ෂණ මතය. ශිෂ්‍යයාගේ ආකල්ප, හැසිරීම් හෝ

නායකත්ව ලක්ෂණ මැන බැලීම සඳහා විධිමත් 'පාසල් පාදක ඇගයීම' (SBA) ක්‍රමවේදයක් සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක නොවේ.

මෙම තත්ත්වය හේතුවෙන් බුද්ධ ධර්මය යනු "ජීවත් විය යුතු දහමක්" වෙනුවට "පාඩම් කර ලියා සමත් විය යුතු තවත් එක් විෂයක්" බවට පත් වී ඇත.

මෙම ගැටලුව ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික වුවද, ජාත්‍යන්තර උදාහරණ මගින් පෙන්වා දෙන්නේ ආගමික හෝ සදාචාර අධ්‍යාපනය නිවැරදිව භාවිත කළහොත් ඉහළ ප්‍රතිඵල ලබා ගත හැකි බවයි. Nucci (2001) ඉතාලියේ සිදුකළ අධ්‍යයනයන් මගින් පෙන්වා දී ඇත්තේ, සදාචාර අධ්‍යාපනය ක්‍රියාකාරකම් පාදකව (Activity-based) ලබා දුන් පන්තිවල සිසුන් ගැටුම් විසඳීමේදී (Conflict Resolution) ප්‍රවණිතත්වයට වඩා සාකච්ඡා මාර්ගය තෝරා ගන්නා බවයි. එසේම, UNESCO (2015) වාර්තාවලට අනුව 'වටිනාකම් අධ්‍යාපනය' (Values Education) සහ 'ජීවන කුසලතා' (Life Skills) ඒකාබද්ධ කළ අධ්‍යාපන පද්ධති තුළ සිසුන්ගේ සන්නිවේදන හා නායකත්ව හැකියාවන් වර්ධනය වී ඇත. ඇමරිකාවේ Johnson & Johnson (2010) සිදුකළ පර්යේෂණ මගින් තහවුරු කර ඇත්තේ සහයෝගී ඉගෙනුම් ක්‍රම (Cooperative Learning) භාවිතය තුළින් සිසුන්ගේ සමාජ වගකීම සහ කණ්ඩායම් හැඟීම වර්ධනය වන බවයි.

මෙම ජාත්‍යන්තර පර්යේෂණ සාක්ෂි දරන්නේ, නිවැරදි අධ්‍යාපනික මැදිහත්වීමක් (Educational Intervention) සිදුවන්නේ නම්, සදාචාර අධ්‍යාපනය හරහා මෘදු කුසලතා වර්ධනය කළ හැකි බවයි. ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටලුව වන්නේ බුද්ධ ධර්මය වැනි ඉතා පොහොසත් විෂයක් තිබියදීත්, මෙම නවීන අධ්‍යාපනික ප්‍රවේශයන් ඊට ඒකාබද්ධ නොවීමයි.

මෙම පර්යේෂණ ගැටලුව හුදෙක් අධ්‍යාපනික ක්ෂේත්‍රයට පමණක් සීමා නොවූ, සමස්ත ශ්‍රී ලාංකීය සමාජයේම අනාගතය තීරණය කරන තීරණාත්මක සාධකයකි. වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාව මුහුණ දී සිටින දේශපාලන අස්ථාවරත්වය, ආර්ථික අර්බුද සහ සමාජ විෂමතාවන්ට එක් ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස විද්වතුන් පෙන්වා දෙන්නේ රට තුළ පවතින "නායකත්වයේ සහ ආචාර ධර්මවල අර්බුදයයි". පාසල් අවධියේදීම දරුවන් තුළ නායකත්වය, වගවීම (Accountability), සහානුභූතිය (Empathy) සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා වර්ධනය නොකළහොත්, අනාගතයේදී බිහිවන්නේ උගත් නමුත් සංවේදී නොවන, තාක්ෂණිකව දක්ෂ නමුත් සමාජ වගකීම් නොදරන පුරවැසියන් පිරිසකි.

එබැවින්, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත සදාචාරාත්මක හා දාර්ශනික ඉගැන්වීම්, 21 වන සියවසට ගැලපෙන මෘදු කුසලතා බවට පරිවර්තනය කරන්නේ කෙසේද යන්න සොයා බැලීම හදිසි ජාතික අවශ්‍යතාවයකි.

ඉහත සාකච්ඡා කරන ලද සියලුම සාධක, සංඛ්‍යාලේඛන සහ න්‍යායාත්මක පසුබිම සැලකිල්ලට ගත් විට, මෙම අධ්‍යයනයේ කේන්ද්‍රීය පර්යේෂණ ගැටලුව පහත පරිදි නිශ්චිතව නිර්වචනය කළ හැකිය:

"ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් පද්ධතිය තුළ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව මගින් සදාචාරාත්මක හා න්‍යායාත්මක දැනුම ඉහළ මට්ටමකින් ලබා දුන්නද, එම දැනුම සිසුන්ගේ ප්‍රායෝගික ජීවිතයට අදාළ මෘදු කුසලතා (නායකත්වය, සන්නිවේදනය, ගැටලු විසඳීම) ලෙස පරිවර්තනය නොවීමේ 'ප්‍රජානන - වර්‍යාත්මක පරතරයක්' පවතී. පවතින විභාග කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් රටාව සහ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වල උනන්දුව මධ්‍යයේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත

විභවතාවන් උපයෝගී කරගනිමින් සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා ඵලදායී ලෙස සංවර්ධනය කරන්නේ කෙසේද යන්න විමර්ශනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික ගැටලුවයි."

මෙම පර්යේෂණය මගින් උත්සාහ කරන්නේ මෙම ගැටලුව හුදෙක් විචේඛනය කිරීමට පමණක් නොව, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ පවතින සැඟවුණු විභවතාවන් (Hidden Potentials) හඳුනාගෙන, ඒවා නූතන අධ්‍යාපන ක්‍රමවේද සමඟ මුසු කරමින් සිසුන්ගේ පූර්ණ පෞරුෂ සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රායෝගික විසඳුම් මාලාවක් යෝජනා කිරීමටයි. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට, විෂය මාලා සංවර්ධකයින්ට සහ ගුරුවරුන්ට අතිශය වැදගත් මාර්ගෝපදේශයක් වනු ඇත.

1.3. පර්යේෂණ තාර්කිකය

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය විමර්ශනය කිරීමේ මෙම පර්යේෂණ ප්‍රයත්නය, හුදු අධ්‍යාපනික විමසුමකින් ඔබ්බට ගිය සාමාජීය හා ජාතික අවශ්‍යතාවයක් පදනම් කරගෙන ගොඩනැගී ඇත. වර්තමාන අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධානතම අභියෝගය වී ඇත්තේ විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන ආකෘතිය හේතුවෙන් සිසුන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනය අඩාල වීමයි. විශේෂයෙන් නායකත්වය, සන්නිවේදනය හා ගැටලු විසඳීම වැනි මෘදු කුසලතා ප්‍රමාණවත් ලෙස සංවර්ධනය නොවීම, හුදෙක් පාසල් පද්ධතියේ ගැටලුවක් නොව ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත මානව සම්පතේ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ අර්බුදයක් ලෙස මෙම පර්යේෂණය මගින් හඳුනාගෙන ඇත.

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ පෞරාණික ජාතක කතා, චරිතාදර්ශ, දස රාජ ධර්ම සහ සිභාලෝවාද වැනි සදාචාර සංකල්ප තුළින් මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට අවශ්‍ය පොහොසත් න්‍යායාත්මක පදනමක් ස්වභාවයෙන්ම පවතී. කෙසේ වෙතත්, මෙම පර්යේෂණයේ මූලික තාර්කික පදනම ගොඩනැගෙන්නේ "න්‍යායාත්මක පොහොසත්කම සහ ප්‍රායෝගික දරිද්‍රතාවය" අතර පවතින විරුද්ධාභාසය (Paradox) විසඳීමේ අවශ්‍යතාව මතය. එනම්, දරුවන්ට ධාර්මික දැනුම (Knowledge) කොතෙක් ලැබුණද, එය දෛනික ජීවිතයේ යහපත් වර්ශාවක් (Behavior) හෝ කුසලතාවක් (Skill) ලෙස පරිවර්තනය නොවන්නේ මන්ද යන්න විද්‍යාත්මකව විමර්ශනය කිරීම මෙහි අරමුණයි.

උදාහරණයක් ලෙස, බුද්ධ චරිතය තුළින් 'පරහිතකාමී නායකත්වය' ඉගැන්වුවද, පාසල් සිසුන් තුළ නායකත්ව ලක්ෂණ දුර්වල වීමත්, 'සම්මා වාච' වැනි සංකල්ප හරහා යහපත් සන්නිවේදනය ඉගැන්වුවද, සිසුන් අතර ප්‍රචණ්ඩ වචන භාවිතය සහ ගැටුම් විසඳා ගැනීමේ නොහැකියාවන් වර්ධනය වී තිබීම පෙර අධ්‍යයන මගින් පෙන්වා දී ඇත. මෙම පරතරය පියවීම සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය හුදෙක් 'මතකය පරීක්ෂා කරන විෂයක්' යන්නෙන් ඔබ්බට ගොස්, 'ජීවන කුසලතා වර්ධනය කරන ප්‍රායෝගික මෙවලමක්' ලෙස ප්‍රති-ව්‍යුහගත කිරීමේ (Restructuring) විද්‍යාත්මක පදනම සැකසීම මෙම පර්යේෂණයේ සුවිශේෂී තාර්කිකයයි.

තවද, මෙම පර්යේෂණය ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාලීන සමාජ හා ආර්ථික සන්දර්භයට අභිගමයක් වූයෙන් වේ. නූතන රැකියා වෙළඳපොළ තුළ කාර්මික දැනුමට (Hard Skills) වඩා කණ්ඩායම් හැඳීම, අනුවර්තනය සහ චිත්තවේගීය බුද්ධිය වැනි මෘදු කුසලතා සඳහා ඉහළ වටිනාකමක් හිමි වේ. එබැවින් පාසල් අධ්‍යාපනය තුළින් මෙම කුසලතා වර්ධනය නොකළහොත්, එය අනාගත උපාධිධාරීන්ගේ වෘත්තීය සාර්ථකත්වයට බරපතළ තර්ජනයක් වනු ඇත. එසේම, සමාජය තුළ වර්ධනය වන අවිශ්වාසය, තරඟකාරිත්වය සහ විනය පිරිහීම පාලනය කිරීමට නම්, බුද්ධ ධර්මයේ මානවීය අගයන් ප්‍රායෝගික ජීවිතයට බද්ධ කළ හැකි ක්‍රමවේදයක් අත්‍යවශ්‍ය වේ.

අවසාන වශයෙන්, මෙම පර්යේෂණ තාර්කිකය මගින් තහවුරු කරන්නේ බුද්ධ ධර්මය සහ මෘදු කුසලතා අතර පවතින සම්බන්ධය ආනුභවිකව (Empirically) අධ්‍යයනය කිරීම කාලෝචිත අවශ්‍යතාවක් බවයි. මෙම අධ්‍යයනයේ සොයාගැනීම්, අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට විෂය නිර්දේශ යාවත්කාලීන කිරීමටත්, ගුරුවරුන්ට නව ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද අත්හදා බැලීමටත් ශක්තිමත් මහ පෙත්වීමක් ලබා දෙනු ඇත. එමගින් හුදෙක් විභාග සමත් සිසුන් පිරිසක් නොව, පූර්ණ පෞරුෂයකින් හෙබි, සමාජ වගකීම් දරන නව නායකත්ව පරපුරක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා මෙම පර්යේෂණය දායක වනු ඇත.

1.4. පර්යේෂණ අරමුණු

1. බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළ අන්තර්ගත සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට යොදාගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම.
2. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා, නායකත්වය හා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාවන් වර්ධනය වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කිරීම.
3. බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම.
4. බුද්ධ ධර්මය විෂයමාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම.

1.5. ප්‍රධාන පද අර්ථ දැක්වීම

පැහැදිලිකම සහ ශාස්ත්‍රීය දැඩි බව සහතික කිරීම සඳහා මෙම අධ්‍යයනය තුළ භාවිතා වන එහි කේන්ද්‍රීය පද සඳහා පහත සඳහන් වන නිරවද්‍ය ක්‍රියාකාරී අර්ථ දැක්වීම් අනුගමනය කරන අතර ඒවා වාර්තාව පුරා අඛණ්ඩව භාවිතා කෙරේ.

1.5.1. මෘදු කුසලතා (Soft Skills)

මෘදු කුසලතා යනු පුද්ගලයෙකුගේ රැකියා සාර්ථකත්වය සහ සමාජීය අන්තර්ක්‍රියා තීරණය කරනු ලබන තාක්ෂණික නොවන, පෞරුෂය හා බැඳුණු හැකියාවන් සමුදායකි. රොබල්ස් (2012) පෙන්වා දෙන්නේ මෘදු කුසලතා යනු පුද්ගලික ගතිලක්ෂණ, සමාජීය සුභදතාව, භාෂාමය හැකියාව, සහ සහකම්පනය වැනි ගුණාංගයන්ගේ එකතුවක් වන අතර ඒවා පුද්ගලයෙකු අන් අය සමඟ කටයුතු කරන ආකාරය කෙරෙහි සෘජුවම බලපාන බවයි. හස්මාන් සහ ජේජ් (2009) ට අනුව, නූතන රැකියා වෙළඳපොළ තුළ තාක්ෂණික දැනුමට (Hard Skills) වඩා මෘදු කුසලතා කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු වී ඇත්තේ ඒවා පුද්ගලයෙකුගේ නායකත්ව හැකියාව සහ කණ්ඩායම් හැඟීම නිරූපණය කරන බැවිනි.

1.5.2. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව (Buddhist Curriculum)

මෙම පර්යේෂණය තුළ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව යනු ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් සම්පාදනය කරන ලද, පාසල් පද්ධතියේ 10 ශ්‍රේණිය සිසුන් සඳහා වන නිල ඉගෙනුම් අන්තර්ගතයයි. හාර්ඩන් (2001) විෂය මාලාවක් යනු හුදෙක් පෙළපොත් අන්තර්ගතය පමණක් නොව, ඉගෙනුම් අරමුණු, ක්‍රියාවලිය සහ ප්‍රතිඵල අතර පවතින සංකීර්ණ සබඳතාවයක් ලෙස නිර්වචනය කරයි. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව මගින් අපේක්ෂා කරන්නේ දහම් දැනුම ලබා දීමට අමතරව, සිසුන් තුළ ආකල්පමය වෙනසක් සහ සදාචාරාත්මක වර්ධනයක් ඇති කිරීම බව ශ්‍රී ලංකා ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනයේ (2015) විෂය නිර්දේශ මාර්ගෝපදේශවල සඳහන් වේ.

1.5.3. 21වන සියවසේ කුසලතා (21'st Century Skills)

21 වන සියවසේ කුසලතා යනු වෙනයෙන් වෙනස් වන ගෝලීයකරණය වූ ලෝකය තුළ ජීවත් වීමට සහ වෘත්තීයමය වශයෙන් සාර්ථක වීමට අවශ්‍ය වන නිපුණතා වේ. 21 වන සියවසේ ඉගෙනුම් සන්ධානය (P21, 2015) විසින් මෙම කුසලතා ප්‍රධාන කාණ්ඩ හතරකට (4Cs) බෙදා දක්වයි: විච්චිනාත්මක චින්තනය (Critical Thinking), සන්නිවේදනය (Communication), සහයෝගීතාවය (Collaboration) සහ නිර්මාණශීලීත්වය (Creativity). ට්‍රිලින් සහ ෆැඩෙල් (2009) පෙන්වා දෙන පරිදි මෙම කුසලතා වර්ධනය කිරීමේ මූලික අරමුණ වන්නේ සිසුන් තොරතුරු යුගයේ අභියෝගයන්ට මුහුණ දීමට සූදානම් කිරීමයි.

1.5.4. චිත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence)

චිත්තවේගීය බුද්ධිය යනු තමාගේ සහ අන් අයගේ හැඟීම් නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමට, ඒවායේ අර්ථයන් වටහා ගැනීමට සහ එම හැඟීම් ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට ඇති හැකියාවයි. ඩැනියෙල් ගෝල්මන් (1995) විසින් හඳුන්වා දුන් පරිදි, පුද්ගලයෙකුගේ සාර්ථකත්වයට බුද්ධි ඵලයට (IQ) වඩා චිත්තවේගීය බුද්ධිය (EQ) බලපානු ලබයි. ඔහුට අනුව ස්වයං අවබෝධය, ස්වයං පාලනය, අභිප්‍රේරණය, සහකම්පනය සහ සමාජීය කුසලතා යන අංශ

පහ මෙයට අන්තර්ගත වේ. මෙය බුද්ධ ධර්මය තුළ උගන්වනු ලබන සති සම්පජ්ඣාදිය හෙවත් සිහියෙන් හා අවබෝධයෙන් යුක්තව ක්‍රියා කිරීමේ සංකල්පය සමඟ සමීප සබඳතාවක් පවත්වයි.

1.6. පරිච්ඡේද ව්‍යුහය

මෙම පර්යේෂණ නිබන්ධනය පරිච්ඡේද පහකින් සමන්විත වන අතර ඒවායේ ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය පහත පරිදි සංක්ෂිප්තව දක්වනු ලැබේ.

දෙවන පරිච්ඡේදය මගින් සාහිත්‍ය විමර්ශනය සිදු කරයි. එහි දී මෘදු කුසලතා බෞද්ධ දර්ශනය සහ ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ පවතින න්‍යායික හා ආනුභවික සාහිත්‍යය ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කරනු ලබයි. මෙමගින් පර්යේෂණ හිඩැස සහ න්‍යායාත්මක රාමුව ශක්තිමත් කෙරේ.

තෙවන පරිච්ඡේදය පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය සඳහා වෙන් කර ඇත. මෙම කොටස මගින් පර්යේෂණ සැලසුම, තෝරාගත් ජනගහනය සහ නියැදිය (ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයේ 10 ශ්‍රේණි සිසුන්) දත්ත රැස්කිරීමේ උපකරණ (ප්‍රශ්නවලි, සම්මුඛ සාකච්ඡා, නිරීක්ෂණ) සහ දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා යොදා යොදා ගන්නා ක්‍රම පිළිබඳව විස්තරාත්මකව කරුණු දක්වයි.

හතර වන පරිච්ඡේදය තුළ දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම හා විශ්ලේෂණය සිදු කෙරේ. ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයෙන් ලබාගත් ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්ත මෙහිදී ඉදිරිපත් කර විශ්ලේෂණයට ලක් කරයි. මෙමගින් පර්යේෂණ අරමුණු හා ප්‍රශ්නවලට අදාළ නිශ්චිත අනාවරණයන් සනාථ කරනු ලබයි.

පස්වන පරිච්ඡේදය නිගමන හා නිර්දේශ සහ අනාගත පර්යේෂණ දිශානතිය දැක්වීම සඳහා වෙන් කර ඇත. මෙම අවසාන පරිච්ඡේදය මගින් පර්යේෂණ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම පිළිබඳ අවසන් නිගමන ඉදිරිපත් කරන අතර බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලා වැඩිදියුණු කිරීමට, ගුරු පුහුණුවට සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට අදාළ ප්‍රායෝගික නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

1.7. සාරාංශය

මෙම පළමු පරිච්ඡේදය මගින් 'සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය' යන පර්යේෂණ තේමාවට අදාළ මූලික අධිකාලම සකසන ලදී. විශේෂයෙන් නූතන ලෝකයේ රැකියා වෙළඳපොළ ජය ගැනීම සඳහා විෂය දැනුමට අමතරව මෘදු කුසලතාවල ඇති වැදගත්කම මෙහිදී අවධාරණය කෙරිණි.

ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් සිසුන් බුද්ධ ධර්මය විෂය සඳහා ඉහළ ලකුණු ලබා ගත්ත ද, එම දැනුම ඔවුන්ගේ ප්‍රායෝගික ජීවිතයේ මෘදු කුසලතා (නායකත්වය, සන්නිවේදනය, සහයෝගීතාව) ලෙස පරිවර්තනය නොවීම හෙවත් 'සංජානන-වර්ගාත්මක පරතරය' (Cognitive-Behavioral Gap) මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික පර්යේෂණ ගැටලුව ලෙස හඳුනා ගන්නා ලදී. විභාග කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් රටාව සහ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වල උෞනතාවය ඊට හේතු වී ඇති බව සාකච්ඡා කරන ලදී.

මෙම ගැටලුවට විසඳුම් සෙවීම සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ පවතින විභවතාවන් හඳුනා ගැනීමත්, ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය විශ්ලේෂණය කිරීමත් පර්යේෂණයේ අරමුණු ලෙස ඉදිරිපත් කරන ලදී. එසේම මෘදු කුසලතා, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ චිත්තවේගීය බුද්ධිය වැනි මූලික සංකල්ප අර්ථ දක්වන ලද අතර , සමස්ත නිබන්ධනයේ ව්‍යුහය ද ඉදිරිපත් කෙරිණි. ඒ අනුව, මීළඟට එළඹෙන දෙවන පරිච්ඡේදය මගින් මෙම පර්යේෂණ ගැටලුවට අදාළ සාහිත්‍ය විමර්ශනය සිදු කරනු ලැබේ.

දෙවන පරිච්ඡේදය

2. සාහිත්‍ය විමර්ශනය

2.0. හැඳින්වීම

“සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය” යන මෙම පර්යේෂණයේ සාහිත්‍ය විමර්ශනය පරිච්ඡේදය මගින්, බුද්ධි ධර්මය අධ්‍යාපනය හා සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා වර්ධනය අතර පවතින සම්බන්ධය පිළිබඳ පෙර සිදු කළ පර්යේෂණ, න්‍යායන් සහ විද්‍යාත්මක අදහස් විග්‍රහ කිරීම අරමුණ කරගනු ලැබේ. මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ මෙම විෂයයට අදාළව පවතින ශාස්ත්‍රීය දැනුම් පදනම සමාලෝචනය කර, ප්‍රවණතා, සීමා සහ හිඬැස් හඳුනාගෙන නව පර්යේෂණයේ ස්ථානය පැහැදිලි කිරීමයි.

2.1. මෘදු කුසලතා සංකල්පය පිළිබඳ න්‍යායාත්මක පසුබිම

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ වඩාත් වැදගත් මාතෘකාවක් ලෙස මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය හඳුනාගෙන ඇත. විශේෂයෙන් 21 වන සියවසේ ශ්‍රම වෙළඳපොළේ ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා සිසුන් පෙළඹවීමේ දී තාක්ෂණික දැනුම හා ප්‍රායෝගික කුසලතා මෙන්ම සන්නිවේදනය, විවේචනාත්මක චින්තනය, සහයෝගීතාවය, නායකත්වය, ආචාරධර්ම, අනුකම්පාව සහ ආත්ම කළමනාකරණය වැනි මෘදු කුසලතා ද වැදගත් වේ. (World Economic forum, 2020) මෙම පසුබිම තුළ බුද්ධි ධර්මය හා ඉගැන්වීම් විෂය මාලාවට ඒකාබද්ධ කිරීම් මගින් මෘදු කුසලතා වර්ධනයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබා දිය හැකි බව පර්යේෂණ මගින් පෙන්වා දී ඇත.

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය පිළිබඳ සොයා බැලෙන මෙම පර්යේෂණ කාර්යයට අදාළ සාහිත්‍ය විමර්ශනය තුළින් සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අනාවරණය විග්‍රහ කෙරේ. මෙම විමර්ශනය එක් අතකින් මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සංකල්පීය රාමුව සහ අනෙක් අතින් අධ්‍යාපනික සන්දර්භයන් තුළ බුද්ධි දර්ශනයේ යෙදවීම් පිළිබඳ පර්යේෂණ අතර සම්බන්ධතාවය පිළිබඳව සොයා බැලේ.

මෙම පරීක්ෂණයට අදාළ ප්‍රධානතම සංකල්පය වන මෘදු කුසලතා සංකල්පය පිළිබඳ න්‍යායාත්මක පසුබිම සොයා බැලීම වැදගත්ය. මෘදු කුසලතා (Soft Skills) යනු පුද්ගලයාගේ සමාජ හැකියාවන්, සන්නිවේදන හැකියාවන්, පෞරුෂ ලක්ෂණ, සමාජ බුද්ධිය, චිත්තවේගී බුද්ධිය, ආකල්ප සහ ශ්‍රම වෙළඳපොළේ සාර්ථකත්වය සඳහා අවශ්‍ය වන පුද්ගලාන්තර හැකියාවන් ලෙස හඳුන්වාදිය හැකිය. (Robles, 2012)

මෘදු කුසලතා යන අදහස ප්‍රථම වරට හඳුන්වා දෙනු ලැබුවේ 1972 දී එක්සත් ජනපද හමුදාව විසින් මිලිටරි පුහුණුව සහ නායකත්වය සංවර්ධනය සඳහා විධිමත් තාක්ෂණික කුසලතාවලට අමතරව අවශ්‍ය වන මානව කේන්ද්‍රීය හැකියාවන් විස්තර කිරීමේදීය. (White More & Fry, 1974)

ඩැනියෙල් ගෝල්මන් (1998) ගේ චිත්තවේගී බුද්ධිය (Emotional Intelligence) පිළිබඳ න්‍යාය මෘදු කුසලතා සංකල්පය වැඩිදුරටත් සංවර්ධනය කිරීමට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සැපයීය.

ඔහුගේ මතය අනුව චින්තවේගීය බුද්ධිය ප්‍රධාන අංග පහකින් සමන්විත වේ. ස්වයං දැනුවත්භාවය, ස්වයං නියාමනය, අභිප්‍රේරණය, සහකම්පනය සහ සමාජ කුසලතා යනු එම අංග පහයි. මෙම අංගයන් රැකියා සහ අධ්‍යාපනික සාර්ථකත්වයට සම්බන්ධ වූ පුද්ගලාන්තර මෘදු කුසලතා සමඟ සමීපව අනුරූප වේ.

හොවාඩ් ගාර්ඩ්නර් (1983) ගේ බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය (Theory of Multiple Intelligence) තුළ සඳහන් කරන පුද්ගලාන්තර බුද්ධිය (Interpersonal Intelligence) හා අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය (Intrapersonal Intelligence) හඳුනාගැනීම හරහා මෘදු කුසලතා පිළිබඳ අවබෝධයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සපයා ඇත. මෙම බුද්ධි වර්ග දෙකම මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය මූලික පදනමට අවශ්‍ය න්‍යායාත්මක පසුබිම ලබා දෙනු ලබයි.

මෘදු කුසලතා (Soft Skills) යනු අන්තර්ක්‍රියාකාරීත්වයට, වෘත්තීයමය කාර්ය සාධනයට හා සාර්ථකත්වයට පුද්ගලයන් තමන් තුළ වගා කරගන්නා "සමත්කම්" හෙවත් "කුසලතා" වශයෙන් හැදින්විය හැකිය. අදාළ විෂය සාහිත්‍යයේ මෘදු කුසලතා බොහෝ විට විස්තර කරනු ලබන්නේ පුද්ගලාන්තර සබඳතා විස්තූ විෂය කොට ගෙන ය. එමෙන්ම මෘදු කුසලතා එකිනෙකට වෙනස් වූ විෂයයන් රාශියක් කෙරෙහි එකිනෙක විෂයට සුවිශේෂී වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන බව පෙනී යයි. මේ නිසා මෘදු කුසලතා ගැන කතා කිරීමේදී ප්‍රථමයෙන් පැන නැගෙන ප්‍රශ්නය වන්නේ කුමක් සඳහා වන මෘදු කුසලතා ද? (Soft Skills for What?) යනුවෙනි.

ඉහත නිර්වචන තුළින් පෙනී යන්නේ මෘදු කුසලතා පුද්ගල අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වයට, වෘත්තීය කාර්ය සාධනය හා ජීවිත සාර්ථකත්වයට ඉවහල් වන බවයි. මේ අනුව අප කතා කරන්නේ කුමන විෂයක් හෝ වෘත්තියක් සඳහා වන මෘදු කුසලතා ගැන ද යන්න පළමුව විසඳාගත යුතු වේ. නිදසුන් වශයෙන් ගුරුවරයෙකුට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා, නීතිඥයෙකුට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා, වඩුවෙකු අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා, රියදුරෙකුට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා, වෙළෙඳුන්කුට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා, සිසුන්ට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා මොනවාද? මේවා අතර සමානකම් මෙන්ම අසමානකම් ද තිබිය හැක. නීතිඥ වෘත්තියට අවශ්‍ය නම් මෘදු කුසලතා ගුරු වෘත්තියට හෝ වඩු කාර්මික වෘත්තියට අදාළ වන හෝ නොවන අවස්ථා තිබිය හැකිය. මින් පැහැදිලි වන්නේ මෘදු කුසලතා එක් එක් විෂය හෝ වෘත්තිය අනුව සාපේක්ෂ අගයක් දරණ බවය.

මෘදු කුසලතා යන්නේ විරුද්ධ පදය දෘඪ කුසලතා (Hard Skills) නම් වේ. දෘඪ කුසලතා යනු කවරේදැයි පැහැදිලි කරගැනීම තුළින් මෘදු කුසලතා යනු කවරේදැයි වඩාත් පැහැදිලි කරගත හැකිය. මක්නිසාද යත් ලොව පවත්නා සියලු කුසලතා දෘඪ හා මෘදු ප්‍රභේදයට අයත් වන බැවිනි.

දෘඪ කුසලතා යන යෙදුම භාවිත වන්නේ වෘත්තීය විශේෂිත කුසලතා විස්තර කිරීම සඳහාය. ලි භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය, මෝටර් කාර්මික ශිල්පය, රෝග හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රතිකාර කිරීම ඇතුළත් වෛද්‍ය විශේෂඥතාව ආදිය දෘඪ කුසලතා ගණයට ඇතුළත් වේ. එම කුසලතා ඉගැන්වීමට ද, විභාග මගින් තක්සේරු කිරීමට ද හැකිය.

දෘඪ කුසලතාවලට අයත් වන්නේ බොහෝ විට පුද්ගලයෙකු විසින් විධිමත් අධ්‍යාපනයෙන් අත්පත් කරගනු ලබන ප්‍රජානන දැනුම, අවබෝධය භාවිතය යනාදිය වේ. එසේම කාර්මික ශිල්පය වෘත්තීය පුහුණුව පෙරටු කොට ගත් පුද්ගලයා විසින් ඉගෙනුම හැදෑරීම හෝ පුහුණුව ලබන විෂය ආශ්‍රිත ප්‍රායෝගිකත්වයද බොහෝ විට දෘඪ කුසලතා දක්වන ඒවාය.

මේ අනුව අපගේ උපාධි වෘත්තීය පුහුණුව, හැදෑරූ පාඨමාලා ආදී සහතික සියල්ල දෘඪ කුසලතා දක්වන ඒවාය. මේ අනුව සම්මුඛ පරීක්ෂණයක් පවත්වා රැකියාවට තෝරාගැනීමේ දී සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ බෙහෙවින්ම යමෙකු වර්ධනය කරගෙන සිටින දෘඪ කුසලතාවන් ය.

දෘඪ කුසලතා සමූහයක් ඉදිරිපත් කර රැකියාව ලබා ගන්නේ වුවද රැකියාව සාර්ථක ලෙස කරගෙන යාමට එම දෘඪ කුසලතා පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. රැකියාවට බැඳී ඊට හිතැතිව නිසි උනන්දුවෙන් සාර්ථක ලෙස රැකියාව කරගෙන යාමට නම් මෘදු කුසලතා අවශ්‍ය වනු ඇත. දෘඪ කුසලතා පෙන්වා සාර්ථක ලෙස සම්මුඛ පරීක්ෂණයෙන් ජය ගෙන රැකියාවට තේරී පත්වුවද එම රැකියාවට අදාළ මෘදු කුසලතාවලින් තොර වේ නම් එම රැකියා සාර්ථක ලෙස කරගෙන යාමට අපහසු වනු ඇත. සෘණ ආකල්ප, කේන්ද්‍රිය, කලබලකාරී බව, විත්තවේග අධික තාව, අසහනය, ගැටුම්කාරී බව ආදී පෞරුෂ දුර්වලතා නිසා ඇතැම් අය රැකියා පවා නැතිකර ගනිති.

මින්දා වෘත්තියකට සහ බොහෝ රැකියාවන්ට, එකී කාර්ය සම්බන්ධ විශේෂ දැනුම අවශ්‍යය. කෙසේ වුවද, ඉකුත් දශක ශෛක තුන පුරා ගොඩනැගී තිබෙන විශ්වාසය නම් සාර්ථකත්වයේ මට්ටම නිර්ණය කිරීමේ දී මෘදු කුසලතා වඩා වැදගත් වන බව ය. එනම් අදාළ රැකියා ස්ථානයේ වැඩ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන අවම සුදුසුකම් දෘඪ කුසලතා වන අතර, එම රැකියාව තුළ සාර්ථක හෝ අසාර්ථක වීම කෙරෙහි මුල් වන්නේ පුද්ගලයා තම කාර්යයට මෙන්ම අනෙකුත් මිනිසුන්ටද සම්බන්ධ වන අන්දමය, එනම් මෘදු කුසලතා ය.

මෘදු කුසලතා සමාජ පරිසරයක් තුළ කෙනෙකුගේ සම්බන්ධතාවන්හි ස්වභාවය පෙන්නුම් කරන එලදායි පෞරුෂ ලක්ෂණ ගොනුවකි. සමාජයීය අනුග්‍රහයෙන් සන්නිවේදන හැකියාවන්, භාෂා කුසලතා, පුද්ගලික පුරුදු, ප්‍රජාතන හෝ විත්තවේගීය සංවේදනය, කාල කළමනාකරණය සහ කණ්ඩායම් වැඩ භා නායකත්ව ගති ලක්ෂණ ආදිය ඊට ඇතුළත් ය. රැකියා ස්ථානය එලදායි කාර්ය සාධනය සහ එදිනෙදා ජීවන කාර්යක්ෂමතා සඳහා මෘදු කුසලතා කාර්මික කුසලතා ලෙසින් ද හැඳින්වෙන දෘඪ කුසලතාවන්ට සහාය වේ. පෙරදී, රැකියා නියුක්තිය සඳහා අවශ්‍ය වූයේ දෘඪ කුසලතා පමණි. එම කුසලතා අධ්‍යයන පසුබිම, රැකියා පළපුරුද්ද අනුව ද, සම්මුඛ පරීක්ෂණ ඔස්සේ ද මැනිය හැකිය. 21 වෙනි සියවසේ දී රැකියා නියුක්තිය මෙන්ම ජීවන සාර්ථකත්වය සඳහා ද මෘදු කුසලතා අනිවාර්ය වනු ඇත. (අබේපාල රෝලන්ඩ්, මෘදු කුසලතා අධ්‍යාපනය, 2020)

2.1.1. ප්‍රධාන මෘදු කුසලතා වර්ගීකරණය

පර්යේෂණ සාහිත්‍යයන් අධ්‍යයනයේ දී මෘදු කුසලතා විවිධාකාරයෙන් වර්ග වර්ගීකරණය කොට ඇති ආකාරය දැකිය හැකිය. world economic forum (2020) හා Deloitte access Economics (2017) වැනි ආයතන 21 වන සියවසේ රැකියා සඳහා වඩාත්ම අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා ලැයිස්තුගත කොට ඇත. මෙම වර්ගීකරණය අනුව පොදු මෘදු කුසලතා පහත පරිදි හඳුනාගත හැකිය.

- i. සන්නිවේදන කුසලතා : සක්‍රීය ශ්‍රවණය, වාචික සහ ලිඛිත සන්නිවේදනය, අදහස් පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කිරීම.

- ii. විශ්ලේෂණාත්මක වින්තනය. : ගැටලු විසඳීම, තීරණ ගැනීම, විවේචනාත්මක වින්තනය.
- iii. පුද්ගලාන්තර කුසලතා. : සහයෝගීතාවය, ගැටුම් කළමනාකරණය, සහානුභූතිය.
- iv. නායකත්වය : අභිප්‍රේරණය, වගවීම, සාමූහික මෙහෙයවීම.
- v. ආචාර ධර්ම හා වෘත්තීයභාවය. : වගකීම, සදාචාරාත්මක හැසිරීම, ව්‍යවසායික ආචාරධර්ම.
- vi. අනුවර්තීය හැකියාව. : නම්‍යශීලීත්වය, වෙනස්කම්වලට මුහුණ දීමේ හැකියාව, අවිනිශ්චිතතාවය සමඟ කටයුතු කිරීම.
- vii. ස්වයං කළමනාකරණය. : කාල කළමනාකරණය, ආතතිය කළමනාකරණය, ස්වයං විනය.
- viii. චිත්තවේගී බුද්ධිය. : චිත්ත වේග හඳුනා ගැනීම හා කළමනාකරණය, සහයෝගීතාව.

2.2. න්‍යායාත්මක විමර්ශනය

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය” යන මෙම පර්යේෂණය, නවීන අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ දැඩි අවධානයට ලක්ව ඇති මෘදු කුසලතා (Soft Skills) සංවර්ධනය සහ ආගමික අධ්‍යාපනය අතර සම්බන්ධතාව විග්‍රහ කිරීමේ උත්සාහයකි. විශේෂයෙන්ම, නායකත්වය, සන්නිවේදන කුසලතා සහ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව යන සුවිශේෂී මෘදු කුසලතා තුන මධ්‍යගත කරගනිමින්, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව ඒවා වර්ධනයට දක්වන න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික දායකත්වය මෙහි විමර්ශනය කෙරේ.

මෙම සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය පැහැදිලි කරගැනීම සඳහා ඇල්බට් බන්දුරාගේ සමාජ සංවර්ධන (Social Learning) න්‍යාය හා ලෝරන්ස් කොහෙල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන (Moral Development) න්‍යාය මූලික න්‍යායාත්මක රාමුව ලෙස භාවිත කර ඇත. මෙම න්‍යායන් දෙකම පුද්ගල හැසිරීම, සමාජ අන්තර්ක්‍රියා සහ සදාචාර වින්තන වර්ධනය පැහැදිලි කිරීමට උපයෝගී වන අතර, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අරමුණු හා අන්තර්ගතය සමඟ සෘජු සම්බන්ධතාවයක් පවතී.

2.2.1. ඇල්බට් බන්දුරාගේ සමාජ සංවර්ධන න්‍යාය

ඇල්බට් බන්දුරා (Albert Bandura) විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද න්‍යාය වඩාත් ප්‍රකට වන්නේ සමාජ ඉගෙනුම් න්‍යාය (Social Learning Theory - SLT) හෝ පසුව සමාජ ප්‍රජානන න්‍යාය (Social Cognitive Theory - SCT) ලෙසිනි. මෙම න්‍යාය මිනිසුන් ඉගෙන ගන්නා

ආකාරය, විශේෂයෙන්ම සමාජ පරිසරය තුළින් වර්ගයන් වර්ධනය කර ගන්නා ආකාරය පැහැදිලි කරයි.

සමාජ ඉගෙනුම් න්‍යායේ (SLT) ප්‍රධාන අදහස්:

- **නිරීක්ෂණය මගින් ඉගෙනීම (Observational Learning):**

මෙය න්‍යායේ මූලිකම සංකල්පයයි. පුද්ගලයන්ට අලුත් වර්ගයන්, ආකල්ප සහ චිත්තවේගීය ප්‍රතිචාර අත් අය නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් ඉගෙන ගත හැකිය. මෙම නිරීක්ෂණය "ආදර්ශනය" (Modeling) ලෙසද හැඳින්වේ. ආදර්ශකයන් (Models) යනු දෙමව්පියන්, ගුරුවරුන්, සම වයසේ අය, මාධ්‍ය චරිත හෝ සමාජයේ සිටින ඕනෑම අයෙකු විය හැකිය.

- **අනුකරණය සහ ආදර්ශනය (Imitation and Modeling):**

අන් අයගේ වර්ගයන් අනුකරණය කිරීම ඉගෙනීමට මූලික වේ. යම් වර්ගයක් අනුකරණය කරන්නේද නැද්ද යන්න තීරණය වන්නේ, එම වර්ගයට සමහර සම්බන්ධිත ප්‍රතිඵල (විපාක හෝ දඬුවම්) නිරීක්ෂකයා දකින ආකාරය මතය.

- **අනුපූර්ණ ප්‍රතිබලනය (Vicarious Reinforcement):**

යමෙක් තමාට සෘජුවම විපාකයක් ලැබීමකින් තොරව, අන් අයෙකුට විපාකයක් හෝ දඬුවමක් ලැබෙනවා දැකීමෙන් ඉගෙනීමයි. උදාහරණයක් ලෙස මිතුරෙකු හොඳ වැඩක් කර ගුරුවරයාගෙන් ප්‍රශංසා ලබනවා දුටුවහොත්, එම වර්ගයට කිරීමට ඔබ පෙළඹීම පෙන්වා දිය හැකිය.

- **ප්‍රජානන සාධකවල වැදගත්කම (Importance of Cognitive Factors):**

බන්දුරා වර්ගවාදීන්ට (Behaviorists) වඩා වෙනස්ව, ඉගෙනීමේ ක්‍රියාවලියේදී අවධානය, මතකය, අභිප්‍රේරණය (Motivation) සහ සිතුවිලි වැනි අභ්‍යන්තර මානසික ක්‍රියාවලීන්හි වැදගත්කම අවධාරණය කළේය.

නිරීක්ෂණාත්මක ඉගෙනීමේ පියවර (Four Stages of Observational Learning)

යම් වර්ගයක් නිරීක්ෂණය කිරීමේ සිට එය ක්‍රියාවට නැංවීම දක්වා පියවර හතරක් අවශ්‍ය වේ. එනම්,

- **අවධානය (Attention):** ආදර්ශකයාගේ වර්ගයට කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම.
- **රඳවා තබා ගැනීම (Retention):** එම වර්ගයට මතකයේ තබා ගැනීම (සංකේත හෝ වචන ලෙස කේතනය කිරීම).
- **ප්‍රතිනිෂ්පාදනය (Reproduction):** නිරීක්ෂණය කළ වර්ගයට තමා විසින්ම කිරීමට උත්සාහ කිරීම.
- **අභිප්‍රේරණය (Motivation):** එම වර්ගයට නැවත කිරීමට අවශ්‍ය දිරිගැන්වීමක් (විපාකයක්) තිබීම.

බන්දුරාගේ න්‍යාය මනෝවිද්‍යාවේ වර්ගවාදය (Behaviorism) සහ ප්‍රජානනවාදය (Cognitivism) අතර පාලමක් ලෙස සැලකේ. මෙම න්‍යාය මගින් ළමා සංවර්ධනය,

අධ්‍යාපනය, මානසික සෞඛ්‍ය (විශේෂයෙන්ම හීනිකා සහ ආක්‍රමණශීලී බව) සහ මාධ්‍යයේ බලපෑම වැනි ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳව ද ගැඹුරු අවබෝධයක් ලබා දේ.

2.2.1.1. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ සමාජ අනුකරණ න්‍යාය

මෙම අධ්‍යයනයේ න්‍යායාත්මක පදනම ගොඩනැගීමේදී නූතන අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාත්මක ප්‍රවේශයන් සහ බෞද්ධ දාර්ශනික ඉගැන්වීම් අතර පවතින අන්තර්-සම්බන්ධතාවය විමසා බැලීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඇල්බට් බන්දුරා (1977) ඉදිරිපත් කළ සමාජ ප්‍රජානන න්‍යාය (Social Cognitive Theory) අනුව පුද්ගලයන් නව වර්ගයන් සහ ආකල්ප ඉගෙන ගනු ලබන්නේ සමාජ පරිසරය තුළ සිටින 'ආදර්ශකයන්' (Models) නිරීක්ෂණය කිරීමෙනි. මෙම න්‍යායාත්මක රාමුව තුළ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව විග්‍රහ කිරීමේදී පෙනී යන්නේ, එහි අන්තර්ගත බුද්ධ චරිතය, ජාතක කථා සහ සක්විති රජු වැනි උදාර චරිත හුදෙක් ඓතිහාසික තොරතුරු පමණක් නොව, සිසුන්ගේ වර්ග පද්ධතිය හැඩගැස්වීමට අවශ්‍ය ප්‍රබල සමාජ ආදර්ශකයන් ලෙස ක්‍රියා කරන බවයි.

බන්දුරා පෙන්වා දෙන මෙම 'නිරීක්ෂණාත්මක ඉගෙනුම' (Observational Learning) බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය දේශීය පර්යේෂණ සාක්ෂි මගින් තහවුරු කළ හැකිය. විශේෂයෙන් නායකත්වය සම්බන්ධයෙන් පෙරේරා (2018) විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පළාතේ පාසල් ආශ්‍රිතව සිදු කළ පර්යේෂණය වැදගත් වේ. එම අධ්‍යයනයට අනුව, බුදුන් වහන්සේගේ කරුණාමය නායකත්වය, දස රාජ ධර්මය සහ සක්විති සංකල්පය පිළිබඳ පාඩම් උගත් සිසුන්, කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම්වලදී ආක්‍රමණශීලී බලය භාවිතයෙන් බැහැරව, සාකච්ඡාමය සහ සහයෝගී නායකත්ව රටාවක් අනුගමනය කිරීමට පෙළඹී ඇත. මෙහිදී සිසුන් න්‍යායාත්මක දැනුම ඉක්මවා යමින් බෞද්ධ නායකත්ව ආකෘති අනුකරණය කර ඇති බව පෙනී යයි.

සන්නිවේදන කුසලතා සම්බන්ධයෙන් ගුණවර්ධන (2019) විසින් සිදු කළ අධ්‍යයනය තවත් වැදගත් සාක්ෂියකි. ජාතක කථා පදනම් කරගත් භූමිකා නිරූපණ (Role Play) සහ සංවාද ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදුණු සිසුන් තුළ "සවිචං භණ" (සත්‍ය වචන කතා කිරීම) වැනි ධර්ම පාඨ ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාවට නැංවෙන ආකාරය නිරීක්ෂණය විය. එහිදී සිසුන් වඩාත් සෘජු, විනීත භාෂා භාවිතයක් පෙන්නුම් කළ අතර, විවාදවලදී අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය ආරක්ෂා කර ගැනීමට සමත් විය. ගුණවර්ධන පෙන්වා දෙන පරිදි මෙය සිසුන් තුළ "සමාජ අන්තර්ක්‍රියාව තුළ හැසිරීම පාලනය" (Behavioral regulation in social interaction) වර්ධනය වීමකි.

කෙසේ වෙතත්, මෙම පර්යේෂණ අධ්‍යයනයන්හි පවතින සීමාවන් ද හඳුනාගත යුතුය. පෙරේරා (2018) සහ ගුණවර්ධන (2019) යන පර්යේෂකයන් සමාජ අනුකරණය පිළිබඳ කරුණු දැක්වූවද, ඔවුන් සිය සොයාගැනීම් සෘජුවම බන්දුරාගේ න්‍යාය ඔස්සේ ගැඹුරින් විග්‍රහ කිරීමට අපොහොසත් වී ඇත. එසේම, මෙම පර්යේෂණ බොහෝමයක් පන්ති කාමරයේ සීමිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ සිදුවන ක්ෂණික වර්ගාත්මක වෙනස්කම් පමණක් මැන බලා ඇති අතර, එම ආකල්පමය පරිවර්තනයන් දීර්ඝකාලීනව සිසුන්ගේ ජීවිත තුළ ස්ථාවරව පවතින්නේද යන්න පිළිබඳව විධිමත් පර්යේෂණ (Longitudinal studies) සිදු වී නොමැති වීම මෙම ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ප්‍රධාන ශාස්ත්‍රීය හිඬයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. බන්දුරාගේ න්‍යායේ 'ප්‍රතිනිෂ්පාදනය' (Reproduction) පියවර සාර්ථක වීමට නම්, ගුරුවරයා හුදෙක් කරුණු

උගන්වන්නෙකු නොවී 'ජීවමාන ආදර්ශකයක්' බවට පත්වීමේ අවශ්‍යතාවය ද මෙමගින් තවදුරටත් අවධාරණය කෙරේ.

2.2.2. ලෝරන්ස් කෝල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය

කෝල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය (Kohlberg's Theory of Moral Development) යනු පුද්ගලයෙකුගේ සදාචාරාත්මක තර්කනය සහ විනිශ්චය වයස සහ අත්දැකීම් සමඟ අදියර කිහිපයක් ඔස්සේ දියුණු වන ආකාරය පැහැදිලි කරන මනෝවිද්‍යාඥ ලෝරන්ස් කෝල්බර්ග් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රසිද්ධ න්‍යායකි.

මෙම න්‍යාය ප්‍රධාන මට්ටම් 3කට (Levels) සහ සෑම මට්ටමකටම අදියර 2 බැගින් වූ අදියර 6කට (Stages) බෙදා ඇත. පුද්ගලයෙකු මෙම අදියරයන් පිළිවෙලින් පසුකර යන බව ඔහු විශ්වාස කළේය. ඒ අනුව සදාචාර වර්ධනයේ ප්‍රධාන මට්ටම් 3 කි. මෙම මට්ටම් මගින් පුද්ගලයෙකු සදාචාරාත්මක තීරණයක් ගන්නා විට යොදාගන්නා මූලික පදනම පැහැදිලි කරයි.

I. පූර්ව සම්මුති මට්ටම (Preconventional Level)

මෙම මට්ටමේදී දරුවා සදාචාරය තීරණය කරනු ලබන්නේ තමාට ලැබෙන දඩුවම් හෝ තැගි මත පදනම්වය. කෝල්බර්ග්ට අනුව මෙහි පළමු අවධිය දඩුවම් හා කීකරුකම මත පදනම් වන අතර, දෙවන අවධිය තමාගේ අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීම (Individualism and Exchange) මත පදනම් වේ (Kohlberg, 1984). මෙය බුද්ධ ධර්මය තුළ දැක්වෙන බාහිර බලපෑම් මත පවත්නා වැළකීමේ මූලික අවධියට සමාන කළ හැකිය.

අදියර 1:

දඩුවම සහ කීකරුකම පදනම් කරගත් දිශානතිය (Punishment and Obedience Orientation)

මූලධර්මය:

නීති කඩ නොකරයි; දඩුවම් වළක්වා ගැනීමට කීකරු වේ. ක්‍රියාවක "හොඳ" හෝ "නරක" තීරණය වන්නේ එහි ප්‍රතිඵලය දඩුවමක් ද යන්න මතය. උදාහරණයක් ලෙස දඩුවම් ලැබෙන නිසා ළමයෙකු හොරකම් කිරීමෙන් වැළකීම දැක්විය හැකිය.

අදියර 2:

ආත්මාර්ථය පදනම් කරගත් දිශානතිය (Instrumental Purpose Orientation / Self-Interest)

මූලධර්මය:

තමාගේ අවශ්‍යතා සහ වාසි සලසා ගැනීම සඳහා නීති අනුගමනය කරයි. "මට මොකක්ද ලැබෙන්නේ?" යන ආකල්පය මෙහිදී ප්‍රධාන වේ. හුවමාරුවක් (Reciprocity) සිදුවන්නේ නම්, එය තමාට වාසිදායක වන විට පමණි. උදාහරණයක් ලෙස ත්‍යාගයක් බලාපොරොත්තුවෙන් කෙනෙකුට උදව් කිරීම දැක්විය හැකිය.

II. සම්මුති මට්ටම (Conventional Level)

මෙම මට්ටමේදී පුද්ගලයා සමාජ සම්මතයන්, නීති රීති සහ අන් අයගේ අපේක්ෂාවන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. තෙවන අවධිය වන "යහපත් අන්තර් පුද්ගල සබඳතා" (Good Interpersonal Relationships) පවත්වා ගැනීම මෘදු කුසලතාවක් වන සහයෝගීතාව වර්ධනයට මඟෝපකාරී වේ (Kohlberg & Hersh, 1977). හතරවන අවධියේදී සමාජ පද්ධතිය පවත්වාගෙන යාම සහ නීතියට ගරු කිරීම සිදු වේ.

අදියර 3:

හොඳ සම්බන්ධතා පදනම් කරගත් දිශානතිය / 'හොඳ ළමයා' (Good Boy/Nice Girl Orientation)

මූලධර්මය:

අන් අය සතුටු කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ අනුමැතිය දිනා ගැනීමට උත්සාහ කරයි. "හොඳ කෙනෙකු" ලෙස පෙනී සිටීමට ක්‍රියා කරයි. උදාහරණයක් ලෙස මිතුරන්ගේ හෝ පවුලේ අයගේ ප්‍රශංසාවට ලක්වන ආකාරයට හැසිරීම දැක්විය හැකිය.

අදියර 4:

නීතිය හා සාමය පදනම් කරගත් දිශානතිය (Law and Order Orientation)

මූලධර්මය:

සමාජ පිළිවෙල පවත්වා ගැනීම සඳහා නීති රීති සහ අධිකාරීන්ට කීකරු වේ. නීතිය නීතියක් ලෙසම අනුගමනය කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස නීති කඩ කළහොත් සමාජය කඩාකප්පල් වන බව විශ්වාස කරන නිසා රථවාහන නීති පිළිපැදීම දැක්විය හැකිය.

III. පශ්චාත් සම්මුති මට්ටම (Postconventional Level)

මෙහිදී පුද්ගලයා නීතියට වඩා ඵහා ගිය විශ්වීය සදාචාරාත්මක ප්‍රතිපත්ති (Universal Principles) සහ මානව හිමිකම් පිළිබඳව සිතිමට පෙළඹේ (Kohlberg, 1981). පස්වන සහ හයවන අවධීන්හිදී පුද්ගලයා ස්වයං හෘද සාක්ෂියට අනුව ක්‍රියා කරන අතර, මෙය බුද්ධ ධර්මයේ ඵන 'අත්තුපනායික ධර්ම පර්යාය' හෙවත් තමා උපමාවට ගෙන අනුන් දෙස බැලීමේ උසස් මෘදු කුසලතාව සමඟ සෘජුවම සම්බන්ධ වේ.

කෝල්බර්ග්ගේ මෙම න්‍යාය මගින් පෙන්වා දෙන්නේ සදාචාරාත්මක වර්ධනය යනු සරලව නීති රීති අනුගමනය කිරීම නොව, පුද්ගලයා තුළ ඇතිවන සංකල්පීය මෝරා යාමක් බවයි (Gibbs, 2019). බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව මගින් සිසුවා තුළ මෙම සදාචාරාත්මක තර්කනය වර්ධනය කිරීම හරහා වගකීම, සාධාරණත්වය සහ මානුෂීය ගතිගුණ වැනි මෘදු කුසලතා තහවුරු කිරීමට අවස්ථාව සැලසේ (Woolfolk, 2016)

අදියර 5:

සමාජ ගිවිසුම පදනම් කරගත් දිශානතිය (Social Contract Orientation)

මූලධර්මය:

නීති යනු සමාජයේ යහපත සඳහා වෙනස් කළ හැකි "සමාජ ගිවිසුම" බව වටහා ගනී. නීති කඩ කළ යුත්තේ අන්‍යයන්ගේ මූලික අයිතිවාසිකම් රැක ගැනීමට හෝ විශාල සමාජ යහපතක් වෙනුවෙන් නම් පමණි. උදාහරණයක් ලෙස බහුතරයකගේ යහපත උදෙසා අසාධාරණ යැයි හැඟෙන නීති වෙනස් කිරීමට ක්‍රියා කිරීම දැක්විය හැකිය.

අදියර 6:

විශ්වීය ආචාරධර්ම මූලධර්ම පදනම් කරගත් දිශානතිය (Universal Ethical Principle Orientation)

මූලධර්මය:

පුද්ගලයෙකු සිය තීරණ ගත්තේ යුක්තිය, සමානාත්මතාවය සහ මානව ගරුත්වය වැනි විශ්වීය සදාචාරාත්මක මූලධර්ම පදනම් කරගෙනය. නීතියක් මෙම මූලධර්ම සමඟ ගැටෙන්නේ නම්, ඔවුන් මූලධර්මවලට ප්‍රමුඛත්වය දෙයි. උදාහරණයක් ලෙස මහත්මා ගාන්ධි හෝ මාර්ටින් ලූතර් කිං වැනි අයගේ හැසිරීම දැක්විය හැකිය.

මේ අනුව කෝල්බර්ග්ගේ න්‍යාය මගින් සදාචාරාත්මක විනිශ්චය ප්‍රජානන සංවර්ධනය සමඟ සමීපව බැඳී ඇති බවත්, පුද්ගලයෙකු ක්‍රියාවක ප්‍රතිවිපාක පමණක් නොව, එය පිටුපස ඇති තර්කය මත පදනම්ව සදාචාරය වර්ධනය කරන බවත් පෙන්වා දිය හැකිය.

මෘදු කුසලතා යනු 'හොඳ සහ නරක' අතර තර්කානුකූලව තීරණ ගනිමින් සමාජය සමඟ සුසංයෝගීව කටයුතු කිරීමේ හැකියාවයි. කෝල්බර්ග්ගේ න්‍යාය එම සදාචාරාත්මක තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විද්‍යාත්මකව පැහැදිලි කරන බැවින්, බුද්ධ ධර්ම අධ්‍යාපනයේ බලපෑම මැනීමට එය අත්‍යවශ්‍ය න්‍යායාත්මක මෙවලමකි.

2.2.2.1. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය

අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයෙන් බලන කල, සිසුන්ගේ සදාචාරාත්මක විනිශ්චය (Moral Judgment) සහ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමේදී බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි. මෙය ලෝරන්ස් කෝල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය (Lawrence Kohlberg's Stages of Moral Development) ඇසුරින් ගැඹුරින් විග්‍රහ කළ හැකිය. කෝල්බර්ග්ට අනුව ළමුන්ගේ සදාචාර වර්ධනය මූලිකවම 'පූර්ව සාම්ප්‍රදායික', 'සාම්ප්‍රදායික' සහ 'පශ්චාත් සාම්ප්‍රදායික' යන මට්ටම් තුන ඔස්සේ සිදුවේ.

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සිසුන් මෙම සදාචාරාත්මක ඉණිමහේ ඉහළට ඔසවා තැබීමට දායක වන ආකාරය සේනානායක (2019) විසින් සිදු කළ “සදාචාර චින්තනය හා ගැටලු විසඳීම” යන පර්යේෂණය මගින් පෙන්වා දෙයි. සාමාන්‍යයෙන් ළමුන් තීරණ ගනු ලබන්නේ දඬුවම් මතහැරීම හෝ ත්‍යාග ලැබීම (Punishment and Obedience) යන පහළම මට්ටමේ

අවශ්‍යතා මතය. නමුත් සේනානායකගේ දත්තවලට අනුව, බුද්ධ ධර්ම පාඩම්වල එන සීලය, කරුණාව සහ අභිංසාව වැනි සංකල්ප ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කළ සිසුන්, එම මූලික “දඩ - ප්‍රසාද” (Punishment-Reward) මානසිකත්වයෙන් මිදී, අත්‍යයන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ සාධාරණත්වය ගැන සිතන උසස් සඳාවාර මට්ටම්වලට පිවිසෙන බව තහවුරු වී ඇත.

මෙම මතය තවදුරටත් තහවුරු කරන කරුණාර්ත (2021), ආගමික අධ්‍යාපනය සහ සඳාවාර තීරණ ගැනීම පිළිබඳව සිදු කළ පර්යේෂණයෙන් අනාවරණය කර ගත්තේ, බෞද්ධ අධ්‍යාපනය ලබන සිසුන් ගැටලු විසඳීමේදී සමාජ නීති (Social Laws) හුදු ආම්පන්නයක් ලෙස පමණක් නොසලකා, ඒවා ඉක්මවා යමින් තම 'අභ්‍යන්තර සඳාවාර විචාරය' (Internal Moral Reasoning) මත පදනම්ව තීරණ ගැනීමට පෙළඹෙන බවයි. කෝල්බර්ග්ගේ න්‍යායට අනුව මෙය 'පස්වෘත්ත-සාම්ප්‍රදායික මට්ටමට' (Post-conventional level) ළඟා වීමක් ලෙස සැලකිය හැකි අතර, එය බුද්ධ ධර්මය විෂය මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ලබා දෙන ප්‍රබලතම දායකත්වයකි.

මෙම උසස් සඳාවාරාත්මක චින්තනය ප්‍රායෝගික ගැටලු විසඳීම සඳහා යොදා ගන්නා ආකාරය ප්‍රනාන්දු (2020) විසින් පැහැදිලි කරයි. සාමාන්‍ය පෙළ සිසුන් 200 දෙනෙකු ඇසුරින් සිදු කළ එම අධ්‍යයනයට අනුව, බුද්ධ ධර්මය විෂය ක්‍රමවත්ව හැදෑරූ සිසුන් ගැටුම් අවස්ථාවලදී ආක්‍රමණශීලී වචන වෙනුවට සාකච්ඡාමය විසඳුම් වෙත යොමු වීමේ වැඩි ප්‍රවණතාවක් දක්වා ඇත. විශේෂයෙන් බුද්ධ ධර්මයේ එන 'අවිභිංසාව' සහ 'ධර්ම සාකච්ඡා' (Moral Dialogue) යන සංකල්ප ප්‍රායෝගිකව භාවිත කරමින්, තම වරද පිළිගැනීමටත් අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය ගොඩනැගීමටත් ඔවුන් උත්සාහ කර තිබේ.

සමස්තයක් ලෙස මෙම පර්යේෂණ සාක්ෂි දරන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හුදෙක් කරුණු උගන්වන විෂයක් නොව, සිසුන් පහළ සඳාවාර මට්ටම්වල සිට උසස් විශ්වීය සඳාවාර මූලධර්ම වෙත ඔසවා තබන ඥානාත්මක පාලමක් (Cognitive Bridge) ලෙස ක්‍රියා කරන බවයි.

2.3. ආනුභවික විමර්ශනය

බුද්ධ ධර්මයේ ඉගැන්වීම් සහ මෘදු කුසලතා අතර සම්බන්ධතාව පිළිබඳව අධ්‍යනය කිරීම සඳහා විවිධ පර්යේෂකයන් විසින් විවිධ ආනුභවික පර්යේෂණ සිදුකොට ඇත. එම පර්යේෂණ වල අන්තර්ගතය සොයා බැලීම මගින් මෙම පර්යේෂණයේ දිශානතිය පැහැදිලි කරගැනීමට හා පර්යේෂණ හිඬය් පිරවීම තුලින් නව අනාවරණයන් සොයාගත හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු කරන ලද පර්යේෂණ අනුව තාක්ෂණික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය (Technical and Vocational Education and Training) තුළදී මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය කිරීම සඳහා බුද්ධ ධර්මය ඇතුළත් කිරීම ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි බව පෙනී ගොස් ඇත. තාක්ෂණික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනයේ දී මෘදු කුසලතා වැදගත් වන අතර, එමගින් සේවකයන්ගේ ආචාරධර්ම, සඳාවාර සහයෝගීතාව ආදියෙන් ඔවුන් පිරිසුන් කිරීමට හා සමස්තයක් ලෙස කර්මාන්තවල නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධනය කිරීමට හැකියාව ලැබේ.

කෙසේ වෙතත් තාක්ෂණික කුසලතා (Technical Skills) වල බලපෑම TVET වඩාත් ප්‍රබල බැවින් මෘදු කුසලතා නොසලකා හැරීමට ලක් වී ඇත. තාක්ෂණික ශ්‍රමිකයන් පමණක්

බිහි කිරීමට අවධානය යොමු කර ඇති බැවින් TVET උපාධිධාරීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් රැකියා විරහිතව සිටිති. බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශය තුළ ඇති බුදු දහමේ දාර්ශනික ඉගැන්වීම් මෙවැනි ගැටලු විසඳීමට විසඳුමක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. සේවකයන් තුළ ආදරය, කරුණාව සහ සදාචාරාත්මක චරිතාකම් ඇති කිරීම අවශ්‍ය වන අතර, එය සේවා යෝජකයන්ගේ ද අවශ්‍යතාවයකි.

දේශීය පර්යේෂණ අනුව බුද්ධ ධර්මය ඇතුළත් කරන ලද TVET පාඨමාලා හදාරන සිසුන් පහත දැක්වෙන ක්ෂේත්‍රවල සංවර්ධනයක් පෙන්නුම් කොට ඇත.

- I. සන්නිවේදන කුසලතා
- II. ගැටුම් කළමනාකරණය
- III. ආචාර ධර්ම හා සදාචාරාත්මක හැසිරීම
- IV. කණ්ඩායම් හැඟීම
- V. ස්වයං චිත්‍ය

සමස්තයක් ලෙස මෙම පර්යේෂණය මගින් සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබාදිය හැකි බව පෙනී යයි. එහෙත් මෙම පර්යේෂණය තෘතීය අධ්‍යාපන මට්ටමේ සිසුන් වෙත ඉලක්ක වී ඇති අතර අපගේ පර්යේෂණය ද්විතීය මට්ටමේ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලැබෙන දායකත්වය පිළිබඳ සොයා බැලීමයි.

පෙරේරා, (2019) විසින් "බුද්ධ ධර්මය විෂය ශිෂ්‍ය සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය පිළිබඳ විමර්ශනයක්" නමින් සිදුකළ පර්යේෂණය තුළින් සිසුන්ගේ චරිත සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය දායක වන ආකාරය අධ්‍යයනය කොට තිබේ. එහි දී කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් 10 ක සිසුන් 200ක නියැදියක් ආශ්‍රයෙන් දත්ත රැස් කොට තිබෙන අතර එහි දී බුද්ධ ධර්මය විෂය මගින් තම නායකත්ව කුසලතා, සන්නිවේදන හැකියාවන් සහ සමාජ වගකීම් පිළිබඳ දැනුම වර්ධනය වී ඇති බව හඳුනාගෙන ඇත. එම පර්යේෂණ නියැදියෙන් 68% ක ප්‍රතිශතයක් මෙම අරමුණ වෙත ළඟා වී ඇති බව පෙන්වා දෙන අතර, එහි අවසාන නිගමනය වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මගින් සිසුන්ගේ සමාජයීය හැකියාවන්, අන්තර්පුද්ගල සබඳතා, නායකත්ව කුසලතා හා සදාචාර සංවර්ධනය වැනි මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබාදෙන බවයි.

කෙසේ වෙතත් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ මෘදු කුසලතාවයන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා වඩාත් ක්‍රමවත් ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය බව පර්යේෂකයා පෙන්වා දී ඇත. අපගේ මෙම පර්යේෂණ කාර්යය හරහා මෙම පර්යේෂණ හිඬැස ආමන්ත්‍රණය කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ රණවිර, අයි (2021) විසින් සිදු කරන ලද "බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් සිසුන්ගේ ආචාරධර්ම සංවර්ධනය කිරීම" නම් පර්යේෂණය මගින් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ පවතින ආචාර ධර්ම ඉගැන්වීම් හා ඒවායේ ප්‍රායෝගික යෙදවුම් අතර සම්බන්ධතාව පිළිබඳ විශේෂ අවධානයක් යොමුකොට ඇත. එහි දී සුවිශේෂී අරමුණක් වශයෙන් පාසල් සිසුන්ගේ වර්ගාත්මක වෙනස්කම් කෙරෙහි බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ බලපෑම පරීක්ෂා කිරීම යොදාගෙන ඇත. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් 10ක 6-11 ශ්‍රේණිවල සිසුන් 500 දෙනෙකු පමණ නියැදිය වශයෙන් යොදා ගනිමින් සිදු කළ මෙම පර්යේෂණය තුළින් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ සාරධර්ම සංවර්ධනය සඳහා වන අන්තර්ගතය ප්‍රමාණවත් වුව ද එය

ප්‍රායෝගික යෙදුම් අතින් දුර්වල බව හඳුනාගැනිණි. එමෙන්ම සිද්ධාන්ත මත පදනම්ව ඉගැන්වීම කාර්යක්ෂම නොවන බව පෙනී ගියේය. මෙම පර්යේෂණය මගින් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් සිසුන්ගේ ආචාරධර්ම සංවර්ධනය කිරීමේ වැදගත්කම හා එහි ප්‍රායෝගික යෙදවුම් අතර පරතරය පිළිබඳ අවධානය යොමු කරයි. පර්යේෂණය මගින් තහවුරු කරන ලද කරුණු අනුව බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ සිද්ධාන්ත හා ප්‍රායෝගික යෙදවුම් අතර සමතුලිතතාවය වර්ධනය කිරීම හරහා සිසුන්ගේ ආචාරධර්ම සංවර්ධනය කාර්යක්ෂමව සිදු කළ හැකි බව පෙනී යයි. එහෙත් මෙම පර්යේෂණය තුළින් සුවිශේෂී ආචාර ධර්ම පිළිබඳ විග්‍රහයක් නිශ්චිතව දක්වා නොමැති අතර අදාළ පර්යේෂණය තුළින් මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳව සුවිශේෂී කොට අධ්‍යයනය කිරීමට පර්යේෂකයා අපේක්ෂා කෙරේ.

ජයසිංහ, එන්. (2023) විසින් "බුද්ධ ධර්මය හරහා චිත්තවේගීය බුද්ධිය වර්ධනය: ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් සිසුන් අතර ප්‍රතිඵල" නම් පර්යේෂණය මගින් බුද්ධ ධර්මය විෂය හා චිත්තවේගීය බුද්ධිය අතර පවතින සම්බන්ධය අධ්‍යයනය කොට තිබේ. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් 8 ක 9-10 ශ්‍රේණිවල සිසුන් 240ක් සහභාගී වූ මෙම පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනය තුළ බුද්ධ ධර්මය පාදක කරගත් චිත්තවේගීය බුද්ධි වැඩසටහනට සහභාගී වූ සිසුන්ගේ චිත්තවේගීය බුද්ධි පරිමාණයේ ලකුණු පාලන කණ්ඩායමට සාපේක්ෂව 31% කින් ඉහළ ගිය බව පෙන්වා දී ඇත. සතිය (Mindfulness) කරුණාව (Compassion) සහ විපස්සනා භාවනාව (Vipassana Meditation) චිත්තවේගීය ස්වයං දැනුවත්භාවය (Emotional Self-Awareness) සහ චිත්තවේගීය නියාමනය (Emotional Regulation) වර්ධනය කිරීමට විශේෂයෙන් ප්‍රයෝජනවත් වී තිබේ. මෙම අධ්‍යනයේ නිගමනයන්ට අනුව විධිමත් බුද්ධ ධර්මය පාදක වූ චිත්තවේගී වැඩසටහනක් සිසුන්ගේ ස්වයං දැනුවත්භාවය, චිත්තවේගී නියාමනය, සහානුභූතිය සහ සමාජ සම්බන්ධතා වැනි මෘදු කුසලතා වර්ධනය කරනු ලබයි. විශේෂයෙන්ම නීතිපතා භාවනා පුහුණුව සිසුන්ගේ ස්වයං විනය හා ආතතියකට කළමනාකරණය කිරීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීමට සෘජුවම දායක වී ඇත.

ඉහත අධ්‍යයනයන් තුනම කේන්ද්‍රගත වී ඇත්තේ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය තුළින් තෝරාගත් නියැදි වෙතටය. එහෙත් අපගේ මෙම පර්යේෂණය එම රාමුවෙන් බැහැරව කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙන් බැහැර නියැදියක් ආශ්‍රයෙන් සිදු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. එමෙන්ම එහි දී බුද්ධ ධර්මය ප්‍රායෝගික කිරීමේ වැඩ පිළිවෙළක් නිර්දේශ කිරීමට අපේක්ෂිතය.

ඒකතායක, එල් සහ ප්‍රනාන්දු, ආර් (2021) "බුද්ධ ධර්මය ආචාර ධර්ම සංවර්ධනය : ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් සිසුන් අතර ප්‍රායෝගික පර්යේෂණයක් " මඟින් කරුණාගල දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් 12 ක සිසුන් 320 ක නියැදියක් තුළ බුද්ධ ධර්මය පාදක වූ සඳාචාර අධ්‍යාපන වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තෝරාගත් නියැදියේ සිසුන් අතර අවංකභාවය, දයාව, ප්‍රසන්නතාවය, සත්‍යවාදීත්වය, හෘද සාක්ෂිය සහ නෛතික තීරණ ගැනීමේ කුසලතා වර්ධනය වීමක් පෙන්නුම් කළේ ය. අධ්‍යයනයෙන් වාර්තා වූ පරිදි සිසුන්ගෙන් 68% ක් නෛතික අභියෝගාත්මක තත්ත්වයන්හි දී වඩා හොඳ තීරණ ගැනීමේ හැකියාව වර්ධනය කරගෙන ඇත. පර්යේෂකයන් නිගමනය කළේ බුද්ධ ධර්මයේ පංචසීල සහ දස කුසල් මූලධර්ම සිසුන්ගේ නෛතික තීරණ ගැනීමේ ප්‍රවේශය සහ සමාජ වගකීම් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය වර්ධනය කිරීමට ඵලදායී බවයි. බුද්ධ ධර්මය පාදක කරගත් ආචාර ධර්ම අධ්‍යාපනය සිසුන්ගේ සමාජ වගකීම, කරුණාව සහ නෛතික තීරණ ගැනීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමට විශේෂයෙන් ප්‍රයෝජනවත් වී ඇත.

වික්‍රමාරච්චි, ජී (2020) "බුද්ධ ධර්මය සහ නිර්මාණශීලීත්වය වර්ධනය : පාසල් සිසුන් අතර අධ්‍යයනයක්" පර්යේෂණය තුළින් පාසල් සිසුන් 180 ක් දෙතොට සති 10 ක කාලයක් පුරා ජාත්‍යක කථා, බුද්ධ ධර්මයේ මූලික සංකල්ප සහ චින්තන ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, වැඩසටහනින් පසු එම සිසුන්ගේ නිර්මාණශීලී චින්තනයේ ලකුණු 35% කින් වැඩි වූ අතර, ගැටලු විසඳීමේ දී විකල්ප ක්‍රම සොයා බැලීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු විය. විශේෂයෙන්ම "මැදුම් පිළිවෙත" සංකල්පය සහ ජාත්‍යක කථාවල ගැටලු විසඳීමේ ක්‍රම විශ්ලේෂණය නිර්මාණශීලී චින්තනය වර්ධනයට දායක වී ඇත. එහි දී පර්යේෂකයා නිගමනය කළේ බුද්ධ ධර්මය පාදක කරගත් චින්තන ක්‍රියාකාරකම් සිසුන්ගේ නිර්මාණශීලීත්වය, විකල්ප විසඳුම් සෙවීමේ හැකියාව සහ ගැටලු විසඳීමේ ප්‍රවේශයන් වැඩි දියුණු කරන බවයි. මැදුම් පිළිවෙත, හේතු එල න්‍යාය සහ පටිච්ච සමුප්පාදය වැනි බුද්ධ ධර්මයේ සංකල්ප සිසුන්ට බහුමාන චින්තනය සහ ගැටලු විසඳීමේ නව ප්‍රවේශයන් සොයා ගැනීමට උපකාරී වී ඇති බවය.

ගුණතිලක, අමරසේකර හා ජයසිංහ, (2022) විසින් සිදු කරන ලද පර්යේෂණය මගින් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සිසුන්ගේ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් අධ්‍යයනය කොට ඇත. මෙම අධ්‍යයනයේ දී උසස් පෙළ සිසුන් 500 දෙනෙකු සහභාගී වූ අතර, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ එහි ඉගැන්වීම් ක්‍රම පිළිබඳව සිසුන්ගේ අදහස විමසා ඇත. ප්‍රතිඵල අනුව සිසුන්ගෙන් බහුතරයක් (85%) බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් ලබාගත් දැනුම සහ කුසලතා ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික සහ අධ්‍යාපනික ජීවිතයට ධනාත්මකව දායක වන බව පවසා ඇත.

මෙහිදී මෙම පර්යේෂණයට අදාළව සිදු කොට ඇති විදේශීය ආනුභවික පර්යේෂණ සාහිත්‍යයන් විමසා බැලීම ද අපට මෙම පර්යේෂණයේ වපසරිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමේ දී අතිශයින්ම වැදගත්ය. එහිදී Mapel et al, (2022) විසින් "Mindfulness in Education! The impact of Buddhist inspired Contemplative Practices on Soft skills Development" නම් පර්යේෂණයේදී මධ්‍යම පාසල් සිසුන් 320 දෙනෙකු සමග වසර දෙකක දිගු අධ්‍යයනයක් සිදු කර ඇත. සති අභ්‍යාස සහ බුද්ධ ධර්මය පදනම් කරගත් භාවනා විෂය මාලාවට ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් පසු, සිසුන්ගේ සහයෝගීතාවය 24% කින් වැඩි විය. අන්තර් පුද්ගල සන්නිවේදන හැකියාව 31% කින් වැඩිවීම සහ ආතති කළමනාකරණ හැකියාව 27% කින් වැඩි වීම වශයෙන් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගොස් ඇත. මෙම පර්යේෂණයේදී "සමාජ චින්තාවේදන ඉගෙනුම් රාමුව" (Social - Emotional Learning framework) භාවිතා කොට ඇති අතර, එමඟින් බෞද්ධාගමික ප්‍රවේශයන් ව්‍යාප්ත කර ගැනීමට හැකි ආකාරය පිළිබඳ වටිනා අවබෝධයක් ලබා දී ඇත.

ජපානය හා එක්සත් ජනපදය අතර අන්තර් සංස්කෘතික අධ්‍යයනයක් වන "Compassion and Connectivity: How Buddhist Philosophy Enhances Collaborative Skills in Digital Learning Environment" නම් පර්යේෂණයේ දී කරුණාව හා අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධය පිළිබඳ බෞද්ධාගමික සංකල්ප ඩිජිටල් අධ්‍යාපන පරිසරයන්හි සිසුන්ගේ සහයෝගීතා හැකියාවන් කෙරෙහි කෙසේ බලපාන්නේ ද යන්න විමර්ශනය කර ඇත. කරුණාව පදනම් කරගත් සහයෝගීතා ක්‍රියාකාරකම් හඳුන්වා දීමෙන් පසු සිසුන්ගේ සාමූහික කාර්යය සාධනය 42% කින් හා සන්නිවේදන සම්බන්ධතා 38% කින් වැඩි දියුණු වී තිබේ. මෙම පර්යේෂණය විවිධ සංස්කෘතික පරිසරයන්හි බුද්ධ ධර්මයේ මූලධර්ම භාවිතා කිරීමේ වලංගුතාවය තහවුරු කරයි.

Nayanatiloka and Lec, (2020) විසින් "Buddhist Mindfulness Practices and Development of Emotional Intelligence in Secondary School Students" යන නමින් සිදු කල පර්යේෂණයක් සිදු කරන ලදී. සිංහප්පුරුවේ ද්විතියික පාසල් 08 ක සිසුන් 440 දෙනෙකු සමඟ සිදු කළ මෙම අධ්‍යයනයේදී, බුද්ධාගමික සති සැලකිල්ල හා භාවනා භාවිතා කිරීමෙන් සිසුන්ගේ චිත්තවේගී බුද්ධිය (Emotional Intelligence) කෙරෙහි සැලකිය යුතු ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළ හැකි බව නිරීක්ෂණය විය. විශේෂයෙන්ම වසර 1.5 ක කාල සීමාවක් තුළ සතිය පදනම් කරගත් මැදිහත්වීම් ලැබූ සිසුන්ගේ ස්වයං අවබෝධය 36% කින් වැඩි වූ අතර, චිත්ත වේග කළමනාකරණය 33% කින් වැඩි විය. අනෙක් පුද්ගලයන්ගේ හැඟීම් හඳුනාගැනීමේ හැකියා 20% කින් වැඩි වූ බව පෙන්වා දී තිබේ. මෙම අධ්‍යයනයේ දී චිත්තවේගී බුද්ධිය මැනීම සඳහා පිළිගත් Mayer-Salovey- Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT) භාවිතා කොට ඇත.

මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සහ බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාව පිළිබඳ වත්මන් සාහිත්‍ය විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී පැහැදිලි ප්‍රවණතා කිහිපයක් හඳුනා ගත හැකිය. පළමුව, ගෝලීය අධ්‍යාපනික ප්‍රතිපත්ති තුළ මෘදු කුසලතා වැදගත්කම පිළිගැනීමේ වැඩි වීමක් පෙනෙන්නට තිබේ(OECD, 2022). දෙවනුව බුද්ධාගම හා අධ්‍යාත්මය පදනම් කරගත් අධ්‍යාපනික මාදිලි ක්‍රමයෙන් බටහිර අධ්‍යාපන පද්ධති තුළට ඒකාබද්ධ වෙමින් පවතින බව පෙනේ (Schonert - Reich | and Roeser, 2016). තෙවනුව මනස, සහයෝගීතාවය හා කරුණාව වැනි බුද්ධාගමේ මූලික ඉගැන්වීම් පාසල් හා විශ්ව විද්‍යාල වැඩ සහත් තුළට ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් ශිෂ්‍යන්ගේ සමස්ත යහපැවැත්ම හා සාර්ථකත්වය කෙරෙහි ඇති කරන ධනාත්මක බලපෑම පිළිබඳව වැඩි අවධානයක් යොමු වී ඇත (Zajonc, 2016).

2.4. සාහිත්‍ය විමර්ශනයෙන් අනාවරණය වන පර්යේෂණ හිඟය

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සහ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව අතර පවතින සබඳතාව සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද පෙර පර්යේෂණ සාහිත්‍යය ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, ඒ පිළිබඳ සැලකිය යුතු න්‍යායාත්මක පදනමක් සහ සාධනීය සාක්ෂි පවතින බව හඳුනාගත හැකිය. එහෙත්, එම පර්යේෂණවල ස්වභාවය, විෂය පථය සහ යොදාගත් ක්‍රමවේදයන් අතර පවතින විවිධත්වය හේතුවෙන්, මෙම ක්ෂේත්‍රය තුළ තවදුරටත් විමර්ශනය කළ යුතු පැහැදිලි න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික පර්යේෂණ හිඟය (Research Gaps) කිහිපයක් මෙම සමාලෝචනය හරහා අනාවරණය විය.

ප්‍රථමයෙන්, පවතින පර්යේෂණ බොහොමයක දැකිය හැකි ප්‍රධානතම ඌනතාවය වන්නේ ක්‍රමවේදීය සහ පර්යේෂණ සැලසුම්වල පවතින සීමාවන්ය. සමාලෝචනය කරන ලද දේශීය හා විදේශීය පර්යේෂණ බහුතරයක් ගුණාත්මක ක්‍රමවේද (Qualitative Methods) හෝ සුළු පරිමාණ සාම්පල මත පමණක් පදනම් වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. මෘදු කුසලතා වැනි සංකීර්ණ මනෝවිද්‍යාත්මක විචල්‍යයන් මැන බැලීමේදී හුදු විස්තරාත්මක දත්ත පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවන අතර, සාධාරණීකෘත සාමාන්‍යකරණය (Generalization) කිරීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල අවශ්‍යතාව තදින්ම පවතී. එමෙන්ම, බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළින් මෘදු කුසලතා මැනීම සඳහා විධිමත් සම්මත මිනුම් උපකරණ (Standardized Instruments) භාවිත වී නොමැති වීම ද බරපතළ ක්‍රමවේදීය හිඟයකි. බොහෝ පර්යේෂණ කෙටි කාලීන නිරීක්ෂණ මත පදනම් වී ඇති බැවින්, දීර්ඝ කාලීනව සිසුන්ගේ වර්ධාත්මක වෙනස්කම් (Longitudinal effects) අධ්‍යයනය කළ පර්යේෂණවල ඌනතාවයක් පවතී.

දෙවනුව, ඉලක්කගත ජනගහනය සහ අධ්‍යාපන මට්ටම් සම්බන්ධයෙන් ද පැහැදිලි පර්යේෂණ හිඟයක් හඳුනාගත හැකිය. පවතින සාහිත්‍යය බොහෝ විට ප්‍රාථමික අධ්‍යාපන අවධිය (මුල් ළමාවිය සංවර්ධනය) හෝ විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේ (තෘතීයික අධ්‍යාපනය) සිසුන් කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත. එහෙත්, සිසුන්ගේ පෞරුෂ වර්ධනයේ තීරණාත්මක සංසිද්ධාන්තයක් වන සහ සමාජීය අභියෝගවලට බහුලව මුහුණ දෙන 'කතිෂ්ඨ ද්විතීයික අවධිය' (10-11 ශ්‍රේණි) ඉලක්ක කර ගනිමින් සිදු වූ පර්යේෂණ සාපේක්ෂව විරලය. මෙම වයස් කාණ්ඩය තුළ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර විභාගය වැනි තරඟකාරී සාධක සමඟ ගැටෙන ආකාරය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් විමර්ශනයක් මෙතෙක් සිදුව නොමැත.

තෙවනුව, විශේෂිත මෘදු කුසලතා ආවරණය කිරීමේදී ද අසමතුලිතතාවක් පවතී. බොහෝ පර්යේෂණ 'සාරධර්ම' හෝ 'ගුණධර්ම' යන සුළුල් මාතෘකා යටතේ කරුණු ඉදිරිපත් කර ඇති නමුත්, නූතන ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය වන නායකත්වය (Leadership), සන්නිවේදනය (Communication), ගැටලු විසඳීම (Problem Solving) සහ අන්තර්-සංස්කෘතික හැකියාවන් වැනි විශේෂිත කුසලතා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා වර්ධනය කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ ගැඹුරු විග්‍රහයන් අවමය. න්‍යායාත්මකව මෙම කුසලතා බුදු දහම තුළ ඇති බව පැවසුවද, ඒවා නූතන කුසලතා රාමුව (Skills Framework) තුළ ස්ථානගත කර අධ්‍යයනය කිරීමේ අඩුවක් පවතී.

අවසාන වශයෙන්, පර්යේෂණ සාහිත්‍යයේ පවතින වඩාත්ම ප්‍රායෝගික හිඟය වන්නේ විෂය මාලා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය (Curriculum Implementation) සම්බන්ධවයි. බොහෝ අධ්‍යයන විෂය මාලාවේ 'අන්තර්ගතය' (Content) විශ්ලේෂණය කිරීමට සීමා වී ඇති

අතර, එය පත්ති කාමරය තුළ ප්‍රායෝගිකව උගන්වන ක්‍රමවේදය සහ ඊට ඇති බාධක පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු කර නොමැත. විෂය මාලාව සංවර්ධනය කිරීම සහ එය සිසුන්ගේ සැබෑ ජීවිතයට බද්ධ කිරීම සඳහා වන ප්‍රායෝගික නිර්දේශ ලබා දීම අතින් පවතින සාහිත්‍යය තවමත් සීමිත මට්ටමක පවතී.

එබැවින්, ඉහත හඳුනාගත් න්‍යායාත්මක, ක්‍රමවේදීය සහ ප්‍රායෝගික පර්යේෂණ හිඩැස් ආමන්ත්‍රණය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වේ. ඒ අනුව, මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය (Mixed Method) භාවිතා කරමින්, කනිෂ්ඨ ද්විතීයික සිසුන් ඉලක්ක කර ගනිමින් සහ විෂය මාලා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රායෝගික ගැටලු ගැඹුරින් විමර්ශනය කරමින් මෙම පර්යේෂණය නව දැනුමක් සම්පාදනය කිරීමට අපේක්ෂා කරයි.

2.5. සංකල්පීය රාමුව (Conceptual Framework)

මෙම පර්යේෂණයේ සංකල්පීය රාමුව ගොඩනඟා ඇත්තේ පද්ධතිමය ප්‍රවේශයක් (Systems Approach) ඔස්සේ ආදානය (Input), ක්‍රියාවලිය (Process) සහ ප්‍රතිදානය (Output) යන මූලික අවධීන් සම්බන්ධ කරගනිමිනි. මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව (ස්වායත්ත විචල්‍යය) සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය (පරායත්ත විචල්‍යය) කෙරෙහි බලපාන ආකාරය සහ ඊට බලපාන මැදිහත් සාධක විද්‍යාත්මකව පැහැදිලි කිරීමයි.

මෙම රාමුව පහත ප්‍රධාන සංරචක ඔස්සේ විග්‍රහ කළ හැකිය:

1. ස්වායත්ත විචල්‍යය (Independent Variable):

මෙහි පදනම වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවයි. එයට විෂය නිර්දේශයේ අන්තර්ගතය (Subject Content) සහ ගුරු මාර්ගෝපදේශයේ නිර්දේශිත ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද (Pedagogical Methods) ඇතුළත් වේ.

2. ක්‍රියාවලිය (Process):

විෂය දැනුම ප්‍රායෝගික කුසලතාවක් බවට පත්වන මෙම අවධිය න්‍යායාත්මක පදනම දෙකක් මත ගොඩනැගී ඇත. එනම්, ඇල්බට් බන්දුරාගේ සමාජ ඉගෙනුම් න්‍යාය හරහා සිදුවන ආදර්ශනය (Modeling) සහ ලෝරන්ස් කොහෙල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය හරහා සිදුවන සදාචාර විචාරයයි (Moral Reasoning). මෙමගින් සිසුන්ගේ අභ්‍යන්තර චින්තන රටාව වෙනස් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

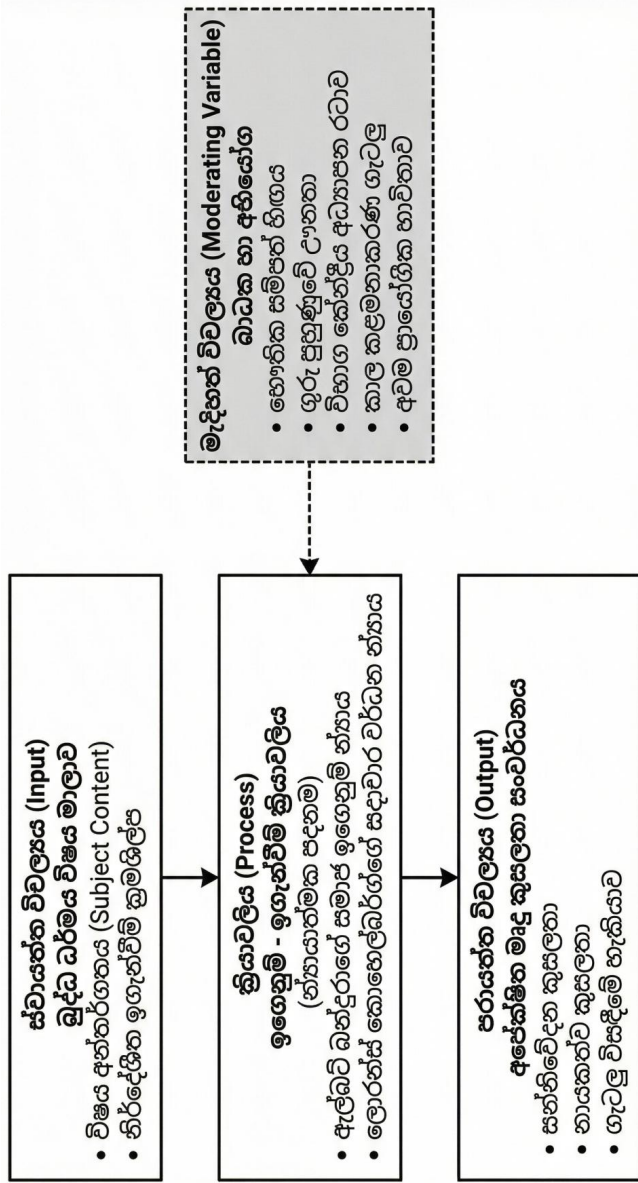
3. මැදිහත් විචල්‍යයන් (Moderating Variables):

ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියට බාධා පමුණුවන සාධක ලෙස භෞතික සම්පත් හිඟය, ගුරු පුහුණුවේ ඌනතා, විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව සහ අවම ප්‍රායෝගික භාවිතාව මෙම රාමුව තුළ හඳුනාගෙන ඇත.

4. පරායත්ත විචල්‍යය (Dependent Variable):

සාර්ථක ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියක අවසන් ප්‍රතිඵලය වන්නේ අපේක්ෂිත මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයයි. සාහිත්‍ය විමර්ශනයට අනුව "මෘදු කුසලතා" යනු පුද්ගලයාගේ සමාජ හැසිරීම්, සන්නිවේදන හැකියාවන්, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව වැනි අන්තර්-පුද්ගල නිපුණතා (Interpersonal Skills) සමූහයකි.

මෙම සංකල්පීය රාමුවට අනුව, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හුදෙක් දැනුම ලබා දීමෙන් ඔබ්බට ගොස්, සදාචාර වටිනාකම් සහ ආදර්ශ වර්ගවන් හරහා සිසුන්ගේ පෞරුෂය හැඩගස්වන ආකාරයත්, බාහිර අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද එය ප්‍රායෝගික මෘදු කුසලතා ලෙස ප්‍රතිඵල ලබා දෙන ආකාරයත් 2.1 රූප සටහන මගින් නිරූපණය කෙරේ.

රූපය 2.1: අධ්‍යයනයේ සංකල්පීය රාමුව

2.6. සාරාංශය

මෙම සාහිත්‍ය විමර්ශනයෙන් සම්පූර්ණ විග්‍රහයක් සිදු කළේ, “සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය” යන පර්යේෂණ තේමාවට අදාළව පවතින න්‍යායාත්මක, සංකල්පීය සහ පර්යේෂණාත්මක දැනුම් පදනමය. මෙහිදී මෘදු කුසලතා සමාජ අන්තර්ක්‍රියාව තුළ පුද්ගල සාර්ථකත්වයට සහ සමාජ සංවර්ධනයට අත්‍යවශ්‍ය වූ සමාජ-විත්තවේගීය හැකියාවන් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර, නායකත්වය, සන්නිවේදන කුසලතා හා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව යන විශේෂිත කුසලතා තුන මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන විග්‍රහය සඳහා තෝරාගෙන ඇත.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය තුළින් පැහැදිලි වූ ප්‍රධාන කරුණක් වන්නේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සදාචාරික වටිනාකම් සංවිධානය කිරීමේ පමණක් නොව, සිසුන්ගේ හැසිරීම් රටා, විත්තන රටාවන් සහ අන්තර් පුද්ගල සම්බන්ධතා පදනම්ව වෙනස් කිරීමේ බලගතු මෙවලමක් ලෙස ක්‍රියා කරන බවයි. බුදු වර්තය, ජාතක කථා, දස රාජ ධර්ම හා සීල සංකල්ප මගින් සිසුන් සමාජ ආදර්ශ අනුකරණයට පෙළඹෙන අතර, එය බන්දුරාගේ සමාජ ඉගෙනුම් න්‍යාය මගින් විස්තර කරන ආකාරයට නිරීක්ෂණය හා ආවේශය හරහා වර්ධාවන් වර්ධනය වීමට හේතු වේ. මෙය නායකත්ව හැසිරීම්, චිත්ත සන්නිවේදන සහ සාධාරණ ගැටලු විසඳීම වැනි මෘදු කුසලතා ලෙස ප්‍රතිඵල දක්වයි.

එමෙන්ම, කෝල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය ඇසුරින් සිසුන්ගේ තීරණ ගැනීම සමාජ නීති අනුව නොව, අභ්‍යන්තර සදාචාර මූලධර්ම මත පදනම් වීමේ ප්‍රවණතාව සනාථ වූ බව පෙර පර්යේෂණ අනාවරණ පෙන්වා දෙයි. විශේෂයෙන් කරුණාරත්න, (2021) සහ සේනානායක, (2019) වැනි අධ්‍යයන මගින්, සිසුන්ගේ ගැටලු විසඳීමේදී සාමකාමී, සංවේදී හා සමාජ හිතකාමී විසඳුම් වෙත යොමුවීම පැහැදිලි විය.

නමුත් විමර්ශනයෙන් අනාවරණය වූ වැදගත් හිඬසක් වූයේ, බුද්ධ ධර්මය හා මෘදු කුසලතා සම්බන්ධ අධ්‍යයන බොහෝවිට වර්තමාන සංවර්ධනය හෝ සාධාරණභාවය වැනි සාමාන්‍ය සංකල්පවලට සීමා වූ අතර, නායකත්වය, සන්නිවේදනය සහ ගැටලු විසඳීම යන සුවිශේෂී මෘදු කුසලතා ත්‍රිත්වය එකම විද්‍යාත්මක රාමුවක් තුළ විග්‍රහ කළ පර්යේෂණ සීමිත බවය. එසේම බන්දුරා හා කොහෙල්බර්ග් න්‍යායන් ඒකාබද්ධව යොදාගත් සම්පූර්ණ න්‍යායාත්මක විග්‍රහය නොතිබීම ද විශේෂ හිඬසක් ලෙස හඳුනාගත හැකිවිය.

ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනය මගින් බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දක්වන දායකත්වය නව න්‍යායාත්මක රාමුවක් යටතේ සවිස්තරාත්මකව විග්‍රහ කරමින්, පවතින ශාස්ත්‍රීය හිඬ ස්වරූප අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට අගනා විද්‍යාත්මක දායකත්වයක් සපයන බව සනාථ කරයි.

ඉහත ආකාරයට මෙම පරිච්ඡේදය තුළින් පර්යේෂණ තේමාවට අදාළ සාහිත්‍ය හා න්‍යායාත්මක පසුබිම පුළුල්ව විමර්ශනය කරන ලදී. එම විමර්ශනය පදනම් කරගනිමින් මෙම පර්යේෂණය විද්‍යාත්මකව හා ක්‍රමානුකූලව සිදු කිරීම සඳහා අනුගමනය කරනු ලබන පර්යේෂණ සැලැස්ම, දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රමවේද සහ දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රම පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක සාකච්ඡාවක් මිළහ තුන්වන පරිච්ඡේදය (පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය) මගින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

තෙවන පරිච්ඡේදය

3. පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

3.0. හැඳින්වීම.

සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය නම් අදාළ අද්‍යයන පර්යේෂණයෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය පිළිබඳව හැඳින්වීමක් මෙහි දී සිදු කෙරේ. පර්යේෂණ අරමුණු විස්තරාත්මක ව ඉදිරිපත් කර ඇති අතර එම අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ගත් ක්‍රියාමාර්ග මෙම පරිච්ඡේදයේ දැක්වේ. අද්‍යයන පර්යේෂණය සඳහා අදාළ කරගන්නා ජනගහනය හා නියැදිය පිළිබඳව සඳහන් කරන ලද අතර අනතුරුව පර්යේෂණය සඳහා දත්ත රැස් කිරීමට අනුගමනය කරන ලද ක්‍රම ශිල්ප හා දත්ත රැස්කිරීමේ උපකරණ පිළිබඳව ද තොරතුරු සඳහන් කෙරේ. පසුව රැස් කරගත් දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම හා දත්ත විශ්ලේෂණය කළ ආකාරය ද පර්යේෂණය සිදු කරගෙන යාමේදී සීමා කරගැනීමට සිදු වූ පර්යේෂණ සීමාවන් පිළිබඳව හැඳින්වීමක් තුන්වන පරිච්ඡේදය තුළින් ඉදිරිපත් කෙරේ.

3.1. පර්යේෂණ සැලසුම

සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය විමසා බැලීම සඳහා අද්‍යයන පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. පර්යේෂණය සඳහා තෝරාගෙන ඇත්තේ අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ප්‍රායෝගික ගැටලුවකි. විස්තරාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශයට අනුව පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. අධ්‍යාපන පර්යේෂණ ක්‍රම ශිල්පය න කෘතිය තුළින් ජයසූරිය,(2000) දක්වන්නේ යම් සංසිද්ධීන් කිහිපයක් පිළිබඳ ව හෝ පුද්ගල සමූහයක් පිළිබඳ ව හෝ ආයතන කිහිපයක් පිළිබඳ ව හෝ පවත්නා තත්ත්වය පිළිබඳ ව තොරතුරු ගොනු කිරීමට සැලසුම් කරන ලද පර්යේෂණ විස්තරාත්මක පර්යේෂණ ගණයට අයත් වන බවය. එමෙන්ම විස්තරාත්මක පර්යේෂණ කරණයෙන් අපේක්ෂා කරනුයේ යම් අවස්ථාවක් ආශ්‍රිතව විචල්‍යයන් අතර සම්බන්ධතා සහ විචල්‍යයනයන් ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ විස්තර ඉදිරිපත් කිරීමත්, එම කරුණු විශ්ලේෂණයට භාජනය කිරීමත් බවය.

විස්තරාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශය ද, කොටස් කිහිපයකට බෙදා දක්වන අතර ඉන් සමීක්ෂණ පර්යේෂණ ක්‍රමය භාවිතයෙන් අද්‍යයන පර්යේෂණය සිදුකොට ඇත. සේනාධිර, සහ වනසිංහ,(2016) Page හා Thomas ට අනුව සමීක්ෂණ යනු සුපරීක්ෂාකාරීව සැලසුම් කරන ලද ප්‍රශ්න කිරීමේ ක්‍රම මගින් අධ්‍යාපනික ගැටලු සොයා බැලීම යනුවෙන් දක්වයි.

ජයසූරිය, (2000) දක්වන පරිදි සමීක්ෂණ පර්යේෂණයක් මූලික කොටස් දෙකකට අනුව වෙන් කළ හැකිය. එනම් ජනගහනය පිළිබඳ සමීක්ෂණ හා නියැදි සමීක්ෂණ ලෙස ය. සමීක්ෂණ ජනගහනයක් වැනි පෘථුල ඒකකයක් ආශ්‍රිතව කෙරෙන සමීක්ෂණයක්, ජනගහනය පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් ලෙසත් ජනගහනයෙන් තෝරාගන්නා කොටස් අධ්‍යයනයට ලක් කෙරෙන සමීක්ෂණ නියැදි සමීක්ෂණ ලෙසත් දක්වයි.

සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය පිළිබඳ විමසා බැලෙන අද්‍යයන පර්යේෂණය විස්තරාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශය

යටතේ නියැදි සමීක්ෂණ ක්‍රමයට සිදු කරන ලදී. එමෙන්ම නියැදි සමීක්ෂණ ප්‍රවේශය නිසා තොරතුරු මතුවීමට පමණක් සීමා වීමේ අවාසිදායක තත්ත්වය වලක්වා ගැනීමට දත්ත රැස් කිරීමේදී ගුණාත්මක සහ ප්‍රමාණාත්මක යන දෙවර්ගයටම අයත් දත්ත රැස් කිරීමේ උපකරණ පර්යේෂණ කාර්යය සඳහා උපයෝගී කර ගන්නා ලදී.

3.2. පර්යේෂණ අරමුණු විග්‍රහය.

පර්යේෂණය සඳහා ප්‍රච්ඡාදන වූ ගැටලුව සුවිශේෂී අරමුණු හතරක් ඔස්සේ අධ්‍යයනය කරන ලදී. මෙම අරමුණු පළමු වන පරිච්ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති අතර ඒවා තවදුරටත් පහත දැක්වෙන ආකාරයට විස්තර කළ හැකිය.

3.2.1. බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළ අන්තර්ගත සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට යොදාගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම.

මෙම අරමුණෙන් බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශය, පෙළපොත්, හා ගුරු මාර්ගෝපදේශ තුළ ඇති මෘදු කුසලතා වර්ධනයට දායක සංකල්ප හා ඉගැන්වීම් අංග හඳුනා ගැනීමට අරමුණු කරයි. එහිදී,

- බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශය අධ්‍යයනය කිරීම.
- ගුරු මාර්ගෝපදේශය (10-11 ශ්‍රේණි) අන්තර්ගත විශ්ලේෂණය.
- මෘදු කුසලතා සම්බන්ධ සංකල්ප (සන්නිවේදනය, නායකත්වය, ගැටලු විසඳීම) වෙන් කිරීම.
- ඉගැන්වීම් ක්‍රියාකාරකම් හඳුනා ගැනීම.
- විෂය අන්තර්ගතය තුළ ඇති මෘදු කුසලතා සම්බන්ධ නිපුණතා හඳුනා ගැනීම.
- ප්‍රධාන මෘදු කුසලතා සම්බන්ධිත සංකල්ප සාරාංශ කිරීම.

අපේක්ෂා කරයි.

3.2.2. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා, නායකත්වය හා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාවන් වර්ධනය වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කිරීම.

මෙමගින් අපේක්ෂා කරන්නේ මෙම අරමුණ ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්ත මත පදනම්ව විග්‍රහ කොට සිසුන්ගේ සන්නිවේදන, නායකත්ව සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව දායක වන්නේ කෙසේද යන්න විමර්ශනය කිරීමයි. මෙම පරිච්ඡේදය මගින් මෙම අරමුණෙහි නිශ්චිත ස්වභාවය නිරූපණය කරන අතර, අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළින් මෙම කුසලතා සිසුන් තුළ වර්ධනය වන්නේ කෙසේදැයි විශ්ලේෂණය කිරීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී.

3.2.3. බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම.

මෙම අරමුණු විශ්ලේෂණ කිරීම සඳහා මෘදු කුසලතා පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික සංකල්ප ඉක්මවා ගොස් එය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් පරිපූර්ණව අර්ථ කථනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. වර්තමාන අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ බහුලව කතා බහට ලක් වන සන්නිවේදනය, කණ්ඩායම් කුසලතා සහ නායකත්වය වැනි මෘදු කුසලතා පටු රාමුවක සලකා බැලීම වෙනුවට මෙම විශ්ලේෂණය මගින් ආගමික විෂය මාලාව තුළින් පෝෂණය වන වඩාත් සාකච්ඡා, සදාචාරාත්මක හා පෞද්ගලිකත්වයට අදාළ කුසලතා කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. මෙමගින් ආත්ම සංයමය, සදාචාරය, කෘතවේදීත්වය සහ සංවරය වැනි කුසලතා වර්ධනය වන ආකාරය විමසා බලයි.

3.2.4. බුද්ධ ධර්මය විෂයමාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම.

මෙම අරමුණ තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධක හා අභියෝග පිළිබඳ ව සවිස්තරාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීමට අපේක්ෂිතය. එහිදී ගැටලු හඳුනා ගැනීමෙන් ඔබට ගොස් පද්ධති හා සන්දර්භීය සාධක පිළිබඳ ගැඹුරු හා සියුම් අවබෝධයක් ලැබීමට අරමුණු කෙරේ. ආචාර ධර්මානුකූල සහ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය පෝෂණය කිරීමේ සම්ප්‍රදායකින් සමන්විත වූ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් පුළුල් පරාසයක මෘදු කුසලතා වගා කිරීමට ආවේණික හැකියාවක් ඇත. කෙසේ වෙතත් අවසාන අධ්‍යාපනික රාමුව මෙම විභවය සම්පූර්ණයෙන් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අපොහොසත් වන බවට පොදු මතයක් ඇත. එමගින් විෂයයේ දාර්ශනික පදනම සහ ප්‍රායෝගික ප්‍රතිඵල අතර සැලකිය යුතු විෂමතාවක් ඇති කරයි. මෙම විමර්ශනය, විෂය නිර්දේශයේ සැලසුම, ඉගැන්වීමේ ක්‍රමවේද, ආයතනික හා යටිතල පහසුකම් සහ පුළුල් සමාජ දේශපාලන පරිසරය සම්බන්ධ අභියෝග ගැඹුරින් විමර්ශනය කිරීමෙන් මෙම පරස්පර විරෝධීතාව විවේචනාත්මකව පරීක්ෂා කිරීමට උත්සහ කරයි.

3.3. පර්යේෂණ ජනගහනය සහ නියැදිය

අදාළ පර්යේෂණයට අදාළ ජනගහනය, ඉලක්ක ජනගහනය හා නියැදිය පහතින් හඳුන්වා ඇත.

3.3.1. ජනගහනය

අබේපාල,(2011) දක්වන පරිදි පර්යේෂණ වල දී අධ්‍යයනයට භාජනය කැරෙන ද්‍රව්‍ය, වස්තු හෝ පුද්ගලයන්ගේ සමස්ත පර්යේෂණ විද්‍යාවේදී සංගහනය හෙවත් ජනගහනය යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබයි. අදාළ පර්යේෂණයෙහි සමස්ත ජනගහනය හෙවත් සංහනය වනුයේ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි රජයේ පාසල් වල ඉගෙනුම ලබන ළිඟුන්ය.

වගු අංක 3.3.1.1 රජයේ පාසල් වල ඉගෙනුම ලබන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව.

පර්යේෂණ ජනගහනය	ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	රජයේ පාසල් සංඛ්‍යාව
ශ්‍රී ලංකාව	3,882,668	9,700
බස්නාහිර පළාත	854,071	1,344
ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය	317,617	535

(පාසල් සංගණන වාර්තාව, 2024, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, ශ්‍රී ලංකාව, 16 පිටුව)

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි පිහිටි රජයේ විධිමත් පාසල් වර්ගීකරණය අනුව පාසල් සංඛ්‍යාව වගු අංක 3.3.1.2 තුළින් පහතින් දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.3.1.2 පාසල් වර්ගය අනුව ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ රජයේ මුලු පාසල් සංඛ්‍යාව.

පාසල් වර්ගය	සංඛ්‍යාව
1 AB පාසල් සංඛ්‍යාව	65
1 C පාසල් සංඛ්‍යාව	108
2 වර්ගයේ පාසල් සංඛ්‍යාව	177
3 වර්ගයේ පාසල් සංඛ්‍යාව	185
එකතුව	535

(පාසල් සංගණන වාර්තාව, 2024, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, ශ්‍රී ලංකාව, 17 පිටුව)

අදාළ පර්යේෂණයෙහි ජනගහනයට අයත් වන ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් අධ්‍යාපන කලාප වල පාසල් වර්ගීකරණය අනුව රජයේ මුලු පාසල් සංඛ්‍යාව වගු අංක 3.3.1.3 තුළින් පහතින් දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.3.1.3 පාසල් වර්ග අනුව ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි අධ්‍යාපන කලාප වලට අයත් පාසල් සංඛ්‍යාව.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් අධ්‍යාපන කලාප	පාසල් වර්ගීකරණය අනුව පාසල් සංඛ්‍යාව				එකතුව
	1 AB	1 C	2 වර්ගය	3 වර්ගය	
ගම්පහ	19	26	50	50	145
කැළණිය	18	30	31	36	115
මිනුවන්ගොඩ	9	26	55	68	158
මීගමුව	19	26	41	31	117

(පාසල් සංගණන වාර්තාව, 2024, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, ශ්‍රී ලංකාව, 21 පිටුව)

3.3.2. පර්යේෂණ ජනගහනය

පර්යේෂණ ජනගහනය යනු අප නියැදිය තෝරා ගැනීම සඳහා සැලැවින්ම භාවිතා කරන ජනගහනයයි. සැබෑ ජනගහනය හෙවත් සත්‍ය ජනගහනය වෙත පර්යේෂකයෙකුට ළඟා වීමට අසීරුය. එනිසා ඇත්ත වශයෙන්ම ළඟාවිය හැකි ඉලක්ක ජනගහනයක් තෝරා එයින් නියැදියක් තෝරා ගනු ලබන බව අබේපාල,(2011) දක්වයි. මෙම පර්යේෂණයෙහි අධ්‍යයන ජනගහනය හෙවත් ඉලක්ක ජනගහනය වනුයේ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි රජයේ පාසල්වල ඉගෙනුම ලබන සිසුන් ය.

අදාළ පර්යේෂණයෙහි පර්යේෂණ ජනගහනයට අයත් වන ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයට අයත් අධ්‍යාපන කොට්ඨාස වල පාසල් වර්ගීකරණය අනුව රජයේ මුලු පාසල් සංඛ්‍යාව වගු අංක 3.3.2.1 තුළින් පහතින් දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.3.2.1 ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයට අයත් අධ්‍යාපන කොට්ඨාස වල පාසල් වර්ගය අනුව පාසල් සංඛ්‍යාව

ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි කොට්ඨාස	පාසල් වර්ගීකරණය අනුව පාසල් සංඛ්‍යාව				එකතුව
	1 AB	1 C	2 වර්ගය	3 වර්ගය	
ගම්පහ	9	5	18	16	48
අත්තනගල්ල	5	11	16	17	49
දොම්පේ	3	12	15	17	47
එකතුව					144

(ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි පාසල් සංගණන වාර්තාව, 2021)

3.3.3. පර්යේෂණ නියැදිය

පර්යේෂණයක් සඳහා දත්ත එකතු කරන ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් ලෙස නියැදිය හැඳින්විය හැකිය. අබේපාල,(2011) දක්වන්නේ කිසියම් සමස්තයක නියම ස්වභාවය නිරූපණය කිරීම සඳහා තෝරා ගන්නා ලද කුඩා කොටස නියැදිය බවය. පරේක්ෂණ කාර්යයේ දී නියැදි කරණයේ වැදගත්කම දක්වන ජයසූරිය,(2000) පවසන්නේ කාලය, වියදම, පරේක්ෂකයාට

දැරීමට සිදුවන ප්‍රයත්නය යන මුලික හේතු තුන මත පර්යේෂණ කාර්යය සඳහා නියැදි කරණය පර්යේෂකයාට අත්‍යවශ්‍ය ආයුධයක් බවට පත් වූ බවය. එසේම ජනගහනයකින් දත්ත රැස් කිරීමට වඩා නියැදියකින් දත්ත රැස් කිරීම වඩාත් පහසු මෙන්ම වඩාත් නිරවද්‍ය වන බවත් නියැදිය සීමාසහිත සංඛ්‍යාවකින් යුත් බැවින්, තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාව අපේක්ෂා කර ගැනීමට පහසු බවත්, රත්නපාල, (2000) දක්වන පරිදි නියැදියක පරමාර්ථය, සමස්ත ජනගහනයේ ස්වභාවය සැම අතකින්ම හරියාකාරව නිරූපණය වන කුඩා නියෝජනයක් තෝරා ගැනීමය. මෙහිදී ජනගහනය නියැදිය තුළ මනා සේ නියෝජනය වී තිබිය යුතුය.

නියැදි දෝෂය හැකි තරම් අඩු කිරීමට හැකි, තේරීමේ ක්‍රමයක් පර්යේෂකයා භාවිතා කළ යුතු බව ජයසූරිය, (2000) දක්වයි. ඒ අනුව ජනගහනයකින් නියැදියක් තෝරා ගැනීමේ නියැදි තේරීමේ ක්‍රම කිහිපයක් පර්යේෂණ ක්‍රම විද්‍යා සාහිත්‍ය තුළ සඳහන් වේ.

අද්‍යාතන පර්යේෂණය සඳහා යොදාගත් නියැදි ක්‍රමය අහඹු ස්තරායන නියැදි ක්‍රමය වේ. අහඹු නියැදි කරණය සමාජ විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයන් හි බහුලව භාවිතාවන නියැදි ක්‍රමයකි. ජයසූරිය, (2000) දක්වන ආකාරයට ස්තරායන නියැදි ක්‍රමයෙහි ප්‍රධාන වාසියක් වනුයේ ජනගහනයේ සෑම ස්ථර වලින්ම ජන සංඛ්‍යාවක් නියැදියට ඇතුළත් වීමට ඇති අවකාශයයි. නියැදිය සඳහා අහඹු ලෙස එකට වෙසෙන කණ්ඩායම් කිහිපයක් තෝරා ගැනීම අහඹු ස්තරායන නියැදි ක්‍රමය වේ.

අද්‍යාතන පර්යේෂණයෙහි ජනගහනයට අයත් වන්නේ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි රජයේ සියලුම පාසල් වල ඉගෙනුම ලබන සිසුන්ය. මුලු ජනගහනයට ළඟා වීමට පර්යේෂකයාට පවතින දුෂ්කරතාවය නිසා ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි අධ්‍යාපන කලාප වලට අයත් ගම්පහ, මිනුවන්ගොඩ, කැලණිය, මීගමුව යන අධ්‍යාපන කලාප හතර අතුරින් ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපය ඉලක්ක ජනගහනය ලෙස තෝරා ගන්නා ලදී. පර්යේෂකයා වර්තමානයේ සේවය කරන්නේ මෙම අධ්‍යාපන කලාපයේ වීම ද, ඉලක්ක ජනගහනය ලෙස ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපය තෝරා ගැනීමේදී ඉවහල් විය.

ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයට අයත් අධ්‍යාපන කොට්ඨාස තුන වන ගම්පහ, අත්තනගල්ල, දොම්පෙ යන අධ්‍යාපන කොට්ඨාස තුනෙහිම පාසල්වල සිසුන් නියෝජනය වන පරිදි නියැදිය තෝරා ගන්නා ලදී.

3.3.3.1. පාසල් නියැදිය තෝරා ගැනීම

ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි අධ්‍යාපන කොට්ඨාස තුනටම අයත් රජයේ විධිමත් පාසල් වර්ගීකරණය අනුව පාසල් නියැදිය තෝරා ගන්නා ලදී. එකම ඉගෙනුම් පරිසරයක් තුළ ඉගෙන ගන්නා සිසුන් ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියෙහි නිරත වීමේ දී වෙනසක් පවතී ද යන්න විමර්ශනය කිරීම සඳහා ඉලක්ක ජනගහනයේ පවතින බාලක සහ බාලිකා පාසැල් නියැදිය තුළ දී සීමා කරන ලදී. එමෙන්ම ද්‍රවිඩ භාෂා මාධ්‍ය පාසල් හා ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය පමණක් පවතින 3 වර්ගයේ පාසල් ද නියැදිය තුළ සීමා කරන ලදී. ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයේ පවතින 1AB වර්ගය, IC වර්ගය හා 2 වර්ගයෙහි සිංහල මාධ්‍ය මිශ්‍ර පාසල් තුළින් අහඹු ලෙස නියැදිය තෝරා ගැනීම සිදු කරන ලදී.

අදාතන පර්යේෂණයෙහි ඉලක්ක ජනගහනය වන ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි පවතින මිශ්‍ර පාසල් අනුව තෝරාගත් පාසල් නියැදිය වගු අංක 3.3.3.1.1 තුළින් පහතින් දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.3.3.1.1 ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයෙහි පවතින මිශ්‍ර පාසල් අනුව තෝරාගත් පාසල් නියැදිය.

අධ්‍යාපන කොට්ඨාස	ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයේ පවතින පාසල් වර්ගය අනුව මිශ්‍ර පාසල් සංඛ්‍යාව					නියැදියට අයත් මිශ්‍ර පාසල් සංඛ්‍යාව පාසල් වර්ගය අනුව			
	1 AB	1 C	2	3	මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව	1 AB	1 C	2	මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව
ගම්පහ	9	5	18	16	48	1	1	1	3
අත්තනගල්ල	5	11	16	17	49	1	1	1	3
දොම්පෙ	3	12	15	17	47	1	1	1	3
එකතුව					144	එකතුව			9

ස්තරායන නියැදි ක්‍රමයෙහි ප්‍රධාන වාසියක් වන ජනගහනයේ සෑම ස්තරයකටම අදාළ ජන සංඛ්‍යාවක් නියැදියට අයත් වීමට ඇති අවකාශීය ගුණය ආරක්ෂා කර ගැනීමට උත්සහ කරමින් පාසල් නියැදිය තෝරා ගන්නා ලදී.

3.3.3.2. ශිෂ්‍ය නියැදිය තෝරා ගැනීම

අදාතන පර්යේෂණය සඳහා ඉලක්ක ජනගහනයෙන් පාසල් නියැදියට ඇතුළත් කරගත් පාසල් වල 10 ශ්‍රේණියේ ඉගෙනුම් ලබන සිසුන් නියැදිය සඳහා තෝරාගන්නා ලදී. මෙම පර්යේෂණයේ සිසු නියැදිය ලෙස 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් තෝරාගැනීම යන තීරණය පර්යේෂණ අරමුණු සහ විෂය අවශ්‍යතාවයන් සමඟ ගැඹුරු සම්බන්ධතාවයක් පවතින විද්‍යාත්මක හා අධ්‍යාපනික සාධක කිහිපයක් මත පදනම් වේ.

පළමුව, ශ්‍රී ලංකා ජාතික විෂය නිර්දේශය අනුව බුද්ධ ධර්මය විෂයයේ සම්පූර්ණ ශික්ෂණ අරමුණු අතර සන්නිවේදන කුසලතා, නායකත්වය, ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව, සංවේග පාලනය, සමාජ හැසිරීම් වැනි මෘදු කුසලතා අපේක්ෂිත ඉගෙනුම් ඵල ලෙස 10-11 ශ්‍රේණි අවධියේ ප්‍රබල ලෙස අවධාරණය කොට තිබේ. එබැවින් මෘදු කුසලතා පදනම් නිපුණතා විෂය අන්තර්ගතයෙන් සහ ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියෙන් පැහැදිලිව මෘදු කුසලතා ආශ්‍රිත වර්ග සංවර්ධනය අපේක්ෂිත සිසුන් කණ්ඩායමක් ලෙස 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් හඳුනාගෙන තිබේ.

දෙවනුව, 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් සමාජ-මානසික සංවර්ධනයේ අතිශයින් වැදගත් අවධියක පසුවේ. වයස 15-16 අතර සිසුන් විවාද, සාකච්ඡා, අදහස් හුවමාරුව, කණ්ඩායම් වැඩ, නායකත්ව හැසිරීම්, ගැටලු විසඳීමේ ක්‍රියාවලීන් දෘෂ්‍ය වශයෙන් ප්‍රකාශනයක් ලෙස ඉදිරිපත් කරන අවධියක් තුළ පවතී. එබැවින් මෘදු කුසලතා පදනම් නිරීක්ෂණ දත්ත හා සමීක්ෂණ දත්ත ද්විත්ව විශ්ලිෂ්ටයට ලැබිය හැකි වයස් කාණ්ඩය මෙයයි.

අහඹු ස්තරායන නියැදිකරණය යටතේ පාසල් නියැදියට අයත් සෑම පාසලකින්ම 10 ශ්‍රේණියෙහි සමාන්තර එක් පන්තියක ඉගෙනුම ලබන සිසුන් ශිෂ්‍ය නියැදියට ඇතුළත් කර ගන්නා ලදී. සමාන්තර පන්ති කිහිපයක් පවතින පාසල් වල එක් පන්තියක් අහඹු ලෙස තෝරා ගන්නා ලදී. ඒ අනුව පාසල් නියැදියට අයත් පාසල් 9 න් 10 ශ්‍රේණි වලට අයත් සිසුන් 322 ක් නියැදිය සඳහා තෝරා ගන්නා ලදී.

ඒ අනුව අදාළ ශිෂ්‍ය නියැදිය සඳහා ශිෂ්‍යයන් තෝරාගත් ආකාරය පහත වගු අංක 3.3.3.2.1 හි දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.3.3.2.1 ශිෂ්‍ය නියැදිය සඳහා ශිෂ්‍යයන් තෝරාගත් ආකාරය.

අධ්‍යාපන කොට්ඨාසය	ගම්පහ			අත්තනගල්ල			දොම්පේ		
පාසල් වර්ගය	1 AB	1 C	2	1 AB	1 C	2	1 AB	1 C	2
සිසුන් සංඛ්‍යාව	45	43	20	50	44	12	47	43	18
	එකතුව		108	එකතුව		106	එකතුව		108
	මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව								322

3.3.3.3. ගුරු නියැදිය තෝරා ගැනීම

අදාළ පර්යේෂණ අරමුණු අනුව දත්ත රැස් කිරීමට හා දත්ත ක්‍රිකෝණීකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව මත පර්යේෂණ නියැදිය සඳහා ගුරු නියැදියක් තෝරා ගන්නා ලදී. ශිෂ්‍ය ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියේ දී පාසල තුළ සිසුන් සමඟ සමීපව කටයුතු කරන්නේ ගුරුවරයා ය. මෙම පර්යේෂණය සඳහා යොදා ගත් ශිෂ්‍ය නියැදියෙහි දහය ශ්‍රේණිවල බුද්ධ ධර්මය උගන්වන ගුරුවරුන් සහ පන්තීම් විෂය බුද්ධ ධර්මය වන ගුරුවරුන් ද ගුරු නියැදිය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. ඒ අනුව පර්යේෂණයෙහි නියැදියට අයත් පාසල් 9 න් ගුරුවරු 30 දෙනෙකු ගුරු නියැදිය සඳහා තෝරා ගන්නා ලදී.

3.3.3.4. විදුහල්පති නියැදිය තෝරා ගැනීම

මෙම පර්යේෂණ අරමුණු අනුව දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ශිෂ්‍ය නියැදියෙහි පාසල්වල විදුහල්පතිවරුන්ගෙන් විදුහල්පති නියැදිය තෝරා ගන්නා ලදී. පර්යේෂකයා විසින් ශිෂ්‍ය නියැදියට අයත් පාසල්වල විදුහල්පතිවරුන් සමඟ සිදු කළ සම්මුඛ සාකච්ඡා ආශ්‍රයෙන් ගුණාත්මක දත්ත රැස් කරන ලදී.

ඒ අනුව අදාළ පර්යේෂණ කාර්යයෙහි දත්ත රැස් කිරීම සඳහා යොදා ගත් සමස්ත පර්යේෂණ නියැදිය වගු අංක 3.3.3.1 හි පහතින් දක්වා තිබේ.

වගු අංක 3.3.3.1 සමස්ත පර්යේෂණ නියැදිය.

අධ්‍යාපන කලාප	: 01
අධ්‍යාපන කොට්ඨාස	: 03
පාසල් වර්ග	: 03
පාසල් සංඛ්‍යාව	: 09

සිසුන් සංඛ්‍යාව	322
ගුරුවරුන් සංඛ්‍යාව	30
විදුහල්පතිවරු සංඛ්‍යාව	7
මුළු නියැදිය	359

3.4. දත්ත රැස් කිරීමේ උපකරණ

අදාළ පර්යේෂණය සඳහා අවශ්‍ය දත්ත රැස් කිරීමේ මිනුම් උපකරණ සකස් කිරීම පර්යේෂණයෙහි මිලින පියවර විය. එහිදී අධ්‍යාපනික පරේෂණ වල දී සුලභ වශයෙන් භාවිත වන මිනුම් උපකරණ කිහිපයක් යොදා ගැනුණි. මෙහිදී දත්ත රැස් කිරීම සඳහා යොදාගත් සියළුම දත්ත රැස් කිරීමේ උපකරණ උපග්‍රන්ථ කොටස තුළ දක්වා ඇත.

පර්යේෂණයෙහි අරමුණු අනුව දත්ත රැස් කිරීමේ උපකරණ භාවිත කළ ආකාරය වග අංක 3.4.1 හි දක්වා ඇත.

වග අංක 3.4.1 දත්ත රැස් කිරීම සඳහා භාවිත කරන ලද පර්යේෂණ උපකරණ.

අනු අංකය	පර්යේෂණ අරමුණු	දත්ත රැස් කිරීම සඳහා භාවිත කරන ලද උපකරණ					
		ප්‍රශ්නාවලි		සම්මුඛ සාකච්ඡා			නිරීක්ෂණ
		ඉරු	හිඟ	ඉරු	හිඟ	විදුහල්පති	
1	බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළ අන්තර්ගත සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට යොදා ගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම.	—	—	—	—	—	—
2	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා නායකත්වය හා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව වර්ධනය වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කිරීම.	✓	✓	✓	✓	—	✓
3	බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම.	✓	✓	✓	✓	✓	—
4	බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම.	✓	✓	✓	✓	✓	—

3.4.1. ප්‍රශ්නාවලි

විස්තරාත්මක පර්යේෂණ වල දී දත්ත එකතු කිරීමේ ප්‍රධානතම මාධ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි වේ. අපේක්ෂකයින්ගෙන් සෘජු ව දත්ත එකතු කිරීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස ප්‍රශ්නාවලි හැඳින්විය හැකිය. විශාල සංඛ්‍යාවකගෙන් අඩු කාලයක් වැය කොට එකවර තොරතුරු සමූහයක් ලබා ගැනීමට භාවිත කළ හැකි ශීථිප ක්‍රමය ප්‍රශ්නාවලි වන බව ජයසූරිය(2000) දක්වයි.

අද්‍යයන පර්යේෂණය සඳහා දත්ත රැස් කිරීම සඳහා භාවිත කරන ලද මූලික දත්ත රැස් කිරීමේ උපකරණය වන්නේ ප්‍රශ්නාවලිය යි. පර්යේෂණයේ දී නියැදියට අයත් ශිෂ්‍යයින් හා ගුරුවරුන් සඳහා ප්‍රශ්නාවලි ලබා දී තොරතුරු රැස් කරගන්නා ලදී.

3.4.1.1. ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධි ධර්මයේ විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය යන පර්යේෂණයට අදාළව සිසුන්ගේ තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි තුනක් යොදාගන්නා ලදී.

ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි සකස් කිරීමේ දී එහි අන්තර්ගතය තීරණය කිරීම සඳහා අදාළ සාහිත්‍ය විමර්ශනයෙන් ලද තොරතුරු හා පර්යේෂකයා වසර 8 කට ආසන්න කාලයක් පන්ති කාමර ඉගැන්වීම් කටයුතුවල නියැලීමෙන් ලබා ගන්නා ලද අත්දැකීම් ඉවහල් කර ගන්නා ලදී. ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි සඳහා පර්යේෂණ අරමුණු අනුව තොරතුරු රැස් කර ගැනීමට හැකි ආකාරයට ප්‍රශ්න ඉදිරිපත් කරන ලදී. එම ප්‍රශ්නාවලිය උපග්‍රන්ථ - 1 යටතේ දක්වා ඇත.

එක් එක් ශීර්ෂ යටතේ ප්‍රශ්න වනු ව්‍යාප්තිය වගු අංක 3.4.1.1.1 යටතේ දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.4.1.1 ශිෂ්‍ය ප්‍රශ්නාවලි සංයුතිය.

අනු අංකය	පර්යේෂණයේ අරමුණ අනුව ප්‍රශ්නාවලියෙහි ශීර්ෂ	ප්‍රශ්නාවලි අංකය	වනු අංකය (ප්‍රශ්න අංක)	වනු සංඛ්‍යාව
01	සන්නිවේදන කුසලතා (Communication Skills)	01	1, 2, 3, 4, 5, 18, 22, 28, 30, 31, 32, 33, 39, 42, 45, 47, 50, 75	18
02	නායකත්ව කුසලතා (Leadership Skills)	01	6, 7, 8, 9, 10, 11, 19, 24, 29, 34, 35, 36, 37, 43, 48, 73	16
03	ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා (Problem Solving Skills)	01	12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 23, 25, 27, 38, 40, 44, 46, 49, 74	17
04	ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව (Teaching Learning Process)	01	26, 41	02
05	මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධා (Barriers)	01	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62,	22

			63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72	
මුළු වනු සංඛ්‍යාව				75

3.4.1.2. ගුරු ප්‍රශ්නාවලිය

ගුරු ප්‍රශ්නාවලියෙහි අඩංගු ප්‍රශ්න පර්යේෂණ අරමුණු අනුව තොරතුරු රැස් කර ගත හැකි ආකාරයට සකසන ලදී. එහිදී විෂය මාලාවේ අන්තර්ගතය සහ මෘදුකුසලතා සංවර්ධනය පරීක්ෂා කිරීම සහ ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ දායකත්වය මෙන්ම විෂය මාලාව ක්‍රියාත්මක කිරීම හා සම්බන්ධ බාධක හා අභියෝග පරීක්ෂා කිරීමට ප්‍රශ්නාවලියක් ලබා දෙන ලදී. එම ප්‍රශ්නාවලිය උපග්‍රන්ථ - 2 යටතේ දක්වා ඇත.

එක් එක් ශීර්ෂ යටතේ ප්‍රශ්න වනු ව්‍යාප්තිය වගු අංක 3.4.1.2 යටතේ දක්වා ඇත.

වගු අංක 3.4.1.2 ගුරු ප්‍රශ්නාවලි සංයුතිය.

අනු අංකය	පර්යේෂණයේ අරමුණු අනුව ප්‍රශ්නාවලියෙහි ශීර්ෂ	ප්‍රශ්නාවලි අංකය	වනු අංකය (ප්‍රශ්න අංක)	වනු සංඛ්‍යාව
01	සන්නිවේදන කුසලතා (Communication Skills)	02	1, 2, 3, 4, 5, 17, 20, 23, 28, 30, 34, 40	12
02	නායකත්ව කුසලතා (Leadership Skills)	02	6, 7, 8, 9, 10, 25, 26, 31, 35	09
03	ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා (Problem Solving Skills)	02	11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 24, 29, 32, 36, 39	12
04	ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය (Teaching-Learning Process)	02	16, 21, 22, 27, 33, 37, 38	07
05	මෘදුකුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධා (Barriers)	02	41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50	10
මුළු වනු සංඛ්‍යාව				50

3.4.2. සම්මුඛ සාකච්ඡා

ලේකම්ගේ (2006) ට අනුව, බෙස්ට් සහ ඛාන් (Best & Khan) පෙන්වා දෙන්නේ සම්මුඛ සාකච්ඡාව යනු පර්යේෂකයා වාචිකව මුහුණට මුහුණ ලා තොරතුරු ලබා ගන්නා ක්‍රමයක් බවයි. බොහෝ පුද්ගලයන් ලිඛිතව අදහස් දැක්වීමට වඩා වාචිකව අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට කැමැත්තක් දක්වන අතර, ලිඛිතව හෙළි නොකරන ගැඹුරු තොරතුරු ලබා ගැනීමට මෙම ක්‍රමය වඩාත් යෝග්‍ය වේ.

ඒ අනුව, අද්‍යයන පර්යේෂණයේදී ප්‍රශ්නාවලි හරහා ලබා ගත් තොරතුරුවල ගුණාත්මකභාවය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ගුරුවරුන් හා විදුහල්පතිවරුන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. එහි දී පර්යේෂණ නියැදියට අයත් වූ පාසල් 9 හි ම එක් පාසලකින් ගුරුවරු දෙදෙනෙකු බැගින් ද, එම පාසල් නවයෙහි විදුහල්පතිවරු 9 දෙනා ද ඇතුළුව සමස්ත 27 දෙනෙකුගේ නියැදියක් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදු කර පර්යේෂණයට අදාළ ගුණාත්මක තොරතුරු එක් රැස් කරගන්නා ලදී. ඒ සඳහා යොදා ගත් විදුහල්පති සම්මුඛ සාකච්ඡා නියමාවලිය උපග්‍රන්ථ - 3 යටතේ ද, ගුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා නියමාවලිය උපග්‍රන්ථ - 4 යටතේ ද දක්වා ඇත.

තවද, සිසුන්ගේ ආකල්ප සහ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් වඩාත් ගැඹුරින් හා විවෘතව විමර්ශනය කිරීම සඳහා නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා (Focus Group Discussions - FGD) ක්‍රමවේදය ද මෙම පර්යේෂණයේදී භාවිතා කරන ලදී. (උපග්‍රන්ථ - 5) බොහෝ විට සිසුන් තනි පුද්ගල සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී හෙළි කිරීමට මැළිකමක් දක්වන තොරතුරු, තම සම වයස් කණ්ඩායම් (Peer Groups) සමඟ සිදු කරන සාකච්ඡාවකදී වඩාත් නිදහසේ ප්‍රකාශ කිරීමට පෙළඹේ. එබැවින් ප්‍රශ්නාවලි මගින් ලබා ගත් ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල නිරවද්‍යතාව තහවුරු කර ගැනීම (Data Triangulation) සඳහා මෙම සාකච්ඡා ඉවහල් විය.

3.4.3. ලේඛනගත මූලාශ්‍ර

අද්‍යයන පර්යේෂණය තුළ පළමු අරමුණ වූ බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළ අන්තර්ගත සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට යොදා ගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශයට අදාළ පෙළ පොත් හා 10 ශ්‍රේණියට අදාළ බුද්ධ ධර්මය ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය සහ බුද්ධ ධර්මය පෙළ පොත් අධ්‍යයනය කරන ලදී. එමෙන්ම ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියෙහි බලපෑම අධ්‍යයනය සඳහා ගුරු භවතුන්ගේ වාර සටහන් හා දින සටහන් මෙන්ම සිසුන්ගේ අභ්‍යාස පොත් ද අවස්ථානුකූල ව අවශ්‍යතාව මත පරීක්ෂා කර බැලීම සිදු කරන ලදී.

3.4.4. නිරීක්ෂණ පත්‍රිකා

මෙම පර්යේෂණයේ දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ දත්තවල විශ්වසනීයත්වය සහ නිරවද්‍යතාව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා 'දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය' පදනම් කර ගනිමින් නිරීක්ෂණ පත්‍රිකා ප්‍රධාන පර්යේෂණ මෙවලමක් ලෙස භාවිතා කරන ලදී. එහිදී ප්‍රශ්නාවලි හරහා ගුරුවරුන් සහ සිසුන් ලබා දුන් තොරතුරු පන්ති කාමරයේ සැබෑ ප්‍රායෝගික තත්ත්වය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය විමර්ශනය කිරීමට පර්යේෂකයා කටයුතු කළ අතර, විශේෂයෙන් ගුරුවරුන්ගේ ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය, ශිෂ්‍ය සහභාගීත්වයේ ස්වභාවය සහ පන්ති

කාමරයේ භෞතික පරිසරය වැනි සාධක සෘජු නිරීක්ෂණයට ලක් කරන ලදී. මෙහිදී ඉගැන්වීම් ශිල්ප ක්‍රම සහ ප්‍රායෝගික උදාහරණ භාවිතය, සිසුන් කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා දක්වන උනන්දුව, නායකත්ව අවස්ථා බෙදී යන ආකාරය මෙන්ම මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බලපාන පන්ති කාමරයේ ආසන පැනවීම් හා ඉඩ පහසුකම් වැනි භෞතික සම්පත් පිළිබඳව දත්ත එක් රැස් කොට ඒ ආශ්‍රිතව වඩාත් සාධාරණ නිගමනවලට එළඹීමට මෙම නිරීක්ෂණ පත්‍රිකා ඉවහල් විය. (උපග්‍රන්ථ - 6)

3.5. දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම සහ දත්ත විශ්ලේෂණය කළ ආකාරය.

අද්‍යයන පර්යේෂණය සඳහා ප්‍රශ්නාවලි, සම්මුඛ සාකච්ඡා නියමාවලි සහ නිරීක්ෂණ ආශ්‍රයෙන් රැස් කර ගත් දත්ත විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදයන්ට අනුව ඉදිරිපත් කළ ආකාරය හා ඒවා විශ්ලේෂණය කළ ආකාරය මෙම කොටසේ දක්වා ඇත.

මෙම පර්යේෂණයේදී දත්තවල නිරවද්‍යතාව සහ විශ්වසනීයත්වය (Validity and Reliability) තහවුරු කිරීම සඳහා 'දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය' (Data Triangulation) අනුගමනය කරන ලදී. ඒ අනුව, ප්‍රශ්නාවලි මගින් ලැබුණු ප්‍රමාණාත්මක දත්ත, සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ නිරීක්ෂණ මගින් ලැබුණු ගුණාත්මක දත්ත සමඟ සැසඳීමෙන් පර්යේෂණ ගැටලුව වඩාත් ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කිරීමට කටයුතු යොදන ලදී.

දත්ත විශ්ලේෂණය සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා පහත සඳහන් ප්‍රධාන ක්‍රමවේදයන් භාවිතා කරන ලදී:

1. ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය:

ප්‍රශ්නාවලි මගින් රැස්කර ගත් දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) මෘදුකාංගය භාවිත කරන ලදී. එමගින් ලබාගත් සංඛ්‍යාලේඛන දත්ත පහත ක්‍රම මගින් ඉදිරිපත් කරන ලදී:

- වගු (Tables)
- සම්මත අපගමනය (SD) සහ මධ්‍යන්‍ය අගයන් (Mean)

2. ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය:

සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ නිරීක්ෂණ මගින් ලබාගත් විස්තරාත්මක තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා 'තේමා විශ්ලේෂණ ක්‍රමය' (Thematic Analysis) යොදා ගන්නා ලදී. මෙහිදී රැස් කරගත් දත්ත කේතනය කර, ප්‍රධාන තේමාවන් යටතේ ගොනු කරමින් විස්තරාත්මක විවරණයන් ඉදිරිපත් කරන ලදී.

මේ අනුව, ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් සංඛ්‍යාත්මක අගයන් ද, ගුණාත්මක දත්ත මගින් ඊට අදාළ හේතු සාධක ද විමර්ශනය කරමින්, ක්‍රමවේද දෙකම සංකලනය කර පර්යේෂණයේ නිගමනවලට එළඹීමට කටයුතු කරන ලදී.

3.6. දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණය (Data Triangulation)

මෙම පර්යේෂණයේදී රැස්කර ගන්නා ලද දත්තවල විශ්වසනීයත්වය (Reliability) සහ වලංගුභාවය (Validity) තහවුරු කිරීම සඳහා "දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය" (Data Triangulation) ප්‍රධාන ක්‍රමවේදයක් ලෙස භාවිතා කරන ලදී. සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණවලදී තනි දත්ත මූලාශ්‍රයක් මත පමණක් යැපීමෙන් ඇති විය හැකි පර්යේෂකයාගේ පෞද්ගලික නැඹුරුව (Researcher Bias) අවම කර ගැනීම සහ පර්යේෂණ සොයාගැනීම් වඩාත් නිවැරදි බව තහවුරු කිරීම මෙහි මූලික අරමුණ විය.

අදාළ පර්යේෂණය තුළ දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණය ප්‍රධාන ආකාර දෙකක් ඔස්සේ ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

1. **ක්‍රමවේදීය ත්‍රිකෝණීකරණය (Methodological Triangulation):** පර්යේෂණ ගැටලුව විසඳීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක (Quantitative) සහ ගුණාත්මක (Qualitative) යන ක්‍රමවේද දෙකම සංකලනය කර භාවිතා කරන ලදී. ප්‍රශ්නාවලි මගින් ලබාගත් සංඛ්‍යාත්මක දත්ත, සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ නිරීක්ෂණ මගින් ලබාගත් විස්තරාත්මක දත්ත සමඟ සැසඳීම සිදු කෙරුණි. උදාහරණයක් ලෙස, සිසුන් ප්‍රශ්නාවලිය තුළ තමන් සතු බව ප්‍රකාශ කළ නායකත්ව කුසලතා, පන්ති කාමර නිරීක්ෂණ සහ ගුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා හරහා ප්‍රායෝගිකව තහවුරු කර ගැනීමට කටයුතු කරන ලදී.
2. **දත්ත මූලාශ්‍ර ත්‍රිකෝණීකරණය (Data Source Triangulation):** එකම සංසිද්ධියක් පිළිබඳව විවිධ පුද්ගල කණ්ඩායම්වලින් තොරතුරු ලබා ගැනීම මෙහිදී සිදු විය. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳව සිසුන්ගේ මතය (Student Perspective), ගුරුවරුන්ගේ අදහස් (Teacher Perspective) සහ විදුහල්පතිවරුන්ගේ දැක්ම (Principal Perspective) යන අංශ තුනම එකිනෙක සැසඳීම මගින් දත්තවල නිරවද්‍යතාව තහවුරු කරන ලදී. ඊට අමතරව, පෙළපොත් සහ ගුරු මාර්ගෝපදේශ වැනි ලේඛනගත මූලාශ්‍ර හරහා ද මෙම තොරතුරු හරස් පරීක්ෂාවට (Cross-check) ලක් කරන ලදී.

මෙමගින්, එක් ක්‍රමයක් හෝ එක් මූලාශ්‍රයක් මගින් ලැබෙන දත්තවල පැවතිය හැකි ලාභනා මගහරවා ගනිමින්, පර්යේෂණ ගැටලුව පිළිබඳ පූර්ණ හා ගැඹුරු අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට හැකි විය.

3.7. පර්යේෂණය මෙහෙය වූ ආකාරය.

අදාළ පර්යේෂණ ගැටලුවට අදාළව පෙර සිදු කරන ලද දේශීය හා විදේශීය පර්යේෂණ සාහිත්‍ය විමර්ශනය ඇසුරෙන් ගැටලුවට අදාළ පෙර පර්යේෂණ දැනුම එක් රැස් කර ගන්නා ලදී. අධ්‍යයනය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන පර්යේෂණ ගැටලුවට අදාළව සෘජුවම සිදු කරන ලද පර්යේෂණ ඉතා අල්ප වූ අතර පර්යේෂණ අරමුණු වලට අදාළ තොරතුරු ක්‍රමවත් ලෙස ගොනු කර ගැනීමට හා දත්ත රැස් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මිනුම් උපකරණ සකසා ගැනීමට පෙර පර්යේෂණ සාහිත්‍ය සහාය කර ගන්නා ලදී.

මෙම පර්යේෂණයෙහි ප්‍රධානතම මිණුම උපකරණය වූයේ ප්‍රශ්නාවලියයි. පර්යේෂණයේ දෙවන හා තුන්වන අරමුණුවලට අදාළව දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ශිෂ්‍ය, ගුරු හා විදුහල්පති ලෙස ප්‍රශ්නාවලි 03ක් යොදා ගන්නා ලදී. පළමු අරමුණට අදාළව දත්ත රැස් කර ගැනීම සඳහා ලේඛනගත මූලාශ්‍ර පරිශීලනය කොට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී. එමෙන්ම නිරීක්ෂණ හා සම්මුඛ සාකච්ඡා හරහා ලබා ගත් ප්‍රමාණාත්මක දත්ත වලට අදාළව ගුණාත්මක දත්ත රැස්කර ගැනීම සිදුකරන ලදී. එහි දී ප්‍රධාන වශයෙන් පර්යේෂණයේ සිව්වන අරමුණට අදාළව තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා සම්මුඛ සාකච්ඡා ගුරුවරුන් හා විදුහල්පතිවරුන් යොදාගෙන සිදුකරන ලදී.

පර්යේෂණයෙහි දත්ත රැස් කර ගැනීමට අවශ්‍ය මිනුම් උපකරණ සකස් කර ගැනීමෙන් පසුව අදාළ දත්ත රැස් කිරීමට සැලසුම් කළ නියැදියට ප්‍රමාණවත් අයුරින් ප්‍රශ්නාවලි පරිගණකය ඇසුරෙන් මුද්‍රණය කර නියැදියට අයත් පාසල් වලට පර්යේෂණයට ගොස් දත්ත රැස් කිරීම හා වාර්තා තැබීම සිදු කරන ලදී. 2025 වර්ෂයේ සැප්තැම්බර් මස සිට ඔක්තෝබර් මස දක්වා දත්ත රැස්කිරීම සිදුකරන ලදී. මෙහිදී පර්යේෂණයෙහි වැදගත්ම හා ඒ සඳහා ස්වාධීන, නිවැරදි හා සත්‍ය තොරතුරු ලබා දීමෙන් පර්යේෂණයට හිමිවන වැදගත්කම හා වටිනාකම අවධාරණය කර නියැදිය හි විශ්වාසය ගොඩනැගෙන අයුරින් තොරතුරු ලබාදීමට උපදෙස් ලබා දුනි. නියැදියට අයත් පාසල් වල විදුහල්පතිවරුන්, ශිෂ්‍යයෙක්, ගුරුවරුන් අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාදෙමින් දැක්වූ සහයෝගය පරීක්ෂකයා අගය කරන ලදී.

වැඩි කාලයක් හා ශ්‍රමයක් වැය වුවත් වඩාත් නිවැරදි හා විශ්වාසදායක තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අරමුණින් පර්යේෂකයා විසින්ම පර්යේෂණයේ දත්ත රැස් කිරීමේ කාර්යයෙහි නිරත විය.

3.8. පර්යේෂණයේ පිහිටුවා ගත් සීමා.

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබාදෙන දායකත්වය පිළිබඳව සිදුකරන ලද පර්යේෂණයෙහි දී පර්යේෂකයා විසින් පර්යේෂණ සීමාවන් පිහිටුවා ගෙන පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. යම් අධ්‍යයනයක දී දත්ත රැස් කරන පරාසය පුළුල් වීමෙන් දත්ත රැස්කිරීමේ දී හා විශ්ලේෂණයේ දී ඇතිවන දුෂ්කරතාවයන් මඟ හරවා ගැනීම සඳහා පර්යේෂණ සීමාවන් ඇති කර ගැනීම වැදගත්ය. ඒ අනුව අධ්‍යයන සිදු කිරීමේ අවශ්‍යතාවන් ඒ සඳහා ලැබී ඇති කාලය, ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කරමින් සීමාවන් කිහිපයක් යටතේ මෙම පර්යේෂණය සිදු කිරීමට පර්යේෂකයා විසින් කටයුතු කරන ලදී.

- ශ්‍රමය හා පිරිවැය මෙන්ම පර්යේෂකයාගේ පර්යේෂණ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කර ගැනීමටත් සාධාරණ වන සේ පර්යේෂණ ජනගහනය ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයෙහි ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපයට සීමා කරන ලදී.
- අධ්‍යයන කරනු ලැබූ පාසල් රජයේ සිංහල මාධ්‍ය පාසල් වලට සීමා කෙරුණි. එසේ සීමා කිරීමට හේතු වූයේ විවලා අතර සැසඳීම වඩාත් සාධාරණ වීම සඳහාය.
- පර්යේෂණ නියැදිය තුළ දී රජයේ සිංහල මාධ්‍ය පාසල් තුළින් බාලක හා බාලිකා පාසල් නියැදිය තුළ සීමා කර රජයේ සිංහල මාධ්‍ය මිශ්‍ර පාසල් පමණක් පර්යේෂණ නියැදියට යොදා ගන්නා ලදී. එකම අධ්‍යයන පරිසරයක් තුළදී අධ්‍යාපනය ලබන විවලායන් අතර සැසඳීම වඩාත් සාධාරණ වීම එසේ සීමා කිරීමට හේතු විය.
- පර්යේෂණයේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට පාසල් පද්ධතිය තුළ වඩාත් ගැලපෙනුයේ කනිෂ්ඨ ද්විතියික අංශය සහිත පාසල් වන එබැවින් රජයේ විධිමත් පාසල් වර්ගීකරණයට අනුව IAB, IC හා 02 වර්ගයේ පාසල් පමණක් පර්යේෂණ නියැදියට ඇතුළත් කරගන්නා ලදී.
- පර්යේෂණයෙහි ශිෂ්‍ය නියැදිය දහය ශ්‍රේණියෙහි ශිෂ්‍යයන්ට සීමා කරන ලදී. එහිදී නියැදියට අයත් සෑම පාසලකම අහඹු ලෙස එක් දහය ශ්‍රේණියේ පන්තියක ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාවන් නියැදිය සඳහා ඇතුළත් කරගන්නා ලදී.
- ගුරු නියැදිය තෝරා ගැනීමේ දී ශිෂ්‍ය නියැදියට අයත් පන්ති වලට බුද්ධ ධර්මය උගන්වනු ලබන ගුරුවරුන්ගෙන් පමණක් ගුරු නියැදියට ඇතුළත් කර ගුරු නියැදිය සීමා කරන ලදී.

3.9. පර්යේෂණ ආචාර ධර්ම (Research Ethics)

සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියකදී, විශේෂයෙන්ම පාසල් පද්ධතියක් තුළ සිසුන් ඇසුරින් දත්ත රැස් කිරීමේදී පර්යේෂණ ආචාර ධර්ම ආරක්ෂා කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙම පර්යේෂණයේදී දත්ත රැස් කිරීමේ සිට ප්‍රතිඵල වාර්තා කිරීම දක්වා වූ සෑම අදියරකදීම පහත සඳහන් ආචාර ධර්මය මූලධර්ම අනුගමනය කිරීමට පර්යේෂකයා බැඳී සිටියේය.

3.9.1. ස්වේච්ඡා සහභාගීත්වය සහ දැනුවත් කැමැත්ත (Voluntary Participation & Informed Consent)

පර්යේෂණය සඳහා තෝරාගත් ද්විතීයික අංශයේ සිසුන්, ගුරුවරුන් සහ විදුහල්පතිවරයා පර්යේෂණයේ ස්වභාවය සහ එහි අරමුණු පිළිබඳව පූර්වයෙන් දැනුවත් කරන ලදී. සිසුන් බාලවයස්කාර පාර්ශවයක් වන බැවින්, පර්යේෂණ සඳහා ඔවුන් සහභාගී කරවා ගැනීමට පෙර පාසල් බලධාරීන්ගේ සහ භාරකාර ගුරුවරුන්ගේ නිසි අවසරය ලබා ගන්නා ලදී. මෙහිදී කිසිදු අයෙකු පර්යේෂණය සඳහා සහභාගී වීමට බල නොකළ අතර, තමන් අකමැති අවස්ථාවකදී පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියෙන් ඉවත් වීමේ පූර්ණ අයිතිය ඔවුන් සතු බව සහතික කරන ලදී (Creswell, 2014).

3.9.2. රහස්‍යභාවය සහ නිර්නාමිකභාවය සුරැකීම (Confidentiality and Anonymity)

දත්ත සපයන්නන්ගේ පෞද්ගලික තොරතුරු සහ ඔවුන් ලබා දෙන දත්තවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. නිබන්ධනය තුළ කිසිදු ශිෂ්‍යයෙකුගේ හෝ ගුරුවරයෙකුගේ නම සෘජුව සඳහන් නොකළ අතර, ඒ වෙනුවට කේත අංක (S1, S2, T1 ආදී වශයෙන්) භාවිතා කරන ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණයෙන් පසුව පුද්ගල අන්‍යන්‍යතාවය හෙළිවන ලේඛන විනාශ කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී.

3.9.3. වෘත්තීයත්වය සහ පර්යේෂණ අවංකභාවය (Objectivity and Integrity)

පර්යේෂකයා වෘත්තීය මට්ටමින් බණ්ඩාරනයක මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය සමඟ සම්බන්ධව කටයුතු කරන බැවින්, දත්ත රැස් කිරීමේදී එම වෘත්තීය බලපෑම පර්යේෂණ ප්‍රතිඵලවලට බලපෑම් කිරීමට ඉඩ නොතබන ලදී. ලබාගත් ප්‍රතිඵල කිසිදු විකෘති කිරීමකින් තොරව වාර්තා කළ අතර, පර්යේෂකයාගේ පෞද්ගලික ආගමික නැඹුරුවාවන් (Subjectivity) විශ්ලේෂණය සඳහා මැදිහත් කර නොගැනීමට වගබලා ගන්නා ලදී.

3.9.4. සිසුන්ගේ මානසික නිදහස සහ සුභසාධනය (Non-maleficence)

පර්යේෂණ ක්‍රියාවලිය හේතුවෙන් සිසුන්ගේ අධ්‍යයන කටයුතුවලට හෝ පාසල් කාලසටහනට බාධාවක් නොවන පරිදි කටයුතු සම්පාදනය කරන ලදී. ප්‍රශ්නාවලි ලබා දීමේදී සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීමේදී සිසුන් පීඩනයකට ලක් නොවන අයුරින් සුභදෘෂි වටපිටාවක් නිර්මාණය කරන ලදී. බ්‍රිතාන්‍ය අධ්‍යාපන පර්යේෂණ සංගමයේ (BERA, 2018) ආචාර ධර්මය මහපෙන්වීමට අනුව සිසුන්ගේ ආත්ම අභිමානය ආරක්ෂා කිරීම කෙරෙහි මෙහිදී ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙන ලදී.

3.10. සාරාංශය

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කරන ලද පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය මෙම පරිච්ඡේදය තුළින් සවිස්තරාත්මකව ඉදිරිපත් කරන ලදී. අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ගැටලුවක් විසඳීම මූලික කරගනිමින් විස්තරාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශය යටතේ නියැදි සමීක්ෂණ ක්‍රමවේදය භාවිතයෙන් මෙම අධ්‍යයනය සැලසුම් කරන ලදී. එහිදී පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රය ලෙස ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපය තෝරා ගත් අතර, අහඹු ස්තරායන නියැදි ක්‍රමය යටතේ පාසල් 09 ක් නියැදියට ඇතුළත් කර ගන්නා ලදී. දත්ත රැස් කිරීම සඳහා 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් 322 ක්, ගුරුවරුන් 30 ක් සහ විදුහල්පතිවරුන් 07 දෙනෙකුගෙන් යුත් නියැදියක් යොදා ගත් අතර , ප්‍රාථමික දත්ත රැස් කිරීමට ප්‍රශ්නාවලි, සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ නිරීක්ෂණ පත්‍රිකා ද, ද්විතීයික දත්ත සඳහා විෂය නිර්දේශ හා පෙළපොත් වැනි ලේඛනගත මූලාශ්‍ර ද භාවිත කරන ලදී.

රැස් කරගත් දත්තවල නිරවද්‍යතාව තහවුරු කිරීමට දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය භාවිත කළ අතර, ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයට SPSS මෘදුකාංගය මගින් මධ්‍යන්‍ය හා සම්මත අපගමනය ද, ගුණාත්මක දත්ත සඳහා තේමා විශ්ලේෂණ ක්‍රමය ද යොදා ගන්නා ලදී. ගම්පහ කලාපයේ සිංහල මාධ්‍ය මිශ්‍ර පාසල් හා 10 ශ්‍රේණියේ සිසුන් ලෙස පර්යේෂණ සීමාවන් තුළ පිහිටා සිදු කළ මෙම ක්‍රමවේදයට අනුව රැස් කරගත් දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම සහ අර්ථකථනය කිරීම මිළඟ සිටින පරිච්ඡේදය (දත්ත විශ්ලේෂණය හා ඉදිරිපත් කිරීම) තුළින් සිදු කරනු ලැබේ.

සිව්වන පරිච්ඡේදය

4. දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා අර්ථකථනය

4.0. හැඳින්වීම

"සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා සංවර්ධනය සඳහා බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය" මෑයෙන් සිදු කරන ලද මෙම පර්යේෂණයේ තෙවන පරිච්ඡේදයේ (ක්‍රමවේදය) සවිස්තරාත්මකව දක්වා ඇති පරිදි, මෙම අධ්‍යයනය සඳහා මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය (Mixed Method Approach) අනුගමනය කරන ලදී. එහිදී ප්‍රමාණාත්මක දත්ත (Quantitative Data) සහ ගුණාත්මක දත්ත (Qualitative Data) යන ද්විත්වයම භාවිතා කරමින් පර්යේෂණ ගැටලුව පුළුල් පරාසයක විමර්ශනය කර ඇත. එම විමර්ශනයේදී අනාවරණය කොට ගත් දත්ත මෙම පරිච්ඡේදය තුළදී ක්‍රමානුකූලව ඉදිරිපත් කොට අර්ථකථනය කරමින් විශ්ලේෂණය කොට දක්වනු ලැබේ.

මෙම පරිච්ඡේදයේ දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රියාවලිය සඳහා මූලික වශයෙන් ප්‍රවේශයන් දෙකක් භාවිතා කරනු ලැබේ:

1. ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය: සිසුන් සහ ගුරුවරුන් වෙතින් (N=340) ප්‍රශ්නාවලි මාර්ගයෙන් ලබා ගත් දත්ත, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) මෘදුකාංගය භාවිතයෙන් විශ්ලේෂණය කර, සංඛ්‍යාත (Frequencies), ප්‍රතිශත (Percentages) සහ මධ්‍යන්‍ය අගයන් (Mean) ලෙස වගු සහ ප්‍රස්තාර මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත.
2. ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය: විෂය නිර්දේශය, ගුරු මාර්ගෝපදේශ, සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ පත්ති කාමර නිරීක්ෂණ මගින් ලබා ගත් දත්ත, අන්තර්ගත විශ්ලේෂණය (Content Analysis) සහ තේමා විශ්ලේෂණය (Thematic Analysis) යටතේ විග්‍රහ කර ඇත.

විශේෂයෙන්ම දත්ත විශ්ලේෂණයේ නිරවද්‍යතාව සහ විශ්වසනීයත්වය (Validity and Reliability) තහවුරු කිරීම සඳහා මෙම පර්යේෂණය තුළ 'දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය' (Data Triangulation) භාවිතා කර ඇත. එහිදී පෙළපොත් විශ්ලේෂණය, ශිෂ්‍ය/ගුරු ප්‍රශ්නාවලි, නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා (FGD) සහ පත්ති කාමර නිරීක්ෂණ යන මූලාශ්‍ර සියල්ල සංසන්දනය කරමින් නව සොයාගැනීම් (New Findings) තහවුරු කර ගැනීමට කටයුතු කර ඇත. ඒ අනුව, මෙම පරිච්ඡේදය පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණු හතර (04) සහ ඊට අදාළ විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයන් පදනම් කරගෙන පහත පරිදි ව්‍යුහගත කර ඇත:

- පළමු අරමුණ (4.1.1):

බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත, සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා සංවර්ධනයට යොදාගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම (ලේඛන මූලාශ්‍ර විශ්ලේෂණය).

- දෙවන අරමුණ (4.1.2):

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා, නායකත්වය හා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාවන් වර්ධනය වී ඇති මට්ටම පරීක්ෂා කිරීම (ප්‍රශ්නාවලි සහ සමීක්ෂණ දත්ත විශ්ලේෂණය).

- තෙවන අරමුණ (4.1.3):

බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ප්‍රායෝගිකව දායක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම (ප්‍රශ්නාවලි සහ නිරීක්ෂණ දත්ත විශ්ලේෂණය).

- සිව්වන අරමුණ (4.1.4):

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම (ප්‍රශ්නාවලි සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා දත්ත විශ්ලේෂණය).

මෙම අනුපිළිවෙල ඔස්සේ ඉදිරිපත් කෙරෙන දත්ත විශ්ලේෂණය සහ අර්ථකථනය පදනම් කර ගනිමින්, පර්යේෂණයේ අවසන් නිගමන සහ යෝජනා වෙත ඵලඹීමට මෙම පරිච්ඡේදය මගින් මග පෙන්වනු ඇත.

4.1. දත්ත විශ්ලේෂණය සහ අර්ථකථනය

4.1.1. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට යොදාගත හැකි විෂය සංකල්ප හඳුනා ගැනීම

මෙම පර්යේෂණයේ පළමු අරමුණ වන්නේ 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගතව ඇති, සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට සෘජුව හෝ වක්‍රව දායක වන විෂය සංකල්ප, අගයයන් සහ දාර්ශනික පදනම් හඳුනා ගැනීමයි. මෙම අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා, 10 ශ්‍රේණියේ බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශය, පෙළපොත සහ ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය පදනම් කරගෙන ගුණාත්මක අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයක් (Qualitative Content Analysis) සිදු කරන ලදී.

මෙම අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයේ දී විෂය කරුණු හුදෙක් තොරතුරු රැස් කිරීමක් ලෙස නොව, එහි අන්තර්ගත සංකල්ප සිසුන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනය, චිත්තන රටා, හැසිරීම් ආකෘති සහ සමාජ-චිත්තවේගීය කුසලතා වර්ධනය කෙරෙහි කෙසේ බලපානවා ද යන්න විමර්ශනය කිරීම කෙරෙහි ප්‍රධාන අවධානය යොමු විය.

4.1.1.1. මෘදු කුසලතා කාණ්ඩ සහ පෙළපොතෙහි ඇතුළත් බෞද්ධ සංකල්ප අතර සම්බන්ධතාවය

විෂය අන්තර්ගතය විශ්ලේෂණය කිරීමට ප්‍රථම, මෙම පර්යේෂණය සඳහා අදාළ වන 'මෘදු කුසලතා' යනු මොනවාදැයි හඳුනා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෘදු කුසලතා යනු පුද්ගලයෙකුගේ තාක්ෂණික දැනුමට වඩා, ඔහුගේ සන්නිවේදන හැකියාව, නායකත්ව ගුණ, ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව, චිත්තවේගීය පාලනය සහ සමාජ අන්තර්ක්‍රියා හැකියාවන් ආශ්‍රිත පුද්ගලික හා සාමාජීය කුසලතා සමූහයකි. නූතන අධ්‍යාපනික පර්යේෂණයන් අනුව, මෙම කුසලතා විෂය දැනුමට සමාන වශයෙන්ම ශිෂ්‍ය ජීවිතයේ සහ වෘත්තීය ජීවිතයේ සාර්ථකත්වයට මූලික වේ.

ඒ අනුව, මෙම පර්යේෂණයේදී බුද්ධ ධර්මය විෂය අන්තර්ගතය විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා මෘදු කුසලතා පහත ප්‍රධාන කාණ්ඩ යටතේ සංකල්පීකරණය කරන ලදී.

- සන්නිවේදන කුසලතා (Communication Skills)
- නායකත්ව කුසලතා (Leadership Skills)
- ගැටලු විසඳීමේ හා විශ්ලේෂණාත්මක චිත්තනය (Problem Solving & Analytical Thinking)
- ස්වයං කළමනාකරණය සහ චිත්තවේගීය නියාමනය (Self-management & Emotional Regulation)
- සමාජ සහයෝගීතාවය සහ අන්තර් පුද්ගල කුසලතා (Social & Interpersonal Skills)

මෙම කාණ්ඩ, බුද්ධ ධර්මය විෂය අන්තර්ගතය තුළ පවතින සංකල්ප සමඟ සම්බන්ධ කර විග්‍රහ කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ පළමු අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීමට මූලික විය. පහත දැක්වෙන්නේ එම මෘදු කුසලතා කාණ්ඩ සහ ඊට අදාළව පෙළපොතෙහි ඇතුළත් විශේෂිත බෞද්ධ සංකල්ප අතර සම්බන්ධතාවයයි.

I. සන්නිවේදන කුසලතා (Communication Skills)

මෙම පෙළපොත මගින් සන්නිවේදනය හුදෙක් අදහස් හුවමාරුවක් ලෙස පමණක් නොව, පුද්ගල හා සමාජ යහපත පිණිස යොදාගත යුතු මෙවලමක් ලෙස උගන්වයි.

- සම්මා වාචා (නිවැරදි වචනය):

'සිව්සස් හැදින සැනසුම ලබමු' (15 වන පාඩම) යටතේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විග්‍රහ කිරීමේදී, 'සම්මා වාචා' පිළිබඳව විස්තර කෙරේ. බොරු කීම (මුසාවාදා), කේලම් කීම (පිසුණාවාදා), පරුෂ වචන කීම (ඵරුසාවාදා) සහ හිස් වචන කීම (සම්ඵප්පලාපා) යන අකුසල් සතරින් වැළකීම මෙහිදී අවධාරණය කෙරේ. මෙය ඵලදායී හා විශ්වාසවන්ත සන්නිවේදනයක් සඳහා පදනම සපයයි.

- ප්‍රිය වචනය:

'සබ්බතා රකිත මිනිස් යුතුකම්' (09 වන පාඩම) පාඩමේදී සිභාලෝවාද සූත්‍රය ඇසුරින් මිතුරන්ට සංග්‍රහ කළ යුතු ආකාරය පෙන්වා දෙන අතර, එහිදී "ප්‍රිය වචනයෙන් කතා කිරීම" මිත්‍රත්වය තහවුරු කරන ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස දක්වා ඇත. මෙය අන්තර් පුද්ගල සන්නිවේදනයේ සාර්ථකත්වයට හේතු වේ.

II. නායකත්ව කුසලතා (Leadership Skills)

නායකත්වය යනු වරප්‍රසාදයක් නොව වගකීමක් සහ සේවයක් බව පෙළපොතේ එන 'රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්' පාඩමෙන් තහවුරු කරයි.

- දස රාජ ධර්මය:

'රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්' (22 වන පාඩම) හි නායකයෙකු සතු විය යුතු දානය, සීලය, පරිත්‍යාගය, සෘජු බව, මෘදු බව, තපස්, අක්කෝධය (කෝපය නොකිරීම), අවිභිංසාව, ඉවසීම (බන්ති) සහ අවිරෝධතාව යන ගුණාංග දහය විස්තර කරයි. මේවා නූතන 'සේවාදායක නායකත්වය' (Servant Leadership) හා සදාචාරාත්මක නායකත්වය (Ethical Leadership) සඳහා පදනම වේ.

- සතර අගතියෙන් වැළකීම:

නායකයෙකු තීරණ ගැනීමේදී ඡන්දය (කැමැත්ත), ද්වේශය (තරඟව), භය සහ මෝහය (නොදැනුවත්කම) යන සතර අගතියෙන් තොර විය යුතු බව එම පාඩමේම පෙන්වා දෙයි. මෙය සාධාරණ හා අපක්ෂපාතී තීරණ ගැනීම (Unbiased Decision Making) සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

- වරිකාදර්ශ:

'සසුන් කෙත සරු කළ උතුමෝ' (06 වන පාඩම) යටතේ දුටුගැමුණු රජතුමා සහ වැලිවිට සරණංකර හිමියන්ගේ චරිත හරහා අධීෂ්ඨානය, කැපවීම සහ පෙරමුණ ගැනීමේ (Initiative) නායකත්ව ලක්ෂණ ආදර්ශයට ගෙන ඇත.

III. ගැටලු විසඳීම හා විශ්ලේෂණාත්මක චින්තනය (Problem Solving & Analytical Thinking)

බුදු දහමේ මූලික ඉගැන්වීම් වන චතුරාර්ය සත්‍යය සහ පටිච්චසමුප්පාදය ගැටලු විසඳීම සඳහා විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශයක් ලබා දෙයි.

- **චතුරාර්ය සත්‍යය:**

'සිව්සස් හැඳින සැනසුම ලබමු' (15 වන පාඩම) මගින් ගැටලුව (දුක), ගැටලුවට හේතුව (සමුදය), විසඳුම (නිරෝධය) සහ විසඳුම් මාර්ගය (මාර්ගය) යන ව්‍යුහය උගන්වයි. මෙය ඕනෑම සංකීර්ණ ගැටලුවක් විශ්ලේෂණය කිරීමට යොදාගත හැකි පියවරාත්මක ආකෘතියකි (Step-by-step Problem Solving Model).

- **හේතු-ඵල සම්බන්ධතාව (Cause & Effect):**

'පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය හැඳින ගනිමු' (14 වන පාඩම) මගින් "මෙය ඇති කළේ මෙය වෙයි" (ඉමස්මිං සති ඉදං හෝති) යනුවෙන් සෑම ඵලයකටම හේතුවක් ඇති බවත්, ගැටලුවක් විසඳීමට නම් එහි මූල හේතුව (Root Cause) ඉවත් කළ යුතු බවත් උගන්වයි. ඩෙංගු මර්දනය වැනි සමාජ ගැටලු විසඳීමට මෙම න්‍යාය යොදාගත හැකි ආකාරය පෙළපොතේ නිදසුන් සහිතව පෙන්වා දී ඇත.

- **කර්මය විග්‍රහ කිරීම:**

'කර්මය සහ එහි ප්‍රභේද' (12 වන පාඩම) මගින් ක්‍රියාව සහ එහි ප්‍රතිවිපාක (Action and Consequence) අතර සම්බන්ධය විග්‍රහ කරන අතර, එය තීරණ ගැනීමේදී දුර දක්නා නුවණින් සිතීමට (Strategic Thinking) මග පාදයි.

IV. ස්වයං කළමනාකරණය සහ චිත්තවේගීය නියාමනය (Self-management & Emotional Regulation)

පුද්ගලයාගේ අභ්‍යන්තර පාලනය සහ චිත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence) දියුණු කිරීම සඳහා ප්‍රායෝගික ක්‍රමවේද පෙළපොතේ අන්තර්ගත වේ.

- **භාවනාව:**

'කුසල් සිත් වැඩි දියුණු කරමු' (04 වන පාඩම) සහ 'විදසුන් වඩන්නෝ ඇති තතු දකින්නෝ' (05 වන පාඩම) මගින් සමථ සහ විදර්ශනා භාවනා හඳුන්වා දෙයි. එමගින් නිවරණ (කෙලෙස්) යටපත් කර සිත සන්සුන් කර ගැනීම, ආතතිය පාලනය (Stress Management) සහ සිහිය (Mindfulness) පවත්වා ගැනීම උගන්වයි.

- **සිලය හා හික්මීම:**

'අනුසස් දැක සිල්වත් වෙමු' (08 වන පාඩම) මගින් පංච සිලය ආරක්ෂා කිරීම තුළින් කායික හා වාචික සංවරය (Self-discipline) ඇති කරගන්නා ආකාරයත්, සමාජයේ නිර්භයව පෙනී සිටීමේ ආත්ම විශ්වාසය (Self-confidence) ගොඩනගා ගන්නා ආකාරයත් පැහැදිලි කරයි.

- උපේක්ෂාව සහ දරාගැනීම:

'ඇති තතු කියන තිලකුණු දහම' (13 වන පාඩම) මගින් ලෝකයේ අනිත්‍ය ස්වභාවය අවබෝධ කර දෙන අතර, අප්‍රේමී දහම හමුවේ කම්පා නොවී (Resilience) සිත මැදිහත්ව තබා ගැනීමේ වැදගත්කම කියා දෙයි.

V. සමාජ සහයෝගීතාවය සහ අන්තර් පුද්ගල කුසලතා (Social & Interpersonal Skills)

සාර්ථක සමාජ ජීවිතයක් සඳහා අන් අය සමඟ කටයුතු කළ යුතු ආකාරය මෙමගින් මැනවින් විග්‍රහ කෙරේ.

- පුද්ගල සම්බන්ධතා කළමනාකරණය:

'සබඳතා රකින මිනිස් යුතුකම්' (09 වන පාඩම) මගින් සිභාලෝවාද සූත්‍රයට අනුව සමාජයේ විවිධ කොටස් (දෙමාපියන්, ගුරුවරුන්, මිතුරන්, සේවකයන් ආදී) සමඟ අන්‍යෝන්‍ය යුතුකම් ඉටු කරමින් යහපත් සබඳතා පවත්වා ගන්නා ආකාරය (Relationship Management) උගන්වයි.

- කණ්ඩායම් හැඟීම සහ සහජීවනය:

'අපේකම සහ සහජීවනය' (11 වන පාඩම) මගින් ජාති, ආගම් හේදයකින් තොරව පොදු අරමුණු වෙනුවෙන් එකමුතුව වැඩ කිරීමේ (Teamwork) වැදගත්කම සහ සහජීවනයෙන් (Co-existence) ජීවත් වීම අවධාරණය කරයි. ආපදා අවස්ථාවලදී (උදා: සුනාමි) එකිනෙකාට උදව් කරගැනීම මෙහිදී නිදසුන් ලෙස දක්වා ඇත.

- සමාජ අභියෝග ජය ගැනීම:

'රුදුරු මිනිසුන් අතර වෙමු අපි සොළුරු මිනිසුන්' (10 වන පාඩම) පාඩම මගින් සමාජයේ වැරදි කරන පිරිස් අතර සිටියදී පවා (පද්මාකාර ජීවිතය) තමාගේ යහපත් ගුණාංග ආරක්ෂා කර ගනිමින් සමාජයට ආදර්ශවත් ලෙස ජීවත් වන ආකාරය (Social Awareness) පෙන්වා දෙයි.

මෙම විග්‍රහයෙන් පැහැදිලි වන්නේ 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය පෙළපොත හුදෙක් ආගමික දැනුම ලබා දෙන ග්‍රන්ථයක් පමණක් නොව, නූතන ලෝකයට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය කරන ප්‍රායෝගික අත්පොතක් ද වන බවයි.

4.1.1.2. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ "Hidden Curriculum" ප්‍රවේශය

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව විමර්ශනය කිරීමේදී හඳුනාගත හැකි ප්‍රධාන කරුණක් වන්නේ, එය බොහෝ අවස්ථාවල සැඟවුණු විෂය මාලාව (Hidden Curriculum) හරහා මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වන බවයි. Hidden Curriculum යනු විෂය නිර්දේශයේ සෘජුව සඳහන් නොවන නමුත්, ඉගැන්වීම්-ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය හරහා සිසුන් තුළ ස්ථාපිත වන අගයයන්, හැසිරීම් හා කුසලතා වේ. බුද්ධ ධර්මය තුළ බොහෝ විට මෘදු කුසලතා වර්ධනය

විවෘත ඉගෙනුම් එළ (explicit learning outcomes) ලෙස නොව, අගයයන්, ආදර්ශ චරිත සහ නෛතික විමසුම් හරහා වක්‍රව සිදු වේ.

10 ශ්‍රේණිය පෙළපොත ඇසුරින් මෙම සැහවුණු විෂය මාලාව ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පහත ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ විග්‍රහ කළ හැක.

I. ආදර්ශ චරිත හරහා නායකත්වය සහ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව (Resilience) සම්ප්‍රේෂණය කිරීම

පෙළපොතේ 06 වන පාඩම වන "සසුන් කෙත සරු කළ උතුමෝ" හරහා වැලිවිට අසරණ සරණ සරණකර හිමියන්ගේ සහ භික්ෂුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමියන්ගේ චරිතාපදාන ඉදිරිපත් කරයි. මෙහි 'සැහවුණු විෂය මාලාව' වන්නේ සිසුන් තුළ නොපසුබට උත්සාහය (Grit) සහ නායකත්ව ගුණාංග වර්ධනය කිරීමයි.

- **නිදසුන:** සරණකර හිමියන් ධර්ම ශාස්ත්‍රය පිරිහුණු යුගයක විවිධ බාධක මැද නැවත උපසම්පදාව ගෙන ඒමට ගත් වෙහෙස විස්තර කිරීමෙන්, "අභියෝග හමුවේ නොසැලී සිටීම" යන මෘදු කුසලතාව සිසුන්ගේ මනසට වක්‍රව ඇතුළු කරයි.

I. කර්ම විපාක විශ්ලේෂණය හරහා තාර්කික තීරණ ගැනීම (Decision Making)

12 වන පාඩම වන "කර්මය සහ එහි ප්‍රභේද" ඉගැන්වීම හුදෙක් ආගමික සිද්ධාන්තයක් පමණක් නොවේ. එය සැහවුණු විෂය මාලාවක් ලෙස සිසුන්ට හේතු-එල විශ්ලේෂණය (Cause and Effect Analysis) පුහුණු කරයි.

- **නිදසුන:** යම් ක්‍රියාවක් කිරීමට පෙර එහි ප්‍රතිවිපාකය තමාටත් සමාජයටත් බලපාන ආකාරය සිතා බැලීමට සිසුන් යොමු වේ. මෙය නූතන කළමනාකරණයේ එන "Strategic Thinking" (උපාය මාර්ගික චින්තනය) සඳහා පදනම සපයයි.

II. සමාජ වගකීම් හරහා අන්තර් පුද්ගල කුසලතා (Interpersonal Skills)

09 වන පාඩම වන "සබඳතා රකින මිනිස් යුතුකම්" (සිභාලෝවාද සූත්‍රය) තුළින් සමාජ සම්බන්ධතා ජාලය විග්‍රහ කරයි. මෙහි Manifest content එක වන්නේ යුතුකම් ඉගෙන ගැනීමයි. නමුත් Latent content (සැහවුණු අර්ථය) වන්නේ සම්බන්ධතා කළමනාකරණය (Relationship Management) සහ කෘතවේදීත්වයයි.

- **නිදසුන:** දෙමාපියන්ට හෝ ගුරුවරුන්ට සැලකීම හුදෙක් නීතියක් නොව, එය අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය මත පදනම් වූ සමාජ ගිවිසුමක් බව සිසුන් වටහා ගනී. මෙය අනාගත වැඩ ලෝකයේදී කණ්ඩායම් හැඟීමෙන් (Teamwork) කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය මානසික පසුබිම සකසයි.

III. සදාචාරාත්මක උදාහරණ හරහා වින්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence)

පෙළපොතේ එන "කෝසල සංයුක්තය" (03 වන පාඩම) සහ "ධම්ම පදය" වැනි පාඩම් මගින් විවිධ පුද්ගල චරිත (උදා: කෝසල රජු) මුහුණ දුන් වින්තවේගීය ගැටලු සහ බුදුරදුන් එයට විසඳුම් දුන් ආකාරය පෙන්වා දෙයි.

- **නිදසුන:** ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම, තරඟව පාලනය කරගැනීම වැනි අවස්ථාවලදී ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරය ඉගෙන ගැනීමෙන් සිසුන්ගේ ස්වයං නියාමනය (Self-regulation) වර්ධනය වේ.

බුද්ධ ධර්මය පෙළපොතේ අන්තර්ගත ජාතක කථා, නෛතික විමසුම්, සදාචාරාත්මක උදාහරණ සහ චරිතාපදාන හරහා සිසුන්ට,

- ආදර්ශ චරිත අනුකරණය කිරීමට (Role Modeling)
- නිවැරදි හා වැරදි අතර විමසුම් කිරීමට (Ethical Reasoning)
- සමාජ සම්බන්ධතා පිළිබඳ සංවේදී බව වර්ධනය කිරීමට (Social Awareness)
- සමාජ වගකීම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට (Social Responsibility)

වක්‍රව දිරිමත් කරනු ලබයි. මෙමගින් තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය විෂය අන්තර්ගතය සමඟ බද්ධ වී (Embedded) පවතින ක්‍රියාවලියක් බවයි.

4.1.1.3. 10 ශ්‍රේණිය පෙළපොත තුළ අන්තර්ගත මෘදු කුසලතා සංවර්ධන විභවතාව

ඉහත හඳුනාගත් මෘදු කුසලතා කාණ්ඩ 05 පදනම් කරගනිමින් 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය පෙළපොතේ අන්තර්ගතය ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කරන ලදී. එහිදී අනාවරණය වූ කරුණු අනුව, පෙළපොතේ අන්තර්ගතය සිසුන්ගේ ප්‍රායෝගික ජීවන කුසලතා නැංවීමට සෘජුවම දායක වන ආකාරය පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

I. ස්වයං කළමනාකරණය සහ චිත්තවේගීය නියාමනය (Self-management & Emotional Regulation)

පෙළපොතේ විශේෂිත අවධානයක් යොමු වී ඇත්තේ සිසුන්ගේ අභ්‍යන්තර චිත්තය සහ චිත්තවේගීය සමතුලිතතාවය ගොඩනැගීම කෙරෙහි ය.

- **විෂය අන්තර්ගතය:**

'කුසල් සිත් වැඩි දියුණු කරමු' (04 වන පාඩම) සහ 'විදසුන් වඩන්නෝ ඇති තතු දකින්නෝ' (05 වන පාඩම) හරහා භාවනා ක්‍රම හඳුන්වා දෙයි. මෙය සිසුන්ට ආතතිය පාලනය කිරීමටත් (Stress Management), නිවරණ යටපත් කර ගනිමින් මනස ඒකාග්‍ර කර ගැනීමටත් පුහුණුව ලබා දෙයි.

- **සංවර්ධන විභවය:**

'අනුසස් දැක සිල්වත් වෙමු' (08 වන පාඩම) මගින් පංච සීලය සුරැකීම තුළින් කායික හා වාචික සංවරය (Self-discipline) ගොඩනගා ගන්නා ආකාරය පෙන්වා දෙයි. එසේම, 'ඇති තතු කියන නිලකුණු දහම' (13 වන පාඩම) මගින් අතින් ස්වභාවය අවබෝධ කර දීම හරහා, ලාභ-අලාභ ආදී අටලෝ දහම හමුවේ කම්පා නොවී සිටීමේ (Resilience) හැකියාව සිසුන් තුළ වර්ධනය කරයි.

II. සන්නිවේදන කුසලතා (Communication Skills)

සන්නිවේදනය හුදෙක් තොරතුරු හුවමාරුවක් නොව, යහපත් මානව සම්බන්ධතා ගොඩනගන මෙවලමක් ලෙස පෙළපොත තුළින් ඉස්මතු කෙරේ.

- විෂය අන්තර්ගතය:

'සිවිසස් හැඳින් සැනසුම ලබමු' (15 වන පාඩම) යටතේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විග්‍රහ කිරීමේදී 'සම්මා වාචා' (නිවැරදි වචනය) පිළිබඳව ගැඹුරින් සාකච්ඡා කෙරේ. බොරු කීම, කේලම් කීම, පරුෂ වචන සහ හිස් වචන යන වාග් දෝෂවලින් මිදී, සත්‍යවාදී සහ ප්‍රියමනාප වචන භාවිතය එහිදී අවධාරණය කෙරේ.

- සංවර්ධන විභවය:

'සබඳතා රකින මිනිස් යුතුකම' (09 වන පාඩම) පාඩමේදී මිතුරන්ට සංග්‍රහ කිරීමේදී "ප්‍රිය වචනය" (Pleasant Speech) භාවිත කළ යුතු බව සිභාලෝචාද සූත්‍රය ඇසුරින් පෙන්වා දෙයි. මෙය සිසුන්ට ඵලදායී අන්තර් පුද්ගල සන්නිවේදනයක් සහ ගෞරවනීය සංවාද (Respectful Dialogue) පවත්වා ගෙන යාමට අවශ්‍ය පදනම සපයයි.

III. නායකත්ව කුසලතා (Leadership Skills)

නායකත්වය යනු වරප්‍රසාදයක් නොව වගකීමක් සහ සේවයක් බව තහවුරු කරන පාඩම් මාලාවක් පෙළපොතේ අන්තර්ගත වේ.

- විෂය අන්තර්ගතය:

'රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්' (22 වන පාඩම) මගින් 'දස රාජ ධර්මය' සහ 'සජ්ඣ අපරිභාණිය ධර්ම' විස්තර කරයි. නායකයෙකු සතු විය යුතු අවිභිංසාව, ඉවසීම, සහ අවිරෝධතාව වැනි ගුණාංග මෙහිදී ඉස්මතු කෙරේ.

- සංවර්ධන විභවය:

මෙම ඉගැන්වීම් නූතන 'සේවාදායක නායකත්ව' (Servant Leadership) සංකල්පය හා සැසඳේ. එසේම 'සසුන් කෙත සරු කළ උතුමෝ' (06 වන පාඩම) හරහා වැලිවිට සරණංකර හිමියන් වැනි චරිත, බාධක මැද අරමුණු ජයගත් ආකාරය පෙන්වා දීමෙන්, සිසුන් තුළ නායකත්වයට අවශ්‍ය මූල පිරීම් (Initiative) සහ කැපවීම වර්ධනය කරයි.

IV. ගැටලු විසඳීම හා විශ්ලේෂණාත්මක චින්තනය (Problem Solving & Analytical Thinking)

හේතු-ඵල සම්බන්ධතා විමසා බැලීම සහ තාර්කිකව සිතීම සඳහා ප්‍රබල දාර්ශනික පදනමක් පෙළපොත මගින් සපයයි.

- විෂය අන්තර්ගතය:

'සිව්සස් හැඳින සැනසුම ලබමු' (15 වන පාඩම) හි එන චතුරාර්ය සත්‍යය (දුක, සමුදය, නිරෝධය, මාර්ගය) යනු ගැටලුවක් විද්‍යාත්මකව විසඳීමේ ආකෘතියකි. එසේම 'පට්ඨව සමුප්පාද න්‍යාය' (14 වන පාඩම) මගින් ඕනෑම ගැටලුවක මූල හේතුව (Root Cause) සොයා යා යුතු ආකාරය උගන්වයි.

- සංවර්ධන විභවය:

'කර්මය සහ එහි ප්‍රභේද' (12 වන පාඩම) මගින් ක්‍රියාව සහ ප්‍රතිවිපාක (Action & Consequence) විශ්ලේෂණය කිරීමට සිසුන් හුරු කරයි. මෙය සිසුන්ට සංකීර්ණ අවස්ථාවලදී ක්ෂණික තීරණ නොගෙන, ගැඹුරින් විමසා බලා විසඳුම් සෙවීමේ විශ්ලේෂණාත්මක කුසලතාව (Analytical Skill) ලබා දෙයි.

V. සමාජ සහයෝගීතාවය (Social Cooperation)

සාර්ථක සමාජ ජීවිතයක් සඳහා අන් අය සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමේ වැදගත්කම පෙළපොතේ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සහ ධර්ම කරුණු හරහා ඉදිරිපත් කරයි.

- විෂය අන්තර්ගතය:

'සබඳතා රකින මිනිස් යුතුකම්' (09 වන පාඩම) හරහා සමාජයේ විවිධ පාර්ශව (දෙමාපියන්, ගුරුවරුන්, සේවකයන්) සමඟ ඇති සම්බන්ධතා සහ යුතුකම් පැහැදිලි කරයි. 'අපේකම සහ සහජීවනය' (11 වන පාඩම) මගින් ජාති ආගම් භේදයකින් තොරව පොදු අරමුණු වෙනුවෙන් එක්ව කටයුතු කිරීමේ වැදගත්කම පෙන්වා දෙයි.

- සංවර්ධන විභවය:

'රුදුරු මිනිසුන් අතර වෙමු අපි සොදුරු මිනිසුන්' (10 වන පාඩම) මගින් සමාජ අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද පරාර්ථකාමීත්වය සහ අන්තර් පුද්ගල සංවේදීතාව (Interpersonal Sensitivity) පවත්වා ගනිමින් කණ්ඩායම් හැඟීමෙන් (Teamwork) කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය මානසික පසුබිම සපයයි.

4.1.1.4. විෂය අන්තර්ගතය සහ නූතන කුසලතා න්‍යායන් අතර න්‍යායාත්මක සම්බන්ධතාවය (Theoretical Alignment)

මෙම අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයේදී හඳුනාගත් සුවිශේෂී කරුණක් වන්නේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත පෞරාණික සංකල්ප, නූතන අධ්‍යාපනික හා කළමනාකරණ න්‍යායන් (Modern Educational and Management Theories) සමඟ පුද්ගල සහගත ලෙස සමාන්තරව ගමන් කරන බවයි. විශේෂයෙන් 10 ශ්‍රේණිය පෙළපොතේ අන්තර්ගත මූලික ඉගැන්වීම් විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, ඒවා හුදෙක් ආගමික විශ්වාසයන් ඉක්මවා ගිය මනෝවිද්‍යාත්මක සහ කළමනාකරණ විද්‍යාත්මක පදනමක් මත පිහිටා ඇති බව තහවුරු වේ.

මෙම සම්බන්ධතාවය පහත වගුව 4.1.1.4 මගින් සහ ඉන් පසුව දැක්වෙන විස්තරාත්මක විග්‍රහය මගින් තවත් තහවුරු වේ.

වගුව 4.1.1.4 : බෞද්ධ සංකල්ප සහ නූතන කුසලතා න්‍යායන් අතර සැසඳීම.

බෞද්ධ සංකල්පය (විෂය අන්තර්ගතය)	නූතන කුසලතා / න්‍යාය / ආකෘතිය (Modern Skill / Theory / Model)	සම්බන්ධතාවය විග්‍රහ කිරීම
චතුරාර්ය සත්‍යය (මූලාශ්‍රය: 15 වන පාඨම)	ගැටලු විසඳීමේ පියවරාත්මක ආකෘති (Problem Solving Models / DMAIC Model)	ගැටලුව හඳුනා ගැනීම (දුක), මූල හේතු විශ්ලේෂණය (සමුදය/Root Cause Analysis), ඉලක්කගත විසඳුම (නිරෝධය) සහ ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම (මාර්ගය/Action Plan) යන විද්‍යාත්මක පියවරයන්ට සමාන වීම.
කර්ම-විපාක සංකල්පය (මූලාශ්‍රය: 12 වන පාඨම)	හේතු-ඵල විශ්ලේෂණය හා පද්ධතිමය වින්තනය (Cause-Effect Analysis & Systems Thinking)	සෑම ක්‍රියාවකටම ප්‍රතිවිපාකයක් ඇති බව වටහා ගනිමින්, අවදානම් කළමනාකරණය (Risk Management) සහ තීරණ ගැනීමට පෙර විචාරාත්මකව සිතීම (Critical Thinking).
සම්මා වාචා / ප්‍රිය වචනය (මූලාශ්‍රය: 09 & 15 පාඨම)	ඵලදායී සන්නිවේදන ආකෘති (Assertive & Non- violent Communication)	සෞභාවෙන් තොර, පැහැදිලි, සත්‍ය සහ කාලෝචිත සන්නිවේදනය. ගැටුම් සමනය (Conflict Resolution) සඳහා භාෂාව මෙවලමක් ලෙස භාවිත කිරීම.
දස රාජධර්මය (මූලාශ්‍රය: 22 වන පාඨම)	සදාචාරාත්මක හා සේවා නායකත්වය (Ethical & Servant Leadership)	නායකත්වය යනු වරප්‍රසාදයක් නොව වගවීමක් (Accountability) බවත්, නායකයාගේ කාර්යභාරය අනුගාමිකයන්ට සේවය කිරීම බවත් තහවුරු කිරීම.
සතිය සහ ඒකාග්‍රතාව (මූලාශ්‍රය: 04 & 05 පාඨම)	වින්තවේගීය බුද්ධිය සහ සිතිය පිහිටුවීම (Emotional Intelligence & Mindfulness)	වර්තමාන මොහොතේ රැඳී සිටීම (Being Present), ආතතිය පාලනය සහ ස්වයං- නියාමනය (Self-Regulation) පුහුණු කිරීම.

පෙළපොතේ අන්තර්ගත කරුණු ඇසුරින් මෙම න්‍යායාත්මක අනුබද්ධතාව පහත පරිදි
තවදුරටත් විග්‍රහ කළ හැක:

I. ගැටලු විසඳීමේ විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය (The Scientific Method of Problem Solving)

10 ශ්‍රේණිය පෙළපොතේ 15 වන පාඩම ('සිව්සස් හැදින සැනසුම ලබමු') තුළින් ඉදිරිපත් කරන වතුරාර්ය සත්‍යය, නූතන කළමනාකරණයේ භාවිත වන 'ගැටලු විසඳීමේ චක්‍රය' (Problem Solving Cycle) හා සර්වසම වේ.

- **දුක (The Problem):** පවතින තත්ත්වය සහ අපේක්ෂිත තත්ත්වය අතර පරතරය හඳුනා ගැනීම.
- **සම්‍රූපය (Root Cause Analysis):** ගැටලුවට හේතුව තණ්හාව හෝ අවිද්‍යාව ලෙස මූලික හේතුව විශ්ලේෂණය කිරීම. මෙය නූතන 'Fishbone Diagram' හෝ '5 Whys' සංකල්පයට සමාන වේ.
- **නිරෝධය (The Goal):** ගැටලුව විසඳුණු තත්ත්වය අරමුණු කරගැනීම.
- **මාර්ගය (Action Plan):** විසඳුම කරා ළඟා වීමට ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය නැමැති ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (Implementation Plan) අනුගමනය කිරීම.

II. සේවාදායක නායකත්වය (Servant Leadership)

රොබට් ග්‍රීන්ලීෆ් (Robert Greenleaf) විසින් 1970 දී ලොවට හඳුන්වා දුන් 'සේවාදායක නායකත්වය' පිළිබඳ සංකල්පය, ඊට වසර දහස් ගණනකට පෙර බුදු දහමේ 'දස රාජ ධර්මය' (22 වන පාඩම) තුළ අන්තර්ගතව තිබූ බව පර්යේෂණයෙන් තහවුරු වේ. නායකයෙකු සතු 'පරිත්‍යාගය' සහ 'අවිභීංසාව' වැනි ගුණාංග මගින් පෙන්නවා දෙන්නේ, නායකයා තම කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතා තමාට පෙර ඉටු කළ යුතු බවයි. මෙය නූතන මානව සම්පත් කළමනාකරණයේ ඉහළින්ම අගය කරන ගුණාංගයකි.

III. චිත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence - EQ)

ඩැනියෙල් ගෝල්මන් (Daniel Goleman) ගේ චිත්තවේගීය බුද්ධිය පිළිබඳ නායයේ එන 'ස්වයං දැනුවත්භාවය' (Self-awareness) සහ 'ස්වයං පාලනය' (Self-regulation) යන කුසලතා, පෙළපොතේ 04 වන පාඩම ('කුසල් සිත් වැඩි දියුණු කරමු') හරහා භාවනාව මගින් ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කරනු ලබයි. සිතේ ස්වභාවය හඳුනා ගැනීම සහ නිවරණ පාලනය කිරීම යනු ඉහළ EQ අගයක් වර්ධනය කර ගැනීමේ අඩිතාලමයි.

මෙම සමාන්තරතාවය හරහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව, හුදෙක් ආගමික විෂයයක් ලෙස පමණක් නොව, නූතන ජීවන කුසලතා සංවර්ධනයට අදාළ ප්‍රායෝගික විෂයයක් ලෙස නැවත සංකල්පීකරණය (Re-conceptualization) කළ හැකි බව මෙම පර්යේෂණයේදී හඳුනාගන්නා ලදී.

4.1.1.5. 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය ගුරු මාර්ගෝපදේශය (2015) පදනම් කරගත් විෂය

අන්තර්ගත හා ක්‍රමවේද විශ්ලේෂණය: මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය කෙරෙහි වන දායකත්වය

ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළ බුද්ධ ධර්මය විෂය හුදු ආගමික දැනුම සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ මෙවලමක් ලෙස පමණක් නොව, ශිෂ්‍ය පෞරුෂය පූර්ණ ලෙස හැඩගැස්වීමේ ප්‍රධාන මාධ්‍යයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් 2015 වර්ෂයේදී හඳුන්වා දෙන ලද 10 ශ්‍රේණිය ගුරු මාර්ගෝපදේශය, නිපුණතා පාදක අධ්‍යාපන (Competency Based Education) ප්‍රවේශය ඔස්සේ සකසා ඇත්තේ "ගුරු කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාවෙන් සිසු කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාවකට... වෙනස් වීම මගින් වැඩ ලෝකයට අවශ්‍ය වන්නා වූ නිපුණතා හා කුසලතාවන්ගෙන් යුක්ත මානව සම්පතක්" බිහි කිරීමේ අරමුණෙනි.

මෙම කොටස මගින් අදාළ ගුරු මාර්ගෝපදේශය ගුණාත්මක අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයකට ලක් කරමින්, එහි අන්තර්ගත ජාතික අරමුණු, විෂය නිපුණතා සහ නිර්දේශිත ඉගෙනුම් ක්‍රමවේද, නූතන ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය මෘදු කුසලතා (Soft Skills) රාමුව තුළ ස්ථානගත වන ආකාරය න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික දෘෂ්ටි කෝණයෙන් විග්‍රහ කරනු ලැබේ.

4.1.1.5.1. ජාතික අධ්‍යාපන අරමුණු හා "21 වන සියවසේ කුසලතා" (4Cs) ආකෘතිය අතර ව්‍යුහාත්මක අනුකූලතාව

ගුරු මාර්ගෝපදේශයෙහි ආරම්භයේදීම ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව (2003) විසින් හඳුන්වා දුන් ජාතික අරමුණු 08 අවධාරණය කර ඇත්තේ "ධරණීය මානව සංවර්ධන සංකල්ප රාමුව" (Sustainable Human Development) පදනම් කරගෙනය. මෙම අරමුණු සහ මූලික නිපුණතා, ගෝලීය වශයෙන් පිළිගන්නා "21 වන සියවසේ කුසලතා" (The 4Cs: Communication, Collaboration, Critical Thinking, Creativity) ආකෘතිය සමඟ ප්‍රබල ව්‍යුහාත්මක අනුකූලතාවක් පෙන්නුම් කරයි.

- සහයෝගීතාව (Collaboration) සහ සාමෘද්‍යීය ඒකාබද්ධතාව:

පළමු ජාතික අරමුණ මගින් "මානව අභිමානයට ගරු කිරීමේ සංකල්පය මත පිහිටා ශ්‍රී ලාංකික බහුවිධ සමාජයේ සංස්කෘතික විවිධත්වය අවබෝධ කර ගනිමින් ජාතික ඒකාබද්ධතාව, ජාතික සමගිය, එකමුතුකම සහ සාමය ප්‍රවර්ධනය කිරීම" අපේක්ෂා කරයි. එසේම තෙවන අරමුණ මගින් "හෘදයාංගම බැඳීමකින් යුතුව එකිනෙකා කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීම" සහ "සමාජ සාධාරණත්ව සම්මතයන්" පවත්වා ගැනීම අවධාරණය කරයි. මෘදු කුසලතා රාමුව තුළ මෙය 'කණ්ඩායම් හැඟීම' (Teamwork) සහ පුද්ගලාන්තර සබඳතා (Interpersonal relations) ලෙස අර්ථකථනය කළ හැකි අතර, බහුවිධ සමාජයක ගැටුම් අවම කර ගනිමින් සහයෝගයෙන් ජීවත් වීමේ කුසලතාව බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ මූලික පදනම බව මෙයින් තහවුරු වේ.

- විචාරාත්මක චින්තනය (Critical Thinking) සහ නවෝත්පාදනය:

පස්වන ජාතික අරමුණෙහි "සුසමානික වූ සමබර පෞරුෂයක්" ගොඩනැගීම සඳහා "නිර්මාණ හැකියාව, ආරම්භක ශක්තිය (Initiative), විචාරශීලී චින්තනය" මෙන්ම "වගකීම හා වගවීම" (Responsibility and Accountability) වැනි ධනාත්මක ලක්ෂණ වර්ධනය කිරීම ගැන පැහැදිලිව සඳහන් වේ. නූතන වැඩ ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය මෘදු කුසලතාවක් වන 'ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව' (Problem Solving) සහ 'නිරණ ගැනීම' (Decision Making) සඳහා ශක්තිමත් පදනම සපයනුයේ මෙම අරමුණයි.

- අනුවර්තනීය හැකියාව (Adaptability) සහ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව (Resilience):

හත්වන ජාතික අරමුණ මගින් "ශිෂ්‍යයෙක් වෙනස් වන ලෝකයක් තුළ සිදුවන වෙනස්කම් අනුව හැඩගැසීමට හා ඒවා පාලනය කර ගැනීමට" (Managing Changes) පුද්ගලයන් සුදානම් කිරීම ඉලක්ක කර ඇත. එසේම "සංකීර්ණ හා අනපේක්ෂිත අවස්ථාවන්ට සාර්ථකව මුහුණ දීමේ හැකියාව" වර්ධනය කිරීම ද මෙහිදී අපේක්ෂා කෙරේ. බුද්ධ ධර්මයේ උගන්වන අනිත්‍යතාව වැනි සංකල්ප තුළින් සිසුන්ගේ චිත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence) සහ වෙනස්වීම්වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමට මෙම අරමුණ සෘජු දායකත්වයක් සපයයි.

- සන්නිවේදනය (Communication):

ගුරු මාර්ගෝපදේශයේ 'මූලික නිපුණතා' යටතේ පළමු වැන්න ලෙස 'සන්නිවේදන නිපුණතා' දක්වා ඇති අතර, එහි "සාවධානව ඇහුම්කන් දීම, පැහැදිලි ව කථා කිරීම" සහ "ඵලදායී අයුරින් අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම" අවධාරණය කර ඇත. මෙය අටවන ජාතික අරමුණ වන "අන්‍යෝන්‍ය ගරුත්වය මත පදනම් වූ ආකල්ප හා කුසලතා" සමඟ ඒකාබද්ධ වී සිසුන්ගේ සමාජ සන්නිවේදන කුසලතා වර්ධනය කරයි.

4.1.1.5.2. මූලික නිපුණතා (Basic Competencies) හරහා මෘදු කුසලතා පදනම් සැකසීම

ගුරු මාර්ගෝපදේශයෙහි දැක්වෙන මූලික නිපුණතා 07 වර්ගීකරණය තුළ මෘදු කුසලතා සඳහාම වෙන්වූ සුවිශේෂී ක්ෂේත්‍ර හඳුනාගත හැකි අතර, ඒවා විෂය අන්තර්ගතයට ප්‍රවේශ වීමට පෙර ගොඩනැගිය යුතු පදනම් ලෙස ක්‍රියා කරයි.

- සන්නිවේදන නිපුණතා (Communication Competencies):

මෙහිදී සන්නිවේදනය හුදෙක් භාෂාවට පමණක් සීමා නොවී සාක්ෂරතාව, සංඛ්‍යා පිළිබඳ දැනුම, රූපක භාවිතය සහ තොරතුරු තාක්ෂණ ප්‍රවීණත්වය යන අනු කොටස් 04 ක් යටතේ විග්‍රහ කර ඇත. විශේෂයෙන් "සාවධානව ඇහුම්කන් දීම, පැහැදිලි ව කථා කිරීම, තේරුම් ගැනීම සඳහා කියවීම" සහ "ඵලදායී අයුරින් අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම" යන කුසලතා අවධාරණය කර තිබීම, සිසුන්ගේ සක්‍රීය සවන්දීම (Active Listening) සහ අන්තර් පුද්ගල සන්නිවේදනය (Interpersonal Communication) වර්ධනයට සෘජු දායකත්වයක් සපයයි.

- **පෞරුෂත්ව වර්ධනයට අදාළ නිපුණතා (Competencies related to Personality Development):**

මෘදු කුසලතා රාමුව තුළ ඉතාම තීරණාත්මක කොටස මෙයයි. ගුරු මාර්ගෝපදේශය ඉතා පැහැදිලිව මෙම කොටස යටතේ "නිර්මාණශීලී බව, අපසාරී චින්තනය (Divergent Thinking), ආරම්භක ශක්තිය (Initiative), තීරණ ගැනීම, ගැටලු නිරාකරණය කිරීම, විචාරශීලී හා විග්‍රහාත්මක චින්තනය" වැනි අත්‍යවශ්‍ය මෘදු කුසලතා ලැයිස්තුගත කර ඇත. මීට අමතරව "කණ්ඩායම් හැඟීමෙන් කටයුතු කිරීම" සහ "පුද්ගලාන්තර සබඳතා" වැනි සමාජීය කුසලතා ද, "ඉවසා දරා සිටීමේ ශක්තිය" සහ "චිත්තවේගී බුද්ධිය" (Emotional Intelligence) වැනි උසස් මනෝවිද්‍යාත්මක කුසලතා ද මෙයට ඇතුළත් කර තිබීම පර්යේෂණාත්මකව වැදගත් සොයා ගැනීමකි.

- **වැඩ ලෝකයට සූදානම් වීමේ නිපුණතා (Competencies related to Preparation for the World of Work):**

මෙමගින් "තම වෘත්තීය ලැදියා සහ අභියෝග්‍යතා හඳුනා ගැනීම" මෙන්ම "ආර්ථික සංවර්ධනයට දායක වීම" අපේක්ෂා කෙරේ. විශේෂයෙන් "සේවා නියුක්තිය හා සම්බන්ධ කුසලතා" (Employability Skills) වර්ධනය කිරීම ගැන සඳහන් වීම තුළින්, පාසල් අධ්‍යාපනය සහ වෘත්තීය මෘදු කුසලතා අතර පාලමක් තැනීමට ගුරු මාර්ගෝපදේශය උත්සාහ දරා ඇති බව තහවුරු වේ.

- **ඉගෙනීමට ඉගෙනුම් පිළිබඳ නිපුණතා (Competencies related to Learning to Learn):**

"ශිෂ්‍යයෙක් වෙනස් වන, සංකීර්ණ හා එකිනෙකා මත යැපෙන ලෝකයක" සාර්ථක වීමට නම් "වෙනස්වීම් හසුරුවා ගැනීමේ දී... සංවේදී ව හා සාර්ථක ව ප්‍රතිචාර දැක්වීම" (Adaptability) අත්‍යවශ්‍ය බව මෙහිදී පෙන්වා දී ඇත. මෙය නූතන මෘදු කුසලතා වර්ගීකරණයේ අනුවර්තනීය හැකියාව (Adaptability) සමඟ සෘජුවම අනුගත වේ.

4.1.1.5.3. විෂය නිපුණතා (Subject Competencies) හරහා මෘදු කුසලතා ප්‍රායෝගිකකරණය

10 ශ්‍රේණිය විෂය නිර්දේශයේ අන්තර්ගතය හුදු ධර්ම කරුණු ඉගැන්වීමකින් ඔබ්බට ගොස්, ප්‍රධාන මෘදු කුසලතා තේමාවන් ඔස්සේ ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පහත පරිදි විශ්ලේෂණය කළ හැකිය.

I. නායකත්වය සහ වගවීම: සේවාදායක නායකත්ව සංකල්පය (Servant Leadership)

බුද්ධ ධර්මය ගුරු මාර්ගෝපදේශය තුළ නායකත්වය ඉදිරිපත් කරන්නේ බලය පදනම් කරගත් අධිකාරියක් ලෙස නොව, සේවය හා වගකීම පදනම් කරගත් ක්‍රියාවලියක් ලෙසය.

- **විෂය නිපුණතා විශ්ලේෂණය:**

නිපුණතා අංක 10.9 යටතේ "බෞද්ධ ආර්ථික හා රාජ්‍ය පාලන චින්තනය" හැදෑරීම අපේක්ෂා කෙරේ. එහි නිපුණතා මට්ටම 10.9.1 හි විශේෂිත ඉගෙනුම් ඵලයක් ලෙස "තම ජීවිතයේ නායකත්ව අවස්ථාවන්ට සාර්ථකව මුහුණ දෙයි" යන්න දක්වා ඇත.

- **මෘදු කුසලතා දායකත්වය:**

මෙහිදී දස සක්විති වත්, සතර සංග්‍රහ වස්තු සහ සතර අගති විරතිය වැනි සංකල්ප ඉගැන්වීම හරහා නායකයෙකු සතු විය යුතු "වගවීම" (Accountability) සහ "සදාචාරාත්මක කැපවීම" අවධාරණය කෙරේ. මෙය නූතන කළමනාකරණයේ පිළිගැනෙන 'සේවාදායක නායකත්වය' (Servant Leadership) සංකල්පය පාසල් මට්ටමින් ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාත්මක කිරීමට මහ පෙත්වීමකි.

II. චිත්තවේගීය බුද්ධිය (EQ)

ස්වයං පාලනය සහ සහකම්පනය සාර්ථක සමාජ සම්බන්ධතා සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන චිත්තවේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence) වර්ධනය කිරීම සඳහා නිශ්චිත නිපුණතා වෙන් කර ඇත.

- **ස්වයං පාලනය (Self-Regulation):**

නිපුණතා මට්ටම 10.10.1 මගින් "රාග, ද්වේශ, මෝහ පාලනය කිරීමෙන් සහනශීලී ජීවිතයක් ගත කිරීම" අපේක්ෂා කරයි. මෙහි එන "ගැටුම් ඇති වීමට හේතු නිරන්තරයෙන් සොයා බැලීම" යන ඉගෙනුම් ඵලය මගින්, ආවේග පාලනය කර ගනිමින් ගැටුම් කළමනාකරණය (Conflict Management) කිරීමේ කුසලතාව සිසුන් තුළ වර්ධනය කරයි.

- **සහකම්පනය (Empathy):**

නිපුණතා මට්ටම 10.3.2 (සදිසා නමස්කාරය) යටතේ "සමාජ සබඳතාවල දී සහකම්පනයෙන් කටයුතු කිරීම" යනුවෙන් ඉතා පැහැදිලි ඉගෙනුම් ඵලයක් දක්වා ඇත. මෙය අනෙකාගේ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් ලෝකය දෙස බැලීමේ හැකියාව ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කරවන්නකි.

III. විචාරාත්මක චින්තනය හා ගැටලු විසඳීම (Critical Thinking & Problem Solving)

බුද්ධි ධර්මයේ මූලික න්‍යායන් දාර්ශනික මට්ටමින් ඔබ්බට ගොස් ප්‍රායෝගික ගැටලු විසඳීමේ මෙවලම් ලෙස භාවිතා කිරීමට ගුරු මාර්ගෝපදේශය උපදෙස් දෙයි.

- **විෂය නිපුණතා විශ්ලේෂණය:**

නිපුණතා මට්ටම 10.6.3 (පටිච්ච සමුප්පාදය) ඉගැන්වීමේ අරමුණ වන්නේ හුදු ධර්ම කරුණු මතක තබා ගැනීම නොව, "ගැටලු නිරාකරණයේ දී එහි හේතු-ඵල සම්බන්ධතාව (Cause and Effect) සොයා බැලීමයි". එසේම

10.6.4 (වතුරාර්ය සත්‍යය) යටතේ "විශ්ලේෂණාත්මකව ගැටලු විසඳා ගැනීම" අපේක්ෂිත ඉගෙනුම් ඵලයකි.

- **මෘදු කුසලතා දායකත්වය:**

සිසුන් මුහුණ දෙන එදිනෙදා ගැටලුවක් ගෙන එය වතුරාර්ය සත්‍යය ආකෘතියට (ගැටලුව -> හේතුව -> විසඳුම -> මාර්ගය) අනුව විග්‍රහ කිරීම, විචාරාත්මක චින්තනය (Critical Thinking) වර්ධනයට සෘජුව දායක වේ.

IV. ගැටුම් නිරාකරණය සහ කණ්ඩායම් සහයෝගීතාව (Conflict Resolution & Collaboration)

කණ්ඩායමක් තුළ මත ගැටුම් ඇති වූ විට ඒවා විසඳා ගන්නා ආකාරය ඓතිහාසික සන්දර්භයන් සහිත පාඩම් හරහා උගන්වනු ලැබේ.

- **විෂය නිපුණතා විශ්ලේෂණය:**

නිපුණතා මට්ටම 10.8.1 (ශාසන ඉතිහාසය) අධ්‍යයනය කිරීමේදී ධර්ම සංගායනා පාදක කරගනිමින්, "සාකච්ඡා මාර්ගයෙන් විසඳුම් සොයයි" යන ඉගෙනුම් ඵලය දක්වා ඇත.

- **මෘදු කුසලතා දායකත්වය:**

ශාසනික අර්බුද පැන නැගුණු අවස්ථාවලදී භික්ෂූන් වහන්සේලා සාමූහිකව එකතු වී (Collective Decision Making) ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීව ගැටලු විසඳූ ආකාරය අධ්‍යයනය කිරීමෙන්, වර්තමාන කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම්වලදී සාකච්ඡා මාර්ගයෙන් ගැටුම් නිරාකරණය (Conflict Resolution) කරගන්නා ආකාරය පිළිබඳ පූර්වාදර්ශයක් සිසුන්ට ලැබේ.

4.1.1.6. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව විශ්ලේෂණය පිළිබඳ සමස්ත සාරාංශය

මෙම පර්යේෂණයේ පළමු අරමුණ වන්නේ 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගතව ඇති, සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට සෘජුව හෝ වක්‍රව දායක වන විෂය සංකල්ප, අගයයන් සහ දාර්ශනික පදනම් හඳුනා ගැනීමයි. මෙම අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා, 10 ශ්‍රේණියේ බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශය, පෙළපොත සහ 2015 වර්ෂයේ හඳුන්වා දුන් ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය පදනම් කරගෙන ගුණාත්මක අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයක් (Qualitative Content Analysis) සිදු කරන ලදී. මෙහිදී විෂය කරුණු හුදෙක් තොරතුරු රැස් කිරීමක් ලෙස නොව, එහි අන්තර්ගත සංකල්ප සිසුන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනය, චින්තන රටා, හැසිරීම් ආකෘති සහ සමාජ - චිත්තවේගීය කුසලතා වර්ධනය කෙරෙහි බලපාන ආකාරය ගැඹුරින් විමර්ශනය කරන ලදී. විශ්ලේෂණය සඳහා පදනම් කරගත් මෘදු කුසලතා රාමුව ප්‍රධාන අක්ෂ පහක් ඔස්සේ සංකල්පීකරණය කෙරිණි: සන්නිවේදන කුසලතා, නායකත්ව කුසලතා, ගැටලු විසඳීමේ හා විශ්ලේෂණාත්මක චින්තනය, ස්වයං කළමනාකරණය සහ සමාජ සහයෝගීතාවයයි.

සන්නිවේදන කුසලතා සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් විමසීමේදී, බුද්ධ ධර්මය පෙළපොත සන්නිවේදනය හුදෙක් අදහස් හුව මාරුවක් ලෙස නොව, පුද්ගල හා සමාජ ගතපන පිණිස යොදාගත යුතු ප්‍රබල මෙවලමක් ලෙස ඉදිරිපත් කරයි. විශේෂයෙන් 'සිව්සස්' හැඳින් සැනසුම් ලබමු' පාඩම යටතේ විග්‍රහ කෙරෙන 'සම්මා වාචා' සංකල්පය, ඵලදායී හා

විශ්වාසවන්ත සන්නිවේදනයක් සඳහා ශක්තිමත් පදනමක් සපයයි. බොරු කීම, කේලම් කීම, පරුෂ වචන සහ හිස් වචන යන වාග් දෝෂ සතරින් වැළකීම මෙහිදී අවධාරණය කරන අතර, එය නූතන සන්නිවේදන ආචාර ධර්ම හා සෘජුවම ගැලපේ. මීට අමතරව, 'සබඳතා රකින මිනිස් යුතුකම්' පාඩමේදී සිහාලෝවාද සූත්‍රය ඇසුරින් පෙන්වා දෙන "ප්‍රිය වචනය" භාවිතය, අන්තර් පුද්ගල සන්නිවේදනයේ සාර්ථකත්වයට සහ මිත්‍රත්වය තහවුරු කිරීමට ඉවහල් වන ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. ගුරු මාර්ගෝපදේශය තුළ ද සන්නිවේදන නිපුණතා යටතේ "සාවධානව ඇහුම්කන් දීම" සහ "එලදායි අයුරින් අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම" විශේෂයෙන් අවධාරණය කර තිබීම තුළින් පෙනී යන්නේ, සක්‍රීය සවන්දීම (Active Listening) වැනි නූතන කුසලතා විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත බවයි.

නායකත්ව කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ විෂය මාලාවේ ප්‍රවේශය ඉතාමත් ප්‍රගතිශීලී වේ. නායකත්වය යනු වරප්‍රසාදයක් නොව වගකීමක් සහ සේවයක් බව 'රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්' පාඩම මගින් තහවුරු කරයි. මෙහි විස්තර කෙරෙන දස රාජ ධර්මය (දානය, සීලය, පරිත්‍යාගය, මෘදු බව, අවිභිංසාව ආදී) නූතන කළමනාකරණ ලෝකයේ ඉහළින්ම පිළිගැනෙන රොබට් ග්‍රින්ලිෆ්ගේ 'සේවාදායක නායකත්වය' (Servant Leadership) සංකල්පය හා මනාව සමපාත වේ. නායකයෙකු තීරණ ගැනීමේදී ඡන්දය, ද්වේශය, හය සහ මෝහය යන සතර අගතියෙන් තොර විය යුතු බව ඉගැන්වීම තුළින්, සාධාරණ හා අපක්ෂපාතී තීරණ ගැනීමේ (Unbiased Decision Making) වැදගත්කම සිසුන්ට වටහා දෙයි. ඊට අමතරව, වැලිච්ට සරණාකර හිමියන් වැනි චරිතාපදාන අධ්‍යයනය කිරීමෙන්, සිසුන් තුළ නායකත්වයට අවශ්‍ය මූල පිරිම (Initiative) සහ කැපවීම වැනි ගුණාංග වර්ධනය කිරීම 'සැඟවුණු විෂය මාලාව' (Hidden Curriculum) හරහා සිදුවන බව නිරීක්ෂණය විය.

ගැටලු විසඳීම හා විශ්ලේෂණාත්මක චින්තනය විෂය මාලාවේ තවත් ප්‍රධාන කුළුණකි. බුදු දහමේ මූලික ඉගැන්වීම් වන චතුරාර්ය සත්‍යය සහ පටිච්චසමුප්පාදය, ගැටලු විසඳීම සඳහා විද්‍යාත්මක හා තාර්කික ප්‍රවේශයක් ලබා දෙයි. චතුරාර්ය සත්‍යයෙහි එන ගැටලුව (දුක), හේතුව (සමුදය), විසඳුම (නිරෝධය) සහ මාර්ගය යන ව්‍යුහය, නූතන කළමනාකරණයේ එන පියවරාත්මක ගැටලු විසඳීමේ ආකෘති (Step-by-step Problem Solving Models) සමඟ සර්වසම වේ. විශේෂයෙන් පටිච්චසමුප්පාද න්‍යාය මගින් උගන්වන හේතු-ඵල සම්බන්ධතාව, යම් ගැටලුවක මූල හේතුව (Root Cause) සොයා යාමේ විශ්ලේෂණාත්මක හැකියාව සිසුන් තුළ වර්ධනය කිරීමට සමත් ය. එසේම, කර්මය සහ විපාක පිළිබඳ ඉගැන්වීම් හරහා ක්‍රියාව සහ එහි ප්‍රතිවිපාක (Action and Consequence) පෙර දැකීම හුරු කරවන අතර, එය උපාය මාර්ගික චින්තනයට (Strategic Thinking) මග පාදයි. ගුරු මාර්ගෝපදේශය තුළ ද "විශ්ලේෂණාත්මකව ගැටලු විසඳා ගැනීම" සහ "අපසාරී චින්තනය" (Divergent Thinking) යන කුසලතා සිසුන් තුළ වර්ධනය කළ යුතු බව පැහැදිලිව දක්වා ඇත.

ස්වයං කළමනාකරණය සහ චිත්ත වේගීය බුද්ධිය (Emotional Intelligence - EQ) වර්ධනය කිරීම සඳහා විෂය මාලාව තුළ ප්‍රායෝගික ක්‍රමවේද අන්තර්ගත වේ. 'කුසල් සිත් වැඩි දියුණු කරමු' වැනි පාඩම් හරහා භාවනාව හඳුන්වා දීමෙන්, ආතතිය පාලනය (Stress Management), සිහිය (Mindfulness) සහ අභ්‍යන්තර පාලනය සිසුන්ට හුරු කරවයි. ධූතියෙල් ගෝල්මන්ගේ චිත්ත වේගීය බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යායේ එන 'ස්වයං දැනුවත්භාවය' සහ 'ස්වයං පාලනය' යන සංකල්ප මෙම භාවනා අභ්‍යාස සමඟ සෘජුවම සම්බන්ධ වේ. පංච සීලය ආරක්ෂා කිරීම තුළින් කායික හා වාචික සංවරය (Self-discipline) ගොඩනගා ගන්නා ආකාරයත්,

අරලෝ දහම හමුවේ කම්පා නොවී සිටීම තුළින් ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව (Resilience) වර්ධනය වන ආකාරයත් පෙළපොතේ අන්තර්ගත කරුණු විශ්ලේෂණයේදී තහවුරු විය.

සමාජ සහයෝගීතාවය සහ අන්තර් පුද්ගල කුසලතා පිළිබඳව විමසීමේදී, 'සබඳතා රකින මිනිස් යුතුකම්' පාඩම හරහා සමාජයේ විවිධ පාර්ශව සමඟ අන්‍යෝන්‍ය යුතුකම් ඉටු කරමින් යහපත් සබඳතා පවත්වා ගන්නා ආකාරය (Relationship Management) මැනවින් විග්‍රහ කෙරේ. 'අපේකම් සහ සහජීවනය' පාඩම මගින් ජාති, ආගම් හේදයකින් තොරව පොදු අරමුණු වෙනුවෙන් එකමුතුව වැඩ කිරීමේ (Teamwork) වැදගත්කම අවධාරණය කරන අතර, එය බහු-සංස්කෘතික සමාජයක සහජීවනය පවත්වා ගැනීමට අත්‍යවශ්‍ය වේ. ජාතික අධ්‍යාපන අරමුණු සමඟ සැසඳීමේදී ද, "ජාතික ඒකාබද්ධතාව සහ සාමය ප්‍රවර්ධනය කිරීම" යන අරමුණ මෙම විෂය කොටස් මගින් සෘජුවම ආවරණය වන බව පෙනී යයි.

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හුදෙක් විෂය කරුණු (Manifest Content) මත පමණක් නොව, 'සැඟවුණු විෂය මාලාව' (Hidden Curriculum) ඔස්සේ ද සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට දායක වේ. පෙළපොතේ අන්තර්ගත ආදර්ශ චරිත, ජාතක කථා සහ ඓතිහාසික සිදුවීම් හරහා සිසුන්ගේ උපවිඥානයට ආමන්ත්‍රණය කරමින් නොපසුබට උත්සාහය (Grit), සහකම්පනය සහ සමාජ වගකීම වැනි ගුණාංග වක්‍රව සම්ප්‍රේෂණය කරනු ලබයි. මෙම සැඟවුණු ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය විවෘත ඉගෙනුම් ඵල වලට වඩා ප්‍රබල බලපෑමක් සිසුන්ගේ වර්ග වෙනස් වීමට (Behavioral Change) ඇති කළ හැකි බව නිරීක්ෂණය විය.

අවසාන වශයෙන්, 2015 ගුරු මාර්ගෝපදේශය මගින් හඳුන්වා දුන් "නිපුණතා පාදක අධ්‍යාපන" (Competency Based Education) ප්‍රවේශය, මෙම මෘදු කුසලතා සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය වඩාත් ප්‍රායෝගික තලයකට ඔසවා තැබීමට සමත් වී ඇත. ගුරු මාර්ගෝපදේශයෙහි දැක්වෙන "වැඩ ලෝකයට සූදානම් වීමේ නිපුණතා" සහ "පෞරුෂ වර්ධනයට අදාළ නිපුණතා" නූතන ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය '21 වන සියවසේ කුසලතා' (4Cs - Communication, Collaboration, Critical Thinking, Creativity) සමඟ සෘජුවම අනුගත වේ.

සමස්තයක් ලෙස ගත් කල, මෙම අන්තර්ගත විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හුදෙක් ආගමික දැනුම ලබා දෙන මූලාශ්‍රයක් පමණක් නොවන බවයි. එය සාම්ප්‍රදායික බෞද්ධ ඉගැන්වීම් සහ නූතන කළමනාකරණ හා මනෝවිද්‍යාත්මක න්‍යායන් (Modern Management & Psychological Theories) අතර පාලමක් තනන, සිසුන්ගේ අධ්‍යාත්මික ගුණ වගාව මෙන්ම වෘත්තීය මෘදු කුසලතා ද එකවර සංවර්ධනය කළ හැකි පූර්ණ විෂය මාලාවක් (Holistic Curriculum) ලෙස ක්‍රියාත්මක වීමේ ඉහළ විභවතාවකින් යුක්ත බව නිගමනය කළ හැකිය.

4.1.2. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන, නායකත්ව හා ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා වර්ධනය වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කිරීම

මෙම පර්යේෂණයේ දෙවන අරමුණ වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය හරහා සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා (Soft Skills) වර්ධනය වී ඇති මට්ටම විද්‍යාත්මකව ඇගයීමයි. මෙහිදී සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම යන ප්‍රධාන කුසලතා ත්‍රිත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරිණි. දත්ත විශ්ලේෂණයේදී ප්‍රමාණාත්මක දත්ත (Quantitative Data) මගින් පවතින තත්ත්වය (Status Quo) හඳුනාගත් අතර, ගුණාත්මක දත්ත (Qualitative Data) මගින් එම සංඛ්‍යාත්මක අගයන්ට හේතු වූ පසුබිම් සාධක විමර්ශනය කරන ලදී.

දත්ත අර්ථකථනය පහසු කිරීම සඳහා පහත වගුවට අනුව මධ්‍යන්‍ය අගය පරාසයන් (Mean Score Ranges) වර්ගීකරණය කරන ලදී.

වගුව 4.1.2.1 : දත්ත අර්ථකථන පදනම

මධ්‍යන්‍ය අගය පරාසය	මට්ටම	අර්ථ දැක්වීම
1.00 - 2.33	අවම	කුසලතා වර්ධනය ඉතා දුර්වල මට්ටමක පවතී.
2.34 - 3.66	මධ්‍යම	කුසලතා වර්ධනය සතුටුදායක වුවද ප්‍රායෝගික සීමා පවතී.
3.67 - 5.00	ඉහළ	කුසලතා වර්ධනය සහ ප්‍රායෝගික භාවිතය ඉතා ශක්තිමත්ය.

4.1.2.1. සන්නිවේදන කුසලතා සංවර්ධනය විශ්ලේෂණය

මෙහි දී බුද්ධ ධර්මය විෂය හැදෑරීම හරහා සිසුන් අත්පත් කරගෙන ඇති සන්නිවේදන කුසලතාවන්හි ස්වභාවය, ශිෂ්‍ය ස්වයං ඇගයීම් සහ ගුරු නිරීක්ෂණ ඇසුරින් ප්‍රමාණාත්මකව විශ්ලේෂණය කරනු ලබයි.

වගුව 4.1.2.2 : සන්නිවේදන කුසලතා පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)

අයිතමය (Item)	ප්‍රතිචාරක පාර්ශ්වය	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (SD)	මට්ටම
අදහස් පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කිරීම (Q01 / T01)	සිසුන්	3.68	0.64	ඉහළ
	ගුරුවරුන්	4.10	0.52	ඉහළ
අන් අයගේ අදහස් වලට ගරු කිරීම (Q02 / T03)	සිසුන්	3.82	0.58	ඉහළ
	ගුරුවරුන්	4.45	0.48	ඉහළ
පන්තියේදී ප්‍රශ්න අසීම (Q31 / T34)	සිසුන්	5.33	0.71	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.85	0.62	ඉහළ
ඉදිරිපත් කිරීම වලදී ඇති විශ්වාසය (Q33 / T20)	සිසුන්	3.30	0.69	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.10	0.75	මධ්‍යම

සන්නිවේදන කුසලතා පිළිබඳ ශිෂ්‍ය ස්වයං ඇගයීම් දත්ත විමර්ශනය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ සිසුන් ඉහළම එකඟතාවයක් දක්වන්නේ අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම (Mean = 3.82) සඳහා බවයි. මෙම අයිතමය සඳහා වාර්තා වී ඇති අවම සම්මත අපගමනය (SD = 0.58) මගින් පෙනී යන්නේ බුද්ධ ධර්මයේ එන ඉවසීම සහ කලාපීය මිත්‍ර සේවනය වැනි සංකල්ප හරහා සිසුන් අන්‍යෝන්‍ය ගරුත්වය සහිත සන්නිවේදනයකට පොදුවේ නැඹුරු වී ඇති බවයි. සිසුන්ගේ ස්වයං ඇගයීමට වඩා ගුරුවරුන් සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බව විශ්වාස කරන අතර, විශේෂයෙන්ම අන් අයගේ අදහස් වලට ගරු කිරීම සම්බන්ධයෙන් ගුරුවරුන් 4.45 ක ඉතා ඉහළ මධ්‍යන්‍ය අගයක් ලබා දී ඇත. එම අගය සඳහා සම්මත අපගමනය 0.48 ක් ලෙස වාර්තා වීම මගින් ගුරුවරුන් අතර මෙම නිරීක්ෂණය පිළිබඳ ඉහළ එකඟතාවයක් ඇති බව සනාථ වුවද, ඉදිරිපත් කිරීම්වලදී පවතින විශ්වාසය පිළිබඳව ගුරුවරුන් ලබා දී ඇති මධ්‍යන්‍ය අගය (Mean = 3.10) සිසුන්ගේ ස්වයං ඇගයීම් අගයටත් වඩා අඩු මට්ටමක පවතී.

දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව ප්‍රශ්න ඇසීම වැනි සක්‍රීය සන්නිවේදන ලක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් ගුරුවරුන්ගේ ඇගයීම (Mean = 3.85 - ඉහළ) සහ සිසුන්ගේ ඇගයීම (Mean = 3.55 - මධ්‍යම) අතර පැහැදිලි පරතරයක් දක්නට ලැබෙන අතර දෙපාර්ශවයම ඉදිරිපත් කිරීම්වලදී පවතින විශ්වාසය (Performance Confidence) මධ්‍යම මට්ටමේ පවතින බව ඒකමතිකව සනාථ කරයි. මෙය සංඛ්‍යාතමය වශයෙන් තහවුරු කරන්නේ සිසුන් බුද්ධ ධර්මය හරහා සාර්ථක 'නිෂ්ක්‍රීය ශ්‍රාහකයන්' (Passive Listeners) ලෙස වර්ධනය වී ඇති නමුත්, ප්‍රසිද්ධ කථනයේදී පවතින බිය (Performance Anxiety) හේතුවෙන් 'ක්‍රියාකාරී ප්‍රකාශකයන්' (Active Communicators) ලෙස වර්ධනය වීම තවමත් මධ්‍යම මට්ටමක පවතින බවයි.

පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් අනාවරණය වූ 'අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම' (Mean = 3.82) සහ 'ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය' (Mean = 3.30) අතර පවතින සැලකිය යුතු පරතරය සිසුන්ගේ, ගුරුවරුන්ගේ සහ විදුහල්පතිවරුන්ගේ ගුණාත්මක ප්‍රකාශ මගින් තවදුරටත් තහවුරු වේ. වැඩිදුරටත් සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා පිළිබඳ ගුණාත්මක දත්ත විමර්ශනයේදී, ඔවුන් ශ්‍රාහකයන් ලෙස (Passive Listeners) ඉතා සාර්ථක වුවද, ප්‍රකාශකයන් ලෙස (Active Speakers) පවතින දුර්වලතාවය මනාව පැහැදිලි විය. 10 ශ්‍රේණියේ එක් ශිෂ්‍යයෙකු සිය අත්දැකීම විස්තර කරමින් ප්‍රකාශ කළේ, "අපි දහම් කරුණු ගැන සාකච්ඡා කරද්දී අතින් ළමයි කියන දේ අහගෙන ඉන්න ආසයි. ඒකෙන් අපිට ගොඩක් දේවල් ඉගෙන ගන්න පුළුවන්. ඒත් මුළු පන්තියම ඉස්සරහට ගිහිත් කතාවක් කරන්න කිව්වොත් ලොකු බයක් දැනෙනවා. මම දන්න දේවල් වුණත් එතකොට මට අමතක වෙනවා" යනුවෙනි. මෙම ප්‍රකාශය මගින් පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල දැක්වෙන 'අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම' සහ 'ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය' අතර පවතින පරතරය මනාව තහවුරු වේ.

ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රතිචාර දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ, බොහෝ සිසුන් කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලට වඩා ගුරුවරයා විසින් කරනු ලබන දේශනාවලට සවන් දීමට ප්‍රිය කරන බවයි. මෙය සිසුන් තුළ සවන් දීම සහ ඉවසීම වැනි 'නිෂ්ක්‍රීය සන්නිවේදන කුසලතා' (Passive Communication Skills) බුද්ධ ධර්මය තුළින් මනාව වර්ධනය වී ඇති බවට සාක්ෂියකි. කෙසේ වෙතත්, විදුහල්පතිවරුන්ගේ නිරීක්ෂණයන්ට අනුව, සිසුන් ධර්ම කරුණු විභාග ප්‍රශ්න පත්‍රයකදී ඉතා හොඳින් ලියන නමුත්, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලුවකදී හෝ චිත්තවේගීය

අවස්ථාවකදී තම අදහස් තාර්කිකව හා විශ්වාසයෙන් යුතුව සන්නිවේදනය කිරීමට අපොහොසත් වන බව පෙනී යයි. ගුරුවරුන් වැඩිදුරටත් පෙන්වා දෙන්නේ පන්ති කාමරය තුළ පවතින අධික සිසුන් සංඛ්‍යාව සහ විෂය නිර්දේශයේ ඇති අන්තර්ගතය විශාල වීම නිසා සෑම සිසුවෙකුටම සිය සන්නිවේදන හැකියාවන් ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කිරීමට අවස්ථාවන් නොලැබෙන බවයි. මෙම ගුණාත්මක සාක්ෂි පර්යේෂණ දත්ත සමඟ සංසන්දනය කිරීමේදී පැහැදිලි වන්නේ, ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් දැක්වීමේදී පවතින බිය (Performance Anxiety) හේතුවෙන් සිසුන්ගේ 'ක්‍රියාකාරී සන්නිවේදන කුසලතා' (Active Communication Skills) තවමත් අවම මට්ටමක පවතින බවයි.

ඒ අනුව මෙම ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ සිසුන් සවන්දෙන්නන් ලෙස විශිෂ්ට වුවද, තම අදහස් ස්වාධීනව ඉදිරිපත් කිරීමට තවමත් ව්‍යුහාත්මක හා මනෝවිද්‍යාත්මක බාධාවන් පවතින බවයි.

4.1.2.2. නායකත්ව කුසලතා සංවර්ධනය විශ්ලේෂණය

වගුව 4.1.2.3 : නායකත්ව කුසලතා පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)

අයිතමය (Item)	ප්‍රතිචාරක පාර්ශවය	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (SD)	මට්ටම
නායකත්ව ගුණ පිළිබඳ අවබෝධය (Q06 / T06)	සිසුන්	3.78	0.57	ඉහළ
	ගුරුවරුන්	4.30	0.45	ඉහළ
නායකත්ව භූමිකා භාරගැනීම (Q34 / T25)	සිසුන්	3.22	0.73	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.40	0.68	මධ්‍යම
සාධාරණ තීරණ ගැනීම (Q16 / T13)	සිසුන්	3.46	0.65	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.90	0.55	ඉහළ
ගැටලු සාමකාමීව විසඳීම (Negotiation) (Q36 / T39)	සිසුන්	3.39	0.68	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.80	0.60	ඉහළ

ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව, සිසුන්ගේ "නායකත්ව ගුණ පිළිබඳ අවබෝධය" (Mean = 3.78) ඉහළ මට්ටමක පවතින අතර, එය ගුරුවරුන්ගේ ඇගයීම (Mean = 4.30) මගින් ද ස්ථාවරව තහවුරු වේ. මෙම ඉහළ අගයට ප්‍රධානතම හේතුව ලෙස බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත දස රාජ ධර්ම, සතර සංග්‍රහ වස්තු සහ සජ්ඣ අපරිභාණිය ධර්ම වැනි ඉගැන්වීම් හරහා ලැබෙන ශක්තිමත් න්‍යායාත්මක පදනම හඳුනාගත හැකිය. කෙසේ වෙතත්, "නායකත්ව භූමිකා ප්‍රායෝගිකව භාරගැනීම" පිළිබඳ අගය සිසුන් (Mean = 3.22) සහ ගුරුවරුන් (Mean = 3.40) යන දෙපාර්ශවයම මධ්‍යම මට්ටමක වාර්තා කර ඇත. සිසුන්ගේ දත්තවල පවතින සාපේක්ෂව ඉහළ සම්මත අපගමනය (SD = 0.73) මගින් ගම්‍ය වන්නේ නායකත්ව අවස්ථා සියලුම සිසුන්ට එක හා සමානව බෙදී නොයන බවයි.

තවද, "සාධාරණ තීරණ ගැනීම" සහ "ගැටලු සාමකාමීව විසඳීම" යන අංශ සඳහා ගුරුවරුන් ඉහළ මට්ටමේ අගයන් (Mean = 3.90 සහ 3.80) ලබා දී තිබුණද, සිසුන්ගේ ස්වයං

ඇගයීම පවතින්නේ මධ්‍යම මට්ටමේය (Mean = 3.46 සහ 3.39). මෙම පරතරය මගින් නිරූපණය වන්නේ සිසුන් තුළ නායකත්වය පිළිබඳ න්‍යායාත්මක 'දැනුම' (Knowledge) මනාව ස්ථාපිත වී තිබුණද, පන්ති කාමරය තුළ පවතින ව්‍යුහාත්මක බාධාවන් සහ අත්දැකීම් ලැබීමේ අවස්ථා සීමිත වීම හේතුවෙන් එය 'ප්‍රායෝගික කුසලතාවක්' (Practical Skill) බවට පරිවර්තනය වීමේ දුර්වලතාවක් පවතින බවයි.

නායකත්ව කුසලතා පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ න්‍යායාත්මක අවබෝධය ඉහළ වුවද, ප්‍රායෝගික නායකත්ව භූමිකාවන් කෙරෙහි සිසුන් දක්වන මැළිකම සහ අවස්ථා අවම වීමයි.

පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් අනාවරණය වූ 'අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම' (Mean = 3.82) සහ 'ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය' (Mean = 3.30) අතර පවතින සැලකිය යුතු පරතරය සිසුන්ගේ, ගුරුවරුන්ගේ සහ විදුහල්පතිවරුන්ගේ ගුණාත්මක ප්‍රකාශ මගින් තවදුරටත් තහවුරු වේ. වැඩිදුරටත් සිසුන්ගේ සන්නිවේදන කුසලතා පිළිබඳ ගුණාත්මක දත්ත විමසීමේදී, ඔවුන් ග්‍රාහකයන් ලෙස (Passive Listeners) ඉතා සාර්ථක වුවද, ප්‍රකාශකයන් ලෙස (Active Speakers) පවතින දුර්වලතාවය මනාව පැහැදිලි විය. 10 ශ්‍රේණියේ එක් ශිෂ්‍යයෙකු සිය අත්දැකීම් විස්තර කරමින් ප්‍රකාශ කළේ, "අපි දහම් කරුණු ගැන සාකච්ඡා කරද්දී අනිත් ළමයි කියන දේ අහගෙන ඉන්න ආසයි. ඒකෙන් අපිට ගොඩක් දේවල් ඉගෙන ගන්න පුළුවන්. ඒත් මුළු පන්තියම ඉස්සරහට ගිහින් කතාවක් කරන්න කිව්වොත් ලොකු බයක් දැනෙනවා. මම දන්න දේවල් වුණත් එතකොට මට අමතක වෙනවා" යනුවෙනි. මෙම ප්‍රකාශය මගින් පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල දැක්වෙන 'අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම' සහ 'ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය' අතර පවතින පරතරය මනාව තහවුරු වේ.

ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රතිචාර දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ, බොහෝ සිසුන් කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලට වඩා ගුරුවරයා විසින් කරනු ලබන දේශනාවලට සවන් දීමට ප්‍රිය කරන බවයි. මෙය සිසුන් තුළ සවන් දීම සහ ඉවසීම වැනි 'නිෂ්ක්‍රීය සන්නිවේදන කුසලතා' (Passive Communication Skills) බුද්ධ ධර්මය තුළින් මනාව වර්ධනය වී ඇති බවට සාක්ෂියකි. කෙසේ වෙතත්, විදුහල්පතිවරුන්ගේ නිරීක්ෂණයන්ට අනුව, සිසුන් ධර්ම කරුණු විභාග ප්‍රශ්න පත්‍රයකදී ඉතා හොඳින් ලියන නමුත්, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලුවකදී හෝ චිත්තවේගීය අවස්ථාවකදී තම අදහස් තාර්කිකව හා විශ්වාසයෙන් යුතුව සන්නිවේදනය කිරීමට අපොහොසත් වන බව පෙනී යයි. ගුරුවරුන් වැඩිදුරටත් පෙන්වා දෙන්නේ පන්ති කාමරය තුළ පවතින අධික සිසුන් සංඛ්‍යාව සහ විෂය නිර්දේශයේ ඇති අන්තර්ගතය විශාල වීම නිසා සෑම සිසුවෙකුටම සිය සන්නිවේදන හැකියාවන් ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කිරීමට අවස්ථාවක් නොලැබෙන බවයි. මෙම ගුණාත්මක සාක්ෂි පර්යේෂණ දත්ත සමඟ සංසන්දනය කිරීමේදී පැහැදිලි වන්නේ, ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් දැක්වීමේදී පවතින බිය (Performance Anxiety) සහ විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව හේතුවෙන් සිසුන්ගේ 'ක්‍රියාකාරී සන්නිවේදන කුසලතා' (Active Communication Skills) තවමත් අවම මට්ටමක පවතින බවයි.

ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ සිසුන් සවන්දෙන්නන් ලෙස විශිෂ්ට වුවද, තම අදහස් ස්වාධීනව ඉදිරිපත් කිරීමට තවමත් ව්‍යුහාත්මක හා මනෝවිද්‍යාත්මක බාධාවන් පවතින බවයි.

4.1.2.3. ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා සංවර්ධනය විශ්ලේෂණය

ගැටලු විසඳීමේ කුසලතාවය යනු යම් අභියෝගාත්මක අවස්ථාවකදී තාර්කිකව කරුණු විමසා බලා, විකල්ප විසඳුම් අතුරින් වඩාත් උචිත තීරණය තෝරා ගැනීමේ හැකියාවයි. පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්තයන්ට අනුව සිසුන්ගේ චින්තන කුසලතා වර්ධනය පිළිබඳ ඉතා වැදගත් සන්ධිස්ථානයක් හඳුනාගත හැකිය.

වගුව 4.1.2.4 : ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)

අයිතමය (Item)	ප්‍රතිචාරක පාර්ශවය	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (SD)	මට්ටම
ගැටලුවක මූලය හඳුනාගැනීම (Q12 / T11)	සිසුන්	3.66	0.60	ඉහළ
	ගුරුවරුන්	4.15	0.50	ඉහළ
හේතු-ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණය (Logic) (Q13 / T12)	සිසුන්	3.72	0.58	ඉහළ
	ගුරුවරුන්	4.25	0.48	ඉහළ
විකල්ප විසඳුම් සෙවීම (Q14 / T13)	සිසුන්	3.51	0.63	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.70	0.58	ඉහළ
තීරණ දෛනික ජීවිතයට යෙදීම (Q15 / T15)	සිසුන්	3.42	0.67	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.20	0.70	මධ්‍යම

සංඛ්‍යානමය දත්තයන්ට අනුව, "හේතු-ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණය" (Mean = 3.72) සහ "ගැටලුවක මූලය හඳුනාගැනීම" (Mean = 3.66) යන අංශයන්හි සිසුන් ඉහළ මධ්‍යන්‍ය අගයන් වාර්තා කර ඇත. මෙම ප්‍රතිඵලය ගුරුවරුන්ගේ ඇගයීම් මගින් ද (Mean = 4.25 සහ 4.15) ස්ථාවරව තහවුරු වේ. මෙයින් ගම්‍ය වන්නේ බුද්ධි ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත 'වතුරාර්ය සත්‍ය විග්‍රහය' සහ 'පටිච්චසමුප්පාද ධර්මය' වැනි විද්‍යාත්මක ඉගැන්වීම්, ගැටලුවක මූලික හේතුව (දුක්ඛ සමුදය) සහ එහි තාර්කික පසුබිම අවබෝධ කර ගැනීමට ශිෂ්‍යයා සූදානම් කර ඇති බවයි. ධර්මය තුළ එන "හේතු ප්‍රත්‍යයන් නිසා යමක් හටගනී" යන පදනම සිසුන්ගේ තාර්කික චින්තනය (Reasoning skills) වර්ධනය කිරීමට සෘජුවම බලපා ඇත.

කෙසේ වෙතත්, මෙම තාර්කික අවබෝධය සහ එහි ප්‍රායෝගික භාවිතය අතර පවතින විසුකත් භාවය (Abstraction) ගුණාත්මක දත්ත මගින් මනාව හෙළිවේ. ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල "දෛනික ජීවිතයට තීරණ යෙදීම" යන අංශයට ගුරුවරුන් ලබා දී ඇත්තේ 3.20 ක මධ්‍යම අගයකි. මෙම පරතරය පිළිබඳව විදුහල්පතිවරුන් සමඟ පැවැත්වූ සම්මුඛ සාකච්ඡාවලදී අනාවරණය වූයේ සිසුන් ධර්ම කරුණු විභාග මට්ටමින් ඉතා සාර්ථකව විශ්ලේෂණය කළද, සැබෑ ජීවිතයේ අර්බුදයකදී (උදා: මිතුරු අමනාපයකදී හෝ විභාග අසාර්ථක වීමකදී) තාර්කිකව සිතනවා වෙනුවට ඔවුන් බොහෝ විට චිත්තවේගී (Emotional) වන බවයි.

10 ශ්‍රේණියේ ශිෂ්‍යයෙකු සිය අත්දැකීම (FGD 04) විස්තර කරමින් මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය: "පන්තියේදී අපි හැමදේටම හේතුවක් නියමනවා (පටිච්චසමුප්පාදය) නිසලා ඉගෙන

ගන්නවා. ඒක ලියන්නන් ලේසියි. ඒත් ඇත්තටම ජීවිතේ ලොකු ප්‍රශ්නයක් ආවාම, එහෙම නැත්නම් කවුරුහරි මාව තරහා ගැස්සුවාම ඒ ඉගෙන ගන්න දේවල් block වෙනවා. ඒ වෙලාවට තර්ක කරන්න හිතන්නේ නැහැ." මෙම ප්‍රකාශයෙන් තහවුරු වන්නේ න්‍යායාත්මක දැනුම සහ ස්වයං-විශ්ලේෂණ මෙවලම් (Self-analytical tools) ලෙස එම දැනුම භාවිතා කිරීම අතර පවතින පරතරයයි. ගුරුවරුන් පෙන්වා දෙන්නේ විෂය නිර්දේශය තුළ ඓතිහාසික කරුණු සහ මතක තබා ගත යුතු දිනයන් අධික ලෙස අවධාරණය කිරීම නිසා, ප්‍රායෝගික ජීවන ගැටලු විසඳන ආකාරය පිළිබඳ "සිද්ධි අධ්‍යයන" (Case Studies) පන්ති කාමරය තුළ සාකච්ඡා කිරීමට කාලය මදි වන බවයි.

අවසාන වශයෙන්, මෙම විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය තුළින් සිසුන් සාර්ථක "න්‍යායාත්මක චින්තකයන්" බවට පත් කර ඇති නමුත්, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලු කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය "ප්‍රායෝගික භාවිතය" තවමත් මධ්‍යම මට්ටමක පවතින බවයි. මෙම තත්ත්වය මහ හරවා ගැනීමට නම්, ධර්ම කරුණු ජීවිතයට ආදේශ කරන ආකාරය පිළිබඳ අත්දැකීම් ඉගෙනුම් ක්‍රමවේද අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලියට එක් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

4.1.2.4. පියර්සන් සහසම්බන්ධතා විශ්ලේෂණය: මෘදු කුසලතා අතර පවතින අන්තර්-සම්බන්ධතාව (Pearson Correlation Analysis)

මෘදු කුසලතා වර්ධනය යනු හුදකලා ඒකක ලෙස සිදුවන්නක් නොව, ඒවා එකිනෙක පෝෂණය වන සහ අන්තර්-රඳා පවතින පද්ධතියක් (Interconnected System) බව මෙම පර්යේෂණයේ මූලික උපකල්පනයයි. බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනීම හරහා සිසුන් අත්පත් කරගත් සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා අතර පවතින මෙම සහසම්බන්ධතාවය (Correlation) විද්‍යාත්මකව මැන බැලීම සඳහා SPSS 16 මෘදුකාංගය භාවිතයෙන් පියර්සන් සහසම්බන්ධතා පරීක්ෂණය (Pearson Correlation Test) සිදු කරන ලදී.

වගුව 4.1.2.5 : මෘදු කුසලතා අතර පවතින පියර්සන් සහසම්බන්ධතා මැට්‍රික්සය (Correlations Matrix)

මෘදු කුසලතාව	සන්නිවේදන කුසලතා	නායකත්ව කුසලතා	ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා
සන්නිවේදන කුසලතා	1	.642**	.588**
නායකත්ව කුසලතා	.642**	1	.512**
ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා	.588**	.512**	1

(p < 0.01 මට්ටමේදී සංඛ්‍යාත්මකව සැලකිය යුතු වේ).

සංඛ්‍යානමය දත්තයන්ට අනුව, සන්නිවේදන කුසලතා සහ නායකත්ව කුසලතා අතර $r = 0.642$ ක ප්‍රබල ධනාත්මක සහසම්බන්ධතාවක් වාර්තා වේ. මෙම ප්‍රතිඵලය මගින් ගම්‍ය වන්නේ ශිෂ්‍යයෙකුගේ සන්නිවේදන හැකියාවන් (විශේෂයෙන් අත් අයට සවන් දීම සහ ප්‍රිය වචනයෙන් අදහස් හුවමාරුව) වර්ධනය වන විට, එය ඔවුන්ගේ නායකත්ව භූමිකාවන් සාර්ථකව හැසිරවීමේ හැකියාව කෙරෙහි සෘජු හා බලවත් බලපෑමක් ඇති කරන බවයි. බුද්ධ

ධර්මයේ එන 'සතර සංග්‍රහ වස්තු' තුළ නායකයෙකු සතු විය යුතු සන්නිවේදන ශක්තිය අවධාරණය කරන අතර, මෙම දත්ත මගින් එම ධර්ම කරුණු සිසුන්ගේ පෞරුෂය තුළ ඒකාබද්ධව ක්‍රියා කරන ආකාරය තහවුරු කරයි.

එමෙන්ම, සන්නිවේදන කුසලතා සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා අතර $r = 0.588$ ක සැලකිය යුතු ධනාත්මක සහසම්බන්ධතාවක් පවතී. ඕනෑම ගැටලුවකදී සාර්ථකව අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමටත්, අන් අයගේ මතයන්ට ගරු කරමින් විකල්ප විසඳුම් සාකච්ඡා කිරීමටත් හැකි වීම, ගැටලු විසඳීමේ ක්‍රියාවලිය සාර්ථක වීමට අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් බව මෙම සංඛ්‍යානමය අගය මගින් සනාථ වේ. නායකත්ව සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා අතර පවතින $r = 0.512$ ක සහසම්බන්ධතාවයෙන් පෙනී යන්නේ, ගැටලුවකදී පවතින තාර්කික තීරණ ගැනීමේ හැකියාව සාර්ථක නායකයෙකු වීමට උපකාරී වන බවයි.

මෙම විශ්ලේෂණයේ වඩාත් වැදගත් කරුණ වන්නේ සියලුම සහසම්බන්ධතාවන් $p < 0.01$ මට්ටමේ පවතින බැවින්, මෙම කුසලතා අතර පවතින සබඳතාවය ඉතා ඉහළ විශ්වසනීයත්වයකින් යුක්ත වීමයි. මෙයින් තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළින් එක් මෘදු කුසලතාවක් වර්ධනය කිරීමට ගුරුවරයා දරන උත්සාහය, අනෙකුත් කුසලතාවන් කෙරෙහි ද දාම ප්‍රතික්‍රියාවක් (Chain reaction) ලෙස බලපාන බවයි. එබැවින්, දහම් අධ්‍යාපනය තුළ හුදකලා විෂය කොටස් ඉගැන්වීමට වඩා, මෙම මෘදු කුසලතා ඒකාබද්ධව (Integrated) පුහුණු කිරීමේ වැදගත්කම මෙම සහසම්බන්ධතා මැට්‍රික්සය මගින් විද්‍යාත්මකව තහවුරු වේ.

සහසම්බන්ධතා විශ්ලේෂණය මගින් පෙනී යන්නේ සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම යන කුසලතා එකිනෙක පෝෂණය කරමින් ශිෂ්‍යයාගේ සමස්ත පෞරුෂය හැඩගැස්වීමට දායක වන බවයි.

4.1.2.5. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ මෘදු කුසලතා වර්ධනය: න්‍යායාත්මක අවබෝධය සහ ප්‍රායෝගික භාවිතය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක සාරාංශය

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව හරහා සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ සිදු කරන ලද සමස්ත දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් අධ්‍යාපනික සහ මනෝවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් නිගමන කිහිපයක් අනාවරණය වේ. මෙම පර්යේෂණයේදී විමර්ශනයට භාජනය වූ ප්‍රධාන කුසලතා ත්‍රිත්වය වන සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම යන අංශයන්හි න්‍යායාත්මක අවබෝධය සහ ආකල්පමය වර්ධනය 'ඉහළ' මට්ටමක පවතින බව ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් සනාථ විය. විශේෂයෙන්ම, සවන් දීම සහ අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම (Mean = 3.82), නායකත්ව ගුණ පිළිබඳ අවබෝධය (Mean = 3.78) සහ හේතු-ඵල විශ්ලේෂණ හැකියාව (Mean = 3.72) යන අංශයන්හි සිසුන් පෙන්නුම් කරන සාධනීය මට්ටම, විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත සතර සංග්‍රහ වස්තු, දස රාජ ධර්ම සහ චතුරාර්ය සත්‍යය වැනි ඉගැන්වීම්වල සාර්ථකත්වය විදහා දක්වන්නකි. බුද්ධ ධර්මය හුදු ආගමික විෂයයකින් ඔබ්බට ගොස් සිසුවාගේ චින්තනය පදනම ශක්තිමත් කිරීමට සමත් වී ඇති බව මෙයින් පැහැදිලි වේ.

කෙසේ වෙතත්, මෙම ශක්තිමත් න්‍යායාත්මක පදනම සහ එහි ප්‍රායෝගික භාවිතය (Practical Application) අතර පවතින 'සංජානන-වර්ගාත්මක පරතරය' (Cognitive-Behavioral Gap) මෙම විශ්ලේෂණයේදී මතු වූ වඩාත් තීරණාත්මක සොයාගැනීමකි. සිසුන්ගේ

ප්‍රකාශ සහ විදුහල්පති සම්මුඛ සාකච්ඡා දත්ත මගින් සනාථ වූයේ, සිසුන් ධර්ම කරුණු විභාග කේන්ද්‍රීයව මනාව ග්‍රහණය කරගෙන සිටියද, ඒවා සැබෑ ජීවිතයේ අභියෝගාත්මක අවස්ථාවලදී සක්‍රීය සන්නිවේදන මෙවලමක් හෝ තීරණ ගැනීමේ උපාය මාර්ගයක් ලෙස භාවිතයට ගැනීමට පසුබට වන බවයි. ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය (Mean = 3.30) සහ නායකත්ව භූමිකා භාරගැනීම (Mean = 3.22) වැනි ප්‍රායෝගික අංශයන් 'මධ්‍යම' මට්ටමක පැවතීමෙන් තහවුරු වන්නේ, සිසුන් 'දැනුමෙන්' සන්නද්ධ වුවද (Knowledge), එම දැනුම 'කුසලතාවක්' (Skill) දක්වා පරිවර්තනය වීමට අවශ්‍ය ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් (Experiential Learning) පාසල් පද්ධතිය තුළ ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි.

පිරස්සන් සහසම්බන්ධතා විශ්ලේෂණයට ($r = 0.642, p < 0.01$) අනුව, මෙම මෘදු කුසලතා එකිනෙක මත ප්‍රබලව රඳා පවතින අතර, එක් කුසලතාවක ඇති වන වර්ධනය අනෙක් කුසලතාවන්ට දාම ප්‍රතික්‍රියාවක් ලෙස බලපාන බව පෙනී යයි. නමුත් ගුරුවරුන් සහ විදුහල්පතිවරුන් පෙන්වා දුන් පරිදි, විෂය නිර්දේශයේ ඇති අධික ඓතිහාසික කරුණු ප්‍රමාණය, විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව සහ පන්ති කාමරයේ සිසුන් සංඛ්‍යාව අධික වීම වැනි ව්‍යුහාත්මක බාධාවන් නිසා මෙම කුසලතා ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කිරීමට ඇති අවස්ථා ඇතිවී ඇත. අවසාන වශයෙන්, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව ශිෂ්‍යයාගේ පෞරුෂය සදාචාරාත්මකව හැඩගැස්වීමට විශාල දායකත්වයක් ලබා දෙන අතරම, එය 21 වන සියවසේ මෘදු කුසලතා සමඟ වඩාත් සක්‍රීයව බද්ධ කිරීම සඳහා වර්තමාන ඉගැන්වීම් හා ඇගයීම් ක්‍රමවේදවල (Assessment methods) ව්‍යුහාත්මක වෙනසක් සිදු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම විශ්ලේෂණය මගින් විද්‍යාත්මකව සනාථ වේ.

සමස්ත විශ්ලේෂණාත්මක සාරාංශය මගින් පෙනී යන්නේ න්‍යායාත්මක දැනුම ප්‍රායෝගික වර්ධාවක් බවට පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයේ මූලික තීරණාත්මක පියවර විය යුතු බවයි.

4.1.3. බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ප්‍රායෝගිකව දායක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම

4.1.3.1. ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සිසු දත්ත විශ්ලේෂණය

මෙම කොටස මගින් බුද්ධ ධර්මය පන්ති කාමරය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ඉගැන්වීම් ශිල්ප ක්‍රම සහ ශිෂ්‍ය සහභාගීත්වය පිළිබඳව සිසුන්ගේ දෘෂ්ටිකෝණය සංඛ්‍යාතමය, ගුණාත්මක සහ නිරීක්ෂණ දත්ත ඇසුරින් තුන්වන පාර්ශවීය (Triangulation) විමර්ශනයකට ලක් කරයි.

බුද්ධ ධර්මය පන්ති කාමරය තුළ ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිදු වන ආකාරය පිළිබඳව සිසුන් 310 දෙනෙකුගෙන් ලබාගත් දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, ඒ සඳහා මධ්‍යන්‍යය ($\bar{x}$) සහ සම්මත අපගමනය (σ) යන දර්ශක උපයෝගී කරගන්නා ලදී. එම සංඛ්‍යාතමය දත්තයන් පහත වගුවෙහි සාරාංශගත කොට ඇත.

වගුව 4.1.3.1 : ඉගැන්වීම් ශිල්ප ක්‍රම සහ සිසු සහභාගීත්වය ($n=310$)

SPSS විවලාස	අයිතමය (Item)	මධ්‍යන්‍යය ($\bar{x}$)	සම්මත අපගමනය (σ)	මට්ටම
-------------	---------------	--------------------------	---------------------------	-------

Q61	ගුරුවරයා ප්‍රායෝගික උදාහරණ භාවිතා කරයි	3.82	0.58	ඉහළ
Q62	පන්තියේදී ගැටලු සාකච්ඡා කිරීමට අවස්ථාව ලැබේ	3.55	0.64	මධ්‍යම
Q63	විෂය කරුණු ජීවිතයට ගලපා ගැනීමට මහ පෙත්වයි	3.68	0.55	මධ්‍යම
Q64	කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති හෝ සිද්ධි අධ්‍යයනයන් සිදු කෙරේ	2.82	0.88	අඩු
Q70	නායකත්ව අවස්ථා සියලු දෙනාටම සමානව	3.12	0.72	මධ්‍යම

වගුව 4.1.3.1 නිරීක්ෂණය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ Q61 එනම් 'ප්‍රායෝගික උදාහරණ භාවිතය' සඳහා ඉහළම මධ්‍යන්‍ය අගයක් ($\bar{x} = 3.82$) වාර්තා වන බවයි. මෙයින් ගම්‍ය වන්නේ බුද්ධ ධර්ම ගුරුවරුන් ධර්ම කරුණු පැහැදිලි කිරීමේදී ජාතක කතා සහ සූත්‍ර කතා වැනි ප්‍රායෝගික නිදසුන් බහුලව භාවිත කරන බවයි. පන්ති කාමර නිරීක්ෂණයේ දී ගුරුවරයා 'සිභාලෝවාද සූත්‍රය' උගන්වන අවස්ථාවේදී, වර්තමාන සමාජයේ මන්ද්‍රවා භාවිතය සහ එහි ආදිතව පිළිබඳව පුවත්පත් වාර්තා කිහිපයක් උදාහරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ එහිදී සිසුන් ඉතා අවධානයෙන් යුතුව කරුණු ශ්‍රවණය කිරීම හරහා ද මෙම තත්ත්වය තහවුරු වේ. ශිෂ්‍ය සම්මුඛ සාකච්ඡා වලදී ද "ජාතක කතාවක් හරි සැබෑ සිද්ධියක් හරි කියලා දෙද්දි අපිට ඒක මාර විදිහට හිතට වදිනවා" යනුවෙන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් පෙනී යන්නේ ප්‍රායෝගික නිදසුන් භාවිතය සිසුන්ගේ ඉගෙනුම් උනන්දුව සහ ආකර්ෂණය රඳවා ගැනීමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන බවයි. විෂය කරුණු ජීවිතයට ගලපා ගැනීමට මහ පෙත්වීම (Q63) සඳහා වන මධ්‍යම-ඉහළ මට්ටමේ අගය ($\bar{x} = 3.68$) මගින් ද තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය හුදු න්‍යායාත්මක විෂයක් ලෙස නොව ජීවිතයට සමීප විෂයක් ලෙස ඉගැන්වීමට ගුරුවරුන් උත්සාහ ගන්නා බවයි.

කෙසේ වෙතත්, Q64 අයිතමය වන 'කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති සහ සිද්ධි අධ්‍යයනයන්' සඳහා අඩුම මධ්‍යන්‍ය අගයක් ($\bar{x} = 2.84$) වාර්තා වීම පර්යේෂණාත්මකව ඉතා වැදගත් සොයා ගැනීමකි. මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අත්‍යවශ්‍ය වන සහයෝගී ඉගෙනුම් (Collaborative Learning) අවස්ථා පන්ති කාමරය තුළ ප්‍රමාණවත් නොවන බව මෙමගින් සනාථ වේ. නිරීක්ෂණය කරන ලද පන්ති 9 න් 7 කම සිසුන් අසුන් ගෙන සිටියේ සම්ප්‍රදායික පේළි ක්‍රමයට (Row arrangement) වන අතර, මුළු කාලය පුරාම ගුරුවරයා ඉදිරිපස සිට දේශනයක් පැවැත්වීම සහ සිසුන් සටහන් පිටපත් කිරීමේ පමණක් නිරත වීම මෙයට ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. කණ්ඩායම් සාකච්ඡා සඳහා පන්ති සකස් කිරීමට හෝ සිසුන් කණ්ඩායම් කිරීමට ගත් උත්සාහයක් දක්නට නොලැබීම සිසුන්ගේ කණ්ඩායම් හැගීම සහ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව ප්‍රවර්ධනයට බාධාවකි. සිසුන් ද ප්‍රකාශ කර සිටියේ පන්තියේදී බොහෝ විට සිදු වන්නේ ඒක පාර්ශ්වීය (One way) දේශන පමණක් බවත්, එළිමහන් ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකමක් කිරීමට අවස්ථාව ලැබෙන්නේ කලාතුරකින් බවත්ය.

පන්ති කාමරය තුළ නායකත්ව අවස්ථා බෙදී යාම (Q70) පිළිබඳව පවතින්නේ 3.12 ක මධ්‍යස්ථ මට්ටමේ මධ්‍යන්‍ය අගයකි. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ නායකත්ව භූමිකාවන් සියලුම සිසුන් අතර සමානව බෙදී නොයන අතර පන්ති කාමරය තුළ 'නායකත්ව ඒකාධිකාරයක්'

පවතින බවයි. පන්ති කාමර නිරීක්ෂණයේදී පෙනී ගියේ කණ්ඩායම් වැඩක් සඳහා නායකයෙකු පත් කරන ලෙස ගුරුවරයා පැවසූ විට, සෑම අවස්ථාවකම පන්තියේ ඉදිරිපස අසුන් ගන්නා හෝ විෂයට දක්ෂ සිසුන් කිහිප දෙනෙකුට පමණක් එම වගකීම ලැබෙන බවයි. මේ හේතුවෙන් පසුපස අසුන් ගන්නා සිසුන් එම ක්‍රියාවලියෙන් බැහැර වන අතර, "වගකීමක් ලැබෙන්නේ හැමදාම ඉන්න සෙට් එකට විතරයි" යන සිසුන්ගේ අදහස මගින් පෙනී යන්නේ සියලුම සිසුන්ට සමාන නායකත්ව අවස්ථා නොලැබීම ශිෂ්‍ය පෞරුෂ වර්ධනයට බාධාවක් විය හැකි බවයි.

පන්තියේදී ගැටලු සාකච්ඡා කිරීමට ඇති අවස්ථාව (Q62) සම්බන්ධයෙන්ද මධ්‍යස්ථ මට්ටමේ මධ්‍යන්‍ය අගයක් ($\bar{X} = 3.55$) වාර්තා වේ. ගුරුවරයා පන්තිය තුළ ප්‍රශ්න ඇසීමට අවස්ථාව ලබා දුන්නද, බොහෝ සිසුන් නිහඬව සිටින බවත් පිළිතුරු ලබා දෙන්නේ සිසුන් කිහිප දෙනෙකු පමණක් බවත් නිරීක්ෂණය විය. සිසුන් තමන්ගේ පෞද්ගලික ගැටලුවක් හෝ සැකයක් වීම සීමට උත්සාහ කරන්නේ පීරියඩ් එක අවසානයේ ගුරුවරයා පන්තියෙන් පිටව යන අවස්ථාවේදී පෞද්ගලිකව වීම විශේෂත්වයකි. මෙයින් සනාථ වන්නේ පන්ති කාමරය තුළ විවෘත සංවාදයකට සහ තර්කානුකූල ගැටලු විසඳීමට ඇති අවස්ථා සීමිත බවත්, ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය තවමත් වැඩි වශයෙන් තොරතුරු ලබා දීම (Information-rich) මත පදනම් වූ ගුරු කේන්ද්‍රීය ස්වභාවයක් ගන්නා බවත්ය.

ඉහත ඉදිරිපත් කළ සියලුම දත්ත විශ්ලේෂණය පදනම් කරගනිමින් නිගමනය කළ හැක්කේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය ඉගැන්වීමේදී කරුණු සන්නිවේදනය සඳහා කාලෝචිත හා ප්‍රායෝගික නිදසුන් (Appropriate & Practical Examples) භාවිත කිරීම ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බවයි. එය සිසුන්ගේ අවධානය සහ උනන්දුව රඳවා ගැනීමට මෙන්ම විෂය කරුණු කෙරෙහි ආකර්ෂණයක් ඇති කිරීමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපා ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තවමත් වැඩි වශයෙන් ගුරු කේන්ද්‍රීය (Teacher-centered) ස්වභාවයක් ගන්නා බවත්, විශේෂයෙන්ම සහයෝගී ඉගෙනුම් ක්‍රමවේද අවම වීම නිසා සිසුන්ගේ කණ්ඩායම් හැඟීම, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම වැනි මෘදුක සුචර්මයන්ට පවතින අවස්ථා සීමිත වී ඇති බවත් පැහැදිලිය. පන්ති කාමරයේ පවතින සම්ප්‍රදායික භෞතික සැකැස්ම සහ දේශන කේන්ද්‍රීය ක්‍රමවේදය සිසුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වයට ප්‍රධාන බාධකයක් වී ඇත. එබැවින්, ප්‍රායෝගික නිදසුන් භාවිතයෙන් ඔබ්බට ගොස්, ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය (Student-centered) සක්‍රීය ඉගෙනුම් ක්‍රමවේද සහ කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම් වැඩි වශයෙන් ඒකාබද්ධ කිරීම හරහා සිසුන්ගේ පූර්ණ පෞරුෂ වර්ධනයට දායක වන ලෙස බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීම වඩාත් ඵලදායී කළ හැකි බව පෙනී යයි.

4.1.3.2. ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය හරහා සිදුවූ ශිෂ්‍ය වර්ධනමය වෙනස සහ ඒ ආශ්‍රිත දත්ත විශ්ලේෂණය

බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය හරහා සිසුන් තුළ සිදුවන වර්ධනමය වෙනස්කම් විශ්ලේෂණය කිරීම මෙහිදී සිදු කෙරේ. අධ්‍යාපනය යනු හුදෙක් දැනුම සම්ප්‍රේෂණය කිරීම පමණක් නොව, පුද්ගල ආකල්ප සහ හැසිරීම් රටාවන්හි ධනාත්මක පරිවර්තනයක් ඇති කිරීම බව අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාඥයින්ගේ මතයයි. ශිෂ්‍ය පෞරුෂය සහ චිත්ත වර්ධනය කෙරෙහි විෂය අන්තර්ගතය සහ පන්ති කාමර පරිසරය බලපාන ආකාරය මෙහිදී බහුවිධ දත්ත ප්‍රභවයන් ඇසුරෙන් විමර්ශනය කෙරේ. පර්යේෂණයේ නිරවද්‍යතාව සහ විශ්වාසනීයත්වය (Validity and Reliability) තහවුරු කරනු වස්, ප්‍රමාණාත්මක සංඛ්‍යාලේඛන, ශිෂ්‍ය විවෘත ප්‍රතිචාර සහ

පර්යේෂකයාගේ සෘජු පන්ති කාමර නිරීක්ෂණ දත්ත එක්තැන් කරමින් දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ ප්‍රවේශයක් (Triangulation approach) මෙහිදී අනුගමනය කර ඇත. පර්යේෂණාත්මක සොයාගැනීම්වලට අනුව සිසුන්ගේ වර්ගාත්මක වෙනස්කම් සහ පන්ති කාමරයේ සැබෑ ස්වභාවය පහත පරිදි සාරාංශගත කළ හැකිය.

වගුව 4.1.3.2 : ප්‍රමාණාත්මක සහ නිරීක්ෂණ දත්තයන්හි ඒකාබද්ධ සම්පිණ්ඩනය

අයිතමය (Item)	මධ්‍යන්‍යය (x̄)	සම්මත අපගමනය (σ)	පර්යේෂකයාගේ නිරීක්ෂණ සහ විවේචනාත්මක විශ්ලේෂණය
බුද්ධ ධර්මය නිසා මගේ චිත්තය යහපත් වී ඇත	4.12	0.45	සිසුන් සදාචාරාත්මක උපදෙස් වලට ඉතා සංවේදීව සවන් දෙන බව නිරීක්ෂණය විය. ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ ආධ්‍යාත්මික ශික්ෂණය කෙරෙහි ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කරන බව මින් ගම්‍ය වේ.
අන් අය සමඟ සහයෝගයෙන් වැඩ කිරීමට හුරු විය	3.58	0.62	සාමූහික වැඩ සඳහා සිසුන් තුළ සහජ කැමැත්තක් පැවතියද, පන්ති කාමරයේ පවතින සාම්ප්‍රදායික අසුන් පැනවීමේ ක්‍රමය සහ පැවරුම් රටාව නිසා සහයෝගීතාව ප්‍රායෝගිකව පුහුණු වීමට ඇති අවස්ථා සීමිතය.
පන්තියේ ක්‍රියාකාරකම් නිසා මගේ ලැජ්ජාව/බිය අඩු විය	3.05	0.81	පන්ති කාමරය තුළ ගුරුවරයා විසින් කරුණු විස්තර කිරීමේ ශෛලිය (Didactic style) ප්‍රමුඛ වේ. ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ක්‍රියාකාරකම්වල පවතින උෞනතාවය නිසා සිසුන්ගේ පෞරුෂ වර්ධනය මධ්‍යම මට්ටමක පවතී.

ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් අනාවරණය වූ මෙම තත්ත්වය, සිසුන් සමඟ පවත්වන ලද ගුණාත්මක සාකච්ඡා මගින් තවදුරටත් තහවුරු වේ. බොහෝ සිසුන් ප්‍රකාශ කළේ විෂය කරුණු කෙරෙහි ඔවුන් තුළ ඉහළ ආකර්ෂණයක් පවතින නමුත්, පන්ති කාමර පරිසරය තුළ තම අදහස් නිදහසේ ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති ඉඩකඩ සීමිත බවයි. විශේෂයෙන්ම, විෂය නිර්දේශය ආවරණය කිරීමේ අරමුණින් ගුරුවරයා විසින් සිදු කරනු ලබන දිගු දේශන සහ සටහන් ලබා දීම නිසා, සිසුන්ගේ නිර්මාණශීලී හෝ විවේචනාත්මක චින්තනයට අවස්ථාව නොලැබෙන බව හඳුනාගත හැකිය. මෙය පර්යේෂණාත්මකව "අධ්‍යාපනික බාධාවක්" (Pedagogical bottleneck) ලෙස හඳුනාගත හැකි අතර, එමගින් සිසුන්ගේ සමාජයීය කුසලතා සහ පෞරුෂ වර්ධනය සීමා වී ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය.

පර්යේෂණ දත්තයන්ට අනුව, බුද්ධ ධර්මය විෂය මගින් සිසුන්ගේ විනය වර්ධනය ($\bar{x}=4.12$) සහ පෞරුෂ වර්ධනය ($\bar{x}=3.05$) කෙරෙහි දක්වන දායකත්වය අතර පැහැදිලි පරතරයක් නිරීක්ෂණය වේ. මෙම සංඛ්‍යාත්මක විචලනය ($\bar{x}=1.07$) මගින් ගම්‍ය වන්නේ ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය තුළ පවතින යම් අසමතුලිතතාවයකි. මෙම පරතරය ඇති වීමට බලපාන ප්‍රධාන සාධක ත්‍රිත්වයක් හඳුනාගත හැකිය.

විනය වර්ධනය යනු බොහෝ දුරට ආකල්පමය සහ සංජානනීය මට්ටමින් සිදු වන්නකි. බුදු දහමේ එන සදාචාරාත්මක ඉගැන්වීම් ග්‍රහණය කර ගැනීම සිසුන්ට පහසු වුවද, පෞරුෂ වර්ධනය යනු කුසලතා පාදක (Skill-based) ක්‍රියාවලියකි. බ්ලූම්ගේ වර්ගීකරණයට (Bloom's Taxonomy) අනුව, යමක් "දැන සිටීම" සහ එය ප්‍රායෝගිකව "ඉදිරිපත් කිරීම" යනු මට්ටම් දෙකකි. සිසුන් සතු සදාචාරාත්මක දැනුම, පෞරුෂයක් ලෙස ප්‍රකාශ කිරීමට අවශ්‍ය වේදිකාව පන්ති කාමරය තුළ නිර්මාණය නොවීම මෙම පරතරයට ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස දැක්විය හැකිය.

එමෙන්ම, විනය පිළිබඳ දත්ත ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින්නේ ගුරු-කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් මගින් සදාචාරාත්මක වටිනාකම් ධාරණය කරවීමට (Indoctrination) ඇති හැකියාව නිසාය. එහෙත්, පෞරුෂ වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ ශිෂ්‍යයා ක්‍රියාකාරීව සම්බන්ධ වන ක්‍රමවේදයන්ය. නිරීක්ෂණ දත්තයන්ට අනුව, පන්තියේ කාලයෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් නිෂ්ක්‍රීය ශ්‍රවණයට වැය වීම නිසා, සිසුන් තුළ පවතින "සමාජශීය බිය" ඉවත් වීමට අවස්ථාවක් නොලැබේ.

තවද, වත්මන් අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළ පවතින විභාග කේන්ද්‍රීය ඇගයීම් රටාව නිසා, සිසුන්ගේ පෞරුෂය හෝ නායකත්ව කුසලතාවලට වඩා කරුණු මතක තබා ගැනීමේ හැකියාවට (Rote learning) ප්‍රමුඛතාවයක් ලැබේ. මෙම තත්ත්වය පන්ති කාමරය තුළ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සීමා වීමටත්, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිසුන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය වර්ධනය වීමට බාධා ඇති වීමටත් හේතු වී ඇති බව දැක්විය හැකිය.

සමස්තයක් ලෙස ගත් කල, බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය සිසුන්ගේ අභ්‍යන්තර විනය සහ සදාචාරාත්මක චින්තනය වර්ධනය කිරීමේදී ඉතා ප්‍රශස්ත මට්ටමක පවතී. එහෙත්, සමාජ නිර්මාණවාදී (Social Constructivist) ඉගෙනුම් සිද්ධාන්තයන්ට අනුව, පෞරුෂ වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වන ක්‍රියාකාරකම් පාදක ඉගෙනුම (Activity-Based Learning) පන්ති කාමරය තුළ ප්‍රමාණවත් ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවේ. සැබෑ අධ්‍යාපනයක පරමාර්ථය විය යුත්තේ විනයවත් මෙන්ම පෞරුෂවත් ශිෂ්‍යයෙකු බිහි කිරීමයි. එබැවින්, විෂය අන්තර්ගතයෙන් ලැබෙන සදාචාරාත්මක පෝෂණය වඩාත් අර්ථවත් වීමට නම්, පන්ති කාමරය තුළ කණ්ඩායම් සාකච්ඡා, භූමිකා නිරූපණ සහ ශිෂ්‍ය ඉදිරිපත් කිරීම් වැනි ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ප්‍රවේශයන් වෙත යොමු වීමේ අත්‍යවශ්‍යතාවය මෙම පර්යේෂණය මගින් අවධාරණය කෙරේ.

4.1.3.3. ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ගුරු හා විදුහල්පති දත්ත විශ්ලේෂණය

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව මගින් ලබා දෙන දායකත්වය විමසා බැලීමේදී, එහි ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය (Teaching-Learning Process) පරීක්ෂා කිරීම පර්යේෂණයේ තීරණාත්මක අදියරකි. මෙම පරිච්ඡේදයේ අරමුණ වන්නේ පන්ති කාමරය තුළ ගුරුවරයා සහ ශිෂ්‍යයා අතර සිදුවන අන්තර්ක්‍රියාවන් මෘදු කුසලතා වර්ධනයට කෙතරම් දුරට බලපාන්නේද යන්න විද්‍යාත්මකව විශ්ලේෂණය කිරීමයි. ඒ සඳහා

ගුරු ප්‍රශ්නාවලිය හරහා ලබාගත් ප්‍රමාණාත්මක දත්ත සහ විදුහල්පති සම්මුඛ සාකච්ඡා, ගුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා මෙන්ම පන්ති කාමර නිරීක්ෂණ හරහා ලබාගත් ගුණාත්මක දත්ත යන ද්විත්වයම මෙහිදී භාවිත කර ඇත.

ගුරු ප්‍රශ්නාවලියෙන් ලබාගත් දත්ත SPSS 16 මෘදුකාංගය මගින් විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියට අදාළ වන ප්‍රකාශ සඳහා ලැබුණු ප්‍රතිචාර මගින් ගුරුවරුන් පන්ති කාමරය තුළ මෘදු කුසලතා ප්‍රවර්ධනය සඳහා දක්වන උනන්දුව මැනිය හැකිය. පහත වගුව මගින් එම දත්තයන්හි මධ්‍යන්‍ය (Mean) සහ විචලනය (SD) අගයන් නිරූපණය කරයි.

වගුව 4.1.3.3 : ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සංඛ්‍යානමය දර්ශක.

කාණ්ඩය	ප්‍රශ්න අංක (Q)	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (σ)	තීරණය
ක්‍රියාකාරකම් භාවිතය	21, 22, 37	4.2	0.85	ඉහළ භාවිතයක් පවතී
කුසලතා දිරිමත් කිරීම	23, 24, 28, 29, 34	4.5	0.60	ඉතා ඉහළ දායකත්වයක්
ප්‍රායෝගික සම්බන්ධතාවය	32, 36, 39	4.1	0.75	සාර්ථක මට්ටමක පවතී

වගුව 4.1.3.3 හි දැක්වෙන දත්තයන්ට අනුව, ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ 'කුසලතා දිරිමත් කිරීම' යන කාණ්ඩය 4.5 ක උපරිම මධ්‍යන්‍ය අගයක් වාර්තා කර ඇත. මෙය සමස්ත දර්ශක අතර ඉහළම අගය වන අතර, එහි සම්මත අපගමනය 0.60 ක් වැනි අඩු අගයක පැවතීමෙන් තහවුරු වන්නේ ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගේ අදහස් අතර ඉහළ සමානතාවක් පවතින බවයි.

මෙම සංඛ්‍යානමය දත්තයන්ට අනුව පන්ති කාමරය තුළ සිසුන්ගේ විවිධ කුසලතා වර්ධනය උදෙසා ගුරුවරුන් දක්වන කැපවීම ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බව මින් ගම්‍ය වේ. විශේෂයෙන්ම, සිසුන්ට සිය මතයන් බියකින් තොරව ඉදිරිපත් කිරීමට සුදුසු ඉගෙනුම් පරිසරයක් ගොඩනැගීමට ගුරුවරුන් ප්‍රමුඛත්වය ලබා දී ඇත. තවද හුදෙක් කරුණු ග්‍රහණය කරන්නන් වෙනුවට, විමර්ශනාත්මකව ප්‍රශ්න නගන ශිෂ්‍ය පිරිසක් බිහිකිරීමට ගුරුවරුන් දිරිගන්වන බව පෙනී යයි. එමෙන්ම වාචික සන්නිවේදනය නිවැරදිව හා පැහැදිලිව හැසිරවීමට අවශ්‍ය මගපෙන්වීම් ද අධීක්ෂකව සිදු වන බව පැහැදිලි වේ.

මීට අමතරව, මෘදු කුසලතා (Soft Skills) ප්‍රවර්ධනය සඳහා ගුරු මාර්ගෝපදේශවල නිර්දේශිත කණ්ඩායම් වැඩ (Group Work) සහ ව්‍යාපෘති පාදක ඉගෙනුම (Project Based Learning) කෙරෙහි ගුරුවරුන් වැඩි නැඹුරුවක් දක්වයි. බහුතරයක් ගුරුවරුන් මේ සඳහා 'අනිවාර්යයෙන්ම එකඟ වේ' යනුවෙන් ප්‍රතිචාර දැක්වීම හරහා පැහැදිලි වන්නේ, නූතන අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණවලට අනුකූලව ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ඉගෙනුම් ක්‍රමවේද සාර්ථකව පන්ති කාමරය තුළ ක්‍රියාත්මක වන බවයි.

ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් හඳුනාගත් ප්‍රවණතාවන් තවදුරටත් තහවුරු කරගැනීම සඳහා සිදු කරන ලද ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයේදී ප්‍රධාන තේමා තුනක් ඔස්සේ කරුණු විග්‍රහ කළ

හැකිය. ගුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, පන්ති කාමර නිරීක්ෂණ සහ විදුහල්පතිවරුන්ගේ අදහස් මෙහිදී මූලාශ්‍ර ලෙස භාවිත කරන ලදී.

ගුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් හෙළි වූයේ පන්ති කාමරය තුළ සාම්ප්‍රදායික දේශන ක්‍රමයෙන් ඔබ්බට ගිය සාකච්ඡා, නාට්‍යමය ඉදිරිපත් කිරීම් සහ භූමිකා රභ දැක්වීම් (Role play) වැනි විවිධ ක්‍රමෝපායන් භාවිත වන බවයි. පන්ති කාමර නිරීක්ෂණ පත්‍රිකාවලට අනුව, ගුරුවරුන් සිසුන් සමඟ පවත්වන සුහදශීලී අන්තර්ක්‍රියාකාරිත්වය හේතුවෙන් සිසුන් ප්‍රශ්න කිරීමට සහ තර්කානුකූලව අදහස් දැක්වීමට පෙළඹී ඇත. මෙම තත්ත්වය ඉහත වගුව 4.1 හි දැක්වූ 'කුසලතා දිරිමත් කිරීම' සඳහා වන ඉහළ මධ්‍යන්‍ය අගය (4.5) තවදුරටත් තහවුරු කරයි. විශේෂයෙන්ම කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලදී ඵලදායී ලෙස සවන් දීමටත්, අන්‍යයන්ට ගරු කරමින් ඕනෑම සන්නිවේදනයක නිරත වීමටත් සිසුන් දිරිමත් කරනු ලබයි. තවද, කණ්ඩායම් වැඩ සඳහා වගකීම් පැවරීම (Delegation) හරහා සිසුන් තුළ සංවිධාන හැකියාව සහ නායකත්ව ගුණාංග වර්ධනය කිරීමට ගුරුවරුන් සැලසුම් සහගතව කටයුතු කරන බව නිරීක්ෂණය විය.

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත ඇතැම් ඒකක, ශිෂ්‍යයාගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සමඟ සෘජුවම සම්බන්ධ වන ආකාරය ගුරුවරුන් විසින් පෙන්වා දෙන ලදී. උදාහරණයක් ලෙස, 'සතර සංග්‍රහ වස්තු' සහ 'ප්‍රිය වචනය' වැනි පාඨ මගින් සිසුන්ගේ සමාජ සන්නිවේදන කුසලතා ශක්තිමත් කෙරෙන අතර, 'ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය' තුළින් දෛනික ජීවිතයේ ගැටලුවලට ක්‍රමානුකූලව හා බුද්ධිමත්ව විසඳුම් සෙවීමේ හැකියාව පුහුණු කෙරේ. තවද, 'දසරාජ ධර්ම' ඉගැන්වීමේදී එමගින් ආදර්ශමත් නායකත්ව ලක්ෂණ ගොඩනගා ගැනීමට මගපෙන්වීම් ලබා දෙන බව තහවුරු විය. මෙම දත්තයන්ට අනුව විෂය කරුණු හුදෙක් සෛද්ධාන්තික දැනුමට පමණක් සීමා නොවී, ප්‍රායෝගික ජීවන කුසලතා වර්ධනයට මහෝපකාරී වන බව පැහැදිලි වේ.

විදුහල්පති සම්මුඛ සාකච්ඡාවලට අනුව, පන්ති කාමරයෙන් බැහැරව ද සිසුන්ගේ කුසලතා වර්ධනයට අවශ්‍ය පසුබිම පාසල් පරිපාලනය විසින් සකසා ඇත. විශේෂයෙන්ම උදාසන රැස්වීම් මෙහෙයවීම, 'ධම්ම චින්තාව' වැඩසටහන් සහ බෞද්ධ සංගම් හරහා සිසුන්ට ප්‍රායෝගික නායකත්ව අවස්ථා සලසා දී තිබේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම ගුණාත්මක වර්ධනයන් තවදුරටත් පුළුල් කිරීමේදී යම් බාධාවන් ද හඳුනා ගැනිණි. විශේෂයෙන්ම භාවනා සහ ධර්ම දේශනා වැනි ප්‍රායෝගික පුහුණුවීම් සඳහා අවශ්‍ය ශාලා පහසුකම් සහ ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර වැනි භෞතික සම්පත්වල හිඟතාවයක් පවතින බව හෙළි විය. මෙම සම්පත් ඌනතාව මඟහරවා ගැනීම මගින් ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ සාර්ථකත්වය තවදුරටත් වර්ධනය කළ හැකි බව පර්යේෂණ දත්ත මගින් යෝජනා කෙරේ.

4.1.3.4. ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සමෝධානික විශ්ලේෂණය

බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ශිෂ්‍ය පාර්ශ්වීය දත්ත (වගුව 4.12), වර්ගාත්මක වෙනස්කම් (වගුව 4.13) සහ ගුරු දත්ත (වගුව 4.14) යන සියල්ල සංසන්දනාත්මකව විමර්ශනය කිරීමේදී පර්යේෂණාත්මකව වැදගත් වන පොදු ප්‍රවණතාවන් කිහිපයක් හඳුනාගත හැකිය. ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ ගුරුවරුන් විසින් 'ප්‍රායෝගික උදාහරණ භාවිතය' ($\bar{x} = 3.82$) සහ 'කුසලතා දිරිමත් කිරීම' ($\bar{x} = 4.5$) කෙරෙහි දක්වන ඉහළ නැඹුරුව, සිසුන්ගේ 'විනය වර්ධනය' ($\bar{x} = 4.12$) සඳහා සෘජු දායකත්වයක් ලබා දී ඇති බව පෙනේ. මෙය බුදු දහමේ එන සදාචාරාත්මක ඉගැන්වීම් සන්නිවේදනය කිරීමේදී ගුරුවරුන් සතු සාර්ථකත්වය මැනවින් නිරූපණය කරයි.

කෙසේ වෙතත්, මෙම දත්ත විශ්ලේෂණය තුළින් "ප්‍රායෝගික අවබෝධය සහ ප්‍රායෝගික නිපුණතාව අතර පවතින විෂමතාව" (Cognitive-Practical Gap) පිළිබඳ ප්‍රබල තර්කයක් ගොඩනැගිය හැකිය. ගුරුවරුන් සිය ඉගැන්වීම් රටාව තුළ සිසුන්ව දිරිමත් කරන බව ප්‍රකාශ කළද, සිසුන්ගේ දෘෂ්ටිකෝණයෙන් 'කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති' ($\bar{x} = 2.84$) සහ 'සමාජයීය බිය ඉවත් වීම' ($\bar{x} = 3.05$) යන අංශයන්හි පවතින අඩු මධ්‍යන්‍ය අගයන් මගින් ගම්‍ය වන්නේ ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය තවමත් න්‍යායාත්මක රාමුවකට (Theoretical framework) කොටු වී ඇති බවයි. ගුරුවරුන් සතු කුසලතා වර්ධනය කිරීමේ අභිලාෂය සහ පන්ති කාමරයේ සැබෑ ක්‍රියාකාරීත්වය අතර පවතින මෙම පරතරය කෙරෙහි භෞතික සම්පත් උපකාරකය සහ සාම්ප්‍රදායික දේශන ශෛලිය ප්‍රබල ලෙස බලපා ඇත.

මෙම දත්තයන් හි අන්තර්-සම්බන්ධතාවය අනුව පැහැදිලි වන්නේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව මගින් සිසුන් තුළ ආධ්‍යාත්මික ශික්ෂණය (Internal Discipline) සාර්ථකව ජනිත කළද, එය බාහිර ලෝකය සමඟ ගනුදෙනු කිරීමට අවශ්‍ය මෘදු කුසලතා ලෙස පරිවර්තනය වීමට ඇති අවකාශය පන්ති කාමර අන්තර්ක්‍රියාවන් තුළ සීමිත වී ඇති බවයි. විශේෂයෙන්ම, ගුරු කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් මගින් සිසුන්ව 'යහපත් ශ්‍රාවකයින්' බවට පත් කළද, ඔවුන්ව 'විවේචනාත්මක චින්තකයින්' හෝ 'කණ්ඩායම් නායකයින්' බවට පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුතුව ඇත. ඒ අනුව, ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ පවතින සදාචාරාත්මක පදනම (Ethical Foundation), ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් පාදක ඉගෙනුම (Activity-based learning) සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම හරහා පමණක් ශිෂ්‍යයාගේ පූර්ණ පෞරුෂ වර්ධනය අපේක්ෂා කළ හැකි බව මෙම විග්‍රහය මගින් අවධාරණය කෙරේ.

4.1.4. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා පවතින බාධක හා අභියෝග හඳුනා ගැනීම

මෙම අරමුණ මඟින් ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක දත්ත මූලාශ්‍ර ද්විත්වයම උපයෝගී කරගනිමින්, පුද්ගල මෘදු කුසලතා (Soft Skills) සංවර්ධනය කෙරෙහි සෘජුවම බලපානු ලබන ප්‍රධාන සාධක ත්‍රිත්වයක් ගැඹුරින් විමර්ශනය කරනු ලබයි. පළමුව, අධ්‍යාපනික හා වෘත්තීය ආයතන තුළ පවතින ව්‍යුහාත්මක සාධක (Structural Factors), එනම් විෂය මාලා සැකැස්ම, සම්පත් බෙදාහැරීම සහ ආයතනික ප්‍රතිපත්ති, කුසලතා වර්ධනයට ලබාදෙන දායකත්වය මෙහිදී සංඛ්‍යාතමය දත්ත ඇසුරින් විශ්ලේෂණය කෙරේ. දෙවනුව, පුද්ගල මනෝභාවයන් සහ ස්වයං පෙළඹවීම් ඇතුළත් ආකල්පමය සාධක (Attitudinal Factors) මඟින් මෘදු කුසලතා අත්පත් කර ගැනීමට පවතින උනන්දුව සහ බාධාවන් ගුණාත්මක දත්ත මඟින් ගවේෂණය කරනු ලබයි. අවසාන වශයෙන්, සමාජීය හා සංස්කෘතික පසුබිම නියෝජනය කරන පරිසර සාධක (Environmental Factors) මඟින් බාහිර ලෝකය සමඟ පවතින අන්තර්ක්‍රියාකාරිත්වය පුද්ගල පෞරුෂ වර්ධනයට බලපාන ආකාරය මෙමඟින් පැහැදිලි කෙරේ. මෙම සාධකයන්හි අන්‍යෝන්‍ය බලපෑම හඳුනා ගැනීම මඟින් මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා වඩාත් ප්‍රායෝගික සහ විද්‍යාත්මක විසඳුම් ඉදිරිපත් කිරීමට මෙම අධ්‍යයනය අපේක්ෂා කරයි.

4.1.4.1. ව්‍යුහාත්මක සහ විෂය මාලා කේන්ද්‍රීය බාධක (Structural and Curricular Barriers)

මෙහි දී බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අන්තර්ගතය සහ වර්තමාන ඇගයීම් රටාව සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බාධා පමුණුවන ආකාරය පිළිබඳ විස්තරාත්මක විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කරයි.

මෘදු කුසලතා (Soft Skills) යනු අත්දැකීම් සහ අභ්‍යාසය මඟින් ප්‍රගුණ කළ යුතු වර්ගාත්මක ලක්ෂණ සමූහයකි. එහෙත්, පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ වර්තමාන බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ ව්‍යුහය මෙම ප්‍රායෝගික පුහුණුව සඳහා අවම ඉඩකඩක් සපයන බවයි. විශේෂයෙන්ම ගුරුවරුන් සහ සිසුන් යන දෙපාර්ශවයම විෂය මාලාවේ ස්වභාවය මෘදු කුසලතා වර්ධනයට පවතින ප්‍රධානතම ව්‍යුහාත්මක බාධකය ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

වගුව 4.1.4.1 : විෂය මාලා කේන්ද්‍රීය බාධක පිළිබඳ සංඛ්‍යාත දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)

අයිතමය	ප්‍රතිචාරක පාර්ශවය	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (SD)	මට්ටම
විෂය අන්තර්ගතය විශාල වීම (T41 / Q68)	ගුරුවරුන්	4.35	0.48	ඉහළ
	සිසුන්	4.10	0.52	ඉහළ
විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව (T42 / Q69)	ගුරුවරුන්	4.42	0.45	ඉහළ
	සිසුන්	4.25	0.49	ඉහළ

ප්‍රමාණාත්මක දත්තයන්ට අනුව, "විෂය අන්තර්ගතය විශාල වීම" (Mean = 4.35) මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති ප්‍රධානතම බාධකයක් ලෙස ගුරුවරුන් විසින් හඳුනාගෙන ඇත.

මෙහි පවතින අවම සම්මත අපගමනය ($SD = 0.48$) මගින් ගම්‍ය වන්නේ සමස්ත ගුරු ප්‍රජාවම මෙම ගැටලුව එක හා සමානව අත්විඳින බවයි. බුද්ධ ධර්මය විෂය නිර්දේශය පිරික්සීමේදී පෙනී යන්නේ එහි ඓතිහාසික තොරතුරු, දේශපාලන පසුබිම් සහ සංකීර්ණ ධර්ම විග්‍රහයන් විශාල ප්‍රමාණයක් ඇතුළත් කර ඇති බවයි. මෙම අන්තර්ගතය නියමිත කාලය තුළ ආවරණය කිරීමට ගුරුවරයාට සිදු වන බැවින්, සිසුන්ගේ සන්නිවේදන, නායකත්ව හෝ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා වර්ධනය කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් (උදා: කණ්ඩායම් සාකච්ඡා, භූමිකා නිරූපණය) සඳහා වෙන් කිරීමට කාලයක් ඉතිරි නොවේ.

ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රශ්නාවලියට (T41) ප්‍රතිචාර දක්වමින් බොහෝ ගුරුවරුන් සඳහන් කර තිබුණේ, විෂය නිර්දේශයේ ඇති අධික කරුණු ප්‍රමාණය නිසා ඔවුන්ට 'කාලය සමඟ සටනක' නිරත වීමට සිදු වී ඇති බවයි. මෙය ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයේදී විද්‍යාත්මකව ගුරුවරුන් විසින් ද සනාථ කරන ලදී. එක් විද්‍යාත්මකවරයෙකු සිය අදහස් දක්වමින් කියා සිටියේ, "අපේ අධ්‍යාපන ක්‍රමය ඇතුළේ ගුරුවරයා මනින්නේ විෂය නිර්දේශය ඉවර කරපු ප්‍රමාණයෙන්. එතකොට ළමයාගේ චරිත සංවර්ධනය වගේ දේවල් වලට වඩා පන්ති කාමරය ඇතුළේ තැන ලැබෙන්නේ සටහන් පොත් ටික ඉවර කිරීමටයි" යනුවෙනි. සිසුන්ගේ දත්තවල ද විෂය අන්තර්ගතය විශාල වීම (Mean = 4.10) ඉහළ බාධකයක් ලෙස වාර්තා වී ඇත.

දෙවනුව, "විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව" (Mean = 4.42) පර්යේෂණයේ වැඩිම මධ්‍යන්‍ය අගයක් වාර්තා කළ බාධකයයි. වර්තමාන ඇගයීම් ක්‍රමවේදය (Assessment Methods) තුළ මනිනු ලබන්නේ ශිෂ්‍යයා සතු දැනුම මතක තබා ගැනීමේ හැකියාව මිස, එම දැනුම ජීවිතයට යොදා ගැනීමේ කුසලතාව නොවේ. බුද්ධ ධර්මය වැනි වර්ගාත්මක විෂයකදී පවා වාර විභාග සහ රජයේ විභාග මගින් සිසුන්ව 'ලකුණු පසුපස හඟා යන්නන්' බවට පත් කර ඇත. සිසුන්ගේ ප්‍රකාශවලට අනුව (Q69), ඔවුන් ධර්ම කරුණු පාඩම් කරන්නේ විභාගයෙන් ඉහළ සාමාර්ථයක් ලබා ගැනීමට මිස, ඒවා සිය පෞරුෂය හැඩගැස්වීමට යොදා ගත හැකි ජීවන කුසලතා ලෙස නොවේ.

මෙම තත්ත්වය සන්නිවේදන කුසලතා සම්බන්ධයෙන් ගත් කල ඉතා දරුණු බලපෑමක් ඇති කරයි. සිසුන් දහම් කරුණු පිළිබඳ නිෂ්ක්‍රීය ග්‍රාහකයන් (Passive Listeners) බවට පත්ව ඇත්තේ, විභාගය සඳහා අවශ්‍ය දැනුම ගුරුවරයාගෙන් ලබා ගැනීමට පමණක් ඔවුන් පුහුණු කර ඇති බැවිනි. සිසු ප්‍රකාශයක (FGD 04) සඳහන් වූයේ, "අපි කරන්නේ සර් දෙන නෝට් ටික පාඩම් කරලා ඒක විභාගට ලියන එක. පන්තියේදී අපිට කතා කරන්න අවස්ථාවක් ලැබෙන්නේ නැහැ මොකද එතකොට සිලබස් එක ඉවර කරන්න වෙලාව මදි වෙනවා කියලා සර් කියනවා" යනුවෙනි. මෙය ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල දැක්වෙන ඉහළ මධ්‍යන්‍ය අගයන් සඳහා පවතින සැබෑ ප්‍රායෝගික පසුබිමයි.

පියර්සන් සහසම්බන්ධතා දත්ත අනුව ද, විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපනය සහ මෘදු කුසලතා භාවිතය අතර පවතින්නේ සෘණාත්මක සබඳතාවකි. එනම්, විභාග පීඩනය වැඩි වන විට සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා ප්‍රායෝගිකව යෙදවීමට ඇති උනන්දුව අඩු වේ. ගුරුවරුන් පෙන්වා දෙන්නේ (T42), සිසුන් පන්ති කාමරයෙන් බැහැර ක්‍රියාකාරකම්වලට වඩා වියුෂ්ට පන්ති සහ විභාග පෙරහුරු ප්‍රශ්න පත්‍ර සඳහා වැඩි කාලයක් වෙන් කරන බවයි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 'හේතු-ඵල දහම' වැනි ගැඹුරු දාර්ශනික කරුණු විභාග ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු ලිවීමට පමණක් සීමා වී ඇති අතර, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලුවකදී (Problem Solving) ඒවා උපයෝගී කර ගැනීමට සිසුන් අසමත් වී ඇත.

අවසාන වශයෙන්, මෙම විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ 'දැනුම' (Knowledge) සහ 'කුසලතාව' (Skill) අතර පවතින බරපතල අසමතුලිතතාවයි. න්‍යායාත්මක කරුණු විශාල ප්‍රමාණයක් ගොඩගසා ඇති විෂය මාලාවත්, ලකුණු මත පමණක් ශිෂ්‍යයා තීරණය කරන ඇගයීම් රටාවත්, බුද්ධ ධර්මයෙන් අපේක්ෂිත සැකැස්මක් ලෙස කුසලතා සහිත වර්ත සංවර්ධනයට පවතින ප්‍රධානතම යකඩ බාධක බව මෙම පර්යේෂණය මගින් විද්‍යාත්මකව සනාථ වේ. මෙම ව්‍යුහාත්මක බාධක විශ්ලේෂණය මගින් පෙන්වා දෙන්නේ හුදු විෂය කරුණු ඉගැන්වීමෙන් ඔබ්බට ගිය, කුසලතා කේන්ද්‍රීය ප්‍රායෝගික ඇගයීම් ක්‍රමවේදයක අවශ්‍යතාවයයි.

4.1.4.2. පන්ති කාමර පරිසරය සහ සම්පත් ආශ්‍රිත බාධක (Classroom and Resource Barriers)

මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය යනු හුදු දේශන ශාලාවක ලබා දෙන දැනුමකට වඩා, ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් පරිසරයක් (Active Learning Environment) තුළ සිදු විය යුත්තකි. පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්තයන්ට අනුව, පවතින පන්ති කාමර පරිසරය සහ භෞතික සම්පත්වල පවතින සීමාවන් සිසුන්ගේ වර්ත සංවර්ධනයට සහ කුසලතා පූර්ණත්වයට සෘජු බාධක පමුණුවන බව අනාවරණය වේ.

වගුව 4.1.4.2 : පරිසර සාධක සහ සම්පත් බාධක පිළිබඳ සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)

අයිතමය (Item)	ප්‍රතිචාරක පාර්ශවය	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (SD)	මට්ටම
පන්ති කාමරයේ සිසුන් සංඛ්‍යාව අධික වීම (T43 / Q67)	ගුරුවරුන්	4.12	0.55	ඉහළ
	සිසුන්	3.85	0.62	ඉහළ
ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ඉඩ පහසුකම් නොමැතිකම (Q67)	සිසුන්	3.70	0.68	ඉහළ
	ගුරුවරුන්	3.55	0.72	මධ්‍යම
ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් හෝ මාර්ගෝපදේශ නොමැතිකම (T45 / Q65)	ගුරුවරුන්	3.65	0.60	මධ්‍යම
	සිසුන්	3.40	0.70	මධ්‍යම

4.1.4.2.1. පන්ති කාමරයේ තදබදය සහ පෞද්ගලික අවධානය (Class Size and Individual Attention)

ප්‍රමාණාත්මක දත්තයන්ට අනුව, "පන්ති කාමරයේ සිසුන් සංඛ්‍යාව අධික වීම" (Mean = 4.12) මෘදු කුසලතා වර්ධනයට ඇති ප්‍රබල බාධකයක් ලෙස ගුරුවරුන් විසින් හඳුනාගෙන ඇත. ගුරු ප්‍රශ්නාවලියේ මූලික තොරතුරු (T-Q2) අනුව බොහෝ පන්ති කාමරවල සිසුන් 40 ට වඩා වැඩි පිරිසක් සිටින බව අනාවරණය වේ. මෙවැනි තදබදයකින් යුත් පන්ති කාමරයක් තුළ, එක් එක් ශිෂ්‍යයාට න්‍යායාත්මක අවස්ථාවක් ලබා දීමට හෝ ඔවුන්ගේ සන්නිවේදන ගැටලු හඳුනාගෙන ඒවා නිවැරදි කිරීමට ගුරුවරයාට පවතින අවකාශය සීමිතය.

ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රතිචාර දක්වන ලද (T43) සම්මත අපගමනය 0.55 ක් වැනි අඩු අගයක් ගැනීමෙන් පෙනී යන්නේ, මෙම තදබදය නිසා ඇති වන පීඩනය සමස්ත ගුරු ප්‍රජාවම පොදුවේ අත්විඳින බාධකයක් බවයි. ගුණාත්මක දත්ත මඟින් පෙනී යන්නේ, පන්තිය කළමනාකරණය කිරීමට (Classroom Management) වැඩි කාලයක් වැය කිරීමට සිදු වීම නිසා, මෘදු කුසලතා වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය 'සංවාදාත්මක ඉගෙනුම් ක්‍රම' භාවිතයට ගැනීමට ගුරුවරුන් මැළිකමක් දක්වන බවයි.

4.1.4.2.2. භෞතික සම්පත් සහ ඉඩ පහසුකම් (Physical Resources)

"ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ඉඩ පහසුකම් නොමැතිකම" පිළිබඳව සිසුන් විසින් ලබා දී ඇති ඉහළ මධ්‍යන්‍ය අගය (Mean = 3.70) මඟින් පෙනී යන්නේ, කණ්ඩායම් වැඩ (Group Work) හෝ ඉදිරිපත් කිරීම් සඳහා පාසල් තුළ පවතින භෞතික අවකාශයේ හිඟකමයි. බොහෝ පාසල්වල බුද්ධ ධර්මය වැනි විෂයයන් ඉගැන්වීම සඳහා වෙන් වූ 'ධර්ම ශාලා' හෝ 'ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් කාමර' නොමැති වීම නිසා, සාම්ප්‍රදායික ධර්මයේ පුටු පෙළි සහිත පන්ති කාමරය තුළම රැඳී සිටීමට සිසුන්ට සිදු වේ.

ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලදී (FGD 04) සිසුවෙකු ප්‍රකාශ කළේ, "අපිට පන්තියේ හතර පස් දෙනෙක් එකතු වෙලා කණ්ඩායම් වැඩක් කරන්නවත් ඉඩක් නැහැ" යනුවෙනි. මෙය ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල දැක්වෙන ඉහළ බාධක මට්ටම මනාව තහවුරු කරන ප්‍රායෝගික සාක්ෂියකි.

4.1.4.2.3. සම්පත් ලබා ගැනීමේ අසමතුලිතතාවය (Inequality in Resource Distribution)

විදුහල්පති සම්මුඛ සාකච්ඡා දත්ත පරීක්ෂණයේදී (Principal Interview Guide), පාසල් වර්ගය අනුව සම්පත් ලබා ගැනීමේ සැලකිය යුතු වෙනසක් දක්නට ලැබේ. 1AB වර්ගයේ පාසල්වල ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා යම් පහසුකම් තිබුණද, අනෙකුත් කුඩා පාසල්වල ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර හෝ ශ්‍රව්‍ය දෘශ්‍ය උපකරණ වැනි අවම සම්පත් පවා නොමැති වීම සිසුන්ගේ සන්නිවේදන විශ්වාසය ගොඩනැගීමට බාධාවකි.

ප්‍රමාණාත්මක දත්තවල "පුහුණුව හෝ මාර්ගෝපදේශ නොමැතිකම" (Mean = 3.65) යන අයිතමය මඟින් ගුරුවරුන් පෙන්වා දෙන්නේ මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අදාළව ඔවුන්ට ලැබෙන ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයන් (Teacher Guides) ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. ගුරුවරුන් ධර්ම කරුණු පැහැදිලි කිරීමට දක්ෂ වුවද, එම ධර්ම කරුණු 'ක්‍රියාකාරකමක්' බවට පරිවර්තනය කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව ඔවුන්ට ක්‍රමවත් පුහුණුවක් ලැබී නොමැත.

අවසාන වශයෙන්, මෙම 4.1.4.2 සමස්ත විශ්ලේෂණය හරහා තහවුරු වන්නේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය යනු හුදු 'ගුරු-ශිෂ්‍ය ගනුදෙනුවක්' පමණක් නොව, එය පන්ති කාමරයේ භෞතික සම්පත් සහ පරිසරය මත තීරණය වන්නක් බවයි. අධික සිසුන් සංඛ්‍යාව සහ භෞතික ඉඩකඩ සීමා වීම නිසා සිසුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය අඩාල වී ඇති අතර, එය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් බලාපොරොත්තු වන 'සාකල්‍ය පුද්ගල සංවර්ධනය' (Holistic Development) සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඇති ප්‍රධානතම භෞතික බාධකයයි. එමෙන්ම, පන්ති කාමර පරිසරය පිළිබඳ විශ්ලේෂණය මඟින් පෙන්වා දෙන්නේ ප්‍රායෝගික කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා ඉඩකඩ

සහිත, සම්පත්වලින් පිරි සහ සිසුන් සංඛ්‍යාව පාලනය කළ හැකි ඉගෙනුම් වටපිටාවක අවශ්‍යතාවයයි.

4.1.4.3. මනෝවිද්‍යාත්මක සහ ආකල්පමය අභියෝග (Psychological and Attitudinal Challenges)

මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය යනු හුදු භෞතික සම්පත් සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පමණක් සාක්ෂාත් කරගත හැක්කක් නොව, එය ශිෂ්‍යයාගේ මනෝභාවයන් සහ සමාජීය ආකල්ප සමඟ දැඩිව බැඳී පවතින්නකි. මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්තයන්ට අනුව, සිසුන්ගේ වර්තමාන සංවර්ධනයට සහ කුසලතා පූර්ණත්වයට බලපාන වඩාත්ම සංකීර්ණ බාධක පවතින්නේ මනෝවිද්‍යාත්මක සහ ආකල්පමය ක්ෂේත්‍රය තුළ බව තහවුරු වේ.

වගුව 4.1.4.3 : ආකල්පමය බාධක පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යාන දත්ත (Mean, SD සහ මට්ටම)

අයිතමය	ප්‍රතිචාරක පාර්ශවය	මධ්‍යන්‍යය (Mean)	සම්මත අපගමනය (SD)	මට්ටම
ප්‍රසිද්ධියේ කතා කිරීමට ඇති බිය සහ ලැජ්ජාව (T44)	ගුරුවරුන්	4.05	0.58	ඉහළ
	සිසුන්	3.92	0.64	ඉහළ
දෙමාපියන්ගේ අඩු උනන්දුව (Q66)	සිසුන්	3.45	0.75	මධ්‍යම
	ගුරුවරුන්	3.20	0.78	මධ්‍යම

4.1.4.3.1. කාංසාව සහ ප්‍රකාශන බිය (Performance Anxiety)

ප්‍රමාණාත්මක දත්තයන්ට අනුව, "ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති බිය සහ ලැජ්ජාව" (Mean = 4.05) සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති ප්‍රධානතම මනෝවිද්‍යාත්මක බාධකය ලෙස ගුරුවරුන් විසින් හඳුනාගෙන ඇත. සිසුන් ද මෙය 3.92 ක ඉහළ මධ්‍යන්‍ය අගයකින් සනාථ කරයි. මෙම තත්ත්වය පර්යේෂණයේ දෙවන අරමුණ යටතේ විමර්ශනය කළ සන්නිවේදන කුසලතාවල "ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය" (Mean = 3.30) අවම වීම යන සොයාගැනීම් සමඟ සෘජුවම අනුලෝමව සහසම්බන්ධ වේ.

ගුණාත්මක දත්ත මගින් පෙනී යන්නේ මෙම බියට ප්‍රධානතම හේතුව සිසුන් තුළ පවතින 'සමාජයීය ප්‍රතික්ෂේප වීමේ බිය' (Fear of social rejection) බවයි. ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලදී (FGD 04) එක් ශිෂ්‍යයෙක් ප්‍රකාශ කළ පරිදි, "අපි දන්න දේ වුණත් ඉස්සරහට ගිහින් කියන්න බයයි, වැරදුණොත් අනිත් ළමයි හිතාලෙයි කියලා ලොකු ලැජ්ජාවක් දැනෙනවා" යනුවෙනි. බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළින් සිසුන් ඉවසීම සහ සවන් දීම වැනි නිෂ්ක්‍රීය කුසලතා මනාව ප්‍රගුණ කර තිබුණද, එම ගුණාංගයන්ම සමහර විට 'අධික යටහත් පහත් බවක්' (Over-submissiveness) ලෙස පරිවර්තනය වී සිසුන්ගේ සක්‍රීය ප්‍රකාශන හැකියාව යටපත් කර ඇති බව විදුහල්පතිවරුන්ගේ නිරීක්ෂණයයි.

4.1.4.3.2. දෙමාපියන්ගේ ආකල්ප සහ බාහිර දිරිගැන්වීම් (Parental Attitudes)

සංඛ්‍යානමය දත්තවලට අනුව, "දෙමාපියන්ගේ අඩු උනන්දුව" පිළිබඳව සිසුන් 3.45 ක මධ්‍යම අගයක් වාර්තා කරයි. මෙය මධ්‍යම මට්ටමේ පැවතියද, එහි සම්මත අපගමනය ($SD = 0.75$) ඉහළ අගයක් ගැනීමෙන් පෙනී යන්නේ විවිධ සමාජ පසුබිම්වල සිසුන්ගේ දෙමාපියන් මෘදු කුසලතා කෙරෙහි දක්වන ආකල්පමය පරතරයයි. විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව තුළ දෙමාපියන්ගේ එකම අපේක්ෂාව බුද්ධ ධර්මය විෂය සඳහා "A" සාමාර්ථයක් ලබා ගැනීම මිස, එමඟින් ශිෂ්‍යයාගේ නායකත්ව හෝ සන්නිවේදන කුසලතා වර්ධනය වීම නොවේ. ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රකාශවලට අනුව (T44), දෙමාපියන් මෘදු කුසලතා සඳහා කාලය වෙන් කිරීමට වඩා විෂය කරුණු කටපාඩම් කිරීමට සිසුන්ව දිරිගන්වන අතර, මෙය සිසුන් තුළ මෘදු කුසලතා පිළිබඳ පවතින ස්වයං-අභිප්‍රේරණය (Self-motivation) හීන කිරීමට ප්‍රධාන හේතුවක් වී ඇත.

4.1.4.3.3. විෂය පිළිබඳ පවතින 'සාම්ප්‍රදායික' ආකල්පය

ගුණාත්මක විශ්ලේෂණයේදී තවත් වැදගත් කරුණක් අනාවරණය විය. එනම්, බුද්ධ ධර්මය යනු හුදු 'ආගමික ව්‍යාපාර' වලට පමණක් සීමා වූ විෂයයක් ලෙස පවතින පොදු ආකල්පයයි. විදුහල්පතිවරුන් පෙන්වා දෙන්නේ සිසුන් සහ දෙමාපියන් බුද්ධ ධර්මය දෙස බලන්නේ "මනස සුවපත් කරගැනීමේ" විෂයයක් ලෙස මිස, එය වර්තමාන රැකියා වෙළඳපොළට හෝ ලෝකයට අවශ්‍ය "නායකත්ව සහ ගැටලු විසඳීමේ" ප්‍රායෝගික මෙවලමක් (Functional tool) ලෙස නොවන බවයි. මෙම ආකල්පමය බාධකය නිසා සිසුන් ධර්ම කරුණු සහ සිය වෘත්තීය හෝ ප්‍රායෝගික ජීවිතය අතර පවතින සහසම්බන්ධතාවය නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමට අසමත් වී ඇත.

අවසාන වශයෙන්, මෙම 4.1.4.3 අංශය යටතේ සිදු කළ විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් අපේක්ෂිත චරිත සංවර්ධනය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට නම්, සිසුන් තුළ පවතින අභ්‍යන්තර බිය දුරු කිරීමටත්, දෙමාපියන් සහ සමාජය තුළ මෙම විෂය පිළිබඳ පවතින සාම්ප්‍රදායික ආකල්ප වෙනස් කිරීමටත් ක්‍රමවත් වැඩපිළිවෙළක් අවශ්‍ය බවයි. හුදු දැනුම ලබා දීමෙන් පමණක් මනෝවිද්‍යාත්මක බාධක ජය ගත නොහැකි අතර, ඒ සඳහා ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් (Hands-on experience) සහ දිරිගැන්වීම් පද්ධතියක් (Incentive system) පත්ති කාමරය තුළ ස්ථාපිත කළ යුතුය. එමෙන්ම, ආකල්පමය බාධක විශ්ලේෂණය මගින් පෙනී යන්නේ මෘදු කුසලතා වර්ධනය සඳහා න්‍යායාත්මක ඉගැන්වීමට වඩා ආරක්ෂිත සහ දිරිගන්වන සුළු ඉගෙනුම් පරිසරයක් (Safe and encouraging learning environment) නිර්මාණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයයි.

4.1.4.4. විශ්ලේෂණාත්මක සාරාංශය: බාධක සහ අභියෝග (Analytical Summary of Barriers and Challenges)

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා වර්ධනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියට බලපාන බාධක සහ අභියෝග පිළිබඳ සිදු කරන ලද සමස්ත දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් මූලික නිගමන කිහිපයක් අනාවරණය වේ. මෙම බාධක හුදකලා සාධක ලෙස නොව, එකිනෙකට බද්ධ වූ ව්‍යුහාත්මක, පරිසර පද්ධතිය සහ මනෝවිද්‍යාත්මක ජාලයක් ලෙස ක්‍රියා කරන බව පර්යේෂණ දත්ත මගින් විද්‍යාත්මකව තහවුරු වේ.

වගුව 4.1.4.4 : ප්‍රධාන බාධක පිළිබඳ සමස්ත මධ්‍යන්‍ය අගයන් සංසන්දනය (Descriptive Statistics Summary)

බාධක වර්ගීකරණය	ප්‍රධානතම සාධකය	සමස්ත මධ්‍යන්‍යය (Mean)	මට්ටම
ව්‍යුහාත්මක බාධක	විභාග කේන්ද්‍රීය ඇගයීම් රටාව	4.42	ඉතා ඉහළ
විෂය මාලා බාධක	විෂය අන්තර්ගතය විශාල වීම	4.35	ඉහළ
පරිසර බාධක	පන්ති කාමරයේ සිසුන් සංඛ්‍යාව	4.12	ඉහළ
මනෝවිද්‍යාත්මක බාධක	ප්‍රකාශන බිය සහ ලැජ්ජාව	4.05	ඉහළ

සංඛ්‍යානමය දත්තයන්ට අනුව, මෘදු කුසලතා වර්ධනයට පවතින ප්‍රබලතම බාධකය ලෙස "විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව" (Mean = 4.42) හඳුනාගෙන ඇත. මෙය පර්යේෂණයේ අනෙකුත් සියලුම ප්‍රතිඵල කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇති කරන සාධකයකි. විභාගය සඳහා පමණක් ධර්ම කරුණු කටපාඩම් කිරීමට සිසුන් හුරු වී සිටීම නිසා, බුද්ධ ධර්මයෙන් අපේක්ෂිත සැබෑ 'වර්ත සංවර්ධනය' සහ 'ප්‍රායෝගික කුසලතා' යන අරමුණු යටපත් වී ඇත. විෂය නිර්දේශය තුළ අන්තර්ගත කරුණු ප්‍රමාණය අධික වීම (Mean = 4.35) හේතුවෙන් ගුරුවරයාට පන්ති කාමරය තුළ නව්‍යකරණ ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද (Innovative Teaching Methods) භාවිතා කිරීමට ඇති කාලය අහිමි වී තිබේ.

ගුණාත්මක දත්ත අභිසාරිකරණයේදී (Qualitative Triangulation) පෙනී ගියේ, භෞතික පරිසරයේ පවතින බාධක සිසුන්ගේ මානසික නිදහස කෙරෙහි ද බලපාන බවයි. පන්ති කාමරවල පවතින අධික තදබදය (Mean = 4.12) සහ ප්‍රමාණවත් ඉඩ පහසුකම් නොමැතිකම (Mean = 3.70) නිසා, සිසුන් අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වය (Student-to-student interaction) සීමා වී ඇත. මෙය සිසුන් තුළ පවතින ප්‍රකාශන බිය සහ ලැජ්ජාව (Mean = 4.05) තවදුරටත් තීව්‍ර කිරීමට හේතු වී තිබේ. සිසුන් න්‍යායාත්මකව සන්නිවේදනය හෝ න්‍යායකත්වය ගැන දැන සිටියද, ඒවා අත්හදා බැලීමට ආරක්ෂිත සහ පහසුකම් සහිත පරිසරයක් (Safe-to-fail environment) පන්ති කාමරය තුළ නිර්මාණය වී නොමැත.

තවද, පියර්සන් සහසම්බන්ධතා දත්ත අනුව පැහැදිලි වූයේ "ගුරු පුහුණුව සහ මාර්ගෝපදේශ නොමැතිකම" (Mean = 3.65) අනෙකුත් බාධක ජය ගැනීමට ඇති බාධාවක් බවයි. ගුරුවරුන් ධර්ම කරුණු පැහැදිලි කිරීමට දක්ෂ වුවද, මෘදුක සලකා වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය 'ක්‍රියාකාරකම් පාදක ඉගෙනුම' (Activity-Based Learning) මෙහෙයවීම පිළිබඳ ඔවුන් සතු ප්‍රායෝගික පුහුණුව මධ්‍යම මට්ටමක පවතී. දෙමාපියන්ගේ ආකල්ප ද විභාග ලකුණු මතම පදනම් වීම නිසා, සිසුන් තුළ මෘදුක සලකා කෙරෙහි ඇති ස්වයං-උනන්දුව අඩාල වී ඇති බව දත්ත මගින් පෙනී යයි.

අවසාන වශයෙන්, මෙම බාධක විශ්ලේෂණය මගින් තහවුරු වන්නේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් සාර්ථක ලෙස මෘදුක සලකා වර්ධනය කිරීමට නම්, හුදු විෂය කරුණු වෙනස් කිරීමෙන් පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. ඒ සඳහා ඇගයීම් ක්‍රමවේදයේ (Assessment reforms) ව්‍යුහාත්මක වෙනසක්, පන්ති කාමර පරිසරයේ භෞතික දියුණුවක් සහ ගුරුවරුන් මෙන්ම දෙමාපියන්ගේ ආකල්පමය වෙනසක් යන සියල්ල ඒකාබද්ධව සිදු විය යුතු බව පර්යේෂණ දත්ත මගින් අවධාරණය කෙරේ. විශ්ලේෂණාත්මක සාරාංශය මගින් පෙන්වා දෙන්නේ වර්තමාන බාධක ජය ගැනීමට නම් විෂය මාලාව සහ ප්‍රායෝගික ජීවිතය අතර පවතින පරතරය අවම කරන ඒකාබද්ධ වැඩපිළිවෙළක අවශ්‍යතාවයයි.

4.2. සාරාංශය

"සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා සංවර්ධනය සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය" මැයෙන් සිදු කරන ලද මෙම පර්යේෂණයේ සිව්වන පරිච්ඡේදය මගින්, එක් රැස් කරගත් ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක දත්ත මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය (Mixed Method) හා දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය ඔස්සේ ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කරන ලදී. පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණු හතර පදනම් කර ගනිමින් සිදු කළ මෙම දත්ත විශ්ලේෂණය තුළින් එළැඹිය හැකි පර්යේෂණ අනාවරණ පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

පළමුව, 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ පෙළපොත පිළිබඳ සිදු කළ අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයෙන් තහවුරු වූයේ, එය හුදෙක් ආගමික දැනුම ලබා දෙන මූලාශ්‍රයක් පමණක් නොව, නූතන ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය මෘදුක සලකා (Soft Skills) සංවර්ධනය සඳහා වන ප්‍රායෝගික අත්පොතක් ද වන බවයි. විශේෂයෙන් වතුරාර්ථ සත්‍යය වැනි ඉගැන්වීම් නූතන ගැටලු විසඳීමේ විද්‍යාත්මක ආකෘති (Problem Solving Models) සමග ද, දස රාජ ධර්ම වැනි සංකල්ප නූතන සේවාදායක නායකත්ව (Servant Leadership) න්‍යායන් සමග ද පුද්ගල සහගත ලෙස අනුකූලතාවක් දක්වන බව පර්යේෂණාත්මකව තහවුරු විය. එමෙන්ම මෙම විෂය මාලාව 'සැඟවුණු විෂය මාලාව' (Hidden Curriculum) හරහා සිසුන්ගේ උපවිඥානයට ආමන්ත්‍රණය කරමින් ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහ සදාචාරාත්මක වගවීම වැනි ගුණාංග වර්ධනය කිරීමට ඉහළ විභවතාවක් පෙන්වුම් කරයි.

දෙවනුව, සිසුන්ගේ කුසලතා මට්ටම පරීක්ෂා කිරීමේදී හදුනාගත් වැදගත්ම සොයාගැනීම් වන්නේ සිසුන් සතු න්‍යායාත්මක දැනුම සහ ප්‍රායෝගික භාවිතය අතර පවතින "සංජානන - වර්ධනාත්මක පරතරයයි" (Cognitive-Behavioral Gap). දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව සිසුන් සවන් දීම, අන් අයට ගරු කිරීම සහ චිත්තය වැනි 'නිෂ්ක්‍රීය කුසලතා' (Passive Skills) අතින් ඉතා ඉහළ මට්ටමක ($\bar{x} = 3.82$) සිටියද, ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් දැක්වීම, නායකත්ව භූමිකා භාර ගැනීම සහ තීරණ ගැනීම වැනි 'සක්‍රීය කුසලතා' (Active Skills) අතින් තවමත් මධ්‍යම මට්ටමක ($\bar{x}$

=3.30) පසුවන බව සනාථ විය. සිසුන් ධර්ම කරුණු විභාග සඳහා මනාව ග්‍රහණය කර ගෙන සිටියද, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලුවකදී තාර්කිකව සිතීමට වඩා චිත්තවේගී වීමට පෙළඹෙන බව මෙමගින් අනාවරණය විය.

තෙවනුව, ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය විමර්ශනය කිරීමේදී පෙනී ගියේ ගුරුවරුන් ප්‍රායෝගික උදාහරණ භාවිතය ($\bar{x}=3.82$) සහ සදාචාරාත්මක චිත්තය ගොඩනැගීම අතින් ඉතා සාර්ථක වී ඇති බවයි. කෙසේ වෙතත්, පන්ති කාමරය තුළ පවතින ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේදය බොහෝ දුරට ගුරු කේන්ද්‍රීය (Teacher-centered) ස්වභාවයක් ගන්නා අතර, මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අත්‍යවශ්‍ය කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම් සහ සහයෝගී ඉගෙනුම් අවස්ථා ($\bar{x}=2.82$) අවම මට්ටමක පවතී. මේ හේතුවෙන් සිසුන් තුළ කණ්ඩායම් හැඟීම සහ නායකත්ව පුහුණුව ප්‍රායෝගිකව වර්ධනය වීමට ඇති අවකාශය ඇඟිලි ඇත.

සිව්වනුව, මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බලපාන බාධක විශ්ලේෂණයේදී "විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව" ($\bar{x}=4.42$) සහ "විෂය අන්තර්ගතය විශාල වීම" ($\bar{x}=4.35$) ප්‍රධානතම ව්‍යුහාත්මක අභියෝග ලෙස හඳුනා ගන්නා ලදී. ඊට අමතරව පන්ති කාමරවල පවතින අධික සිසුන් සංඛ්‍යාව සහ භෞතික සම්පත් උපනතාවය වැනි පරිසර සාධක ද, සිසුන් තුළ පවතින ප්‍රකාශන බිය (Performance Anxiety) වැනි මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක ද මෙම ක්‍රියාවලියට දැඩිව බලපාන බව තහවුරු විය.

සමස්තයක් ලෙස මෙම පරිච්ඡේදය මගින් එළඹිය හැකි අවසන් නිගමනය වන්නේ, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා ඉතා පොහොසත් න්‍යායාත්මක හා දාර්ශනික පදනමක් සපයන නමුත්, පවතින විභාග මූලික අධ්‍යාපන රටාව සහ ගුරු කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේදයන් හේතුවෙන් එම දැනුම ප්‍රායෝගික කුසලතාවක් (Practical Skill) බවට පරිවර්තනය වීමේ ක්‍රියාවලිය අඩාල වී ඇති බවයි. එබැවින් අපේක්ෂිත ශිෂ්‍ය පෞරුෂ වර්ධනය ළඟා කර ගැනීම සඳහා, විෂය දැනුම ලබා දීමෙන් ඔබ්බට ගිය 'ක්‍රියාකාරකම් පාදක' (Activity-Based) සහ 'සිසු කේන්ද්‍රීය' ප්‍රවේශයකට යොමු වීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවය මෙම දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් විද්‍යාත්මකව සනාථ කරනු ලබයි. ඒ අනුව, මෙම පරිච්ඡේදය තුළ විශ්ලේෂණය කොට අර්ථකථනය කළ දත්ත ඇසුරින් පස්වන පරිච්ඡේදයේ දී අද්‍යයන පර්යේෂණයට අදාළ නිගමන හා යෝජනා දක්වනු ලැබේ.

පස්වන පරිච්ඡේදය

5. නිගමන සහ යෝජනා

5.0. හැඳින්වීම

"සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය" මෑයෙන් සිදු කරන ලද මෙම පර්යේෂණ අධ්‍යයනයේ අවසාන සහ වඩාත්ම තීරණාත්මක අදියර මෙම පස්වන පරිච්ඡේදයයි. පර්යේෂණයේ සිව්වන පරිච්ඡේදය තුළදී, මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය (Mixed Method Approach) සහ දත්ත ත්‍රිකෝණීකරණ න්‍යාය (Data Triangulation) උපයෝගී කරගනිමින්, 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ පුළුල් දත්ත විශ්ලේෂණයක් සිදු කරන ලදී. එහිදී ලබාගත් ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්ත පදනම් කරගෙන, විෂය මාලාව තුළ පවතින මෘදු කුසලතා සංවර්ධන විභවතාවත්, එම කුසලතා සිසුන් තුළ ප්‍රායෝගිකව වර්ධනය වී ඇති මට්ටමත් විද්‍යාත්මකව අනාවරණය කරගැනීමට හැකි විය.

මෙම පරිච්ඡේදයේ මූලික අරමුණ වන්නේ, සිව්වන පරිච්ඡේදයේ අනාවරණය කරගත් එම පර්යේෂණාත්මක සොයාගැනීම් (Findings), දෙවන පරිච්ඡේදයේ සාකච්ඡා කළ සාහිත්‍ය විමර්ශනය සහ න්‍යායාත්මක පසුබිම සමඟ සංසන්දනාත්මකව විග්‍රහ කිරීමයි. විශේෂයෙන්ම ඇල්බට් බන්දුරාගේ සමාජ සංවර්ධන න්‍යාය සහ ලෝරන්ස් කොහෙල්බර්ග්ගේ සදාචාර වර්ධන න්‍යාය යන න්‍යායාත්මක රාමු තුළ පිහිටා, වර්තමාන සිසුන්ගේ කුසලතා පරතරයන් (Skills Gap) සහ ඊට බලපා ඇති හේතු සාධක තාර්කිකව නිගමනය කිරීම මෙමගින් සිදු කෙරේ.

ඒ අනුව, මෙම පරිච්ඡේදය ප්‍රධාන කොටස් දෙකකින් සමන්විත වේ. පළමු කොටස මගින් පර්යේෂණ ගැටලුවට සෘජුවම පිළිතුරු සපයන අවසන් නිගමන (Conclusions) ඉදිරිපත් කරන අතර, එහිදී විෂය නිර්දේශයේ පවතින න්‍යායාත්මක ශක්තිය සහ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරීත්වයේ පවතින දුර්වලතා පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබා දෙනු ඇත. දෙවන කොටස මගින්, හඳුනාගත් බාධක සහ අභියෝග ජය ගනිමින්, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට වඩාත් ඵලදායී ලෙස දායක කරගැනීම සඳහා වන ප්‍රායෝගික යෝජනා සහ නිර්දේශ (Recommendations) ඉදිරිපත් කෙරේ. සමස්තයක් ලෙස මෙම පරිච්ඡේදය, පර්යේෂණයේ සොයාගැනීම් ප්‍රායෝගික අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට අදාළ කරගන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශයක් සපයයි.

5.1. පර්යේෂණ නිගමන

මෙම පර්යේෂණයේ සිව්වන පරිච්ඡේදය හරහා අනාවරණය කරගත් ප්‍රමාණාත්මක (Quantitative) සහ ගුණාත්මක (Qualitative) දත්ත විශ්ලේෂණය, දෙවන පරිච්ඡේදයේ සාකච්ඡා කළ සාහිත්‍ය විමර්ශනය හා න්‍යායාත්මක පසුබිම සමඟ සංසන්දනාත්මකව විග්‍රහ කිරීමෙන් අනතුරුව, පර්යේෂණ ගැටලුවට සෘජුවම අදාළ වන ප්‍රධාන නිගමන පහත පරිදි දක්වනු ලැබේ.

5.1.1. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත මෘදු කුසලතා සංවර්ධන විභවතාව සහ නූතන කළමනාකරණ සංකල්ප අතර න්‍යායාත්මක අනුකූලතාව පිළිබඳ නිගමන

10 ශ්‍රේණියේ බුද්ධ ධර්මය පෙළපොත සහ විෂය මාලාව පිළිබඳ සිදු කළ ගැඹුරු අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයට අනුව, එය හුදු ආගමික දැනුම හෝ විශ්වාසයන් සම්ප්‍රේෂණය කරන මූලාශ්‍රයක් පමණක් නොව, නූතන ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය මෘදු කුසලතා (Soft Skills) සංවර්ධනය සඳහා වන ප්‍රායෝගික අත්පොතක කාර්යභාරය ඉටු කිරීමට තරම් ප්‍රබල විභවතාවකින් යුක්ත බව නිගමනය කළ හැකිය. විෂය අන්තර්ගතය තුළ සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ වින්තවේගීය බුද්ධිය වැනි කුසලතා මැනවින් ගැබ් වී ඇති අතර, එය සිසුන්ගේ අධ්‍යාත්මික ගුණ වගාව මෙන්ම වෘත්තීය මෘදු කුසලතා ද එකවර සංවර්ධනය කළ හැකි පූර්ණ විෂය මාලාවක් (Holistic Curriculum) ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ.

මෙම විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත පෞරාණික බෞද්ධ සංකල්ප සහ නූතන බටහිර කළමනාකරණ හා මනෝවිද්‍යාත්මක න්‍යායන් අතර දැඩි න්‍යායාත්මක අනුකූලතාවක් (Theoretical Alignment) පවතින බව පර්යේෂණාත්මකව තහවුරු වේ. විශේෂයෙන් 'දස රාජ ධර්මය' වැනි ඉගැන්වීම් නූතන 'සේවාදායක නායකත්වය' (Servant Leadership) සංකල්පය හා සමපාත වන අතර, 'වතුරාර්ය සත්‍යය' සහ 'පටිච්චසමුප්පාදය' නූතන විද්‍යාත්මක ගැටලු විසඳීමේ ආකෘති (Scientific Problem Solving Models) සහ මූල හේතු විශ්ලේෂණය (Root Cause Analysis) සමඟ සර්වසම වේ. එසේම, භාවනාව සහ සතිය යුග්‍ය කිරීම, ඩැනියෙල් ගෝල්මන්ගේ වින්තවේගීය බුද්ධිය (EQ) පිළිබඳ න්‍යායේ එන ස්වයං-නියාමනය (Self-regulation) වර්ධනයට සෘජුව දායක වන බව හඳුනාගත හැකිය.

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සෘජු ඉගෙනුම් ඵලවලට අමතරව, 'සැඟවුණු විෂය මාලාව' (Hidden Curriculum) හරහා සිසුන්ගේ පෞරුෂ වර්ධනයට ප්‍රබල දායකත්වයක් ලබා දෙන බව නිගමනය කළ හැක. ඓතිහාසික චරිතාපදාන (උදා: වැලිවිට සරණංකර හිමි) සහ ජාතක කතා අධ්‍යයනය කිරීමෙන්, සිසුන්ගේ උපවිඤ්ඤාවට ආමන්ත්‍රණය කරමින් ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව (Resilience/Grit) සහ නායකත්ව මූලපිරීම (Initiative) වැනි ගුණාංග වක්‍රව නමුත් සාර්ථකව සම්ප්‍රේෂණය කෙරේ. තවද, හේතු-ඵල වාදය (Cause and Effect) පදනම් කරගත් විෂය අන්තර්ගතය, සිසුන් තුළ උපාය මාර්ගික වින්තනය (Strategic Thinking) සහ විශ්ලේෂණාත්මක හැකියාව (Analytical Skills) වර්ධනය කිරීමට සමත් දාර්ශනික පසුබිමක් නිර්මාණය කර ඇති අතර, එමගින් සිසුන්ට වින්තවේගීය තීරණ වෙනුවට තාර්කික තීරණ ගැනීමට මඟ පෙන්වයි.

සන්නිවේදන කුසලතා සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, විෂය මාලාව තුළ අන්තර්ගත 'සම්මා වාචා' සහ 'සිභාලෝවාද සූත්‍රයේ' එන ඉගැන්වීම්, හුදු අදහස් හුවමාරුවෙන් ඔබ්බට ගිය,

අනෝග්‍යා ගෞරවය සහ විශ්වාසය මත පදනම් වූ ඵලදායී සන්නිවේදන රටාවක් (Respectful Dialogue) ගොඩනැගීමට ශක්තිමත් පදනමක් සපයන බව තහවුරු වේ. අවසාන වශයෙන්, 2015 වර්ෂයේ හඳුන්වා දුන් නිපුණතා පාදක ගුරු මාර්ගෝපදේශය, "21 වන සියවසේ කුසලතා" (4Cs - Communication, Collaboration, Critical Thinking, Creativity) සමඟ ව්‍යුහාත්මකව අනුගත වී ඇති බවත්, එය විෂය නිර්දේශය තුළ "වැඩ ලෝකයට සූදානම් වීමේ නිපුණතා" ලෙස පැහැදිලිව වර්ගීකරණය කර තිබීම තුළින්, ආධ්‍යාත්මික ගුණ වගාව සහ වෘත්තීය නිපුණතා අතර පාලමක් තැනීමට ගත් උත්සාහය සාර්ථක වී ඇති බවත් නිගමනය කළ හැකිය.

5.1.2. බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා අත්පත් කර ගැනීමේ ස්වභාවය සහ න්‍යායාත්මක දැනුම හා ප්‍රායෝගික භාවිතය අතර පවතින පරතරය පිළිබඳ නිගමන

බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා සිසුන්ගේ සන්නිවේදන, නායකත්ව සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා වර්ධනය වී ඇති මට්ටම පිළිබඳ සිදු කරන ලද විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණයෙන් තහවුරු වන ප්‍රධානතම නිගමනය වන්නේ, සිසුන් සතු න්‍යායාත්මක දැනුම (Theoretical Knowledge) සහ එහි ප්‍රායෝගික භාවිතය (Practical Application) අතර පැහැදිලි "සංජානන - වර්ධනාත්මක පරතරයක්" (Cognitive-Behavioral Gap) පවතින බවයි. සිසුන් සවන් දීම, අන් අයට ගරු කිරීම සහ සදාචාරාත්මක අගයයන් පිළිබඳ අවබෝධය අතින් ඉතා ඉහළ මට්ටමක පසුවන බව ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින් සනාථ වේ. එහෙත්, මෙම දැනුම සැබෑ ලෝකයේ අභියෝග හමුවේ ක්‍රියාකාරී කුසලතාවක් (Active Skill) ලෙස පරිවර්තනය වීමේ ක්‍රියාවලිය තවමත් මධ්‍යම මට්ටමක පවතින බව නිගමනය කළ හැකිය.

සන්නිවේදන කුසලතා වර්ධනය පිළිබඳ විමසීමේදී, බුද්ධ ධර්මය විෂය මගින් සිසුන් සාර්ථක 'නිෂ්ක්‍රීය ශ්‍රවණකයන්' (Passive Listeners) ලෙස නිර්මාණය කිරීමට සමත් වී ඇති බව තහවුරු වේ. සිසුන් අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම සහ සාවධානව සවන් දීම යන අංශවලින් ඉහළ සාධනයක් (Mean = 3.82) පෙන්නුම් කරයි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ විශ්වාසය (Performance Confidence) අඩු මට්ටමක (Mean = 3.30) පැවතීම මගින් පෙනී යන්නේ, 'ක්‍රියාකාරී සන්නිවේදන කුසලතා' (Active Communication Skills) වර්ධනය සඳහා පන්ති කාමරය තුළ පවතින අවස්ථා ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. ප්‍රසිද්ධියේ කතා කිරීමට ඇති බිය සහ ලැජ්ජාව (Performance Anxiety) සිසුන්ගේ මෙම පසුබෑමට ප්‍රධාන හේතුවක් වී ඇති බව ද නිගමනය කළ හැක.

නායකත්ව කුසලතා සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළින් සිසුන් නායකත්ව ගුණාංග පිළිබඳ ඉතා ඉහළ න්‍යායාත්මක අවබෝධයක් (Mean = 3.78) ලබා ඇති බව පෙනී යයි. දස රාජ ධර්ම සහ සතර සංග්‍රහ වස්තු වැනි ඉගැන්වීම් ඊට දායක වී ඇත. එහෙත්, නායකත්ව භූමිකා ප්‍රායෝගිකව භාරගැනීම මධ්‍යම මට්ටමක (Mean = 3.22) පවතින අතර, ඊට හේතුවී ඇත්තේ පන්ති කාමරය තුළ නායකත්ව අවස්ථා සීමිත සිසුන් පිරිසක් අතර පමණක් බෙදී යාම (Leadership Monopoly) සහ සියලු සිසුන්ට සමාන අවස්ථා නොලැබීම බව නිගමනය කළ හැකිය. එබැවින් සිසුන් 'දැනුමෙන්' නායකයන් වුවද, 'ක්‍රියාවෙන්' නායකත්ව ලක්ෂණ ප්‍රදර්ශනය කිරීමට පසුබට වන බව තහවුරු වේ.

ගැටලු විසඳීමේ කුසලතාව විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, සිසුන් බුදු දහමේ එන හේතු-ඵල වාදය පදනම් කරගෙන ගැටලුවක මූලය හඳුනා ගැනීමේ (Identify Root Cause) විශ්ලේෂණාත්මක හැකියාව අතින් ඉහළ මට්ටමක (Mean = 3.66) පසුවන බව පෙනී යයි.

කෙසේ වෙතත්, දෛනික ජීවිතයේ තීරණ ගැනීමේදී මෙම තාර්කික පදනම ප්‍රායෝගිකව යොදා ගැනීම (Mean = 3.20) දුර්වල මට්ටමක පවතී. සිසුන් විභාග සඳහා ධර්ම කරුණු තාර්කිකව විග්‍රහ කළ ද, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලු හමුවේ තාර්කිකව සිතීමට වඩා විත්තවේගීයව (Emotional) ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පෙළඹෙන බව නිගමනය කළ හැක.

අවසාන වශයෙන්, පියර්සන් සහසම්බන්ධතා විශ්ලේෂණයට (Pearson Correlation Analysis) අනුව සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම යන කුසලතා ත්‍රිත්වය එකිනෙක හා ප්‍රබලව බද්ධ වී පවතින බව ($p < 0.01$) තහවුරු වේ. විශේෂයෙන් සන්නිවේදන කුසලතා වර්ධනය වීම, නායකත්ව කුසලතා වර්ධනය කෙරෙහි සෘජු හා ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කරයි. එබැවින් මෙම කුසලතා හුදකලා ඒකක ලෙස නොව, එකිනෙක පෝෂණය වන පද්ධතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන බැවින්, බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීමේදී මෙම කුසලතා ඒකාබද්ධව (Integrated Approach) සංවර්ධනය කළ යුතු බව නිගමනය කළ හැකිය.

5.1.3. බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ පවතින ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ප්‍රවේශයේ උනන්දුව සහ ප්‍රායෝගික කුසලතා සංවර්ධනය කෙරෙහි එහි බලපෑම පිළිබඳ නිගමන

බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව එළඹීය හැකි මූලික නිගමනය වන්නේ, ගුරුවරුන් විසින් විෂය කරුණු සන්නිවේදනය කිරීමේදී ජානක කතා සහ කාලෝචිත නිදසුන් භාවිතය ඉතා ඉහළ මට්ටමක (Mean = 3.82) පවතින බවත්, එමඟින් සිසුන්ගේ ආකර්ෂණය සහ සදාචාරාත්මක විනය (Mean = 4.12) සාර්ථකව ගොඩනඟා ඇති බවත්ය. ගුරුවරුන් ධර්ම කරුණු පැහැදිලි කිරීමට දක්වන මෙම දක්ෂතාවය හේතුවෙන් සිසුන් තුළ යහපත් සවන්දීමේ පුරුද්ද සහ අභ්‍යන්තර ශික්ෂණය මනාව ස්ථාපිත වී ඇත. එහෙත්, මෙම ක්‍රියාවලිය තුළ සිසුන් බොහෝ විට 'නිෂ්ක්‍රීය ශ්‍රාවකයින්' (Passive Listeners) බවට පත් වී ඇති අතර, ඔවුන් 'සක්‍රීය සහභාගීවන්නන්' (Active Participants) බවට පත් කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයන්හි උනන්දුවක් පවතින බව නිගමනය කළ හැකිය.

ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේදය පිළිබඳ විමසීමේදී, පන්ති කාමරය තුළ තවමත් ප්‍රමුඛව පවතින්නේ ගුරු කේන්ද්‍රීය (Teacher-centered) දේශන විලාසය බව තහවුරු වේ. මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අත්‍යවශ්‍ය වන කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති සහ සිද්ධි අධ්‍යයනයන් (Group Projects & Case Studies) සඳහා ලැබෙන ඉඩකඩ ඉතා අවම මට්ටමක (Mean = 2.82) පවතී. පන්ති කාමරයේ පවතින සාම්ප්‍රදායික ජේළි ක්‍රමයේ අසුන් පැනවීම (Row arrangement) සහ සහයෝගී ඉගෙනුම් (Collaborative Learning) අවස්ථා නොමැතිකම හේතුවෙන්, සිසුන් තුළ කණ්ඩායම් හැඟීම (Teamwork) සහ අන්තර් පුද්ගල සබඳතා ප්‍රායෝගිකව වර්ධනය වීමට ඇති අවස්ථාව ඇඟිලි ඇති බව නිගමනය කළ හැක.

නායකත්ව අවස්ථා බෙදී යාම සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, පන්ති කාමරය තුළ යම් ආකාරයක 'නායකත්ව ඒකාධිකාරයක්' (Leadership Monopoly) පවතින බව නිරීක්ෂණය වේ. නායකත්ව අවස්ථා ලැබීම මධ්‍යම මට්ටමක (Mean = 3.12) පැවතියද, එම අවස්ථා බොහෝ විට හිමිවන්නේ පන්තියේ දක්ෂ හෝ ඉදිරිපස අසුන් ගන්නා සිමිත සිසුන් පිරිසකට පමණි. සියලු සිසුන්ට සමාන නායකත්ව අවස්ථා නොලැබීම හේතුවෙන්, පසුපස අසුන් ගන්නා සහ අන්තර්මුඛී සිසුන්ගේ පෞරුෂ වර්ධනයට බාධා පැමිණ ඇති බව මෙමඟින් තහවුරු වේ.

තවද, ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය හරහා සිසුන්ගේ "විනය වර්ධනය" (Mean = 4.12) සහ "පෞරුෂ වර්ධනය/සමාජ බිය නැති වීම" (Mean = 3.05) අතර පැහැදිලි පරතරයක් (Gap) පවතින බව නිගමනය කළ හැකිය. බුද්ධ ධර්මය මගින් සිසුන්ව සදාචාරාත්මකව උසස් තත්ත්වයකට පත් කළ ද, ඔවුන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය (Self-confidence) සහ සමාජය ඉදිරියේ පෙනී සිටීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමට වර්තමාන දේශන කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් රටාව අපොහොසත් වී ඇත. ගුරුවරුන් කුසලතා දිරිමත් කරන බව ප්‍රකාශ කළ ද (Mean = 4.5), සිසුන්ගේ පැත්තෙන් එය ප්‍රායෝගිකව නොදැනීම තුළින් ගුරුවරුන්ගේ අභිප්‍රාය සහ පන්ති කාමරයේ යථාර්ථය අතර විෂමතාවක් පවතින බව පෙනී යයි.

සමස්තයක් ලෙස, බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය ආධ්‍යාත්මික ගුණ වගාව අතින් සාර්ථක වුවද, එය සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා ප්‍රායෝගිකව ඔප මට්ටම් කරන "ක්‍රියාකාරකම් පාදක" (Activity-based) තලයකට තවමත් සම්පූර්ණයෙන් පරිවර්තනය වී නොමැති බව අවසන් වශයෙන් නිගමනය කළ හැකිය.

5.1.4. බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බලපාන ව්‍යුහාත්මක, පාරිසරික හා මනෝවිද්‍යාත්මක බාධක පිළිබඳ නිගමන

බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට පවතින බාධක හා අභියෝග පිළිබඳ සිදු කරන ලද විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණයට අනුව, මෙම ක්‍රියාවලිය අඩාල කරන ප්‍රධානතම සාධකය වන්නේ අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළ පවතින ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතාවන් (Structural Barriers) බව අවිවාදයෙන් නිගමනය කළ හැකිය. විශේෂයෙන්ම, "විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව" (Exam-oriented Education System) මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට ඇති ප්‍රබලතම බාධකය (Mean = 4.42) ලෙස හඳුනාගත හැක. සිසුන් ධර්ම කරුණු කටපාඩම් කර ලකුණු ලබා ගැනීමට හුරු වී සිටීම නිසා, බුද්ධ ධර්මයෙන් අපේක්ෂිත සැබෑ වර්ත සංවර්ධනය සහ ප්‍රායෝගික කුසලතා යටපත් වී ඇති බව තහවුරු වේ. එමෙන්ම, විෂය නිර්දේශයේ අන්තර්ගතය ප්‍රමාණයෙන් විශාල වීම (Mean = 4.35) හේතුවෙන්, ගුරුවරුන්ට ක්‍රියාකාරකම් සඳහා කාලය වෙන් කිරීමට නොහැකි වීම තවත් තීරණාත්මක ව්‍යුහාත්මක බාධකයක් බව නිගමනය කළ හැකිය.

පන්ති කාමර පරිසරය සහ සම්පත් ආශ්‍රිත බාධක (Environmental Barriers) විමර්ශනය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ, බොහෝ පාසල්වල පවතින භෞතික වටපිටාව මෘදු කුසලතා වර්ධනයට හිතකර නොවන බවයි. පන්ති කාමරවල සිසුන් සංඛ්‍යාව අධික වීම (Mean = 4.12) හේතුවෙන් ගුරුවරයාට සෑම සිසුවෙකු කෙරෙහිම පෞද්ගලික අවධානය යොමු කිරීමටත්, නායකත්ව අවස්ථා ලබා දීමටත් නොහැකි වී ඇත. තවද, කණ්ඩායම් වැඩ සහ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවශ්‍ය ඉඩ පහසුකම් නොමැතිකම (Mean = 3.70) සිසුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය සීමා කිරීමට සෘජුවම බලපා ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය. පාසල් වර්ගය අනුව සමීපත් බෙදී යාමේ විෂමතාවක් පවතින බව ද මෙහිදී තහවුරු විය.

මනෝවිද්‍යාත්මක සහ ආකල්පමය බාධක (Psychological & Attitudinal Barriers) විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, සිසුන් තුළ පවතින "ප්‍රකාශන බිය සහ ලැජ්ජාව" (Performance Anxiety) (Mean = 4.05) මෘදු කුසලතා ප්‍රායෝගිකව එළිදැක්වීමට ඇති ප්‍රධානතම අභ්‍යන්තර බාධකය බව නිගමනය කළ හැක. සමාජයීය ප්‍රතික්ෂේප වීමේ බිය (Fear of social rejection) නිසා සිසුන් තමන් දන්නා දේ පවා ඉදිරිපත් කිරීමට මැළිකමක් දක්වයි. මීට අමතරව, දෙමාපියන් සහ සමාජය බුද්ධ ධර්මය විෂය දෙස හුදු විභාග විෂයයක් හෝ ආගමික චතාවතක් ලෙස

පමණක් බැලීමත්, මෘදු කුසලතා වර්ධනයට වඩා විභාග ප්‍රතිඵල (Grades) පමණක් අපේක්ෂා කිරීමත් සිසුන්ගේ ස්වයං-උනන්දුව හීන කිරීමට හේතු වී ඇති බව තහවුරු වේ.

ගුරුවරුන්ගේ කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, ගුරුවරුන් ධර්ම දැනුම ලබා දීමට දක්ෂ වුවද, මෘදු කුසලතා ඉගැන්වීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රායෝගික පුහුණුව හෝ මාර්ගෝපදේශ නොමැතිකම (Mean = 3.65) තවත් අභියෝගයක් ලෙස පවතී. ගුරුවරුන්ට විෂය කරුණු කුසලතාවක් බවට පරිවර්තනය කරන ආකාරය (Skill Conversion) පිළිබඳ විධිමත් පුහුණුවක් ලබා දීමේ අවශ්‍යතාවය මෙමගින් අවධාරණය කෙරේ.

අවසාන වශයෙන්, මෙම බාධක සහ අභියෝග හුදකලා සාධක ලෙස නොව එකිනෙකට බද්ධ වූ පාලයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන බව නිගමනය කළ හැකිය. අධික විෂය නිර්දේශය සහ විභාග පීඩනය නිසා පන්ති කාමර ක්‍රියාකාරකම් මග හැරෙන අතර, එය සිසුන්ගේ ප්‍රකාශන බිය වර්ධනය කිරීමටත්, අවසානයේදී මෘදු කුසලතා හීන වීමටත් හේතු වී ඇත. එබැවින් මෙම බාධක ජය ගැනීම සඳහා විෂය මාලා සංශෝධනයක් පමණක් නොව, ඇගයීම් ක්‍රමවේදයේ (Assessment Methods) සහ ආකල්පමය වෙනසක් (Attitudinal Change) සහිත පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණයක් අත්‍යවශ්‍ය බව නිගමනය කළ හැකිය.

5.2. යෝජනා සහ නිර්දේශ

මෙම පර්යේෂණ අධ්‍යයනය මගින් අනාවරණය කරගත් නිගමන සහ හඳුනාගත් "සංජානන - චර්යාත්මක පරතරය" (Cognitive-Behavioral Gap) පියවීම සඳහාත්, බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට වඩාත් ඵලදායී ලෙස දායක කරගැනීම සඳහාත් පහත සඳහන් යෝජනා සහ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කෙරේ. මෙම නිර්දේශ හුදෙක් ප්‍රායෝගික විසඳුම් පමණක් නොව, ඇල්බට් බන්දුරා, ලෝරන්ස් කෝල්බර්ග් සහ ඩැනියෙල් ගෝල්මන් වැනි විද්වතුන්ගේ න්‍යායාත්මක පදනම් මත ගොඩනගා ඇත.

5.2.1. බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත විෂය සංකල්ප මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය උදෙසා ඵලදායීව යොදා ගැනීම පිළිබඳ යෝජනා සහ නිර්දේශ

- විෂය නිර්දේශය සහ නූතන කළමනාකරණ සංකල්ප අතර සබඳතාව විෂය මාලාවට ඇතුළත් කිරීම:

සිව්වන පරිච්ඡේදයේ අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයෙන් තහවුරු වූ පරිදි, බෞද්ධ ඉගැන්වීම් සහ නූතන කළමනාකරණ න්‍යායන් අතර පවතින්නේ පුදුම සහගත අනුකූලතාවකි. එබැවින්, විෂය නිර්දේශය සංශෝධනය කිරීමේදී හෝ ගුරු මාර්ගෝපදේශ සකස් කිරීමේදී මෙම සම්බන්ධතාවය පැහැදිලිව ඉස්මතු කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස, 'දස රාජ ධර්මය' උගන්වන විට එය නූතන 'සේවාදායක නායකත්වය' (Servant Leadership) සංකල්පය සමඟ සසඳා බැලීමටත්, 'සම්මා වාචා' උගන්වන විට එය 'ඵලදායී සන්නිවේදනය' (Effective Communication) සමඟ සම්බන්ධ කිරීමටත් නිර්දේශ කෙරේ. මෙමගින් බුද්ධ ධර්මය යනු හුදු ආගමික විෂයයක් පමණක් නොව, වෘත්තීය ජීවිතයට අදාළ ප්‍රායෝගික විෂයයක් බවට සිසුන් තුළ ආකල්පමය වෙනසක් ඇති කළ හැකිය.

- ධර්ම කරුණු පදනම් කරගත් 'සිද්ධි අධ්‍යයන' (Case Studies) හඳුන්වා දීම:

'වතුරාර්ය සත්‍යය' සහ 'පටිච්චසමුප්පාදය' වැනි ගැඹුරු දාර්ශනික සංකල්ප සිසුන් බොහෝ විට ඉගෙන ගන්නේ විභාගය සඳහා කටපාඩම් කිරීමටය. මෙම තත්ත්වය වෙනස් කිරීම සඳහා, එම සංකල්ප දෛනික ගැටලු විසඳීමේ මෙවලම් ලෙස භාවිතා කරන ආකාරය උගන්වන 'සිද්ධි අධ්‍යයන' (Case Studies) පෙළපොතට ඇතුළත් කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස, මත්ථුවාවලට ඇබ්බැහි වූ අයෙකු සුනරුත්ථාපනය කිරීම හෝ පාසලේ ගැටුමක් විසඳීම වැනි ප්‍රායෝගික ගැටලුවක් ගෙන, එය වතුරාර්ය සත්‍යයේ ආකෘතියට (ගැටලුව -> හේතුව -> විසඳුම -> මාර්ගය) අනුව විශ්ලේෂණය කිරීමට සිසුන්ට පැවරුම් ලබා දිය යුතුය.

- 'සැඟවුණු විෂය මාලාව' (Hidden Curriculum) විධිමත් ඉගෙනුම් ඵල බවට පත් කිරීම:

වත්මන් විෂය මාලාව තුළ මෘදු කුසලතා බොහෝ විට ක්‍රියාත්මක වන්නේ 'සැඟවුණු විෂය මාලාවක්' ලෙසිනි. අනාගත විෂය මාලා ප්‍රතිසංස්කරණවලදී මෙය 'විචාන ඉගෙනුම් ඵල' (Explicit Learning Outcomes) බවට පත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. උදාහරණයක් ලෙස, ඓතිහාසික චරිත (උදා: සරණංකර හිමි) පිළිබඳ පාඩම් අවසානයේ හුදු ඓතිහාසික තොරතුරු විමසීම වෙනුවට, "එම චරිතයෙන් උකහා ගත හැකි නායකත්ව ගුණාංග සහ බාධක ජය ගැනීමේ උපාය මාර්ග" ලැයිස්තුගත කිරීමට සිසුන් යොමු කළ යුතුය.

- මෘදුක සලකා කේන්ද්‍රීය නව ඇගයීම් ක්‍රමවේදයක් නිර්දේශ කිරීම:

පර්යේෂණ දත්තවලට අනුව මෘදුක සලකා වර්ධනයට ඇති ප්‍රධානතම බාධකය වන්නේ විභාග කේන්ද්‍රීය ඇගයීම් රටාවයි. එබැවින්, විෂය මාලාවේ අන්තර්ගත 'සතර සංග්‍රහ වස්තු' හෝ 'සහජීවනය' වැනි සංකල්ප දැනුම ලෙස පරීක්ෂා කිරීමට අමතරව, ඒවා ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාවට නංවන ව්‍යාපෘති (Projects) හරහා සිසුන්ව ඇගයීමට ලක් කළ යුතුය. පන්තිය තුළ සිදු කරන එවැනි සාමූහික ව්‍යාපෘති සඳහා වාර විභාග ලකුණු වලින් ප්‍රතිශතයක් වෙන් කිරීම (School Based Assessment) තුළින්, සිසුන් මෙම විෂය සංකල්ප ප්‍රායෝගිකව අත්හදා බැලීමට පෙළඹෙනු ඇත.

- ගුරුවරුන් සඳහා 'සංකල්පීය පුහුණුවක්' (Conceptual Training) ලබා දීම:

බොහෝ ගුරුවරුන් ධර්ම කරුණු ඉගැන්වීමට දක්ෂ වුවද, එම කරුණු 'කුසලතාවක්' (Skill) ලෙස පරිවර්තනය කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව ඔවුන්ට ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් නොමැති බව හඳුනා ගන්නා ලදී. එබැවින්, බුද්ධ ධර්මය ගුරුවරුන් සඳහා පවත්වන පුහුණු සැසිවලදී, විෂය කරුණු තුළ සැඟවී ඇති මෘදුක සලකා හඳුනා ගැනීම සහ ඒවා සිසුන් වෙත සම්ප්‍රේෂණය කරන ක්‍රමවේද පිළිබඳව විශේෂ පුහුණුවක් ලබා දීමට ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය වැනි වගකිවයුතු ආයතන මැදිහත් විය යුතු බව යෝජනා කෙරේ.

5.2.2. සිසුන්ගේ මෘදුක සලකා න්‍යායාත්මක මට්ටමේ සිට ප්‍රායෝගික භාවිතය දක්වා පරිවර්තනය කිරීම සඳහා වන යෝජනා සහ නිර්දේශ

- 'නිෂ්ක්‍රීය ශ්‍රවණය' වෙනුවට 'සක්‍රීය ප්‍රකාශනය' දිරිගන්වන ඉගෙනුම් ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීම:

දත්ත විශ්ලේෂණයේදී හඳුනාගත් පරිදි සිසුන් අත් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම සහ සවන් දීම අතින් ඉහළ මට්ටමක සිටියද, ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් දැක්වීමේදී පවතින බිය (Performance Anxiety) හේතුවෙන් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සන්නිවේදන කුසලතා (Active Communication Skills) දුර්වල මට්ටමක පවතී. මෙම පරතරය පියවීම සඳහා පන්ති කාමරය තුළ විවාද, කෙටි කතා (Impromptu speeches) සහ සිසුන් විසින් මෙහෙයවන සාකච්ඡා සභා අභිවාර්ය කළ යුතුය. ගුරුවරයා දේශනා කරන දේ අසා සිටිනවාට වඩා, සිසුන්ට වේදිකාව මතට පැමිණ අදහස් දැක්වීමට අවස්ථාව ලබා දීමෙන් ඔවුන් තුළ පවතින සන්නිවේදන හීනිකාව දුරු කළ හැකි බව නිර්දේශ කෙරේ.

- නායකත්ව අවස්ථා සමානව බෙදී යාමේ ප්‍රතිපත්තියක් (Rotational Leadership Policy) ක්‍රියාත්මක කිරීම:

පර්යේෂණ දත්තවලට අනුව පන්ති කාමරය තුළ නායකත්ව අවස්ථා සීමිත සිසුන් පිරිසක් අතර පමණක් බෙදී යාම (Leadership Monopoly) සිසුන්ගේ ප්‍රායෝගික නායකත්ව කුසලතා වර්ධනයට බාධාවක් වී ඇත. මෙය නිවැරදි කිරීම සඳහා, සෑම වාරයකදීම හෝ සෑම මාසයකදීම පන්ති නායකයින් සහ කණ්ඩායම් නායකයින් මාරු කරන ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළ යුතුය. එමඟින් පන්තියේ පසුපස අසුන් ගන්නා හෝ අන්තර්මුඛී සිසුන්ට ද වගකීම් දැරීමේ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් ලබා ගත හැකි අතර, නායකත්වය යනු 'තනතුරක්' නොව 'ක්‍රියාවලියක්' බව ප්‍රායෝගිකව පසක් කර දිය හැකිය.

- ප්‍රායෝගික ගැටලු විසඳීමේ වැඩමුළු (Simulation Workshops) විෂය කාලසටහනට එක් කිරීම:

සිසුන් වතුරාර්‍ය සත්‍යය වැනි සංකල්ප න්‍යායාත්මකව දැන සිටියද, සැබෑ ජීවිතයේ ගැටලුවකදී තාර්කිකව සිතීමට අපොහොසත් වන බව (Emotional vs. Logical gap) තහවුරු විය. මෙම තත්ත්වය මහහරවා ගැනීම සඳහා, සිසුන් මුහුණ දෙන සැබෑ ගැටලු (උදා: විභාග අසමත් වීම, මිතුරු අමනාපකම්) පන්ති කාමරය තුළ සාකච්ඡාවට බඳුන් කර, ඒවාට ධර්මානුකූලව හා තාර්කිකව විසඳුම් සොයන ආකාරය පුහුණු කරන වැඩමුළු ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. හුදු විභාග පිළිතුරු ලිවීමට වඩා, මෙවැනි අනුකරණ අභ්‍යාස (Simulation Exercises) මගින් සිසුන්ගේ විචාරාත්මක චින්තනය දියුණු කළ හැකි බව යෝජනා කෙරේ.

- මෘදු කුසලතා ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් (Integrated Approach) අනුගමනය කිරීම:

පියර්සන් සහසම්බන්ධතා විශ්ලේෂණයට අනුව සන්නිවේදනය, නායකත්වය සහ ගැටලු විසඳීම එකිනෙක බැඳී පවතින කුසලතා බව තහවුරු විය. එබැවින් මෙම කුසලතා වෙන් වෙන් වශයෙන් ඉගැන්වීම වෙනුවට, යම් ව්‍යාපෘතියක් හරහා මෙම කුසලතා ත්‍රිත්වයම එකවර ආවරණය වන පරිදි ඉගෙනුම් අවස්ථා සැලසුම් කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස, ග්‍රම්භන ව්‍යාපෘතියක් සංවිධානය කිරීම හරහා සිසුන්ට එකවර නායකත්වය දීමටත්, සන්නිවේදනය කිරීමටත්, මතු වන ගැටලු විසඳීමටත් අවස්ථාව ලබා දිය හැකි බව නිර්දේශ කෙරේ.

5.2.3. ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය සහ ක්‍රියාකාරකම් පාදක ඉගෙනුම් ප්‍රවේශයක් කරා ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය යොමු කිරීම සඳහා වන යෝජනා සහ නිර්දේශ

- දේශන ක්‍රමයෙන් ඔබ්බට ගිය 'සහයෝගී ඉගෙනුම් අවස්ථා' (Collaborative Learning Opportunities) බහුල කිරීම:

දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ පවතින ප්‍රධානතම දුර්වලතාවය වන්නේ කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති සහ සිද්ධි අධ්‍යයනයන් අවම මට්ටමක (Mean = 2.82) පැවතීමයි. මෙය මහහරවා ගැනීම සඳහා, සෑම පාඩම් ඒකකයකටම අදාළව අවම වශයෙන් එක් කෙටි කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකමක් (Group Activity) අනිවාර්ය කළ යුතුය. හුදෙක් සටහන් ලබා දීම වෙනුවට, සිසුන් කුඩා කණ්ඩායම්වලට බෙදා ධර්ම ගැටලු සාකච්ඡා කිරීමට සැලැස්වීම සහ එහි ප්‍රතිඵල පන්තිය ඉදිරියේ ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව ලබා දීම තුළින්, සිසුන්ගේ කණ්ඩායම් හැඟීම සහ සන්නිවේදන හැකියාව එකවර වර්ධනය කළ හැකි බව යෝජනා කෙරේ.

- පන්ති කාමරයේ භෞතික සැකැස්ම සහ ඉගැන්වීම් පරිසරය වෙනස් කිරීම:

වර්තමාන පන්ති කාමරවල පවතින ජේළි ක්‍රමයේ අසුන් පැනවීම (Row arrangement), සිසුන් අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වයට බාධාවක් බව නිරීක්ෂණය විය. එබැවින්, හැකි සෑම අවස්ථාවකදීම බෙස්ක් සහ පුටු රවුම් ආකාරයට හෝ කණ්ඩායම් ලෙස සකස් කර (Cluster seating) සාකච්ඡාමය වටපිටාවක් නිර්මාණය කිරීමට ගුරුවරුන් උනන්දු කරවිය යුතුය. එසේම, පරිසරය හා සම්බන්ධ ධර්ම කරුණු ඉගැන්වීමේදී පන්ති කාමරයෙන් බැහැරව එළිමහන් ඉගෙනුම් (Outdoor Learning) ක්‍රමවේද අනුගමනය කිරීම

මගින් සිසුන්ගේ ඒකාකාරී බව නැති කර නිර්මාණශීලී චින්තනය ප්‍රවෘද්ධාලිය හැකි බව නිර්දේශ කෙරේ.

- නායකත්ව ඒකාධිකාරය (Leadership Monopoly) බිඳ දැමීම සඳහා ක්‍රමවත් වැඩපිළිවෙළක් සකස් කිරීම:

පන්ති කාමරය තුළ නායකත්ව අවස්ථා සීමිත පිරිසකට පමණක් ලැබෙන බව (Mean = 3.12) දත්ත මගින් තහවුරු විය. සියලු සිසුන්ට සමාන අවස්ථා ලබා දීම සඳහා, පන්ති නායකයින්, කණ්ඩායම් නායකයින් සහ විෂය භාරකරුවන් වැනි තනතුරු සෑම මසකට වරක්ම මාරු කරන 'භ්‍රමණ ක්‍රමවේදයක්' (Rotational System) අනුගමනය කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම පන්තියේ නිහඩ සහ අන්තර්මුඛ සිසුන්ට කුඩා හෝ වගකීමක් පැවරීම ගුරුවරයාගේ වගකීමක් විය යුතු බවට නිර්දේශ කෙරේ.

- 'භූමිකා නිරූපණය' (Role Play) සහ 'අනුකරණ අභ්‍යාස' ඉගැන්වීම් මෙවලම් ලෙස භාවිත කිරීම:

ගුරුවරුන් ප්‍රායෝගික උදාහරණ භාවිතයට දක්ෂ වුවද, සිසුන්ට ඒවා අත්විඳීමට අවස්ථාව අඩුය. ජාත්‍ය කතා හෝ ඓතිහාසික සිදුවීම් උගන්වන විට, සිසුන්ට එම චරිතවලට ජණ පෙවීමට (Role Play) අවස්ථාව ලබා දීම ඉතා ඵලදායී වේ. උදාහරණයක් ලෙස, ධර්ම සංගායනාවක් පන්තිය තුළ ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම හරහා සිසුන්ට ගැටුම් නිරාකරණය (Conflict Resolution) සහ සාමූහික තීරණ ගැනීම පිළිබඳ ප්‍රායෝගික අත්දැකීමක් ලබා දිය හැකි බව යෝජනා කෙරේ.

- ගුරු කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීමේ සිට පහසුකම් සපයන්නෙකු (Facilitator) දක්වා ගුරුවරයාගේ භූමිකාව වෙනස් කිරීම:

වත්මන් ක්‍රමය තුළ ගුරුවරයා 'දැනුම බෙදා දෙන්නෙකු' ලෙස ක්‍රියා කරන අතර සිසුන් 'නිෂ්ක්‍රීය ශ්‍රාවකයින්' වී ඇත. මෘදු කුසලතා වර්ධනය සඳහා ගුරුවරයා 'පහසුකම් සපයන්නෙකු' (Facilitator) බවට පත් විය යුතුය. සිසුන්ට ප්‍රශ්න ඇසීමට, තර්ක කිරීමට සහ ගුරුවරයාගේ මතය විචාරය කිරීමට පවා ඉඩ දෙන 'විවෘත පන්ති කාමර සංස්කෘතියක්' ගොඩනැගීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙය සිසුන්ගේ සමාජ බිය (Social Anxiety) දුරු කර ආත්ම විශ්වාසය ගොඩනැගීමට ඉවහල් වන බව නිර්දේශ කෙරේ.

5.2.4. මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට පවතින ව්‍යුහාත්මක, පාරිසරික හා ආකල්පමය බාධක ජය ගැනීම සඳහා වන යෝජනා සහ නිර්දේශ

- විභාග කේන්ද්‍රීය ඇගයීම් ක්‍රමයෙන් පරිබාහිර 'විකල්ප ඇගයීම් ක්‍රමවේද' (Alternative Assessment Methods) හඳුන්වා දීම:

දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුව මෘදු කුසලතා වර්ධනයට ඇති ප්‍රධානතම බාධකය වන්නේ "විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව" (Mean = 4.42) බව හඳුනා ගන්නා ලදී. සිසුන් ලකුණු ලබා ගැනීම සඳහා පමණක් කරුණු පාඩම් කිරීම වැළැක්වීමට නම්, ලිඛිත විභාගයට අමතරව සිසුන්ගේ ප්‍රායෝගික කුසලතා මැන බලන ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දිය යුතුය. බුද්ධ ධර්මය විෂය සඳහා වෙන් වූ ලකුණු ප්‍රමාණයෙන් යම් ප්‍රතිශතයක් (උදා: 30%) පාසල්

මටටමින් සිදු කරන ව්‍යාපෘති, කටික තරග, සමාජ සත්කාර සහ හැසිරීම් නිරීක්ෂණය සඳහා (School-Based Assessment) ලබා දීමට නිර්දේශ කෙරේ. එමඟින් විෂය කරුණු කටපාඩම් කිරීමේ පීඩනය අවම වී කුසලතා වර්ධනයට ඉඩකඩ ලැබෙනු ඇත.

- විශාල විෂය නිර්දේශය ලිහිල් කිරීම සහ 'ගුණාත්මක අන්තර්ගතයන්ට' ප්‍රමුඛත්වය දීම:

විෂය අන්තර්ගතය විශාල වීම (Mean = 4.35) නිසා ගුරුවරුන්ට ක්‍රියාකාරකම් සඳහා කාලය නොමැති බව තහවුරු විය. මෙම ගැටලුව විසඳීම සඳහා, විෂය නිර්දේශයේ ඇති අනවශ්‍ය ඓතිහාසික තොරතුරු සහ සංකීර්ණ විස්තර අවම කර, සිසුන්ගේ ජීවිතයට සෘජුවම බලපාන ධර්ම කරුණු සහ කුසලතා පාදක පාඩම් සඳහා වැඩි ඉඩක් ලබා දිය යුතුය. ගුරුවරුන්ට විෂය නිර්දේශය ආවරණය කිරීමට ඇති පීඩනය අඩු කිරීම හරහා, පන්ති කාමරය තුළ නිර්මාණාත්මක ඉගැන්වීම් ක්‍රම භාවිත කිරීමට ඔවුන්ට අවස්ථාව සැලසෙන බව යෝජනා කෙරේ.

- භෞතික සම්පත් ඌනතාවය පියවීම සඳහා 'පන්ති කාමරයෙන් බැහැර ඉගෙනුම් අවස්ථා' භාවිත කිරීම:

පන්ති කාමරවල තදබදය (Mean = 4.12) සහ ඉඩකඩ මදකම ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වලට බාධාවක් බව හඳුනා ගන්නා ලදී. මීට විසඳුමක් ලෙස, බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීම පන්ති කාමරයට පමණක් සීමා නොකොට, පාසලේ විහාර මන්දිරය, බෝ මළුව හෝ විවෘත පරිසරය ඉගෙනුම් අවකාශයන් ලෙස භාවිත කිරීමට නිර්දේශ කෙරේ. මෙවැනි පරිසරයකදී සිසුන්ට නිදහසේ කණ්ඩායම් ලෙස වැඩ කිරීමටත්, භාවනා වැනි අභ්‍යාස ප්‍රායෝගිකව සිදු කිරීමටත් අවස්ථාව ලැබේ. එසේම, සම්පත් අඩු පාසල් සඳහා (Resource-scarce schools) විශේෂිත ඉගෙනුම් ආධාරක කට්ටල ලබා දීමට අධ්‍යාපන බලධාරීන් මැදිහත් විය යුතුය.

- 'ප්‍රකාශන බිය' (Performance Anxiety) නැති කිරීම සඳහා 'ආරක්ෂිත ඉගෙනුම් පරිසරයක්' නිර්මාණය කිරීම:

සිසුන් තුළ පවතින ප්‍රසිද්ධියේ කතා කිරීමට ඇති බිය සහ ලැජ්ජාව (Mean = 4.05) මනෝවිද්‍යාත්මක බාධකයක් ලෙස ක්‍රියා කරයි. මෙය මහගරවා ගැනීම සඳහා ගුරුවරුන් පන්ති කාමරය තුළ "වැරදි කිරීමට බිය නොවිය යුතු පරිසරයක්" (Safe-to-fail environment) නිර්මාණය කළ යුතුය. සිසුන් අදහස් දැක්වීමේදී ඒවා විවේචනය කිරීමෙන් වැළකී, සෑම කුඩා උත්සාහයක්ම ඇගයීමට ලක් කිරීම (Positive Reinforcement) තුළින් ඔවුන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය ගොඩනැගිය හැකි බව නිර්දේශ කෙරේ.

- දෙමාපියන් සහ සමාජය දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම:

දෙමාපියන්ගේ අඩු උනන්දුව සහ විෂය පිළිබඳ පවතින සාම්ප්‍රදායික ආකල්ප වෙනස් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. බුද්ධ ධර්මය යනු හුදු ආගමික විෂයයක් පමණක් නොව, එය අනාගත රැකියා ලෝකයට අවශ්‍ය නායකත්වය සහ පෞරුෂය ගොඩනගන විෂයයක් බවට දෙමාපියන් දැනුවත් කළ යුතුය. මේ සඳහා පාසල් සංවර්ධන සමිති රැස්වීම්වලදී විශේෂ දේශන පැවැත්වීම සහ සිසුන්ගේ නිර්මාණාත්මක කුසලතා දෙමාපියන්ට පෙන්වීමේ වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීමට යෝජනා කෙරේ.

5.3. අනාගත පර්යේෂණ දිශානති

මෙම පර්යේෂණ අධ්‍යයනය මගින් 10 ශ්‍රේණියේ බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ පුළුල් විමර්ශනයක් සිදු කරන ලදී. මෙම අධ්‍යයනයේදී හඳුනාගත් සීමාවන් සහ අනාවරණය කරගත් නව සොයාගැනීම් පදනම් කරගෙන, මෙම ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවර්ධනය උදෙසා සිදු කළ හැකි අනාගත පර්යේෂණ සඳහා වන දිශානතීන් (Future Research Directions) පහත පරිදි යෝජනා කෙරේ.

5.3.1. දීර්ඝකාලීන අන්වයාම අධ්‍යයන (Longitudinal Studies) මගින් කුසලතා ස්ථායීතාව විමර්ශනය කිරීම

මෙම පර්යේෂණය මගින් මූලික වශයෙන් අවධානය යොමු කර ඇත්තේ 10 ශ්‍රේණියේ ශිෂ්‍යයෙකු පාසල් පන්ති කාමරය තුළදී බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා ලබන මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳව වුවද, එම කුසලතා පුද්ගලයෙකුගේ සමස්ත ජීවන ගමන තුළ කෙතරම් දුරට ස්ථායීව පවතින්නේද යන්න පරීක්ෂා කිරීම අනිශ්චිත වැදගත් වේ. මෙහි තාර්කික පදනම වන්නේ, පාසල් විශේෂී උගත් න්‍යායාත්මක කරුණු සැබෑ රැකියා වෙළඳපොළේ පවතින "කුසලතා පරතරය" (Skills Gap) පියවීමට කෙතරම් දුරට ප්‍රායෝගිකව දායක වන්නේද යන්න හඳුනා ගැනීමයි. මෙවැනි අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීමේදී, දැනට පර්යේෂණයට භාජනය වූ ශිෂ්‍ය කණ්ඩායම ඔවුන්ගේ වෘත්තීය ජීවිතයට පිවිසෙන අවධිය තෙක් වසර කිහිපයක් පුරා ලුහුබැඳීම (Tracking) කළ හැකිය. එහිදී, පාසලේදී උගත් 'සම්මා වාචා' වැනි සංකල්ප වෘත්තීය සන්නිවේදනයේදීත්, 'චතුරාර්ය සත්‍යය' වැනි ඉගැන්වීම් සේවා ස්ථානයේ ගැටලු විසඳීමේදීත් (Problem Solving) යොදාගන්නා ආකාරය පිළිබඳව දීර්ඝකාලීන දත්ත රැස්කළ හැකිය. මෙමගින් අධ්‍යාත්මික ගුණවගාව සහ වෘත්තීය සාර්ථකත්වය අතර පවතින සහසම්බන්ධතාව විද්‍යාත්මකව තහවුරු කිරීමට අවස්ථාව සැලසේ.

5.3.2. බහු-ආගමික සහ සමාජ-ආර්ථික සන්දර්භයන් මත පදනම් වූ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයන

ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින බහු-ආගමික අධ්‍යාපන වටපිටාව තුළ බුද්ධ ධර්මය හදාරන සිසුන් මෙන්ම අනෙකුත් ආගමික විෂයන් (ක්‍රිස්තියානි, ඉස්ලාම්, හින්දු) හදාරන සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා වර්ධනය පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක විමර්ශනයක් සිදු කිරීම කාලෝචිත වේ. මෙහි පවතින තර්කය වන්නේ, විවිධ ආගමික දර්ශනයන් මෘදු කුසලතා සඳහා ලබාදෙන සුවිශේෂී ප්‍රවේශයන් සහ ඒවායේ පවතින පොදු සාධක හඳුනා ගැනීමයි. මෙහිදී සම්පත් බහුල නාගරික පාසල් සහ සම්පත් ඌන ග්‍රාමීය පාසල් අතර බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීමේ ක්‍රමවේදයන් සහ එහි ප්‍රතිඵල වෙන වෙනම අධ්‍යයනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පාසල්වල පවතින භෞතික ඉඩකඩ සහ පන්ති කාමරයේ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව වැනි සාධක, සිසුන්ගේ නායකත්ව අවස්ථා සහ ප්‍රකාශන බිය (Performance Anxiety) කෙරෙහි සෘජුවම බලපාන ආකාරය මෙහිදී තාර්කිකව විග්‍රහ කළ හැකිය. එවැනි අධ්‍යයනයක් මගින් සියලුම සිසුන්ට සමාන ලෙස මෘදු කුසලතා ලබාදීමට අවශ්‍ය ජාතික ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමට දත්තමය පදනමක් සපයනු ඇත.

5.3.3. දහම් පාසල් අධ්‍යාපන පරිසරය සහ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයේ ප්‍රායෝගිකත්වය

මෙම පර්යේෂණයෙන් අනාවරණය වූ පරිදි, විධිමත් පාසල් පද්ධතියේ පවතින "විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව" සහ "විශාල විෂය නිර්දේශය" මෘදු කුසලතා ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කිරීමට ඇති ප්‍රබලතම බාධාවන් වේ. මෙවැනි තත්ත්වයකදී, විභාග පීඩනයෙන් සාපේක්ෂව නිදහස් වූ දහම් පාසල් අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළ මෘදු කුසලතා වර්ධනය වන ආකාරය පිළිබඳව ස්වාධීන අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීමේ ඉහළ විභවතාවක් පවතී. දහම් පාසල් පරිසරය තුළ සිදු කෙරෙන වත්පිළිවෙත්, ආගමික උත්සව සංවිධානය කිරීම සහ සමාජ සන්කාරක ව්‍යාපෘති හරහා සිසුන් ලබන ප්‍රායෝගික නායකත්ව අත්දැකීම්, විධිමත් පාසල් පද්ධතියේ න්‍යායාත්මක ඉගැන්වීම්වලට වඩා ඵලදායී වන ආකාරය මෙහිදී තාර්කිකව විමර්ශනය කළ හැකිය. දහම් පාසල තුළ පවතින නිදහස් සහ සහයෝගී ඉගෙනුම් අවකාශය, සිසුන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය ගොඩනැගීමට සහ "සංජානන-වර්ෂාත්මක පරතරය" (Cognitive-Behavioral Gap) අවම කිරීමට ලබාදෙන දායකත්වය හඳුනා ගැනීම අනාගත පර්යේෂකයන්ට විවෘතව පවතින වටිනා ක්ෂේත්‍රයකි.

5.3.4. ක්‍රියාත්මක පර්යේෂණ (Action Research) මගින් කුසලතා සංවර්ධන මොඩියුල පරීක්ෂා කිරීම

වර්තමාන පර්යේෂණ දත්ත මගින් තහවුරු වූ පන්ති කාමරයේ පවතින ක්‍රියාකාරකම්වල උනන්දුව මහහරවා ගැනීම සඳහා "ක්‍රියාත්මක පර්යේෂණ" (Action Research) හෝ "පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයන" (Experimental Studies) සිදු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වැදගත් වේ. මෙහි තාර්කික පදනම වන්නේ, පර්යේෂකයා විසින්ම මෘදු කුසලතා ඉලක්ක කරගත් නව ඉගැන්වීම් මොඩියුලයක් (Teaching Module) නිර්මාණය කර, එය පාලිත කණ්ඩායමකට (Experimental Group) උගන්වා එහි ප්‍රතිඵල මැන බැලීමයි. ප්‍රායෝගිකව, සාම්ප්‍රදායික දේශන ක්‍රමයෙන් බැහැරව 'භූමිකා නිරූපණය' (Role Play), 'සිද්ධි අධ්‍යයන' (Case Studies) සහ 'සමුපකාර ඉගෙනුම්' (Cooperative Learning) වැනි ක්‍රමවේද ඇතුළත් කර සති කිහිපයක වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය. මෙමගින් හුදු සමීක්ෂණයකින් ඔබ්බට ගොස්, බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීමේදී මෘදු කුසලතා සැබවින්ම වර්ධනය කළ හැකි ප්‍රායෝගික මාදිලියක් (Practical Model) අධ්‍යාපන පද්ධතියට හඳුන්වා දීමට පර්යේෂකයන්ට අවස්ථාව ලැබේ.

5.3.5. ගුරු අධ්‍යාපන විෂය මාලාවන් සහ "කුසලතා සම්ප්‍රේෂණය" පිළිබඳ අධ්‍යයන

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා වර්ධනය නොවීමට ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස ගුරුවරුන්ට ඒ පිළිබඳ විධිමත් පුහුණුවක් නොමැති බව මෙම පර්යේෂණයේදී අනාවරණය විය. එබැවින්, ජාතික අධ්‍යාපන විද්‍යාපීඨ සහ ගුරු විද්‍යාලවල ක්‍රියාත්මක වන බුද්ධ ධර්මය ගුරු පුහුණු විෂය මාලාවන් විමර්ශනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය අනාගත දිශානතියකි. මෙහි පවතින තර්කය වන්නේ, ගුරුවරයෙකු සතු ධර්ම ඥානය "කුසලතාවක්" (Skill Conversion) ලෙස ශිෂ්‍යයා වෙත සම්ප්‍රේෂණය කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව ගුරු පුහුණුව තුළ කෙතරම් අවධානයක් යොමු කර ඇත්ද යන්න සොයා බැලීමයි. ප්‍රායෝගිකව, ගුරු සිසුන් සඳහා මෘදු කුසලතා ඉගැන්වීමේ ක්‍රමවේද පිළිබඳව වෙනම විෂය ඒකකයක් ඇතුළත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සහ එහි බලපෑම පිළිබඳව පර්යේෂණ සිදු කළ හැකිය. ගුරුවරයා "දැනුම ලබා දෙන්නෙකුගේ" සිට "පහසුකම් සපයන්නෙකු" (Facilitator) දක්වා පරිවර්තනය කිරීමේදී පවතින බාධක හඳුනා ගැනීම මෙහිදී මූලික වේ.

5.3.6. ඩිජිටල් තාක්ෂණය සහ බුද්ධ ධර්මය හරහා මෘදු කුසලතා වර්ධනය කිරීම

නූතන ඩිජිටල් යුගයට ගැළපෙන පරිදි තාක්ෂණය භාවිත කරමින් බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීම හරහා සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සහ ආකල්ප වර්ධනය කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳව නව පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍ර විවෘතව පවතී. මෙහි තාර්කික පදනම වන්නේ, සාම්ප්‍රදායික පන්ති කාමරයෙන් බැහැරව ජංගම යෙදුම් (Mobile Apps), කෘත්‍රීම බුද්ධිය (AI) සහ දෘශ්‍ය මාධ්‍ය භාවිතය හරහා සිසුන්ගේ ආකර්ෂණය සහ සහභාගීත්වය වැඩි කළ හැකි බවයි. ප්‍රායෝගිකව, බුදු දහමේ එන සන්නිවේදන රටාවන් හෝ ගැටලු විසඳීමේ ක්‍රමවේද පිළිබඳ "අතථ්‍ය ක්‍රීඩා" (Educational Games) හෝ "සමාජ කුසලතා අනුකරණ" (Social Skill Simulations) මෘදුකාංග භාවිත කිරීමේ ඵලදායිතාව පරීක්ෂා කළ හැකිය. තාක්ෂණය භාවිතයෙන් සිසුන් අතර සහයෝගීතාවය (Collaboration) සහ නිර්මාණශීලී චිත්තනය (Creativity) වර්ධනය කිරීමට බුද්ධ ධර්මය විෂය පථය නවීකරණය කළ හැකි ආකාරය විමර්ශනය කිරීම මෙහිදී සිදු කෙරේ.

5.4. සාරාංශය

"සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය" මැයෙන් සිදු කරන ලද පර්යේෂණයේ අවසාන අදියර වන මෙම පරිච්ඡේදය මගින්, සිව්වන පරිච්ඡේදයේ දත්ත විශ්ලේෂණය සහ දෙවන පරිච්ඡේදයේ සාහිත්‍ය විමර්ශනය පදනම් කරගෙන එළැඹී නිගමන හා යෝජනා පුළුල්ව සාකච්ඡා කරන ලදී.

මෙහිදී එළැඹී මූලිකම නිගමනය වූයේ, 10 ශ්‍රේණිය බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව නූතන කළමනාකරණ සංකල්ප සහ මෘදු කුසලතා (නායකත්වය, සන්නිවේදනය, ගැටලු විසඳීම) සමඟ න්‍යායාත්මකව ඉහළ අනුකූලතාවක් දක්වන නමුත්, සිසුන් තුළ එම දැනුම ප්‍රායෝගික කුසලතාවක් බවට පත්වීමේදී පැහැදිලි "සංජානන - වර්යාත්මක පරතරයක්" (Cognitive-Behavioral Gap) පවතින බවයි. සිසුන් සවන් දීම සහ සදාචාරාත්මක අවබෝධය අතින් ඉදිරියෙන් සිටියද, ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් දැක්වීම, ප්‍රායෝගිකව නායකත්වය ගැනීම සහ තාර්කික තීරණ ගැනීම යන අංශවලදී පසුබෑමක් පෙන්නුම් කරයි.

මෙම පරතරය නිර්මාණය වීම සඳහා විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව, ගුරු කේන්ද්‍රීය දේශන ක්‍රමය, පන්ති කාමරයේ පවතින "නායකත්ව ඒකාධිකාරය" සහ සිසුන්ගේ ප්‍රකාශන බිය (Performance Anxiety) වැනි ව්‍යුහාත්මක හා මනෝවිද්‍යාත්මක බාධක සෘජුවම බලපා ඇති බව තහවුරු විය.

එම අභියෝග ජය ගැනීම සඳහා, විෂය නිර්දේශය තුළ අන්තර්ගත 'සැහවුණු විෂය මාලාව' විධිමත් ඉගෙනුම් එල බවට පත් කිරීම, සිද්ධි අධ්‍යයන (Case Studies) සහ භූමිකා නිරූපණය වැනි ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ක්‍රමවේද භාවිත කිරීම, නායකත්ව අවස්ථා හ්‍රමණ ක්‍රමයට ලබා දීම සහ විභාගයෙන් ඔබ්බට ගිය විකල්ප ඇගයීම් ක්‍රම (Alternative Assessments) හඳුන්වා දීම ඇතුළු ප්‍රායෝගික නිර්දේශ මෙම පරිච්ඡේදය මගින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. අවසාන වශයෙන්, මෙම පර්යේෂණ සොයාගැනීම් තවදුරටත් තහවුරු කිරීම සහ පුළුල් කිරීම සඳහා අනාගත පර්යේෂණ දිශානතීන් හඳුන්වා දෙමින් මෙම අධ්‍යයනය සමාප්ත කෙරේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

- අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය. (2015). *බුද්ධ ධර්මය ගුරු මාර්ගෝපදේශය: 10 ශ්‍රේණිය*. මහරගම: ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.
- අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය. (2020). *අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ වාර්තාව*. බත්තරමුල්ල: අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය.
- අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය. (2024). *පාසල් සංගණන වාර්තාව*. බත්තරමුල්ල: අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය.
- අබේපාල, ආර්. (2011). *පර්යේෂණ ප්‍රවේශය*. කොළඹ: සාර ප්‍රකාශකයෝ.
- අබේපාල, ආර්. (2020). *මෘදු කුසලතා අධ්‍යාපනය*. කොළඹ: සාර ප්‍රකාශකයෝ.
- ඒකනායක, එල්., & ප්‍රනාන්දු, ආර්. (2021). *බුද්ධ ධර්මය හා ආචාර ධර්ම සංවර්ධනය*. මහරගම: ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.
- කරුණාරත්න, එම්. (2021). *ආගමික අධ්‍යාපනය සහ සදාචාර තීරණ ගැනීම*. කැලණිය: කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.
- ගම්පහ අධ්‍යාපන කලාපය. (2021). *පාසල් සංගණන වාර්තාව*. ගම්පහ: කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය.
- ගුණතිලක, කේ., අමරසේකර, බී., & ජයසිංහ, ආර්. (2022). *බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව සහ සිසුන්ගේ ආකල්ප*. මහරගම: ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.
- ගුණවර්ධන, එස්. (2019). *සන්නිවේදන කුසලතා සංවර්ධනය සහ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්*. කොළඹ: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.
- ජයසිංහ, එන්. (2023). *බුද්ධ ධර්මය හරහා චින්තනවේගීය බුද්ධිය වර්ධනය: ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් සිසුන් අතර ප්‍රතිඵල*. කොළඹ: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.
- ජයසූරිය, සී. (2000). *අධ්‍යාපන පර්යේෂණ ක්‍රම ශිල්ප*. කොළඹ: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.
- ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව. (2003). *ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපනය සඳහා වන ජාතික ප්‍රතිපත්තිය*. කොළඹ: රජයේ මුද්‍රණාලය.
- ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව. (2022). *පාසල් විෂය මාලා ඵලදායිතාව පිළිබඳ වාර්තාව*. නුගේගොඩ: ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව.
- ප්‍රනාන්දු, එස්. (2020). *බුද්ධ ධර්මය විෂය සහ ගැටලු විසඳීමේ කුසලතා*. නාවල: ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය.
- පෙරේරා, ඒ. (2018). *බෞද්ධ නායකත්ව සංකල්ප සහ පාසල් සිසුන්*. පේරාදෙණිය: පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය.
- පෙරේරා, කේ. (2019). *බුද්ධ ධර්මය විෂය ශිෂ්‍ය සංවර්ධනයට දායක වන ආකාරය පිළිබඳ විමර්ශනයක්*. කොළඹ: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.

රණවීර, අයි. (2021). *බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාව තුළින් සිසුන්ගේ ආචාරධර්ම සංවර්ධනය කිරීම*. කොළඹ: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.

රත්නපාල, එන්. (2000). *සමාජ පර්යේෂණ විධික්‍රම*. කොළඹ: කර්තෘ ප්‍රකාශන.

ලේකමගේ, ඩී. (2006). *අධ්‍යාපන මිනුම් හා ඇගයීම*. මහරගම: ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.

වික්‍රමාරචි, පී. (2020). *බුද්ධ ධර්මය සහ නිර්මාණශීලීත්වය වර්ධනය: පාසල් සිසුන් අතර අධ්‍යයනයක්*. මාතර: රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය.

විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව. (2019). *වාර්ෂික සංඛ්‍යාලේඛන වාර්තාව*. කොළඹ: විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව.

ශ්‍රී ලංකා නීති අධ්‍යාපන සංගමය. (2023). *පාසල් සිසුන්ගේ චිත්තය පිළිබඳ වාර්තාව*. කොළඹ: ශ්‍රී ලංකා නීති අධ්‍යාපන සංගමය.

ශ්‍රී ලංකා ළමා ආරක්ෂක අධිකාරිය. (2023). *පාසල් දරුවන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ වාර්තාව*. කොළඹ: ජාතික ළමා ආරක්ෂක අධිකාරිය.

සේනාධීර, එස්., & වනසිංහ, එස්. (2016). *පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය*. කැලණිය: කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.

සේනානායක, පී. (2019). *සදාචාර චින්තනය හා ගැටලු විසඳීම*. නුගේගොඩ: ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.

British Educational Research Association (BERA). (2018). *Ethical guidelines for educational research*.

Bodhi, B. (2011). *The noble eightfold path: Way to the end of suffering*. Buddhist Publication Society.

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. SAGE Publications.

Deloitte Access Economics. (2017). *Soft skills for business success*.

Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. Herder and Herder.

Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. Bantam Books.

Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. Bantam Books.

Harden, R. M. (2001). Curriculum mapping: A tool for transparent and authentic communication. *Medical Teacher*, 23(2), 123-137.

Haselmans, S., & Paage, K. (2009). *Soft skills in the 21st century workplace*. Academic Press.

- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2010). *Cooperative learning*. Interaction Book Company.
- Kohlberg, L. (1981). *The philosophy of moral development: Moral stages and the idea of justice*. Harper & Row.
- Kohlberg, L. (1984). *The psychology of moral development: The nature and validity of moral stages*. Harper & Row.
- Mapel, T., et al. (2022). Mindfulness in education: The impact of Buddhist inspired contemplative practices on soft skills development. *Journal of Contemplative Inquiry*, 9(1), 45-62.
- Nayanatiloka, B., & Lee, K. (2020). Buddhist mindfulness practices and development of emotional intelligence in secondary school students. *Journal of Religion and Health*, 59, 1230–1245.
- Nucci, L. P. (2001). *Education in the moral domain*. Cambridge University Press.
- OECD. (2022). *Skills for 2030: Conceptual learning framework*. OECD Publishing.
- P21. (2015). *Framework for 21st century learning*. Partnership for 21st Century Skills.
- Ratnayake, P. (2020). *Religious education and personality development*. Journal of Empirical Research.
- Robinson, K. (2011). *Out of our minds: Learning to be creative*. Capstone.
- Robles, M. M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 453–465.
- Schonert-Reichl, K. A., & Roeser, R. W. (2016). *Handbook of mindfulness in education*. Springer.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. John Wiley & Sons.
- UNDP. (2021). *Sri Lanka human development report*.
- UNESCO. (2015). *Global citizenship education: Topics and learning objectives*.
- White, P., & Fry, R. (1974). *Soft skills in the US Army*. US Army Research Institute.
- World Bank. (2014). *Sri Lanka: Steps to better education*. Washington, DC.
- World Economic Forum. (2020). *The future of jobs report 2020*.
- Zajonc, A. (2016). *Meditation as contemplative inquiry: When knowing becomes love*. Lindisfarne Books.

සිසු ප්‍රශ්නාවලිය

මූලික තොරතුරු

ඔබ ඉගෙන ගන්නා පාසල :

උපදෙස්:

පහත එක් එක් ප්‍රකාශයට අදාලව ඔබ අනිවාර්යයෙන්ම එකඟ වේ නම් " විකල්ප 01" තීරුවේද, සාපේක්ෂව එකඟ වේ නම් " විකල්ප 02" තීරුවේද, එකඟ වේ හෝ නොවේ යන්න නිශ්චිතව කිව නොහැකි නම් " විකල්ප 03" තීරුවේද, සාපේක්ෂව එකඟ නොවේ නම් " විකල්ප 04" තීරුවේද, කිසිසේත්ම එකඟ නොවේ නම් " විකල්ප 05" තීරුවේද තමාගේ තීරණයට අදාලව කතිර (X) සලකුණ යොදන්න.

අනිවාර්යයෙන්ම එකඟ වේ	:විකල්ප 01
සාපේක්ෂව එකඟ වේ	:විකල්ප 02
එකඟ වේ හෝ නොවේ යන්න නිශ්චිතව කිව නොහැක	:විකල්ප 03
සාපේක්ෂව එකඟ නොවේ	:විකල්ප 04
කිසිසේත්ම එකඟ නොවේ	:විකල්ප 05

අංකය	වර්ගය	පර්යේෂණාංගය	විකල්ප 01	විකල්ප 02	විකල්ප 03	විකල්ප 04	විකල්ප 05
1	Pos (CS)	සතර සංග්‍රහ වස්තු අතර ඇති ප්‍රිය වචනය පුරුදු කිරීමෙන්, අන් අය සමඟ කතා බහ කිරීමේ දී මා මිත්‍රශීලී වී ඇත.					
2	Pos (CS)	කලාත්මක මිත්‍ර සේවනය පාඩම ඉගෙනීමෙන් පසු, අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කරමින් සාකච්ඡා කිරීමට මට හැකි වී ඇත.					
3	Pos (CS)	සත් පුරුෂ ලක්ෂණ පිළිබඳව දැනීම, අන් අය ඉදිරියේ විශ්වාසනීය සහ පැහැදිලි අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට මට උපකාරී වේ.					
4	Pos (CS)	ආනන්ද හිමියන්ගේ ගුණාංග පිළිබඳව හැදෑරීම, අන් අය පවසන දේට හොඳින් සාවධානව සවන් දීමට මා හට පුරුදු කර ඇත.					
5	Pos (CS)	බුදුන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනා විලාසය පිළිබඳව ඉගෙන ගැනීම, සන්නිවේදනයේ දී අවබෝධය හා පැහැදිලි බව ඇති කර ගැනීමට මා හට උපකාරී වී ඇත.					
6	Pos (LS)	දශරාජ ධර්ම පිළිබඳව ඉගෙනීමෙන් පසු, පොදු කටයුත්තක වගකීම් භාරගෙන එය ඉටු කිරීමට මා තුළ කැමැත්තක් ඇති වී ඇත.					

7	Pos (LS)	නාට් දේව පුත්‍රයාගේ කථාව වැනි පාඩම් මගින්, අන් අයට නිවැරදි මහ පෙන්වීමක් දීමට අවශ්‍ය ආත්ම විශ්වාසය මා තුළ ඇති කර ඇත.					
8	Pos (LS)	සමගි සම්පන්න භාවය ඇති කර ගැනීමට බුදුන් වහන්සේ දුන් උපදෙස්, කණ්ඩායමක් තුළ එකඟතාවයෙන් තීරණ ගැනීමට මට උපකාරී වී ඇත.					
9	Pos (LS)	සතර සංග්‍රහ වස්තු අතර ඇති සමානාත්මතාව නායකයෙකු ලෙස කටයුතු කිරීමේදී විශ්වාසය දිනා ගැනීමට මට උපකාරී වේ.					
10	Pos (LS)	බුද්ධ ධර්ම විෂයය තුළින් ලබා ගන්නා වටිනාකම්, කණ්ඩායම් වැඩ වලදී නිවැරදි ආදර්ශයක් දීමට මට උපකාරී වේ.					
11	Pos (LS)	ආනන්ද හිමියන්ගේ උදාර ගුණාංග අධ්‍යයනය කිරීමෙන් පසු, අන් අයට උදව් කරමින් කටයුතු සංවිධානය කිරීමට මම උනන්දු වෙමි.					
12	Pos (PS)	පටිච්ච සමුප්පාදය පිළිබඳව අවබෝධය, ගැටලුවක මූලික හේතුව නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමට මට උපකාරී වේ.					
13	Pos (PS)	චතුරාර්ය සත්‍ය පිළිබඳ අවබෝධය නිසා, ඕනෑම ගැටලුවක් විශ්ලේෂණය කර විසඳුමක් සෙවීමට මට පහසු වී ඇත.					
14	Pos (PS)	ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පිළිබඳව දැනුම, ගැටලු විසඳීම සඳහා ක්‍රමානුකූල සැලසුමක් සකස් කිරීමට මට උදව් කරයි.					
15	Pos (PS)	සතර අපාය වැනි කරුණු හැදෑරීම, වින්තවෙග පාලනය කර ගනිමින් ගැටලුවලට තාර්කික විසඳුම් සෙවීමට මට උපකාරී වේ.					
16	Pos (PS)	බුද්ධ ධර්මයේ ඇති මධ්‍යස්ථ පිළිවෙත අනුගමනය කිරීමෙන්, තීරණ ගැනීමේ දී අන්තගාමී නොවී සාධාරණ තීරණ ගැනීමට මට හැකි වී ඇත.					
17	Pos (PS)	බුද්ධ ධර්මයේදී තමන්ටම විශ්වාසය තබා තීරණ ගැනීමේ වැදගත්කම පිළිබඳව මම අවබෝධ කරගෙන ඇත.					
18	Pos (CS)	මෙන්තා සහ කරුණා පිළිබඳ ඉගෙනීම, අන් අය සමඟ සංවේදී (Empathy) සන්නිවේදනය කිරීමට මට උපකාරී වේ.					
19	Pos (LS)	සම්මා ආච්ච (නිවැරදි දිව්‍යපෙවෙත) පිළිබඳ පාඩම්, ආචාරධාර්මික නායකත්ව තීරණ ගැනීමට මට මහ පෙන්වයි.					
20	Pos (PS)	විපස්සනා (භාවනාව) වැනි මානසික සංවර්ධන අංශ, තීරණ ගැනීමට පෙර තත්ත්වය විශ්ලේෂණය කිරීමට මට උගන්වයි.					
21	Neg (R-PS)	පන්සිල් ඉගෙනීම සහ ප්‍රායෝගිකව පිළිපැදීම, මාගේ දෛනික ජීවිතයේ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාවට කිසිදු සම්බන්ධයක් නැත.					
22	Pos (CS)	බුද්ධ ධර්මයේ එන ශීලය පිළිබඳ අවධාරණය, වාචික සන්නිවේදනයේ දී විනය පවත්වා ගැනීමට මට උපකාරී වේ.					

23	Pos (PS)	කර්ම නීතිය පිළිබඳ ඉගෙනීම, මාගේ කීරණවල ප්‍රතිවිපාක පිළිගැනීමට මට ශක්තියක් වී ඇත.					
24	Pos (LS)	බෞද්ධ රජවරුන්ගේ නායකත්වය පිළිබඳ පාඩම්, වර්තමාන කළමනාකරණය පිළිබඳ මගේ දැනුමට උපකාරී වේ.					
25	Neg (R-PS)	අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වැනි සංකල්ප, මගේ ඵදිනෙදා අතීයෝග විසඳා ගැනීමට උදව් කරන්නේ නැත.					
26	Pos (Process)	බුද්ධ ධර්ම ගුරුවරයා විසින් පන්තියේ දී කණ්ඩායම් වැඩ සහ ව්‍යාපෘති සඳහා නිතරම අවස්ථා සලසා දෙයි.					
27	Pos (PS)	පාඩම් ඉගැන්වීමේ දී ගුරුවරයා, බුද්ධ ධර්ම කරුණු සමකාලීන ගැටලු හා සම්බන්ධ කරමින් සාකච්ඡා කිරීමට අවස්ථා සලසා දෙයි.					
28	Pos (CS)	පාඩම් අවසානයේ දී බුද්ධ ධර්ම කරුණු පිළිබඳව අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට ගුරුවරයා සිසුන් දිරිමත් කරයි.					
29	Pos (LS)	ගුරුවරයා විසින් සංවිධානය කරනු ලබන විෂය සමගාමී ක්‍රියාකාරකම් (උදා: ධර්ම දේශනා අනුකරණය) මගේ කුසලතා වර්ධනයට උපකාරී වේ.					
30	Pos (CS)	කණ්ඩායම් සාකච්ඡා වල දී, ගුරුවරයා අන් අයට සවන් දීමට සහ ගෞරවාන්විතව අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට මට මහ පෙන්නවා ඇත.					
31	Pos (CS)	ප්‍රශ්න කිරීම සහ පිළිතුරු දීම හරහා බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී පැහැදිලිව කථා කිරීමේ හැකියාව මා වර්ධනය කරගෙන ඇත.					
32	Pos (CS)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී, විවිධ ධර්ම කරුණු භාවිතා කරමින් සන්නිවේදනයේ දී මිත්‍රශීලී වීමට මට පුහුණුවක් ලැබේ.					
33	Pos (CS)	පන්තියේ දී විවිධ ඉදිරිපත් කිරීම් සඳහා ලැබෙන අවස්ථා මගේ ප්‍රසිද්ධි කථන හැකියාව වර්ධනය කර ඇත.					
34	Neg (R-LS)	කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම් වලදී ගුරුවරයා මට නායකත්වය දීමට හෝ වගකීමක් භාර ගැනීමට නිතරම අවස්ථා සලසා නොදෙයි.					
35	Pos (LS)	දශරාජ ධර්ම වැනි පාඩම් ඉගැන්වීමේදී, ගුරුවරයා නායකයෙකුගේ වගකීම් සහ අවංකභාවයේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි.					
36	Pos (LS)	බුද්ධ ධර්ම ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද මගින්, කණ්ඩායමේ සමගීය පවත්වාගෙන යාමට සහ සියලු දෙනාගේ අදහස් ඇගයීමට මට පුරුදු වී ඇත.					
37	Pos (LS)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී ව්‍යාපෘති සංවිධානය කිරීමේ දී ගුරුවරයාගේ මහ පෙන්නවීම මත අන් අයට මහ පෙන්නවීමක් ලබා දීමට මම ඉගෙන ගතිමි.					
38	Neg (R-PS)	ගුරුවරයා විසින් විවේචනාත්මක චින්තනය දියුණු කරමින්, බුද්ධ ධර්මයේ කරුණු තාර්කිකව ප්‍රශ්න කිරීමට අවස්ථා සලසා නොදෙයි.					
39	Pos (CS)	බුද්ධ ධර්ම ගුරුවරයා විසින් පන්තියේ දී කණ්ඩායම් වැඩ වලදී මාගේ අදහස් නිවැරදිව හා විවෘතව ප්‍රකාශ කිරීමේ අවස්ථා වැඩිපුර ලැබේ.					

40	Pos (PS)	ගුරුවරයා විසින් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වැනි කරුණු භාවිතා කරමින් ජීවිතයේ ගැටලු වලට ක්‍රමානුකූලව විසඳුම් සෙවීමට මට උගන්වයි.							
41	Pos (Overall)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද, විෂය කරුණු නිවැරදිව තේරුම් ගැනීමට මෙන්ම මෘදු කුසලතා වර්ධනය කිරීමටද එකසේ දායක වේ.							
42	Pos (CS)	බුද්ධ ධර්ම ගුරුවරයා විසින් ඩිජිටල් මාධ්‍යයන් (උදා: වීඩියෝ, ප්‍රසන්නවේෂන්) භාවිත කරමින් ඉදිරිපත් කිරීම් කිරීමට මාව දිරිමත් කරයි.							
43	Pos (LS)	අපගේ ගුරුවරයා විසින් පාසලේ ආගමික උත්සව සංවිධානය කිරීමේ වගකීම භාර ගැනීමට මට නිදහස ලබා දේ.							
44	Neg (R-PS)	ගුරුවරයා සැබෑ ජීවිත ගැටලු මත පදනම් වූ සිද්ධි අධ්‍යයන (Case Studies) හෝ අවස්ථා ලබා දෙන්නේ ඉතා කලාතුරකිනි.							
45	Pos (CS)	ගුරුවරයා කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් පසු සිසුන්ගේ ප්‍රතිචාර විමසීමෙන් මගේ සන්නිවේදන කුසලතා වැඩි දියුණු කර ඇත.							
46	Pos (PS)	බෞද්ධ ආචාර ධර්ම ගුරුවරයා විසින් පන්තියේ ඇති ගැටුම් නිරාකරණය කර ගැනීමට නිතරම සම්බන්ධ කරයි.							
47	Neg (R-CS)	බුද්ධ ධර්මය පන්තියේ දී මම ගුරුවරයා පමණක් දේශනා කරනවාට වඩා සාකච්ඡා වලට සහභාගී වීමට කැමති නැත.							
48	Neg (R-LS)	බුද්ධ ධර්ම ව්‍යාපෘති සඳහා සම්පත් කළමනාකරණය (Resource management) කිරීමේ හැකියාව දියුණු කිරීමට කිසිදු අවස්ථාවක් නොමැත.							
49	Neg (R-PS)	ගුරුවරයා ධර්මය විශ්ලේෂණය කිරීමට වඩා කරුණු මතක තබා ගැනීමට වැඩි වැදගත්කමක් දෙයි.							
50	Pos (CS)	ගුරුවරයා පන්ති සාකච්ඡා වලදී මිත්‍රශීලී වචන (ප්‍රිය වචන) භාවිතා කරන සිසුන්ට ප්‍රශංසා කරයි.							
51	Neg (R-Barrier-P)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ප්‍රමාණවත් කාලයක් නොලැබීම නිසා කුසලතා පුහුණු කිරීමට අවස්ථා අඩු වී ඇත.							
52	Neg (R-Barrier-P)	බුද්ධ ධර්මයේ එන ධර්ම කරුණු ප්‍රායෝගික ජීවිතයට සම්බන්ධ කර ඉගැන්වීම අඩු වීම.							
53	Neg (R-Barrier-P)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී කණ්ඩායම් වැඩ හෝ සාකච්ඡා සඳහා වැඩි අවධානයක් නොදීම.							
54	Neg (R-Barrier-C)	විෂය නිර්දේශයේ ඇති අන්තර්ගතය විශාල වීම නිසා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවස්ථා අහිමි වීම.							
55	Neg (R-Barrier-P)	විෂය කරුණු ඉගැන්වීමේ දී වාචික ඉදිරිපත් කිරීම් හෝ ව්‍යාපෘති සඳහා ලැබෙන අවස්ථා අඩු වීම.							
56	Neg (R-Barrier-S)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී නායකත්වය දීමට හෝ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට මා තුළ ඇති ලැජ්ජාව හෝ බිය.							

57	Neg (R-Barrier-S)	ප්‍රශ්න ඇසීමට හෝ තර්ක කිරීමට උනන්දු වීම අඩු වීම නිසා ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව දියුණු නොවීම.					
58	Neg (R-Barrier-S)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී අන් අයගේ අදහස් වලට සවන් දීමට සිසුන් උනන්දු නොවීම.					
59	Neg (R-Barrier-E)	පන්තියේ සිසුන් සංඛ්‍යාව වැඩි වීම නිසා සියලු දෙනාටම ක්‍රියාකාරකම් වලට සහභාගී වීමට අවස්ථාව නොලැබීම.					
60	Neg (R-Barrier-A)	විභාග ප්‍රතිඵල කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කිරීම නිසා ප්‍රායෝගික කුසලතා පුහුණු වීම නොසලකා හැරීම.					
61	Neg (R-Barrier-C)	විෂය නිර්දේශයේ ඇති ඇතැම් ධර්ම කරුණු ඉතා සංකීර්ණ වීම නිසා ඒවා කණ්ඩායම් සාකච්ඡා සඳහා යොදා ගැනීමට අපහසු වීම.					
62	Neg (R-Barrier-C)	බුද්ධ ධර්මයේ මූලධර්ම ප්‍රායෝගික ජීවිතයේ ගැටලුවලට යෙදිය හැකි ආකාරය පිළිබඳ පැහැදිලි උදාහරණ විෂයමාලාවේ අඩු වීම.					
63	Neg (R-Barrier-C)	බුද්ධ ධර්ම පෙළ පොතේ මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රමාණවත් ලෙස ඇතුළත් කර නොතිබීම.					
64	Neg (R-Barrier-C)	පාඩම් අතරතුර නායකත්ව සහ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාවන් වර්ධනය කිරීමට අදාළ කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති හෝ සිද්ධි අධ්‍යයනයන් අඩු වීම.					
65	Neg (R-Barrier-T)	බුද්ධ ධර්ම ගුරුවරයාට මෘදු කුසලතා ක්‍රියාකාරකම් පවත්වන ආකාරය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් නැතැයි මට හැඟේ.					
66	Neg (R-Barrier-E)	මගේ දෙමාපියන් බුද්ධ ධර්මය විෂය තුළින් මෘදු කුසලතා දියුණු කිරීම වැදගත් දෙයක් ලෙස සලකන්නේ නැත.					
67	Neg (R-Barrier-E)	පාසලේ ප්‍රමාණවත් ශාලාවක් හෝ ඉඩ පහසුකම් නොමැති වීම නිසා කණ්ඩායම් වැඩ සහ ඉදිරිපත් කිරීම් සඳහා අපහසුතා ඇත.					
68	Neg (R-Barrier-C)	විෂය නිර්දේශයේ ඓතිහාසික කරුණු (Historical facts) සහ දිනයන් අධික ලෙස අවධාරණය කිරීම නිසා කුසලතා පුහුණු කිරීමට අපහසු වී ඇත.					
69	Neg (R-Barrier-A)	බුද්ධ ධර්ම විභාග ක්‍රම (Assessment methods) මතක තබා ගැනීම පමණක් මිස, දැනුම යෙදවීමේ හැකියාව පරීක්ෂා කරන්නේ නැත.					
70	Neg (R-Barrier-T)	ගුරුවරයා නායකත්ව අවස්ථා ලබා දීමේ දී සමහර සිසුන්ට පමණක් නැවත නැවත අවස්ථා ලබා දීමක් සිදු කරන බව මට හැඟේ.					
71	Neg (R-Barrier-C)	බුද්ධ ධර්ම පාඩම් වලදී කණ්ඩායම් සාකච්ඡා වලදී සංකීර්ණ ධර්ම කරුණු (උදා: අභිධර්මය) නිසා මට අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට අපහසු වේ.					
72	Neg (R-Barrier-E)	මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අවශ්‍ය විෂය බාහිර ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පාසලෙන් අමතර කාලයක් වෙන් නොකරයි.					

73	Neg (R-Barrier-S)	මට නායකත්ව අවස්ථා ලැබුණත්, අන් අය මා සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමට කැමැත්තක් නොදක්වයි.					
74	Neg (R-PS)	බුද්ධ ධර්මය විෂය හැදෑරීම සමාජයේ ගැටලු විසඳීමට මා පෙළඹෙන්නේ නැත.					
75	Neg (R-CS)	බුද්ධ ධර්මය ඉගෙනීමෙන් මාගේ සන්නිවේදන හැකියාව කිසිදු ලෙසකින් දියුණු වී නැත.					

ගුරු භවතුන් සඳහා වන ප්‍රශ්නාවලිය

පර්යේෂණ මාතෘකාව:

සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය

මූලික තොරතුරු

ඔබ උගන්වන පාසල :

පාසල් වර්ගය :

(කරුණාකර පහත තොරතුරු සඳහා අදාළ පිළිතුර ඉදිරියෙන් හරි (✓) ලකුණ යොදන්න)

1. ඔබගේ සම්පත් ගුරු සේවා කාලය:

- ☐ වසර 1 - 5
- ☐ වසර 6 - 10
- ☐ වසර 11 - 15
- ☐ වසර 15 ට වැඩි

2. 10 ශ්‍රේණියේ බුද්ධ ධර්මය පන්ති කාමරයේ සාමාන්‍ය සිසුන් සංඛ්‍යාව:

- ☐ 30 ට අඩු
- ☐ 30 - 40 අතර
- ☐ 40 ට වැඩි

3. මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට අදාළව ඔබ පුහුණු වී ඇති පැය ගණන:

- ☐ පැය 0 (පුහුණුවක් ලබා නැත)
- ☐ පැය 1 - 10
- ☐ පැය 11 - 20
- ☐ පැය 20 ට වැඩි

4. ඔබ සතියකට සාමාන්‍යයෙන් කණ්ඩායම් වැඩ/ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වෙන් කරන කාලය:

- ☐ විනාඩි 0 - 15
- ☐ විනාඩි 16 - 30
- ☐ විනාඩි 30 ට වැඩි

උපදෙස්:

පහත එක් එක් ප්‍රකාශයට අදාළව ඔබ අනිවාර්යයෙන්ම එකඟ වේ නම් " විකල්ප 01" තීරුවේද, සාපේක්ෂව එකඟ වේ නම් " විකල්ප 02" තීරුවේද, එකඟ වේ හෝ නොවේ යන්න නිශ්චිතව කිව නොහැකි නම් " විකල්ප 03" තීරුවේද, සාපේක්ෂව එකඟ නොවේ නම් " විකල්ප 04" තීරුවේද, කිසිසේත්ම එකඟ නොවේ

නම " විකල්ප 05" තීරුවේද තමාගේ තීරණයට අදාලව කතිර (X) සලකුණ යොදන්න.

අනිවාර්යෙන්ම එකඟ වේ	:විකල්ප 01
සාපේක්ෂව එකඟ වේ	:විකල්ප 02
එකඟ වේ හෝ නොවේ යන්න නිශ්චිතව කිව නොහැක	:විකල්ප 03
සාපේක්ෂව එකඟ නොවේ	:විකල්ප 04
කිසිසේත්ම එකඟ නොවේ	:විකල්ප 05

ප්‍රශ්නාවලිය

අනු අංකය	ප්‍රශ්න වර්ගය	ප්‍රකාශය	විකල්ප 01	විකල්ප 02	විකල්ප 03	විකල්ප 04	විකල්ප 05
1	Pos (CS)	සතර සංග්‍රහ වස්තු අතර ඇති ප්‍රිය වචනය පාඩම, සිසුන්ගේ සාර්ථක සන්නිවේදන පුරුදු ඇති කිරීමට සෘජුවම උපකාරී වේ.					
2	Pos (CS)	සත් පුරුෂ ලක්ෂණ පිළිබඳ දැනුම, සිසුන් අතර විශ්වාසනීය සහ පැහැදිලි වාචික සන්නිවේදනය දියුණු කරයි.					
3	Pos (CS)	කලායාණ මිත්‍ර සේවනය ඉගැන්වීම, කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලදී සිසුන්ගේ අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය සහ සවන් දීමේ හැකියාව දියුණු කරයි.					
4	Pos (CS)	ආනන්ද හිමියන්ගේ ගුණාංග පිළිබඳව හැදෑරීම, සිසුන්ගේ සාවධානව සවන් දීමේ හැකියාව වර්ධනයට ප්‍රබලව දායක වේ.					
5	Neg (R-CS)	සතර සංග්‍රහ වස්තු වැනි පාඩම්, සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා වර්ධනයට ප්‍රායෝගිකව යොදා ගැනීමට අපහසුය.					
6	Pos (LS)	දසරාජ ධර්ම වැනි පාඩම් ඉගැන්වීමෙන් සිසුන්ගේ වගකීම් භාර ගැනීමේ හැකියාව සහ නායකත්ව ගුණාංග සැලකිය යුතු ලෙස දියුණු වී ඇත.					
7	Pos (LS)	නාට්‍ය දේව පුත්‍රයාගේ කථාව වැනි ආදර්ශ, සිසුන්ට නායකත්වය දීමේදී අවශ්‍ය ආත්ම විශ්වාසය ඇති කරයි.					

8	Pos (LS)	බුද්ධ ධර්මයේ එන සමගි සම්පන්න බව පිළිබඳ කරුණු, කණ්ඩායම් තුළ එකඟතාවයෙන් තීරණ ගැනීමට සිසුන් යොමු කරයි.				
9	Neg (R-LS)	විෂය අන්තර්ගතය නායකත්ව ගුණාංගවලට වඩා පුද්ගල විමුක්තිය කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරයි.				
10	Pos (LS)	බෞද්ධ රජවරුන්ගේ නායකත්වය පිළිබඳ පාඩම්, සිසුන්ට කළමනාකරණ සහ සංවිධාන හැකියාවන් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා දෙයි.				
11	Pos (PS)	පටිච්ච සමුප්පාදය වැනි හේතුඵල ධර්ම ඉගැන්වීම, ගැටලුවක මූලික හේතුව විශ්ලේෂණය කිරීමේ හැකියාව දියුණු කරයි.				
12	Pos (PS)	චතුරාර්ය සත්‍ය පිළිබඳ අවබෝධය, ඕනෑම ගැටලුවක් ක්‍රමානුකූලව හඳුනාගෙන විසඳුමක් සෙවීමට සිසුන්ට උපකාරී වේ.				
13	Pos (PS)	ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පිළිබඳ දැනුම, සිසුන්ට සාධාරණ සහ තාර්කික තීරණ ගැනීමේ හැකියාව දියුණු කරයි.				
14	Pos (PS)	සතර අගනි වැනි කරුණු හැදෑරීම, දුෂ්කර අවස්ථාවල දී විත්තවේග පාලනය කර ගනිමින් තීරණ ගැනීමට සිසුන්ට උපකාරී වේ.				
15	Neg (R-PS)	අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වැනි සංකල්ප, සිසුන්ගේ ප්‍රායෝගික ජීවිතයේ ගැටලු විසඳීමට සෘජුවම උපකාරී වේ යැයි මම විශ්වාස නොකරමි.				
16	Pos (Overall)	බුද්ධ ධර්ම පෙළ පොතේ අන්තර්ගතය, මෘදු කුසලතා සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් සිද්ධි අධ්‍යයනයන් හෝ උදාහරණ සපයයි.				
17	Pos (CS)	බුද්ධ ධර්මයේ එන ශීලය පිළිබඳ කරුණු, සිසුන්ගේ සන්නිවේදනයේ විනය සහ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කරයි.				

18	Pos (PS)	කර්ම නීතිය පිළිබඳ ඉගැන්වීම, තමන් ගන්නා තීරණවල වගකීම භාර ගැනීමට සිසුන් පොළඹවයි.					
19	Neg (R-PS)	විෂය අන්තර්ගතය විවේචනාත්මක චින්තනය (Critical Thinking) දියුණු කිරීමට වඩා මතක තබා ගැනීම (Memorization) කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරයි.					
20	Pos (CS)	බුදුන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනා විලාසය පිළිබඳව ඉගෙන ගැනීම, සිසුන්ගේ ප්‍රසිද්ධ කථන හැකියාවට ආදර්ශයක් වේ.					
21	Pos (Process)	මෘදු කුසලතා වර්ධනය සඳහා ගුරු මාර්ගෝපදේශයේ නිර්දේශිත කණ්ඩායම් වැඩ සහ ව්‍යාපෘති මම නිතරම භාවිතා කරමි.					
22	Pos (Process)	මම ගුරු මාර්ගෝපදේශය තුළින් එක් එක් පාඩම හරහා සිසුන් තුළ මෘදු කුසලතා වර්ධනය කරන්නේ කෙසේදැයි අධ්‍යයනය කරමි.					
23	Pos (CS)	මම කණ්ඩායම් සාකච්ඡා වල දී, සිසුන් ඵලදායී ලෙස සවන් දීමට සහ මිත්‍රශීලී වචන භාවිතා කිරීමට දිරිමත් කරමි.					
24	Pos (PS)	මම විෂය කරුණු ඉගැන්වීමේ දී සමකාලීන සමාජ ගැටලු හා සම්බන්ධ කිරීමෙන් සිසුන්ගේ ගැටලු විසඳීමේ හැකියාව දියුණු කරමි.					
25	Pos (LS)	මම බෞද්ධ ශිෂ්‍ය සමිති පිහිටුවීම සහ ආගමික උත්සව සංවිධානය කිරීම තුළින් සිසුන්ට නායකත්ව අවස්ථා ලබා දෙමි.					
26	Pos (LS)	මම කණ්ඩායම් වැඩ වලදී වගකීම් පැවරීම (Delegation) තුළින් සිසුන් තුළ කාර්යයන් සංවිධානය කිරීමේ හැකියාව දියුණු කරමි.					
27	Neg (R-Process)	ගුරු මාර්ගෝපදේශයේ නිර්දේශිත ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ප්‍රමාණවත් කාලයක් නොලැබෙන නිසා මම ඒවායින් බොහොමයක් මඟ හරිමි.					
28	Pos (CS)	මම පන්ති කාමරයේ දී සිසුන්ට නිදහසේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට සහ වාද විවාද කිරීමට අවස්ථා සලසා දෙමි.					

29	Pos (PS)	මගේ ඉගැන්වීමේ දී විවේචනාත්මක චින්තනය (Critical thinking) දියුණු වන පරිදි තාර්කිකව ප්‍රශ්න කිරීමට සිසුන් දිරිමත් කරමි.					
30	Pos (CS)	මම උදාසන ධර්ම චිත්තාව වැනි ක්‍රියාකාරකම් මගින් සිසුන්ගේ ප්‍රසිද්ධ කථන හැකියාව (Public speaking) දියුණු කරමි.					
31	Pos (LS)	මම නායකත්ව අවස්ථා ලබා දෙන විට, දසරාජ ධර්ම වැනි කරුණු මත පදනම්ව ආදර්ශමත් නායකත්වයේ වැදගත්කම අවධාරණය කරමි.					
32	Pos (PS)	මම ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වැනි කරුණු භාවිතා කරමින් ජීවිතයේ ගැටලු වලට ක්‍රමානුකූලව විසඳුම් සෙවීමට සිසුන්ට උගන්වමි.					
33	Neg (R-Process)	මෘදු කුසලතා වර්ධනය කිරීමේදී බුද්ධ ධර්මය ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද අකාර්යක්ෂම බව මට හැඟේ.					
34	Pos (CS)	මම ප්‍රශ්න කිරීම් සහ පිළිතුරු දීම් හරහා සිසුන්ගේ වාචික සන්නිවේදනයේ පැහැදිලි බව වර්ධනය කරමි.					
35	Neg (R-LS)	මම කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම් වලදී සමහර සිසුන්ට පමණක් නායකත්ව අවස්ථා නැවත නැවත ලබා දෙමි.					
36	Pos (PS)	මම බුද්ධ ධර්මයේ ආදර්ශමත් චරිත කතා පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමෙන්, සිසුන්ට ජීවිතයේ අභියෝග වලට මුහුණ දෙන ආකාරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා දෙමි.					
37	Pos (Process)	මම බුද්ධ ධර්ම පෙළ පොතේ ඇති අභ්‍යාස වලට වඩා ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරමි.					
38	Neg (R-Process)	මෘදු කුසලතා වර්ධනයට අදාළව ගුරු මාර්ගෝපදේශයේ ඇති අදහස් මගේ සාමාන්‍ය ඉගැන්වීම් ක්‍රමයට බලපාන්නේ නැත.					
39	Pos (PS)	මම විෂය ඉගැන්වීමේදී ගැටුම් නිරාකරණය වැනි බෞද්ධ ආචාර ධර්ම පන්ති කාමරයේ ගැටලුවලට සම්බන්ධ කරමි.					

40	Neg (R-CS)	මගේ සිසුන් බොහෝ විට කණ්ඩායම් සාකච්ඡා වලට වඩා ගුරුවරයා විසින් කරන දේශනා වලට කැමතියි.					
41	Neg (R-Barrier-C)	විෂය නිර්දේශයේ අන්තර්ගතය විශාල වීම නිසා, මෘදුකුසලතා වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වලට කාලය ප්‍රමාණවත් නොවේ.					
42	Neg (R-Barrier-A)	විභාග කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාව හේතුවෙන්, සිසුන් ප්‍රායෝගික කුසලතා වලට වඩා විෂය දැනුම කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කරයි.					
43	Neg (R-Barrier-E)	පන්ති කාමරයේ සිසුන් සංඛ්‍යාව අධික වීම නිසා, සියලු සිසුන්ට නායකත්ව සහ සන්නිවේදන පුහුණුව ලබා දීමට අපහසු වී ඇත.					
44	Neg (Barrier-S)	බුද්ධ ධර්ම පන්තියේ දී ප්‍රසිද්ධියේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති සිසුන්ගේ බිය/ලැජ්ජාව මෘදුකුසලතා සංවර්ධනයට ප්‍රධාන බාධාවකි.					
45	Neg (R-Barrier-E)	පාසලේ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් (උදා: උදෑසන ධම්ම චින්තාව) සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් පහසුකම් හෝ දිරිගැන්වීමක් නොලැබේ.					
46	Neg (R-Barrier-S)	සිසුන්ගෙන් සැලකිය යුතු පිරිසක් අන් අයගේ අදහස්වලට සවන් දීමට උනන්දු නොවීම මට අභියෝගයකි.					
47	Neg (R-Barrier-C)	බුද්ධ ධර්ම පෙළ පොතේ මෘදුකුසලතා වර්ධනයට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රමාණවත් ලෙස ඇතුළත් කර නොතිබීම මට දැනෙන ප්‍රධාන අභියෝගයකි.					
48	Neg (R-Barrier-T)	මෘදුකුසලතා ඉගැන්වීම සඳහා මට විශේෂ පුහුණුවක් හෝ වෘත්තීය සංවර්ධනයක් ලැබී නොමැත.					
49	Neg (R-Barrier-C)	විෂය නිර්දේශයේ ඇති ඇතැම් ධර්ම කරුණු ප්‍රායෝගික ජීවිතයට සම්බන්ධ කරමින් ගැටලු විසඳීමට ඉගැන්වීමේ දී මට සංකීර්ණ බවක් දැනේ.					

50	Neg (R-Barrier-E)	පාසල් කාලසටහන සහ විෂය බාහිර කටයුතු සඳහා කාලය වෙන් කිරීම මගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධන වැඩසටහන්වලට බාධාවකි.					
----	-------------------	--	--	--	--	--	--

විදුහල්පති සම්මුඛ සාකච්ඡා නියමාවලිය

මූලික තොරතුරු:

- දිනය:
- පාසල් වර්ගය: (1AB / 1C / Type 2)
- විදුහල්පතිතුමාගේ/තුමියගේ සේවා කාලය:

සාකච්ඡා ප්‍රශ්නාවලිය:

1. විෂය මාලාවේ වැදගත්කම:
 - ඔබේ පාසලේ සිසුන්ගේ විනය සහ වර්ග්‍යාවන් හැඩගැස්වීමට බුද්ධ ධර්මය විෂය කෙතරම් දායකත්වයක් ලබා දෙනවාද? (විශේෂ අවස්ථා කිබ්බේද?)
2. පරිපාලනමය සහයෝගය:
 - උදාසන රැස්වීම්, සිල් වැඩසටහන් හෝ බෞද්ධ සංගම් හරහා සිසුන්ට නායකත්වය දීමට පාසලෙන් ලැබෙන අවස්ථා මොනවාද?
3. ගුරු පුහුණුව:
 - බුද්ධ ධර්මය උගන්වන ගුරුවරුන්ට විෂය දැනුමෙන් ඔබ්බට ගිය (මෘදු කුසලතා වැනි) පුහුණු වැඩසටහන් ලබා දීමට හැකි වී තිබේද?
4. සම්පත් සහ පහසුකම්:
 - ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් (භාවනා, ධර්ම දේශනා පුහුණුව) සඳහා පාසලේ භෞතික සම්පත් (ශාලා, ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර) ප්‍රමාණවත්ද?
5. විභාග පීඩනය:
 - "O/L ප්‍රතිඵල ඉහළ නැංවීම" සහ "ගුණධර්ම වර්ධනය කිරීම" යන දෙක අතර සමබරතාවයක් පවත්වා ගන්නේ කෙසේද? දෙමාපියන්ගෙන් ඵල්ලු වන බලපෑම කෙබඳුද?
6. අභියෝග:
 - බුද්ධ ධර්මය විෂය හරහා සිසුන්ගේ පෞරුෂය වර්ධනය කිරීමට ඇති ප්‍රධානම බාධකය ලෙස ඔබ දකින්නේ කුමක්ද?

ගුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා නියමාවලිය

මූලික තොරතුරු:

- සම්මුඛ සාකච්ඡා අංකය:
- උගන්වන ශ්‍රේණි:

සාකච්ඡා ප්‍රශ්නාවලිය:

1. **ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද:**
 - ඔබ පන්ති කාමරයේදී දේශන ක්‍රමයට අමතරව භාවිතා කරන වෙනත් ක්‍රම (සාකච්ඡා, නාට්‍ය, භූමිකා රහඳැක්වීම්) මොනවාද? ඒවා කොපමණ වාරයක් භාවිතා කරනවාද?
2. **විෂය නිර්දේශය සහ කාලය:**
 - විෂය නිර්දේශය ආවරණය කිරීමට ඇති කාලය සහ මෘදු කුසලතා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වැය කළ හැකි කාලය අතර ගැටුමක් තිබේද?
3. **ශිෂ්‍ය සහභාගීත්වය:**
 - පන්තියේදී ප්‍රශ්න ඇසීමට හෝ ඉදිරිපත් කිරීම් කිරීමට සිසුන්ගේ ඇති කැමැත්ත කෙසේද? (ලැජ්ජාව හෝ බියක් තිබේද?)
4. **මෘදු කුසලතා යෙදවුම්:**
 - 'සතර සංග්‍රහ වස්තු' හෝ 'දස රාජ ධර්ම' වැනි පාඩම් උගන්වන විට ඒවා ප්‍රායෝගික ජීවිතයට (නායකත්වයට/සන්නිවේදනයට) සම්බන්ධ කරන්නේ කෙසේද?
5. **ඇගයීම් ක්‍රම:**
 - වාර විභාග ලකුණු වලට අමතරව, සිසුන්ගේ යහපත් හැසිරීම් හෝ නායකත්ව ලක්ෂණ ඇගයීමට ලක් කරන ක්‍රමවේදයක් තිබේද?
6. **ගුරු පුහුණුව:**
 - මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ ඔබට ලැබී ඇති පුහුණුව ප්‍රමාණවත්ද? ඔබට අවශ්‍ය තවදුරටත් කුමන ආකාරයේ පුහුණුවක්ද?

උපග්‍රන්ථ - 05

ඉලක්ක කණ්ඩායම් සම්මුඛ සාකච්ඡා නියමාවලිය

(සිසුන් සඳහා)

1. පර්යේෂණ විස්තරය:

- පර්යේෂණ මාතෘකාව: සිසුන්ගේ මෘදු කුසලතා සංවර්ධනයට බුද්ධ ධර්මය විෂය මාලාවෙන් ලබා දෙන දායකත්වය.
- අරමුණ: ප්‍රශ්නාවලිය මගින් හඳුනාගත් මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ දත්ත ගුණාත්මක (Qualitative) වශයෙන් තහවුරු කර ගැනීම සහ විෂය නිර්දේශයේ ප්‍රායෝගික ගැටළු හඳුනා ගැනීම.
- ඉලක්ක කණ්ඩායම: 10 ශ්‍රේණිවල සිසුන් (එක් කණ්ඩායමක් සඳහා සිසුන් 10 - 15 අතර).
- කාලය: විනාඩි 45 - 60.

01. හැඳින්වීම සහ සම්බන්ධතාව ගොඩනගා ගැනීම

(කාලය: විනාඩි 05)

- පිළිගැනීම: සිසුන් සාදරයෙන් පිළිගෙන පර්යේෂණයේ අරමුණ සරලව පැහැදිලි කිරීම.
- රහස්‍යභාවය: මෙහිදී කතා කරන දේ පර්යේෂණයට පමණක් භාවිතා කරන බවත්, ඔවුන්ගේ නම් හෙළි නොකරන බවත් සහතික වීම.
- ප්‍රවේශය:
 - "කරුණාකර තමන්ගේ නම සහ පාසලේදී ඔබ වඩාත්ම කැමති බාහිර ක්‍රියාකාරකම කුමක්දැයි කෙටියෙන් හඳුන්වා දෙන්න."

02. විෂය ඉගැන්වීමේ ක්‍රමවේදය

(කාලය: විනාඩි 10)

- ප්‍රශ්නය 1: බුද්ධ ධර්මය පාඩම පන්ති කාමරයේදී සාමාන්‍යයෙන් ඉගැන්වෙන්නේ කෙසේද? එය ගුරුවරයා දේශනාවක් ලෙස සිදු කරනවාද? නැතහොත් ඔබටත් ක්‍රියාකාරකම් කිරීමට අවස්ථාව ලැබෙනවාද?
- ප්‍රශ්නය 2: පසුගිය කාලය තුළ බුද්ධ ධර්මය පාඩමේදී ඔබ සිදු කළ වඩාත්ම සිත්ගන්නාසුළු ක්‍රියාකාරකම කුමක්ද? (උදා: නාට්‍ය, විවාද, භාවනා වැඩසටහන්).
- ප්‍රශ්නය 3: පාඩම ඉගෙන ගැනීමේදී ඔබට කම්මැලි හෝ ඒකාකාරී බවක් දැනෙන අවස්ථා තිබේද? එසේ වන්නේ ඇයි?

03. මෘදු කුසලතා සංවර්ධනය පිළිබඳ විමසීම

(කාලය: විනාඩි 20 - ප්‍රධාන කොටස)

(අ) සන්නිවේදනය සහ අන්තර් පුද්ගල සම්බන්ධතා:

- ප්‍රශ්නය: බුද්ධ ධර්මයේ උගන්වන 'ප්‍රිය වචනය' වැනි සංකල්ප ඔබ පන්ති කාමරයෙන් පිටතදී (මිතුරන් හෝ පවුලේ අය සමඟ) භාවිතා කර තිබේද? උදාහරණයක් දිය හැකිද?
- ප්‍රශ්නය: පාසලේ රැස්වීමක කතාවක් කිරීමට හෝ පන්තිය ඉදිරියේ අදහස් දැක්වීමට මෙම විෂය මගින් ඔබට ධෛර්යයක් ලැබී තිබේද?

(ආ) කණ්ඩායම් හැඟීම:

- ප්‍රශ්නය: පන්තියේ කණ්ඩායම් වැඩ කරන විට සියලු දෙනාම සහභාගී වෙනවාද? නැතහොත් කිහිප දෙනෙක් පමණක් වැඩ කරනවාද?
- ප්‍රශ්නය: අන් අයගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම සහ සහයෝගයෙන් වැඩ කිරීම සම්බන්ධයෙන් බුද්ධ ධර්මයෙන් ලැබුණු පන්තරය කුමක්ද?

(ඇ) නායකත්වය:

- ප්‍රශ්නය: බෞද්ධ සංගමයේ හෝ පන්තියේ වගකීම් භාර ගැනීමට ඔබට ලැබෙන අවස්ථා මොනවාද?
- ප්‍රශ්නය: නායකයෙකු සතු විය යුතු ඉවසීම, කැපවීම වැනි ගුණාංග ඔබ ප්‍රගුණ කරන්නේ කෙසේද?

(ඈ) ගැටළු විසඳීම :

- ප්‍රශ්නය: ඔබේ ජීවිතයට එන පෞද්ගලික ගැටලුවක් (උදා: විභාග අසමත් වීමක්, මිතුරු අමනාපයක්) විසඳා ගැනීමට බුදු දහමේ ඉගැන්වීම් (උදා: චතුරාර්ය සත්‍යය විග්‍රහය) භාවිතා කර තිබේද?

(ඉ) ආවේග පාලනය :

- ප්‍රශ්නය: පාසලේ උදාසන සිදු කරන භාවනාව හෝ ආගමික වතාවත් ඔබේ මානසික සහනයට සහ කේන්ති යාම පාලනය කර ගැනීමට උදව් වී තිබේද?

04. පවතින බාධා සහ අභියෝග

(කාලය: විනාඩි 10)

- ප්‍රශ්නය: විෂය නිර්දේශය ආවරණය කිරීම සහ විභාගවලට පාඩම් කිරීම නිසා, මෙවැනි කුසලතා දියුණු කර ගැනීමට වෙලාවක් නොමැති බව ඔබට හැඟෙනවාද?
- ප්‍රශ්නය: පන්ති කාමරයේ ඉඩකඩ හෝ සිසුන් සංඛ්‍යාව වැඩිවීම ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වලට බාධාවක්ද?
- ප්‍රශ්නය: දෙමාපියන් සහ ගුරුවරුන් ඔබෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ විභාගයෙන් "A" සාමාර්ථයක්ද? නැතහොත් හොඳ ගුණධර්ම ඇති අයෙකු වීමද? මේ දෙක අතර ගැටුමක් තිබේද?

05. සමාජීය සහ යෝජනා

(කාලය: විනාඩි 05)

- ප්‍රශ්නය: බුද්ධ ධර්මය විෂය තවත් ප්‍රායෝගිකව හා රසවත්ව ඉගැන්වීමට ඔබ පාසලට කරන යෝජනා මොනවාද?
- අවසානය: සහභාගීත්වය සඳහා ස්තූති කිරීම සහ දත්තවල වටිනාකම අගය කිරීම.

දිනය:

පන්ති කාමර නිරීක්ෂණ පත්‍රිකාව

පාසල: | ශ්‍රේණිය: | පාඩම:

වේලාව: | සිසුන් ගණන:

(පහත නිර්ණායක 1 සිට 5 දක්වා පරිමාණයකින් ලකුණු කරන්න: 1=ඉතා දුර්වලයි, 5=ඉතා හොඳයි)

අනු අංකය	නිරීක්ෂණ ක්ෂේත්‍රය	1	2	3	4	5	විශේෂ සටහන්
A	ගුරු භූමිකාව						
1	සිසුන් සමඟ සුහදශීලීව අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම (Interactive).						
2	දේශන ක්‍රමයෙන් බැහැරව ක්‍රියාකාරකම් (Activity-based) භාවිතා කිරීම.						
3	සිසුන්ව ප්‍රශ්න කිරීමට සහ තර්ක කිරීමට දිරිමත් කිරීම.						
4	පාඩම ප්‍රායෝගික ජීවිතයට සම්බන්ධ කර පැහැදිලි කිරීම.						
B	ශිෂ්‍ය සහභාගීත්වය						
5	ගුරුවරයාගෙන් ප්‍රශ්න ඇසීමට ඇති උනන්දුව.						
6	කණ්ඩායම් ක්‍රියාකාරකම්වලදී නායකත්වය ගැනීම (Leadership).						
7	අන් අයගේ අදහස්වලට සවන් දීම (Listening Skills).						
8	පන්ති කාමරය තුළ විනය සහ සංවරය (Discipline).						
C	භෞතික පරිසරය (Environment)						
9	පන්ති කාමරයේ ඉඩකඩ කණ්ඩායම් වැඩ සඳහා ප්‍රමාණවත්ද?						
10	ඉගැන්වීම් උපකරණ (Visual Aids) භාවිතය.						

දිනය: